

A "Bitcoin fejlesztőknek" című könyv méltatása

"Mikor a nagyközönség előtt beszélek a bitcoinról, meg szokták kérdezni tőlem: 'de hogyan működik ez az egész?' Most már van egy jó válaszom erre a kérdésre, mert bárki, aki elolvassa a *Bitcoin fejlesztőknek* című könyvet, mély ismeretekkel fog rendelkezni arról, hogy hogyan működik a bitcoin, és jó eszközökkel fog rendelkezni ahhoz, hogy megírhassa a digitális pénzekkel kapcsolatos bámulatos alkalmazások következő generációját."

— a Bitcoin Foundation vezető fejlesztőjétől

"A bitcoin és blokklánc technológiája lesz az Internet következő generációjának az alapvető építő eleme. A Szilicium-völgy legjobb és legokosabb elméi dolgoznak rajta. Andreas könyve megkönnyíti Önöknek, hogy csatlakozni tudjanak a pénzügyi világ szoftver forradalmához."

— az AngelList társ alapítójától

"A *Bitcoin fejlesztőknek* a ma elérhető legjobb műszaki összefoglaló a bitcoinról. Visszatekintve, valószínűleg a bitcoint fogjuk az évtized legjelenetesebb technológiájának tartani. Emiatt a könyv minden fejlesztőnek feltétlenül szükséges, különösen azoknak, akik a bitcoin protokollra építve szeretnének alkalmazásokat létrehozni. Nagyon ajánlom ezt a könyvet."

— General Partner, Andreessen Horowitz

Az az újítás, amit a bitcoin blokklánc jelent, egy teljesen új programozási platformot teremt, amely olyan széleskörű és változatos ökoszisztemát tesz majd lehetővé, mint maga az Internet. Kiváló gondolkodóként Andreas Antonopoulos tökéletes választás volt a könyv megírására."

Index

Előszó

A bitcoin könyv megírása

Először 2011 közepén botlottam a bitcoinba. A reakcióm többé-kevésbé az volt, hogy "Brr! Egy újabb pénz a számítógép megszálltjainak!" - és további 6 hónapig nem törödtem vele, nem értettem meg a fontosságát. Az általam ismert legokosabb embereknél is sokszor láttam ugyanezt a reakciót, ami egy kicsit vígasztaló. Másodszor, amikor egy levelező listán került szóba a bitcoin, elhatároztam, hogy elolvassom Satoshi Nakamoto dolgozatát, azaz áttanulmányozom a hiteles forrást és megnézem, hogy miről van szó. Még mindig emlékszem arra a pillanatra, amikor befejeztem a 9 oldalas dolgozatot és megértettem, hogy a bitcoin nem egyszerűen csak egy digitális pénz, hanem egy decentralizált bizalmi hálózat, és a pénznél sokkal több mindennek az alapjául szolgálhat. Ez a felismerés indított arra, hogy 4 hónapon keresztül a bitcoinra vonatkozó minden információmorzsát összeszedjek és elolvassak. Lelkesedtem és megszállottá váltam, napi 12 órát vagy még többet töltöttem a képernyőre tapadva, olvastam, írtam, kódoltam, és tanultam, amennyit csak tudtam. 10 kilót fogytam ezalatt, mert nem ettem rendesen, hanem csak a bitcoinnal foglalkoztam.

Két évvel később, miután számos kis céget alapítottam a bitcoinnal kapcsolatos szolgáltatások és termékek vizsgálatára, elhatároztam, hogy megírom az első könyvemet. A bitcoin volt az a téma, ami kreatívvá tett, lefoglalta a gondolataimat: ez volt a legizgalmasabb technológia, ami óta csak találkoztam az Internettel. Itt az idő, hogy a tágabb olvasóközösséggel is megosszam azt az elragadtatásomat, amit ezzel az izgalmas techológiával kapcsolatban érzek.

Olvasóközönség

A könyvet leginkább programozóknak szántam. Ha az Olvasó ismer egy programozási nyelvet, akkor ez a könyv megtanítja neki, hogyan működnek a digitális pénzek, hogyan lehet használni őket és hogyan írható olyan szoftver, amelyik ezekre épül. Az első néhány fejezet a nem programozók számára is jó bevezetést jelent a bitcoin világába - vagyis azoknak, akik szeretnék megérteni a bitcoin és a digitális pénzek belső működését.

A könyvben használt szabályok

A könyv a következő tipográfiai szabályokat használja:

Dőlt betűs szedés

egy új szó, URL, email cím, állománynév vagy kiterjesztés jelölésére szolgál.

Fix szélességű szedés

Programlisták, valamint egy bekezdésen belül valamelyen programrészlet, pl. változók vagy függvények, adatbázisok, adattípusok, környezeti változók, utasítások és kulcsszavak esetén használatos.

Fix szélességű, vastag szedés

Parancsok vagy más szövegek, melyeket a felhasználónak pontosan ilyen formában kell beadnia.

Fix szélességű, dőlt betűs szedés

Olyan szöveg, melyet a felhasználó által megadott értékekkel vagy a környezettől függő értékekkel kell helyettesíteni.

TIP Ez az ikon egy tippet, javaslatot vagy általános megjegyzést jelöl.

WARNING Ez az ikon egy figyelmeztetést jelöl.

Példa programok

A példák szemléltetésére Python, C++ és egy Unix-szerű operációs rendszer (Linux, Mac OSX) parancssorai szolgáltak. Az összes kódrészlet megtalálható a weben, és online módon is elérhető a [GitHub kódítár](#) URL címen, a főkönyvtár *code* alkönyvtárában. A GitHub-ról töltse le a kódot, próbálja ki a példákat, vagy jelezze a hibákat.

A kódrészletek a legtöbb operációs rendszer alatt a megfelelő nyelvek installálásával, minimális munkával működőképessé tehetők. Ha szükségesnek láttuk, akkor megadtuk az instaláláshoz szükséges utasításokat és az utasítások lépésről lépésre történő végrehajtása során keletkező kimeneteket.

Némelyik kódrészletet és kódrészlet kimenetet a nyomtatás érdekében újraformáztuk. Az összes ilyen esetben a sorokat egy "\n" karakterrel választottuk el, melyet egy új sor karakter követ. A példák újbóli futtatásakor távolítsák el ezt a két karaktert és egyesíték újra a sorokat, ekkor a példában szereplő eredménnyel egyező kimenetet fognak kapni.

Az összes kódrészlet lehetőleg valós értékeket és számításokat használt, emiatt példáról példára haladva ugyanazokat az eredményeket fogja kapni, mint amelyek a példa számításokban szerepelnek. Például a titkos kulcsok és a hozzájuk tartozó nyilvános kulcsok valamint címek minden valódiak. A minta tranzakciók, blokk és blokklánc hivatkozások a tényleges bitcoin blokkláncba lettek elvégezve és a nyilvános főkönyv részei, ezért bármelyik bitcoin rendszerben lekérdezhetők.

Köszönetnyilvánítások

Ez a könyv sok ember munkájának és közreműködésnek köszönhető. Hálás vagyok azért a segítségért, amelyet a barátaimtól, kollegáimtól és teljesen ismeretlen emberektől kaptam, akik velem együtt részt vettek a bitcoinról és a digitális pénzkről szóló definitív szakkönyv megírásában.

Lehetetlen különbözetet tenni a bitcoin technológia és a bitcoin közösség között, és ez a könyv épp annyira a közösség által létrehozott eredmény, mint amennyire a technológiáról szóló könyv. A könyvvel kapcsolatos munkámat a kezdetektől a legvégeig az egész bitcoin közösség bátorította,

örömmel fogadta és támogatta. Ez a könyv mindenek előtt lehetővé tette, hogy két éven keresztül része lehettem ennek a csodálatos közösségnak, és nem tudom elégé megköszönni, hogy befogadtak maguk közé. Túl sok embert kellene megemlítenem név szerint - olyanokat, akikkel konferenciákon, különféle eseményeken, szemináriumokon, pizzázás során és személyes megbeszéléseken találkoztam, továbbá azokat, akik twitter-en, reddit-en, a bitcointalk.org-on és a github-on kommunikáltak velem, és akik hatással voltak erre a könyvre. minden egyes ötletet, analógiát, kérdést, választ és magyarázatot, amely a könyvben megtalálható, bizonyos szempontból a közösségi kommunikáció inspirálta, tesztelte vagy tette jobbá. mindenki köszönöm a támogatását. Enélkül ez a könyv nem születhetett volna meg. Örökre hálás vagyok ezért.

A szerzővé válás folyamata természetesen már sokkal korábban elkezdődik, mielőtt az ember megírná az első könyvét. Az anyanyelvem görög, a tanulmányaimat is ezen a nyelven végeztem, ezért mikor első éves egyetemista voltam, egy angol tanfolyamon kellett részt vennem, hogy jobban tudjak írni angolul. Köszönettel tartozom Diana Kordas-nak, az angoltanáromnak, aki segített abban, hogy magabiztosabban és jobban írjak. Később, szakemberként és a *Network World* magazin egyik szerzőjeként az adatközpontok témaörében fejlesztettem írói képességeimet. Köszönettel tartozom John Dix-nek és John Gallant-nak, akik először bíztak meg azzal, hogy a *Network World*-be írjak, valamint szerkesztőmnek, Michael Cooney-nek és kollégámnak, Johna Till Johnson-nak, akik szerkesztői munkájukkal alkalmassá tették cikkeimet a megjelentetésre. Négy éven keresztül minden héten 500 szót írtam, ennek során elég gyakorlatot szereztem ahhoz, hogy végül is szerzőnek tekinthessem magam. Köszönöm Jean korai bátorítását, hitét, és meggyőződését, hogy egyszer még könyvet fogok írni.

Köszönet azoknak, akik hivatkozásaiKKal és kritikáikkal támogattak, amikor benyújtottam az O'Reilly-nek a könyvre vonatkozó javaslatomat. Nevezetesen, köszönettel tartozom John Gallant-nak, Gregory Ness-nek, Richard Stiennon-nak, Joel Snyder-nek, Adam B. Levine-nak, Sandra Gittlen-nek, John Dix-nek, Johna Till Johnson-nak, Roger Ver-nek és Jon Matonis-nak. Külön köszönet Richard Kagan-nak és Tymon Mattoszko-nak akik a javaslatom korai változatait elbírálták, valamint Matthew Owain Taylor-nak, aki a javaslatot megszerkesztette.

Köszönet Cricket Liu-nak, aki a *DNS* és *BIND* című O'Reilly könyv szerzője. Ő mutatott be engem a kiadónak. Köszönet Michael Loukides-nek és Allyson MacDonald-nek, akik az O'Reilly dolgozói, és hónapokon át együtt dolgoztak velem, hogy ez a könyv létrejöhessen. Allyson különösen türelmes volt, ha túlléptem a határidőket, és késve nyújtottam be valamit, mert az élet felülírta a tervezeteket.

Az első néhány vázlat és az első pár fejezet megírása volt a legnehezebb, mert a bitcoin témájának a kifejtése nehéz. minden egyes alkalommal, amikor megváltoztattam valamit a bitcoin technológia magyarázata során, az egész anyagot át kellett dolgoznom. Sokszor megakadtam, és kicsit kétségbe estem, mikor azzal küzdöttem, hogy az egész témát könnyen érthetővé tegyem, és leírjam ezt a bonyolult műszaki tárgyat. Végül úgy döntöttem, hogy a bitcoin történetét a bitcoin felhasználóinak a szemszögéből mondjam el. Ez nagyban megkönnyítette a könyv megírását. Köszönettel tartozom barátomnak és mentoromnak, Richard Kagan-nak, aki segített kibontani a történetet, és segített legyőzni az írói leblokkolásokat, valamint Pamela Morgan-nek, aki a fejezetek korai vázlatait átnézte, és nehéz kérdéseket tett föl nekem - ezektől lettek jobbak a fejezetek. Köszönettel tartozom a San Francisco-i bitcoin fejlesztők társaságának, valamint Taariq Lewis-nak, a csoport egyik alapítójának,

mert segítették az anyag elbírálását a korai fázisban.

A könyv megírása során a korai vázlatokat elérhetővé tettem a Github-on, és vártam a megjegyzéseket. Több, mint száz megjegyzést, javaslatot, javítást és hozzájárulást kaptam. Ezeket a hozzájárulásokat külön is kiemeltem és megköszöntem a [Korai változat \(Github segítők\)](#) részben. Külön köszönetet szeretnék mondani Minh T. Nguyen-nek, aki önként vállalta, hogy karban tartja a Github hozzászólásokat, és saját maga is jelentős módon hozzájárult a könyvhöz. Köszönet továbbá Andrew Naugler-nek az infografika megtervezéséért.

A könyv első változata számos műszaki szemlén ment keresztül. Köszönet Cricket Liu-nak és Lorne Lantz-nak az alapos műszaki kritikájukért, megjegyzéseikért és támogatásukért.

Számos bitcoin fejlesztőtől kaptam programokat, kritikákat, megjegyzéseket és bátorítást. Köszönetet mondok Amir Taaki-nak a kódrészletekért és a sok nagyszerű megjegyzéséért, Vitalik Buterin-nek és Richard Kiss-nek az elliptikus görbükkkel kapcsolatos matematikai megjegyzéseiért, Gavin Andresen-nek a javításaiért, megjegyzéseiért és bátorításáért, Michalis Karagis-nek a megjegyzéseiért, közreműködéséért és a btcd összefoglalójáért.

A szavak és könyvek szeretetét anyámnak, Theresának köszönhetem, aki egy olyan házban nevelt fel, amelyben minden falon könyvek voltak. Anyám vette nekem az első számítógépemet is 1982-ben, bár ő maga technofobiás, a saját állítása szerint. Apám, Menelaos, építőmérnök, és 80 éves korában jelentette meg az első könyvét. Ő volt az, aki megtanított a logikus és analitikus gondolkodásra, valamint a műszaki tudományomk szeretetére.

Köszönet mindenkinnek, aki segített nekem megtenni ezt az utat.

Korai változat (Github segítők)

Sok segítőtől kaptam megjegyzéseket, javításokat és bővítéseket a Github-on lévő korai kiadáshoz. Köszönet az összes segítségéért! A legjelesebb GitHub segítők a következők voltak (a GitHub azonosítójuk zárójelben látható):

- Minh T. Nguyen, GitHub szerkesztő (enderminh)
- Ed Eykholt (edeykholt)
- Michalis Kargakis (kargakis)
- Erik Wahlström (erikwam)
- Richard Kiss (richardkiss)
- Eric Winchell (winchell)
- Sergej Kotliar (ziggamon)
- Nagaraj Hubli (nagarajhubli)
- ethers
- Alex Waters (alexwaters)

- Mihail Russu (MihailRussu)
- Ish Ot Jr. (ishotjr)
- James Addison (jayaddison)
- Nekomata (nekomata-3)
- Simon de la Rouviere (simondlr)
- Chapman Shoop (belovachap)
- Holger Schinzel (schinzelh)
- effectsToCause (vericoin)
- Stephan Oeste (Emzy)
- Joe Bauers (joebauers)
- Jason Bisterfeldt (jbisterfeldt)
- Ed Leafe (EdLeafe)

Nyílt kiadás

Ez itt a "Mastering Bitcoin" nyílt kiadása, melynek fordítására a [Nevezd meg! Így add tovább! - 4.0 licenc feltételei érvényesek \(CC-BY-SA\)](#). A licenc engedélyezi a fenti könyv egészének vagy részeinek az olvasását, megosztását, másolását, kinyomtatását, értékesítését vagy felhasználást, feltéve, hogy:

- a terjesztés ugyanezen licencfeltételek mellett történik (Share-Alike)
- a licenc eredeti tulajdonosa megnevezésre kerül

Tulajdonos

Mastering Bitcoin by Andreas M. Antonopoulos LLC <https://bitcoinbook.info>

Copyright 2016, Andreas M. Antonopoulos LLC

Fordítás

A könyv angoltól eltérő nyelvű változatait önkéntesek fordították. A jelen fordításhoz a következő személyek járultak hozzá:

Bitcoin333 Eureka Dris

Szómagyarázat

A lenti szómagyarázatban a bitcoinnal kapcsolatos szavak, kifejezések vannak, melyek nagyon sokszor előfordulnak ebben a könyvben. Tegyen ide egy könyjelzőt, hogy gyorsan megtalálhassa és tisztázhassa a kérdéses kifejezéseket.

cím

Egy bitcoin cím a következőképpen néz ki: 1DSrfJdB2AnWaFNgsbv3MZC2m74996JafV. A bitcoin cím betűkből és számokból áll, és egy "1"-gyel kezdődik. Egy bitcoin címre bitcoinok küldhetők, pont úgy, ahogy egy email címmel elektronikus leveleket lehet fogadni, .

bip

Bitcoin Improvement Proposals (a bitcoin tökletesítésére tett javaslatok). Olyan javaslatok, melyeket a bitcoin közösség tagjai tettek a bitcoin javítása, tökéletesítése érdekében. Például a BIP0021 a bitcoin URI sémajának tökletesítésére tett javaslat.

bitcoin

A pénzegység (érme), a hálózat és a szoftver neve.

blokk

Tranzakciók csoportja, mely egy időbényeget, valamint az előző blokk ujjlenyomatát tartalmazza. A blokk blokkfejlécének hash-elése révén áll elő a munakbizonyíték (proof-of-work), és válnak érvényessé a tranzakciók. Az érvényes blokkok a hálózati konszenzus alapján bekerülnek a fő blokkláncba.

blokklánc

Érvényesített blokkok listája, amelyben mindenki blokk kapcsolódik az előzőhez, egészen a genezis blokkig visszamenőleg.

megerősítések

Ha egy tranzakció bekerült egy blokkba, akkor "egy megerősítéssel rendelkezik". Ha már egy *újabb* blokk is előállt ugyanezen a blokkláncon, akkor a tranzakciónak két megerősítése van stb. Hat vagy még több megerősítés már elégsges bizonyítknak tekinthető arra nézve, hogy a tranzakciót nem lehet visszafordítani.

nehézségi szint

Egy hálózati beállítás, amely azt határozza meg, hogy mennyi számítási munkára van szükség egy munkabizonyíték (proof-of-work) előállításához.

cél nehézségi szint

Az a nehézségi szint, amely mellett a hálózat kb. 10 percenél fog egy blokkot találni.

nehézségi szint újraszámítás

A nehézségi szint újraszámítása, amely 2016 blokkonként az egész hálózatban megtörténik, és az

előző 2016 blokk előállításához használt hash kapacitást/teljesítményt veszi figyelembe.

díjak

A tranzakció küldője által megfizetett díj, amelyet a hálózat kap a tranzakció feldolgozásáért. A legtöbb tranzakcióhoz min. 0.1 mBTC díjra van szükség.

hash

Valamilyen bináris bemenet digitális ujjlenyomata. Magyarul néha zanzának is nevezik, de ez nem terjedt el.

genезис blokk

A blokklánc első blokkja, mely a digitális pénz inicializálására szolgál.

bányász

Egy olyan hálózati csomópont, amely új blokkok előállítása érdekében, ismételten végrehajtott hash számítás segítségével munkabizonyítékot (proof-of-work) keres.

hálózat

Egyenrangú csomópontokból álló, peer-to-peer hálózat, amely a hálózatban lévő összes többi bitcoin csomópontnak továbbítja a tranzakciókat és a blokkokat.

munkabizonyíték, proof-of-work

Egy olyan számérték, melynek előállítása jelentős számítási kapacitást igényel. A bitcoin esetében a bányászok az SHA256 algoritmust használják arra, hogy egy olyan hash-t találjanak, amely megfelel a hálózat egészében fennálló cél nehézségi szintnek.

jutalom

Az új blokkokban szereplő pénzösszeg, melyet a hálózat annak a bányásznak ad, aki megtalálta a blokkhoz a munkabizonyítékot. A jutalom jelenleg 25 BTC/blokk.

titkos kulcs (azaz privát kulcs)

Egy titkos szám, amely megszünteti a neki megfelelő címre küldött bitcoinok zárolását. Egy titkos kulcs így néz ki pl.: 5J76sF8L5jTtzE96r66Sf8cka9y44wdpJjMwCxR3tzLh3ibVPxh.

tranzakció

Egyszerűen bitcoin küldés az egyik címről a másikra. Pontosabban, a tranzakció egy aláírással rendelkező adatstruktúra, amely értéktovábbításnak felel meg. A tranzakciókat a bitcoin hálózat továbbítja, a bányászok blokkokba foglalják őket, és ezáltal bekerülnek a blokkláncba.

pénztárca

Egy szoftver, amely a felhasználó bitcoin címeit és titkos kulcsait kezeli. A pénztárca bitcoinok küldésére, fogadására és tárolására használható.

Bevezetés

Mi a bitcoin?

A bitcoin olyan alapelvek és technológiák összessége, melyek egy digitális pénzrendszer alapját képezik. A bitcoinnak nevezett pénzegység érték tárolásra és továbbításra szolgál a bitcoin hálózat résztvevői között. A bitcoin felhasználók a bitcoin protokoll segítségével kommunikálnak egymással, főleg az Interneten, de egyéb átviteli hálózatok is használhatók. A bitcoin protokoll, amely nyílt forráskódú szoftverként érhető el, széles eszközválasztékon futtatható, többek között notebookokon és okostelefonokon, ami könnyen elérhetővé teszi ezt a technológiát.

A hálózaton át továbbított bitcoinokkal nagyjából ugyanaz megtehető, mint a hagyományos pénzzel, pl. áruvásárlás vagy eladás, pénz küldése magánembereknek vagy szervezeteknek, vagy hitelnyújtás. Bitcoinok az erre specializált pénzváltókban vehetők, adhatók el, vagy válthatók át egyéb pénznemekre. A bitcoin bizonyos értelemben az Internetes pénz tökéletes formája, mivel gyors, biztonságos és határokat átívelő.

A hagyományos pénzekkel ellentétben a bitcoin teljesen virtuális. Nincsenek fizikai érmék, de még digitális érmék sem. Az érméket implicit módon azok a tranzakciók tartalmazzák, melyek a feladótól a címzethez továbbítják az értéket. A bitcoin felhasználóknak csupán kulcsai vannak, amelyekkel a bitcoin hálózaton belül bizonyítani tudják a tranzakcióik tulajdonjogát, fel tudják szabadítani az elköltendő összeget, és továbbítani tudják azt egy új címzettnek. A kulcsok gyakran az egyes felhasználók számítógépén, egy digitális pénztárcában vannak tárolva. A bitcoinok elköltésének az egyetlen előfeltétele az, hogy a felhasználó rendelkezzen a tranzakciók zárolásának feloldásához szükséges kulccsal. Ez azt jelenti, hogy minden egyes felhasználó teljes mértékben maga rendelkezik a pénzával.

A bitcoin egy egyenrangú csomópontokból álló peer-to-peer rendszer. Nincs benne semmilyen „központi” szerver vagy irányítás. A bitcoinok az ún. „bányászat” során jönnek létre. A bányászat egy olyan verseny, melyben a bitcoin tranzakciók feldolgozása során egy matematikai feladat megoldásának a keresése folyik. A bitcoin hálózat bármelyik tagja (vagyis bárki, aki a teljes bitcoin protokollt futtató eszközt használ) bányászként is képes működni, vagyis a számítógépe segítségével képes a tranzakciók ellenőrzésére és tárolására. Átalagosan 10 percenként sikerül valakinek az utolsó tíz percben született tranzakciók érvényesítése, és ezért vadonatúj bitcoinokat kap jutalmul. A bitcoin bányászat lényegében decentralizálja egy központi bank pénzkibocsátási és elszámolási feladatait, és a fenti globális versennnyel váltja ki a központi bankok iránti igényt.

A bitcoin protokoll olyan beépített algoritmusokat tartalmaz, melyek a hálózat egészében szabályozzák a bányászatot. A bányászok feladata az, hogy sikeresen eltárolják a tranzakciókból blokkat a bitcoin hálózaton belül. E feladat nehézségét a hálózat dinamikusan úgy állítja be, hogy átalagosan minden 10 percenként sikerrel járjon valaki, függetlenül attól, hogy egy adott pillanatban hány bányász (és CPU) dolgozik a probléma megoldásán. A protokoll egyúttal minden 4 évben a felére csökkenti a 10 perceként kibocsátott új bitcoinok számát, és ezáltal az összes létrejövő bitcoinok számát 21 millióra korlátozza. Emiatt a forgalomba kerülő bitcoinok száma egy könnyen megjósolható görbe, amely 2140-

re éri el a 21 milliót. Az egyre csökkenő mértékű kibocsájtás miatt a bitcoin hosszabb távon deflációs pénz. A bitcoint nem lehet a tervezett kibocsájtási ütemet meghaladó mértékű új pénz "kinyomtatásával" elinflálni.

A színfalak mögött a protokollt, a hálózatot és az osztott feldolgozás együttesét is bitcoinnak hívják. A bitcoin mint pénz ennek az innovációnak csupán az első alkalmazása. Fejlesztőként számomra a bitcoin a pénzvilág Internet-e: egy hálózat, mellyel érték továbbítható, és ami osztott feldolgozás révén biztosítja a digitális vagyontárgyak tulajdonjogát. A bitcoin sokkal több annál, mint első ránézésre hinnénk.

Ebben a fejezetben először a legfontosabb fogalmakat és kifejezéseket ismertetjük, letölthetők a szükséges szoftvert és egyszerű tranzakciókra használjuk a bitcoint. A további fejezetekben hozzájárultunk azoknak a technológiai rétegeknek a feltárásához, melyek lehetővé teszik a bitcoin működését, és megvizsgáljuk a bitcoin hálózat és protokoll belső működését.

A bitcoin előtti digitális pénzek

Az életképes digitális pénz megjelenése szorosan kötődik a kriptográfia fejlődéséhez. Ez nem meglepő, ha szemügyre vesszük azokat az alapvető feladatokat, melyek akkor lépnek föl, ha árukra és szolgáltatásokra elcserélhető értéket szeretnénk bitekkel ábrázolni. Bárki, aki digitális pénzt fogad el, az alábbi két alapvető kérdéseket teszi fel magának:

1. Bízhatok-e abban, hogy a pénz valódi és nem hamisítvány?
2. Biztos lehetek-e abban, ez a pénz csak az enyém, és senki másé? (ez az ún. „kettős költés” problémája).

A papírpénz kibocsájtás során egyre kifonomultabb papírokkal és nyomtatási módszerekkel veszik fel a harcot a hamisítás ellen. A fizikai pénz esetében a kettős költés kérdésének kezelése egyszerű, hiszen ugyanaz a bankjegy nem lehet egyszerre két helyen. Természetesen a hagyományos pénz tárolása és továbbítása is gyakran digitálisan történik. Ebben az esetben a hamisítás és kettős költés problémájának kezelése úgy történik, hogy az összes elektronikus tranzakciót központi szervezeteken keresztül bonyolítják le. A központi szervezeteknek globális rálátásuk van a forgalomban levő pénzre. A digitális pénznél, amely nem támaszkodhat különleges tintákra vagy holografikus csíkokra, a kriptográfia biztosítja a felhasználók értékekre vonatkozó állításainak a valódiságát. Nevezetesen, a digitális aláírások teszik lehetővé egy digitális eszköz vagy tranzakció aláírását, a felhasználó pedig ennek révén képes bizonyítani egy adott eszköz tulajdonjogát. A megfelelő architektúra segítségével a digitális aláírások a kettős költés problémájának a kezelésére is alkalmasak.

Amikor a kriptográfia az 1980-as évek végén kezdett sokkal szélesebb körben elterjedni, sok kutató próbált a kriptográfia segítségével digitális pénzeket létrehozni. Ezek a korai projektek olyan digitális pénzeket hoztak létre, amelyeket egy nemzeti valutára vagy valamilyen nemesfémre, pl. az aranyra építettek.

Ezek a korai digitális pénzek működtek ugyan, de centralizáltak voltak, emiatt pedig a

kormányok vagy a hackerek támadásainak könnyű célpontjai voltak. A korai digitális pénzek a hagyományos bankrendszerhez hasonlóan egy központi elszámolóházat használtak, amely a tranzakciókat rendszeres időközönként elszámolta. Sajnos a legtöbb esetben ezek a születőfélben lévő digitális pénzek az aggódó kormányok céltáblái lettek, és végül jogi úton felszámolták őket. Voltak közülük olyanok, melyek látványosan összeomlottak, mikor az anyacég hirtelen felszámolásra került. Ahhoz, hogy egy digitális pénz robusztusan ellen tudjon állni az ellenfelek támadásainak, legyenek ezek törvényes kormányok vagy bünőző elemek, olyan új decentralizált digitális pénzre volt szükség, amelyben nem volt egy pontos támadási felület. A bitcoin egy ilyen rendszer: teljesen decentralizált, és nincs benne semmilyen központi szervezet vagy irányítás, amely megtámadható vagy korrumplítható.

A bitcoin a kriptográfia és az oszott rendszerek évtizedes kutatásának a végeredménye. Négy alapvető újítást tartalmaz, melyek egyedi és hatékony módon vannak kombinálva egymással. A bitcoin alkotó elemei:

- egy decentralizált peer-to-peer hálózat (a bitcoin protokoll),
- egy nyilvános tranzakciós főkönyv (a blokklánc),
- decentralizált, determinisztikus matematikai pénzkibocsátás (osztott bányászat),
- egy decentralizált tranzakció ellenőrző rendszer (tranzakciós scriptek).

A bitcoin története

A bitcoint 2008-ban találta fel Satoshi Nakamoto, amikor megjelentette a „Bitcoin: egy peer-to-peer elektronikus pénzrendszer” című dolgozatát. Satoshi Nakamoto számos előző felfedezés, pl. a b-pénz és a HashCash kombinálásával egy teljesen decentralizált elektronikus pénzrendszer hozott létre, amelyben a pénzkibocsátás, valamint a tranzakciók elszámolása és ellenőrzése nem egy központi szervezetre támaszkodik. A legfontosabb újítása a munkabizonyíték algoritmuson alapuló, 10 percenkénti globális „szavazás”. Ennek révén a decentralizált hálózatban a tranzakciók állapotáról konszenzus alakulhat ki. Ez elegáns megoldást jelent. A kettős költés kérdésére – vagyis arra, hogy egy pénzegység ne legyen kétszer is elkölthető. Korábban a digitális pénz egyik gyengeségét éppen a kettős költés jelentette, melyet úgy kezeltek, hogy az összes tranzakciót egy központ elszámolóházon keresztül rendezték.

A bitcoin hálózat a Nakamoto által publikált referencia implementáció alapján, 2009-ben kezdte meg a működését. A referencia implementációt azóta számos programozó felülvizsgálta. A bitcoin biztonságát és ellenállóképességét biztosító osztott feldolgozási kapacitás exponenciálisan nőtt, és manapság meghaladja a világ leggyorsabb szuper-számítógépeinek a feldolgozási kapacitását. A bitcoin teljes piaci értéke a bitcoin-dollár árfolyamtól függően becslések szerint 5 és 10 milliárd US dollár között van. A hálózat által feldolgozott eddigi legnagyobb tranzakció 150 millió US dollár volt. A tranzakció azonnal továbbításra került, és a feldolgozása díjtalan volt.

Satoshi Nakamoto 2011 áprilisában visszavonult a nyilvánosságtól. A programkódot és a hálózat fejlesztését az egyre gyarapodó önkéntesek csoportjára hagyta. Még ma sem tudjuk, hogy ki vagyik

állhatnak a bitcoin mögött. De a bitcoint se Satoshi Nakamoto, se mások nem tudják befolyásolni, mert a rendszer teljesen átlátható matematikai alapelvek szerint működik. Maga a felfedezés korszakalkotó, és már is egy új tudományágat hozott létre az osztott feldolgozás, a közgazdaságtan és az ökonometria területén.

Megoldás egy osztott feldolgozási problámára

Satoshi Nakamoto felfedezése egyúttal az osztott feldolgozás egy korábban megoldatlan problémájának, az ún. "bizánci generálisok problémájának" a gyakorlati megoldását jelenti. Röviden, a probléma abból áll, hogy hogyan lehet megegyezni a tennivalókról egy megbízhatatlan és potenciálisan kompromittált hálózatban végzett információcsere révén. Satoshi Nakamoto megoldása, amely a munkabizonyíték fogalmának használatával, központi szervezet nélkül éri el a konszenzust, áttörést jelent az elosztott feldolgozás terén, és a pénzügyeken kívül egyéb területeken is széles körben alkalmazható. Bizonyíthatóan igazságos választások, lottójáték, tulajdoni nyilvántartások, digitális közjegyzői szolgáltatások és sok minden más esetén is konszenzust lehet vele elérni a decentralizált hálózatokban.

A bitcoin használata a felhasználók szemszögéből

A bitcoin pénz kezelésre szolgáló technológia, vagyis alapjában véve emberek közötti értékcsere. Nézzük meg néhány bitcoin felhasználót és a segítségükkel vizsgáljuk meg, hogy melyek a bitcoin leggyakoribb felhasználási módjai. Az egész könyvben ezekkel a történetekkel fogjuk szemlélni, hogy hogyan használható a digitális pénz a valós életben, és a bitcoin részét képező különféle technológiák hogyan teszik mindezt lehetővé.

Észak-Amerikai kiskereskedelem

Alice Észak-Kaliforniában, a Bay Areán él. A bitcoinról műszaki érdeklődésű barátaitól hallott, és szeretné elkezdeni a használatát. Őt követjük majd, amint megismeri a bitcoint, vesz egy keveset belőle, majd elkölt belőle valamennyit, hogy vegyen egy csésze kávét Bob Palo Alto-i kávézójában. Ennek a történetnek a révén fogunk megismerkedni meg egy vevő szemszögéből a szoftverrel, a pénzváltókkal és a legegyszerűbb tranzakciókkal.

Észak-Amerikai nagykereskedelem

Carol egy galéria tulajdonosa San Francisco-ban. Drága képeket árul bitcoinért. Az ő történetével fogjuk bemutatni a konszenzus elleni 51%-os támadás által jelentett veszélyt, mely a nagy értékű tételek eladásánál jelentkezik.

Offshore szerződéses szolgáltatások

Bob, a Palo Alto-i kávéház tulajdonosa egy új webhelyet szeretne. Egy indiai web fejlesztővel, Gopesh-sel kötött szerződést, aki Bangalore-ban él. Gopesh beleegyezett abba, hogy bitcoinban kapja a fizetését. Ebben a történetben azt fogjuk megvizsgálni, hogyan használható a bitcoin kiszervezésre, szerződéses szolgáltatásokra és nemzetközi banki átutalásra.

Jótékonyiségi adományok

Eugénia egy Fülöp-szigeti gyermek jótékonyiségi alap igazgatója. Nemrég bukkant rá a bitcoinra, és szeretné külföldi és hazai adományozók új csoportját elérni vele, hogy adományokat gyűjtsön. Eugénia a bitcoin használatával szeretne a szükséget szenvedő területekre pénzt küldeni. Az ő története fogja bemutatni, hogyan lehet a bitcoinnal határon belül és pénznemeken átívelő módon globális adománygyűjtést szervezni, és hogyan használható a nyílt fókonyv a jótékonyiségi szervezetek átláthatósága érdekében.

Import/export

Mohammed elektronikai cikkeket importál Dubaiba. Arra akarja használni a bitcoint, hogy az USÁ-ból és Kínából elektronikai termékeket importáljon az Egyesült Arab Emirátusokba, és hogy felgyorsítsa az import termékek fizetési folyamatát. Ez a történet fogja bemutatni, hogyan használható a bitcoin a fizikai termékekkel kapcsolatos nemzetközi nagykereskedelmi tranzakciókban.

Bitcoin bányászat

Jing számítástechnikát tanul Shanghaiban. Jövedelmkiegészítés céljából épített egy bitcoin „bányász” platformot. Ez a történet a bitcoin „ipari” oldalát fogja bemutatni: milyen speciális berendezések biztosítják a bitcoint hálózatot és az új pénz létrejöttét.

Mindegyik fenti történet valós szereplőkön és valós iparágakon alapul. Ezek a szereplők jelenleg arra használják a bitcoint, hogy új piacokat, új iparágakat teremtsenek, és a globális közigazdasági kérdésekre újító megoldásokat adjanak.

Elindulás

A bitcoin hálózathoz történő csatlakozáshoz, és a bitcoin használatának megkezdéséhez csupán le kell tölteni egy alkalmazást vagy el kell kezdeni használni egy web alkalmazást. Mivel a bitcoin szabványos, a bitcoin kliensnek számos különféle megvalósítása van. Van egy „referencia implementáció” is, az ún. Satoshi kliens. Ez egy nyílt forráskódú projekt, amelyet egy fejlesztő csoport kezel, és a Satoshi Nakamoto által írt eredeti implementációból származik.

A bitcoin kliensek három fő típusa:

Teljes kliens

A teljes kliens vagy „teljes csomópont” egy olyan kliens, amely a bitcoin tranzakciók teljes történetét tárolja, kezeli a felhasználó pénztárcáját és a bitcoin hálózatban közvetlenül képes tranzakciók indítására. Hasonló ez egy önálló email szerverhez, mert önállóan kezeli a protokoll összes vonatkozását, de nem függ semmilyen más szervertől vagy harmadik fél által nyújtott szolgáltatástól.

Pehelysúlyú kliens

A pehelysúlyú kliens tárolja ugyan a felhasználó pénztárcáját, de egy harmadik fél szolgáltatásaira támaszkodva éri el a bitcoin tranzakciókat valamint a bitcoin hálózatot. A pehelysúlyú kliensben nincs meg az összes tranzakció teljes másolata, emiatt a tranzakciók ellenőrzésekor egy harmadik

félben kell megbízna. Hasonló ez egy önálló email klienshez, amely egy postaláda elérésekor egy mail szerverhez kapcsolódik, vagyis a hálózati kapcsolatot egy harmadik fél segítségével teremti meg.

Web kliens

A web kliensek web böngészőkön keresztül hasznáhatók, és a felhasználó pénztárcáját egy harmadik fél tulajdonában lévő web szerveren tárolják. Hasonló ez a webmailhez, mert teljes egészében egy harmadik fél szerverére támaszkodik.

Mobil bitcoin

Az okostelefonokhoz írt mobil kliensek, például azok, melyek az Adroid rendszeren alapulnak, lehetnek teljes kliensek, pehelysúlyú kliensek, vagy akár web kliensek is. Némelyik mobil klienst egy web vagy asztali klienssel szinkronizálnak, ezáltal több platformos pénztárca valósul meg, amely több eszközön is használható, de közös pénzforrással rendelkezik.

A bitcoin kliens kiválasztása attól függ, hogy milyen mértékben szeretnénk ellenőrzést gyakorolni a pénzünk fölött. A legnagyobb fokú kontroll és függetlenség egy teljes klienssel valósítható meg, viszont a mentések és a biztonsági kérdések terhét a felhasználónak kell viselnie. A másik végeletet a web kliens jelenti, mert könnyen üzembe állítható és használható, de a web kliens esetében megjelenik az a kockázat, hogy biztonságot és a felügyeletet a felhasználó és web szolgáltatás tulajdonosa együtt gyakorolja. Ha egy web-es pénztárca szolgáltatója kompromittálódik, mint ahogy a múltban már sokszor megtörtént, akkor a felhasználó az összes pénzét elveszítheti. Ha viszont a felhasználónak teljes kliense van, de nem rendelkezik megfelelő mentésekkel, akkor egy számítógépes baleset miatt veszítheti el a pénzét.

Ebben a könyvben sokféle bitcoin kliens használatát fogjuk szemléltetni, a referencia implementációtól (a Satoshi klienstől) kezdve a web-es pénztárcáig. Némelyik példához a referencia klienst kell majd használni, mert ez nyújt API-kat a pénztárcához, a hálózathoz és a tranzakciós szolgáltatásokhoz. Ha önök a bitcoin rendszer programozható interfész felületeit szeretnék használni, akkor a referencia kliensre lesz szükségük.

Gyors elindulás

Alice, akit a [A bitcoin használata a felhasználók szemszögéből](#) részben ismerhettünk meg, nem műszaki felhasználó, és csak nemrég hallott a bitcoinról egy barátjától. Úgy kezdi meg az ismerkedést a bitcoinnal, hogy meglátogatja a [bitcoin.org](#) webhelyet. Itt a bitcoin kliensek széles választéka található meg. A [bitcoin.org](#) webhelyen lévő tanácsnak megfelelően a ("Multibit kliens" Multibit pehelysúlyú klienst választja.

Alice a [bitcoin.org](#) webhelyen lévő hivatkozáson keresztül letölti a Multibitet az asztali gépére. A Multibit Windows, Mac és Linux számítógépen használható.

WARNING

A bitcoin pénztárca létrehozásakor meg kell adni egy jelszót vagy jelmondatot, amely a pénztárca védelmére szolgál. Sok csibész próbálkozik a gyenge jelszavak feltörésével, ezért vigyázzon, hogy olyat válasszon, amelyet nem lehet könnyen feltörni. Használjon kis- és nagybetűkből, számokból és szimbólumokból álló kombinációt. Ne használjon személyes adatokat, pl. születési dátumokat, vagy focicsapatok nevét. Ne használjon szótárban előforduló szavakat. Ha teheti, használjon jelszó generátort, amely teljesen véletlenszerű jelszavakat állít elő. A jelszó hossza legalább 12 karakter legyen. Vesse az eszébe: a bitcoin pénz, és azonnal átutalható bárhová a világon. Kellő védelem hiányában a bitcoin könnyen ellopható.

Miután Alice letöltötte és installálta a Multibit alkalmazást, elindítja azt. Egy "Üdvözlő" képernyő fogadja, amint az a [A Multibit bitcoin kliens üdvözlő képernyője](#) ábrán látható:

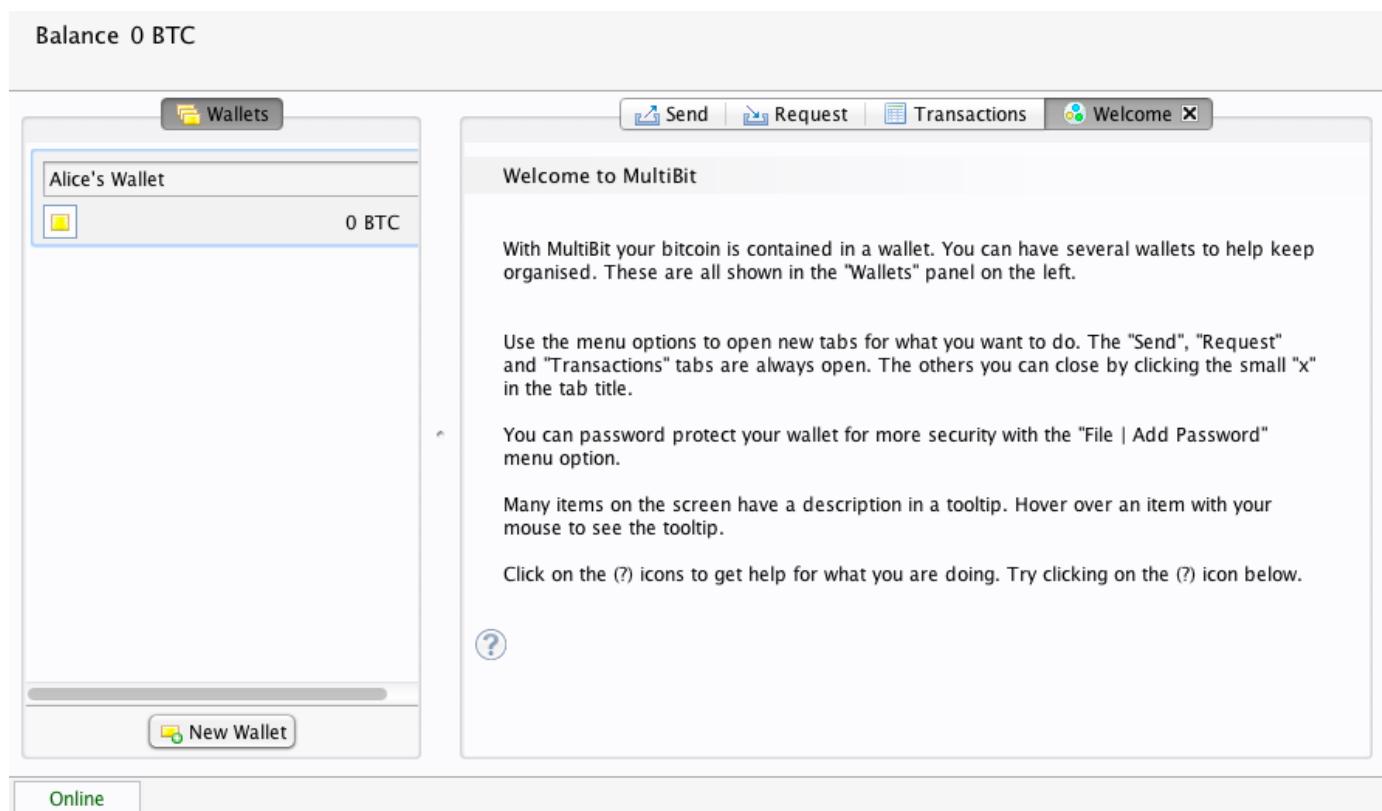

Figure 1. A Multibit bitcoin kliens üdvözlő képernyője

A Multibit automatikusan egy új pénztárcát és egy új bitcoin címet hoz létre Alice számára. Az új cím "Request" fülre történő kattintással tekinthető meg, amint azt a [Alice új bitcoin címe, a Multibit kliens "Request" fülén](#) ábra mutatja,

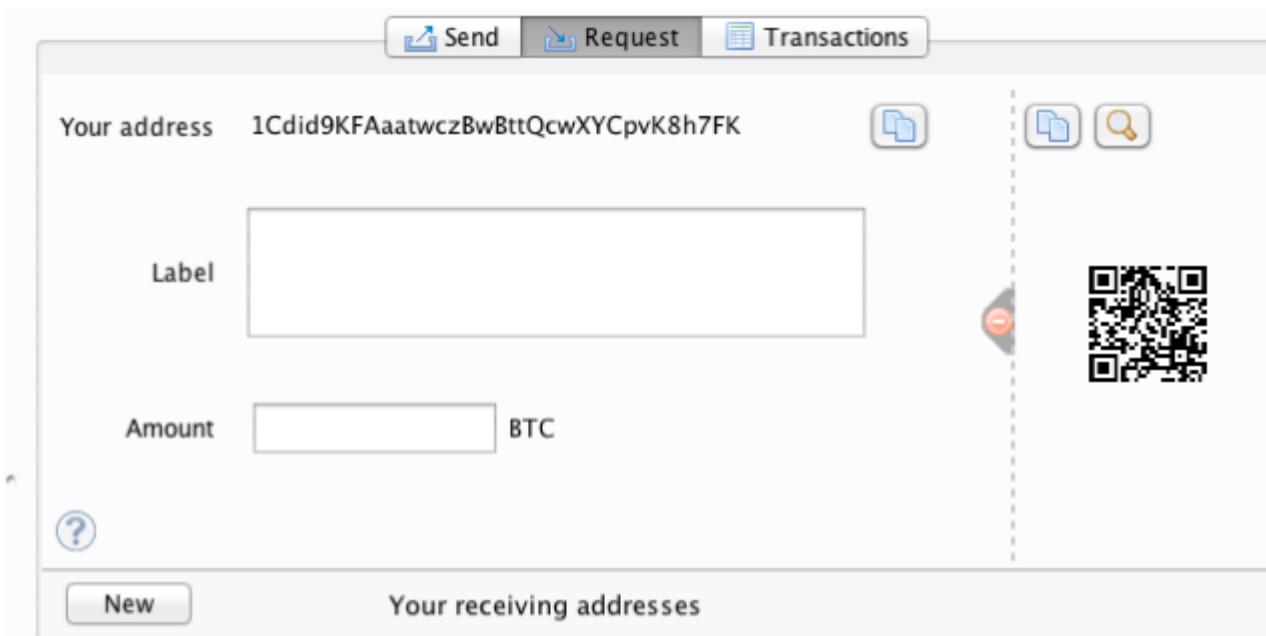

Figure 2. Alice új bitcoin címe, a Multibit kliens "Request" fülén

Ennek a képernyőnek a legfontosabb része Alice *bitcoin címe*. A bitcoin cím egy email címhez hasonlóan megosztható. Segítségével bárki pénzt küldhet Alice új pénztárcájába. A képernyőn a bitcoin cím egy betűkből és számokból álló hosszú karakterláncként jelenik meg: 1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK. A pénztárca bitcoin címe mellett van egy QR kód, amely egyfajta vonalkód, és ugyanezt az információt tartalmazza, de olyan formátumban, amely egy okostelefon fényképezőgépével könnyen bepásztázható. A QR kód az ablak jobb oldalán lévő, fekete és fehér kockákból álló kép. Alice a a bitcoin címet vagy QR kódot úgy tudja a "vágólapra" másolni, hogy rákattint a mellettük lévő gombra. Magára a QR kódra kattintva a kód kinagyítható, és egy okostelefonnal könnyen bepásztázható.

Alice a QR kód kinyomtatásával könnyen meg tudja adni másoknak a címét, vagyis nincs szükség a betűk és számok hosszú sorozatának a begépelésére.

TIP A bitcoin címek az '1' vagy a '3' számjeggyel kezdődnek. Egy email címhez hasonlóan, bármelyik másik bitcoin felhasználónak megadhatók. A bitcoin cím ismeretében a többi felhasználó bitcoinokat tud küldeni erre címre. Az email címektől eltérően új címek olyan gyakran hozhatók létre, amilyen gyakran csak akarjuk, és mindegyik közvetlenül a pénztárcához fog tartozni. A pénztárca egyszerűen címek és kulcsok gyűjteménye. A kulcsokkal lehet a pénztárcában lévő pénz pénz zárolását megszüntetni. A felhasználó által létrehozható bitcoin címek száma gyakorlatilag nincs korlátozva.

Alice új bitcoin pénztárcája ezzel készen áll a használatra.

Az első bitcoinok beszerzése

Bankokban vagy pénzváltó helyeken jelenleg nem lehet bitcoint venni. 2014-ben a legtöbb országban még mindig nehéz bitcoinhoz jutni. Számos speciális pénzváltó van, ahol a helyi valutáért bitcoin adásvétel végezhető. Ezek a pénzváltók web-es pénzváltók. Ilyen többek között:

Bitstamp

egy európai pénzváltó, amely banki átutalással különböző pénznemeket támogat, többek között az Eurót (EUR) és az US dollárt (USD)

Coinbase

egy amerikai székhelyű tárca szolgáltató, amely a kereskedők és a vevők közötti bitcoin tranzakciókat támogatja. A Coinbase megkönyíti a bitcoin adás-vételt, mert a felhasználók az ACH (Automated Clearing House) rendszeren keresztül az amerikai folyószámlájukhoz tudnak kapcsolódni.

Az ilyen digitális pénzváltó helyek a helyi pénznemek és a digitális pénzek metszéspontjában üzemelnek. Mint ilyenek, az adott terület helyi pénznemét használják, a nemzeti és nemzetközi szabályok hatásköre alá tartoznak, és gyakran egyetlen egy ország vagy egyetlen gazdasági övezet specialitásihoz alkalmazkodnak. Egy pénzváltó használata függ az általunk használt pénznemtől, és hogy országunk jogrendszere szerint legális-e a váltó. A fenti szolgáltatóknál több napba vagy hétre telhet egy számla létesítése, hasonlóan egy bankszámla megnyitásához, mert különféle azonosító nyomtatványok kitöltésére van szükség a KYC (Know Your Customer, ismerd ügyfeledet) és AML (Anti-Money Laundering, pénzmosás elleni) banki szabályozásnak történő megfelelés miatt. Ha már rendelkezünk számlával egy bitcoin váltóban, akkor épp úgy kereskedhetünk a bitcoinokkal, mint ahogy azt egy külföldi devizával tennénk egy bróker számlán.

Részletesebb lista található a <http://bitcoincharts.com/markets/> helyen, amely több tucat pénzváltó árait és más piaci adatait tartalmazza.

Egy új felhasználó négy másik módszerrel tud még bitcoint szerezni:

- Keres egy barátot, akinek van bitcoinja, és közvetlenül tőle vesz. Sok bitcoin felhasználó kezdte így.
- A localbitcoins.com-hoz hasonló szolgáltatással keres egy területileg közeli eladót, akitől személyes tranzakció során, pénzért veszi meg a bitcoint.
- Valamilyen árut vagy szolgáltatást ad el bitcoinért. Egy programozó a programozói tudását tudja így értékesíteni.
- Keres egy bitcoin ATM-et. A bitcoin ATM-ek térképe a [CoinDesk](#) helyen található.

Alice-t a barátja ismertette meg a bitcoinnal, ezért Alice könnyen hozzájutott az első bitcoinjához, miközben arra várt, hogy a californiai pénzváltóban ellenőrizzék és aktíválják a számláját.

Bitcoin küldés és fogadás

Alice létrehozott egy bitcoin pénztárcát, és most készen áll a pénz fogadására. A pénztárca alkalmazás generált neki egy véletlenszerű bitcoin címet és a hozzá tartozó kulcsot (ami egy elliptikus görbe privát kulcsa, és részletesebben a [\[private_keys\]](#) rész ismerteti). Ebben a fázisban Alice bitcoin címét a bitcoin hálózat még nem ismeri, a cím a bitcoin rendszer semelyik részében sincs „regisztrálva”. Alice bitcoin címe egyszerűen csak egy szám, amely megfelel annak a kulcsnak, amellyel hozzá tud férfi a pénzéhez. Alice-nak nincs semmilyen számlaszáma, és nincs semmilyen kapcsolat Alice ezen címe és egy számla között. Mindaddig, amíg a bitcoin főkönyv (blokklánc) a benne tárolt tranzakción keresztül

nem hivatkozik erre a címre, és a címre még nem küldtek pénzt, addig a cím egyszerűen csak egy a hatalmas számú lehetséges „érvényes” bitcoin cím közül. Ha a cím már kapcsolatba került egy tranzakcióval, akkor a hálózatban ismert címek egyike lesz, és bárki lekérdezheti a címhez tartozó egyenleget a publikus főkönyvből.

Alice-szel barátja, Joe ismertette meg a bitcoint. Alice egy helyi étteremben találkozik vele, hogy pár dollárért bitcoint vegyen tőle. Alice kinyomta elhozta a bitcoin pénztárcája által megjelenített bitcoin címet és a QR kódot. Biztonsági szempontból a bitcoin cím nem érzékeny adat. Bárhová feltehető anélkül, hogy biztonsági kockázatot jelentene.

Alice csupán 10 dollárt szeretne bitcoinra váltani, mert nem szeretne túl sok pénzt kockáztatni ezzel az új technológiával. Átad Joe-nak egy 10 dolláros bankjegyet és a kinyomtatott címét, hogy Joe elküldhesse neki az ennek megfelelő összeget bitcoinban.

Joe-nak meg kell állapítania a váltási árfolyamot, hogy a helyes bitcoin összeget utalhassa át Alice-nak. Alkalmazások és web helyek százai foglalkoznak az aktuális piaci árral. Íme, a legnépszerűbbek:

Bitcoin Charts

a bitcoincharts.com szolgáltatás a földgolyó számos pénzváltó helyének piaci adatait tartalmazza, a helyi pénznembe átszámítva

Bitcoin Average

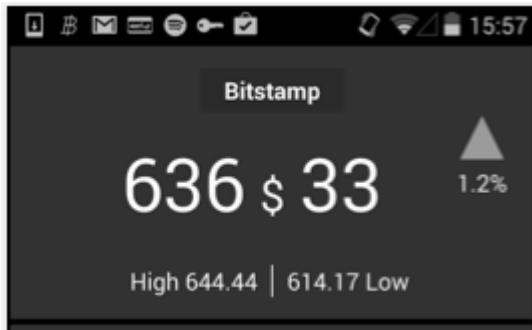
a bitcoinaverage.com, amely mindegyik pénznemre vonatkozóan tartalmaz egy forgalommal átlagolt árat

ZeroBlock

egy ingyenes Android és iOS alkalmazás, amellyel a különféle pénzváltó helyek bitcoin árai jeleníthetők meg (lásd [A ZeroBlock - a bitcoin piaci árát mutató alkalmazás Androidra és iOS-re](#))

Bitcoin Wisdom

egy másik, piaci adatokat megjelenítő alkalmazás.

Figure 3. A ZeroBlock - a bitcoin piaci árát mutató alkalmazás Androidra és iOS-re

A fenti alkalmazások vagy webhelyek valamelyikével Joe meghatározza a bitcoin árát, amely történetesen kb. 100 US dollár / bitcoin. Ilyen árfolyamon 0.10 bitcoint (100 milliBitet) kell Alice-nak elküldenie azért a 10 dollárért, amit tőle kapott.

Miután Joe megállapította a helyes átváltási árat, megnyitja a mobil pénztárca programját, és a bitcoin „küldés”-t választja. Például, ha a Blockchain mobil pénztárcát használja egy Android telefonon, akkor egy olyan képernyő jelenik meg, melynek két bemenő mezője van, amint azt [Mobil bitcoin pénztárca – a bitcoin küldési képernyő](#) mutatja:

- a tranzakció címzettjének bitcoin címe
- a küldendő bitcoin-ok mennyisége

A bitcoin cím beviteli mezőben van egy kis ikon, amely úgy néz ki, mint egy QR kód. Ezzel Joe az okostelefonja fényképezőgépének be tudja pásztázni Alice QR kódját, vagyis nem kell Alice bitcoin címét begépelnie (1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK), ami hosszú, és nehézkes folyamat. Joe megéríti a QR kód ikont, majd aktivizálja az okostelefon fényképezőgépét, és bepásztázza a QR kódot. A mobil pénztárca alkalmazás kitölți a bitcoin címet, Joe pedig ellenőrzi, hogy helyes volt-e a pásztázás: összehasonlítja a bepásztázott cím néhány karakterét az Alice által kinyomtatott címmel.

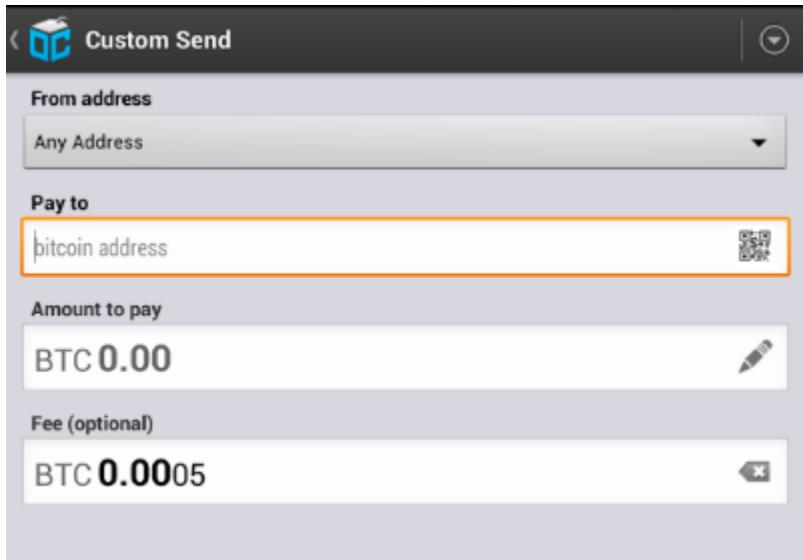

Figure 4. Mobil bitcoin pénztárca – a bitcoin küldési képernyő

Ezután Joe beadja a tranzakcióhoz tartozó bitcoin értéket, 0.10 bitcoint. Gondosan ellenőrzi az értéket, hogy helyes-e, mivel pénzről van szó, és egy hiba sokba kerülhet. Végül megnyomja a „Küldés” gombot, ekkor továbbításra kerül a tranzakció. Joe mobil bitcoin pénztárcája létrehoz egy tranzakciót, amely Joe pénzéből 0.10 bitcoint az Alice által megadott címhez rendel hozzá, majd Joe privát kulcsával aláírja a tranzakciót. A bitcoin hálózat ebből tudja, hogy Joe a saját bitcoin címeinek valamelyikéről az adott értéket Alice új címére szeretné továbbítani, és erre meghatalmazást adott. Amint a tranzakció továbbításra kerül a peer-to-peer protokollal, gyorsan szétterjed a bitcoin hálózatban. A hálózat legjobban kapcsolódó csomópontjai egy másodpercen belül megkapják a tranzakciót, és először találkoznak Alice címével.

Ha Alice-nak van egy okostelefononja vagy notebookja, akkor szintén látni fogja a tranzakciót. A bitcoin főkönyve egy állandóan növekvő állomány, amelyben minden, valaha előfordult bitcoin tranzakció rögzítve van. A bitcoin főkönyve publikus, ami azt jelenti, hogy Alice-nak csupán meg kell néznie a főkönyben, hogy érkezett-e a címére valamilyen pénz. Alice ezt a blockchain.info webhelyen egyszerűen megteheti, ha a kereső dobozba beadja a címét. A webhely által megjelenített

lapon (<https://blockchain.info/address/1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK>) a címre vonatkozó összes bemenő és kimenő tranzakció szerepel. Ha Alice azt követően, hogy Joe a megnyomta a „Küldés” gombot, megnézi ezt a lapot, hamarosan egy új tranzakció jelenik meg rajta, amely a 0.10 bitcoint ír jóvá a számláján.

Megerősítések

Alice címén a Joe-tól jövő tranzakció először „Megerősítetlen”-ként fog megjelenni. Ez azt jelenti, hogy a tranzakció már szétterjedt a hálózatban, de még nincs befoglalva a tranzakciós főkönyvbe, más néven a blokkláncba. Ahhoz, hogy a tranzakció befoglalásra kerülhessen, egy bányásznak „ki kell választania”, és bele kell foglalnia a tranzakciót egy tranzakciókból álló blokkba. Ha létrejött egy új blokk (amihez kb. 10 percre van szükség), akkor a blokkban lévő tranzakciókat a hálózat „Megerősített”-nek tekinti, és elkölnhetők. A tranzakciót mindenki azonnal látja, de csak akkor „bíznak meg” benne, ha már be van foglalva egy újonnan kibányászott blokkba.

Alice ezzel 0.10 bitcoin büszke tulajdonosa lett, melyet elkölnhet. A következő fejezetben megnézzük, hogy mit fog venni Alice a bitcoinjáért, részletesebben megvizsgáljuk a vásárlás mögött álló tranzakciót és a szétterjedés mögött álló technológiákat.

A bitcoin működése

Tranzakciók, blokkok, bányászat és a blokklánc

A szokásos banki és pénzügyi rendszerektől eltérően a bitcoin a decentralizált bizalomra épül. A bitcoin esetében a bizalom nem egy központi szervezet révén jön létre, melyben mindenki megbízik, hanem a bizalom a rendszer különböző résztvevői közötti interakciók eredményeképpen előálló tulajdonság. Ebben a fejezetben oly módon szerünk áttekintő képet a bitcoiról, hogy végigkövetjük egy tranzakciónak a rendszeren belüli útját, és megvizsgáljuk, hogy az elosztott közmegegyezés (konszenzus) módszere révén hogyan válik a tranzakció „megbízhatóvá”, és végül hogyan kerül rögzítésre az összes tranzakciót tartalmazó elosztott főkönyvben, vagyis a blokkláncban.

Mindegyik példa a bitcoin hálózat egy tényleges tranzakcióján alapul, és a felhasználók (Joe, Alice és Bob) közötti történéseket szimulálja oly módon, hogy az egyik pénztárcából a másikba küld pénzt. Miközben a bitcoin hálózatban és a blokklánon végigkövetjük a tranzakciókat, az egyes lépések megjelenítésére egy *blocklánc explorer* fogjuk használni. A blokklánc explorer egy olyan web alkalmazás, amely egy bitcoinos keresőgépként funkcionál, és lehetővé teszi, hogy a segítségével címek, tranzakciók és blokkok után kutassunk, és megvizsgáljuk a közöttük lévő összefüggéseket.

Népszerű blokklánc explorer többek között:

- [Blockchain info](#)
- [Bitcoin Block Explorer](#)
- [insight](#)
- [blockr Block Reader](#)

Mindegyikben van egy kereső funkció, amelynek egy cím, egy tranzackió hash (zanza) vagy egy blokkszám adható meg, és amely megkeresi az ennek megfelelő adatot a bitcoin hálózatban és a blokklánon. Mindegyik példában egy URL-t is szerepelhetni fogunk, amely közvetlenül a megfelelő bejegyzésre mutat, ami ily módon részletesen tanulmányozható.

A bitcoin áttekintése

A lenti [A bitcoin áttekintése](#) áttekintő ábrán láthatjuk, hogy a bitcoin rendszer a következőkből áll: az egyes felhasználókhöz tartozó, kulcsokat tartalmazó pénztárcákból, a hálózaton végigterjedő tranzakciókból, és bányászokból, akik a számításaiak révén (egymással versenyezve) megteremtik a konszenzust a blokklánon, amely az összes tranzakció hiteles tárháza. Ebben a fejezetben egy tranzakció útját kísérjük végig a hálózatban, és madártávlatból vizsgáljuk a bitcoin rendszer egyes részei közötti kölcsönhatásokat. A további fejezetek mélyebben belemennék a pénztárcák, a bányászat és a kereskedelmi rendszerek mögötti technológiába.

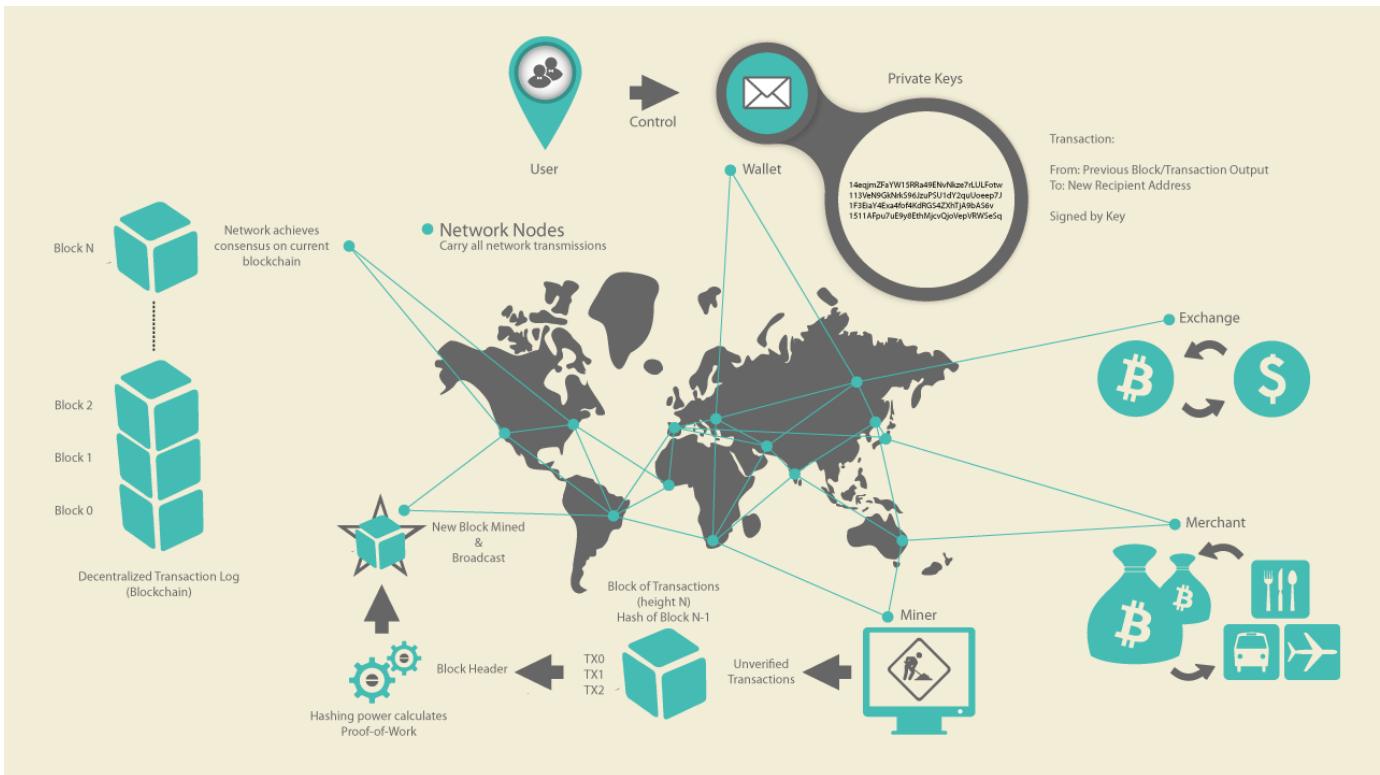

Figure 1. A bitcoin áttekintése.

Vegyük egy csésze kávét

Az előző fejezetben bemutatott új felhasználó, Alice, épp most tett szert az első bitcoinjára. Az [getting_first_bitcoin] részben Alice találkozott a barátjával, Joe-val, hogy némi készpénzáért bitcoin vásároljon tőle. A Joe által létrehozott tranzakció révén Alice pénztárcájába 0.10 BTC került. Alice első kiskereskedelmi tranzakciója az lesz, hogy vesz egy csésze kávét Bob Palo Alto-i kávézójában. Bob csak nemrég, elektronikus pénztárrendszerének modernizálása óta fogadja el a bitcoint. Bob kávézójában az árak a helyi pénznemben (US dollárban) vannak feltüntetve, de a kasszánál az ügyfeleknek lehetőségük van dollárral vagy bitcoinnal fizetni. Alice rendel egy csésze kávét, Bob pedig a kasszánál rögzíti a tranzakciót. A pénztárgép a végösszeget az aktuális árfolyam szerint US dollárról bitcoinra konvertálja, és minden pénznemben kijelzi az árat, továbbá megjelenít egy QR kódot, amely a tranzakcióhoz tartozó fizetési kérést tartalmazza (lásd [Fizetési kérést tartalmazó QR kód – próbálják meg bepásztázni!](#)):

Összeg:

\$1.50 USD

0.015 BTC

Figure 2. Fizetési kérést tartalmazó QR kód – próbálják meg bepásztázni!

A fizetési kérést tartalmazó fenti QR kód a BIP0021-ben definiált következő URL-t kódolja:

```
bitcoin:1GdK9UzpHBzqzX2A9JFP3Di4weBwqgmoQA?  
amount=0.015&  
label=Bob%27s%20Cafe&  
message=Purchase%20at%20Bob%27s%20Cafe
```

Az URL részei

Egy bitcoin cím: "1GdK9UzpHBzqzX2A9JFP3Di4weBwqgmoQA"

A fizetendő összeg: "0.015"

A bitcoin címhez tartozó címke: "Bob's Cafe" (Bob kávézója)

A fizetség leírása: "Purchase at Bob's Cafe" (Vásárlás Bob kávézójában)

TIP

A „fizetési kérés” nem csupán egy bitcoin címet tartalmazó QR kód, hanem egy QR kóddal kódolt URL, amely egy címet, a fizetendő összeget és egy általános leírást tartalmaz, pl. „Bob kávézója”. A bitcoin pénztárca ennek segítségével tudja összeállítani a fizetség elküldéséhez szükséges adatokat, és egyidejűleg a felhasználó számára olvasható formában megjeleníteni azokat. Ha bepásztázzuk a fenti QR kódot, akkor mi is azt látjuk, amit Alice.

Bob azt mondja: „Ez egy dollár ötven, azaz tizenöt milliBit lesz”.

Alice az okostelefonjával bepásztázza a kijelzőn megjelenő QR kódot. A telefonon megjelenik a 0.0150 BTC kifizetés Bob kávézójá+nak. Alice a +Küldés gombbal engedélyezi a kifizetést. Néhány másodpercen belül (körülbelül ugyanannyi idő alatt, mint amennyi egy hitelkártyás fizetéshez szükséges), Bob kasszáján megjelenik a tranzakció, és ezzel befejeződik a folyamat.

A következő részekben részletesebben meg fogjuk vizsgálni ezt a tranzakciót. Megnézzük, hogy Alice pénztárcája hogyan hozza létre a tranzakciót, hogyan továbbítódik a tranzakció a hálózaton keresztül, hogyan kerül ellenőrzésre, és végül hogyan tudja Bob további tranzakcióiban elkölni ezt az összeget.

NOTE

A bitcoin hálózat képes kezelni a bitcoin tört részeit is, a millibitcoinoktól (ami a bitcoin 1/1000 része) egészen a bitcoin 1/100 000 000 részéig, aminek Satoshi a neve. Ebben a könyvben az összeg nagyságától függetlenül a „bitcoin” szót fogjuk használni, a legkisebb egységtől (1 Satoshi) az összes, valaha kibányászásra kerülő (21'000'000) bitcoinig bezárólag.

Bitcoin tranzakciók

A tranzakció azt tudja a hálózattal, hogy egy bitcoin tulajdonos engedélyezte bizonyos számú bitcoin átutalását egy másik tulajdonos számára. Ha az új tulajdonos el akarja költeni ezeket a bitcoinokat, akkor létrehoz egy újabb tranzakciót, amely engedélyezi az átutalást egy harmadik felhasználó számára, és így tovább, véges végig egy tulajdonosi láncban.

A tranzakciók olyanok, mint egy kettős könyvelés főkönyvének a sorai. minden egyes tranzakcióban egy vagy több „bemenet” van, ami terhelést jelent egy bitcoin számlával szemben. A tranzakció másik oldalán egy vagy több „kimenet” van, ami jóváírásként hozzáadódik egy bitcoin számlához. A bemenetek és kimenetek (terhelések és jóváírások) nem szükségszerűen ugyanazt a számot eredményezik, ha összeadjuk őket. A kimenetek összege kicsit kevesebb, mint a bemenetek összege, a különbség pedig egy hallgatólagos „tranzakciós díj”, vagyis egy kis fizetség, melyet az a bányász kap meg, amelyik a tranzakciót a főkönyvbe befoglalja. A [Tranzakciók kettős könyvelésként ábrázolva](#) tranzakciónk a főkönyvi nyilvántartásban egy sorként jelenik meg.

A tranzakciók minden egyes átutalásra kerülő (bemeneti) bitcoin összegre vonatkozóan bizonyítékot tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy a tulajdonos valóban birtokolja őket. Ez a bizonyíték a tulajdonos digitális aláírása, amelyet bárki ellenőrizni tud. A bitcoin szóhasználatával élve, „elkölteni” valamit azt jelenti, hogy aláírunk egy tranzakciót, amely egy előző tranzakcióból egy új tulajdonosnak továbbít értéket. Az új tulajdonost a bitcoin címe azonosítja.

TIP

A tranzakciók az értéket a tranzakció bemeneteiből a tranzakció kimeneteibe továbbítják. A bemenet azt adja meg, hogy honnan származik az érték: általában egy előző tranzakció kimenetéből. Egy tranzakció kimenete új tulajdonost rendel az értékhez oly módon, hogy az értéket egy kulccsal rendeli össze. A cél kulcs neve: akadály. Aláírási kötelezettséget jelent annak a számára, aki az összeget jövőbeli tranzakciókban szeretné használni. Egy tranzakció kimenetei egy új tranzakció bemeneteiként használhatók. Ily módon egy tulajdonosi lánc jön létre, amin az érték címről címre vándorol (lásd <blockchain-mnemonic>).

Transaction as Double-Entry Bookkeeping

Inputs	Value	Outputs	Value
Input 1	0.10 BTC	Output 1	0.10 BTC
Input 2	0.20 BTC	Output 2	0.20 BTC
Input 3	0.10 BTC	Output 3	0.20 BTC
Input 4	0.15 BTC		
Total Inputs:	0.55 BTC	Total Outputs:	0.50 BTC
<i>Inputs</i>	<i>0.55 BTC</i>		
-			
<i>Outputs</i>	<i>0.50 BTC</i>		
<i>Difference</i>	<i>0.05 BTC (implied transaction fee)</i>		

Figure 3. Tranzakciók kettős könyvelésként ábrázolva

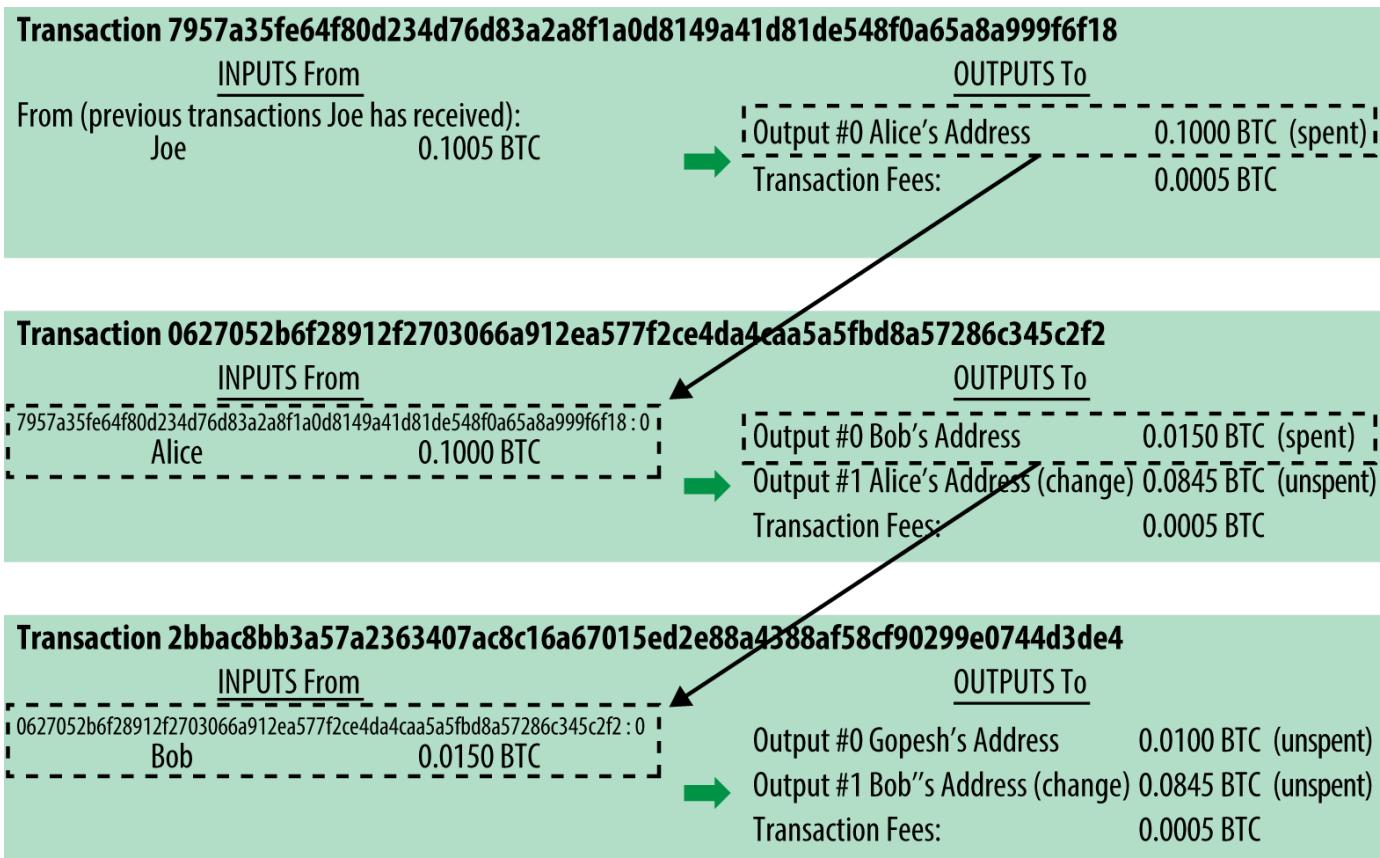

Figure 4. Egy tranzakciós lánc, ahol az egyik tranzakció kimenete alkotja a következő tranzakció bemenetét

Alice a Bob kávéházának szóló fizetség során egy előző tranzakciót használ bemenetként. Az előző fejezetben Alice a barátjától, Joe-tól készpénzért vett bitoint. Ez a tranzakció bizonyos számú bitcoint kötött hozzá (akkadályal) Alice kulcsához. Alice a Bob kávéháza számára létrehozott új tranzakció bemeneteként erre az előző tranzakcióra hivatkozik, és új kimeneteket hoz létre, a kávéért történő fizetség és a visszajáró pénz számára. A tranzakciók egy láncot alkotnak, amelyben a legutolsó tranzakciók bemenetei megfelelnek az előző tranzakciók kimeneteinek. Alice kulcsa szolgáltatja azt az aláírást, amely felszabadítja az előző tranzakció kimeneteit, vagyis ily módon bizonyítja a bitcoin hálózat számára, hogy ő a pénzösszeg tulajdonosa. A kávéért történő fizetséget Bob címéhez rendeli hozzá, ezáltal „akkadályt állít” ezen a kimeneten, azzal a követelménnyel, hogy Bob aláírására van szükség, ha Bob szeretné elkölni ezt az összeget. Ez jelenti az érték továbbítást Alice és Bob között. Az Alice és Bob közötti tranzakciós láncot a [Egy tranzakciós lánc, ahol az egyik tranzakció kimenete alkotja a következő tranzakció bemenetét](#) szemlélteti.

A leggyakrabban előforduló tranzakciók

A leggyakoribb tranzakció az egyik címről egy másik címre történő egyszerű fizetség, amely gyakran tartalmaz valamilyen „visszajáró” pénzt, melyet az eredeti tulajdonosnak juttatnak vissza. Ennek a tranzakciótípusnak egy bemenete és két kimenete van, amint azt a [A leggyakoribb tranzakció](#) mutatja:

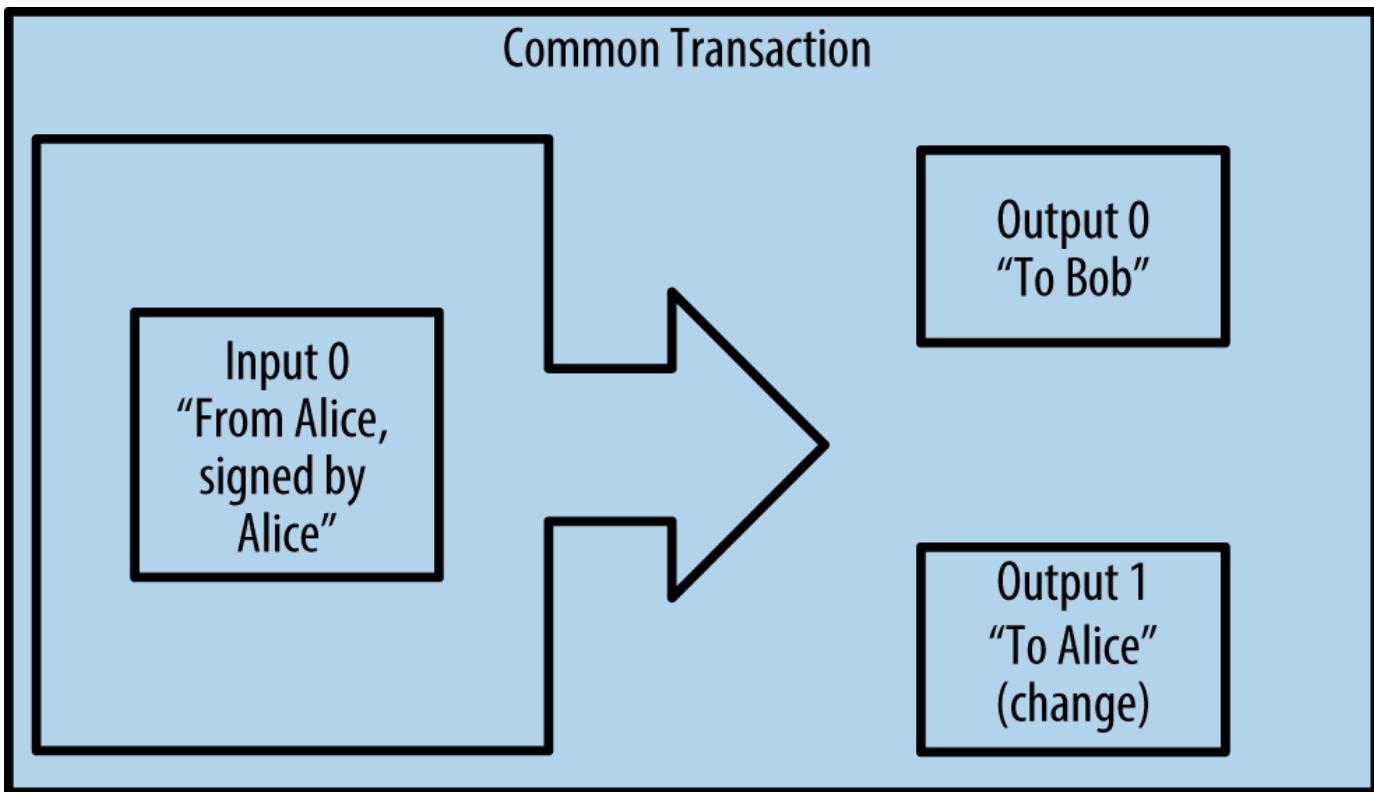

Figure 5. A leggyakoribb tranzakció

Egy másik, gyakori tranzakció több bemenetet egyetlen kimenetben összesít (lásd [Összegeket egyesítő tranzakciót](#)). Ez annak felel meg, amikor a valós világban egy csomó érméért és bankjegyért egyetlen nagyobb bankjegyet kapunk. A pénztárca alkalmazások néha azért hoznak létre ilyen tranzakciókat, hogy a számos kisebb összeget, melyeik visszajáró pénzek voltak, kitakarítsák.

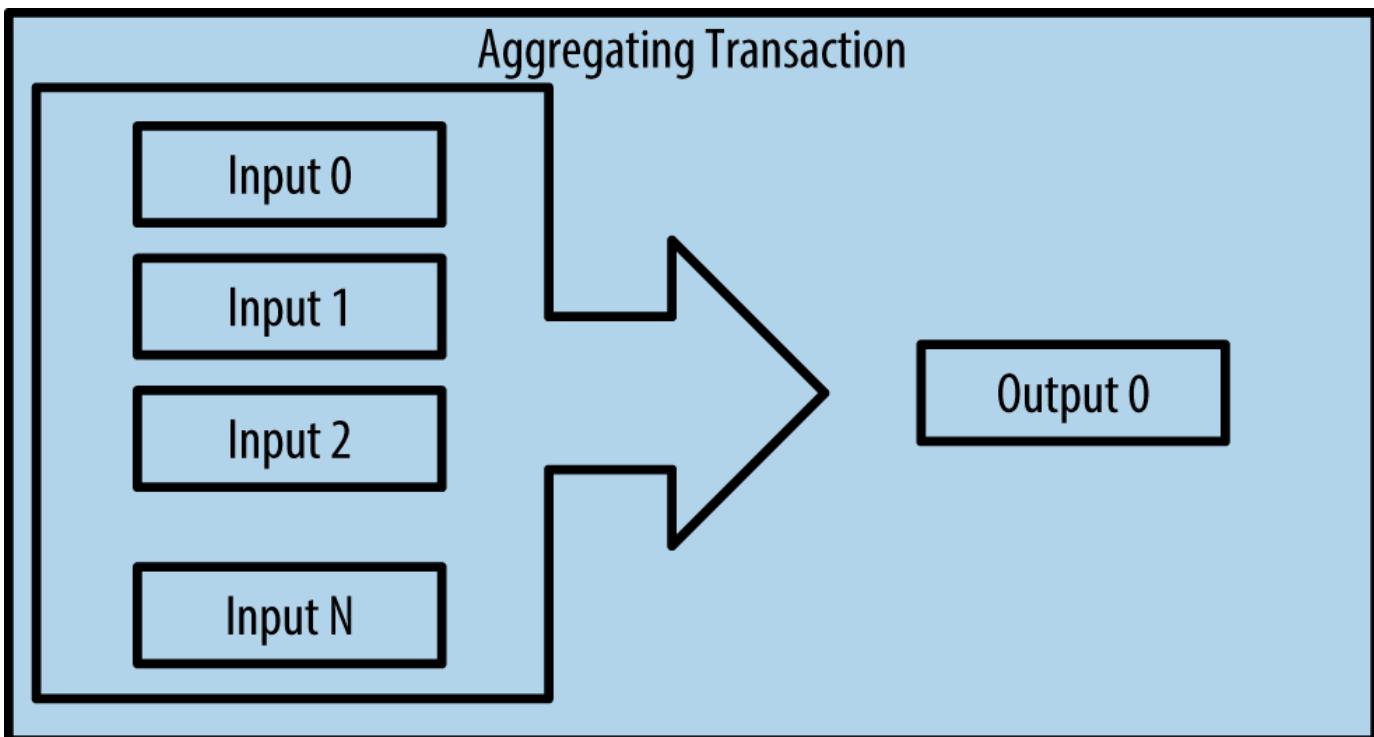

Figure 6. Összegeket egyesítő tranzakció

Végül, a bitcoin főkönyv gyakori tranzakció típusa az is, amely egyetlen bemenetet több kimenetté oszt fel, ahol a kimenetek különböző személyekhez tartoznak (lásd [Pénz elosztó tranzakció](#)). Ezt a tranzakciótípust az üzleti vállalkozások pénz elosztásra használják, pl. amikor egy fizetési lista alapján több alkalmazottnak küldenek fizetést.

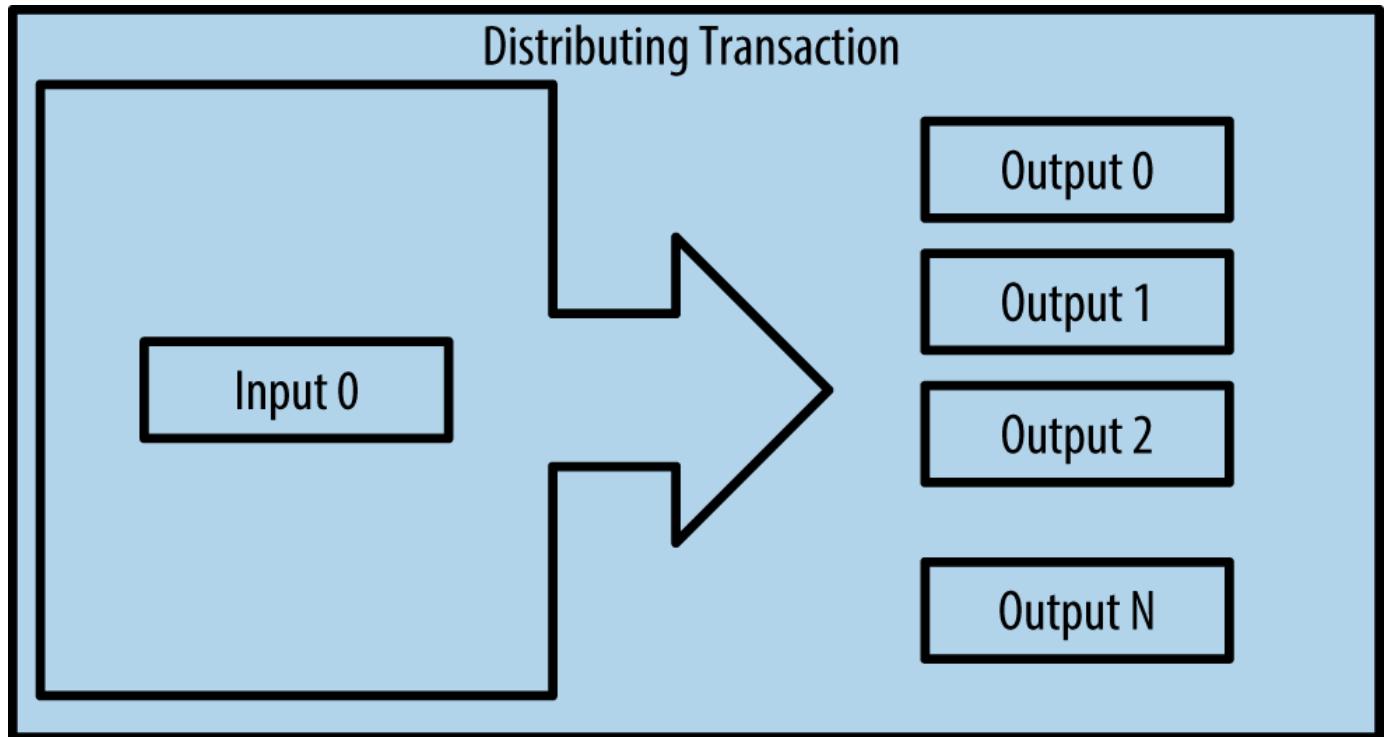

Figure 7. Pénz elosztó tranzakció

Egy tranzakció létrehozása

Alice pénztárca programja a megfelelő bemenetek és kimenetek kiválasztásával az Alice előírásának megfelelő tranzakciót hozza létre. Alice-nak csak a célszemélyt és az összeget kell megadnia, a többi a pénztárca program automatikusan elvégzi anélkül, hogy Alice-nak törödnie kellene a részletekkel. Fontos, hogy egy pénztárca program még akkor is képes tranzakciók létrehozására, ha teljesen offline állapotú. Hasonlóan ahhoz, ahogyan egy otthon megírt csekket is el lehet küldeni egy borítékban a banknak, egy tranzakció létrehozása és aláírása sem követeli meg, hogy a program kapcsolatban legyen a bitcoin hálózattal. A hálózatnak csak a legvégén kell a tranzakciót elküldeni, hogy megtörténhessen a végrehajtása.

A megfelelő bemenetek kiválasztása

Alice pénztárca programjának először olyan bemeneteket kell találnia, amelyekkel lehetséges a Bobnak küldendő összeg kifizetése. A legtöbb pénztárca program egy kis adatbázist hoz létre az „el nem költött tranzakció kimenetek”-ből, melyek a pénztárca saját kulcsaival vannak zárolva („akkadályoztatva”). Ennek megfelelően, Alice pénztárcájában ott lesz Joe tranzakciójából annak a kimenetnek a másolata, amely akkor jött létre, amikor Alice bitcoint vett Joe-tól (lásd [\[getting_first_bitcoin\]](#)). Azoknak a bitcoin pénztárca alkalmazásoknak, melyek teljes kliensként futnak, másolatuk van a blokklánc összes tranzakciójának elköltetlen kimeneteiről. Ez lehetővé teszi, hogy a

pénztárca program tranzakció bemeneteket hozz hosszának létre, valamint hogy gyorsan elenőrizze, hogy a bejövő tranzakcióknak helyesek-e a bemenetei. Mivel egy teljes kliens sok diszk helyet foglal, a legtöbb felhasználó "pehelysúlyú" klienseket futtat. Ezek a kliensek csak a felhasználó saját el nem költött kimeneteit tartják nyilván.

Ha a pénztárca programban nincs meg az összes elkölthetetlen tranzakciós kimenet másolata, akkor a program a bitcoin hálózatból le tudja kérdezni ezt az adatot, vagy úgy, hogy akár a különféle szolgáltatók API-jait használja, vagy egy teljes csomópont bitcoin JSON RPC API-n keresztsüli lekérdezésével. Az [Az Alice bitcoin címéhez tartozó el nem költött kimenetek megkeresése](#) egy RESTful API kérési példát szemléltet, melyet egy adott URL-re kiadott HTTP GET kéréssel hoztunk létre. Az URL visszaadja, hogy egy adott címhez milyen az el nem költött tranzakciós kimenetek tartoznak, vagyis megadja azokat az adatokat, melyek egy alkalmazás számára szükségesek, ha az alkalmazás szeretné létrehozni a kimenetek elköltéséhez szükséges tranzakció bemeneteket. Egy parancssorból futatható, egyszerű *cURL* HTTP klienssel kapjuk meg a választ:

Example 1. Az Alice bitcoin címéhez tartozó el nem költött kimenetek megkeresése

```
$ curl https://blockchain.info/unspent?active=1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK
```

Example 2. A keresésre kapott válasz

```
{
  "unspent_outputs": [
    {
      "tx_hash": "186f9f998a5...2836dd734d2804fe65fa35779",
      "tx_index": 104810202,
      "tx_output_n": 0,
      "script": "76a9147f9b1a7fb68d60c536c2fd8aeaa53a8f3cc025a888ac",
      "value": 10000000,
      "value_hex": "00989680",
      "confirmations": 0
    }
  ]
}
```

A választ az [A keresésre kapott válasz](#) mutatja. Eszerint a bitcoin hálózat egyetlen egy el nem költött kimenetről tud (amely még nem lett felhasználva), és ez Alice 1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK címéhez tartozik. A válasz egy hivatkozást tartalmaz arra a tranzakcióra, amelyben ez az el nem költött kimenet (a Joe-tól érkező pénz) van. A kimenet értéke

Satoshiban van megadva, a 10 millió Satoshi 0.10 bitcoinnak felel meg. Ezen információ birtokában Alice pénztárca alkalmazása létre tud hozni egy tranzakciót, amely ezt az értéket az új tulajdonosok címeire továbbítja.

TIP Lásd Joe tranzakciója Alice számára.

Mint látható, Alice pénztárcájában elegendő bitcoin van az egyetlen el nem költött kimenetben ahhoz, hogy kifizesse a kévéját. Ha nem ez lenne a helyzet, akkor a pénztárca programnak „végig kellene bogarásznia” egy halom kisebb el nem költött kimenetet, hasonlóan ahhoz, mint amikor valaki egy fizikai pénztárcából újabb és újabb pénzérmet vesz elő, hogy ki tudja fizetni a kávéját. Mindkét esetben szükség van a visszajáró pénz kezelésére. Ezt a következő részben fogjuk látni, amikor a pénztárca alkalmazás létrehozza a tranzakció kimeneteket (a kifizetéseket). (payments).

A kimenetek létrehozása

A tranzakció kimenete egy script formájában jön létre. Ez a script akadályt hoz létre, és az összeg csak úgy használható fel, ha a scripthez valaki ismeri a megoldást. Egyszerűbb szavakkal, az Alice által létrehozott tranzakció kimenetében egy olyan script lesz, ami ezt mondja: „*Ez a kimenet annak fizethető ki, aki be tud mutatni egy olyan aláírást, amely Bob nyilvános címéhez tartozó kulccsal történt.*” Mivel az a kulcs, amely ehhez a címhez tartozik, csak Bob pénztárcájában van meg, ezért csak Bob pénztárcája képes ilyen aláírásra, és ily módon a kimenet elköltsére. Alice tehát azzal, hogy aláírást kér a Bobtól, „megakadályozza”, hogy más is elkölthesse a kimenet értékét.

A tranzakciónak lesz egy második kimenete is, mivel Alice pénze egy 0.10 BTC értékű kimenetben áll rendelkezésre, ami túl sok a 0.015 BTC-be kerülő kávéért. Alice-nak 0.085 BTC visszajár. A visszajáró pénzt Alice pénztárca programja kezeli, ugyanabban a tranzakcióban, amelyben a Bobnak történő kifizetést. Lényegében Alice pénztárcája a pénzt két kifizetésre bontja: egy Bobnak történő kifizetésre és egy saját magának történő visszafizetésre. Alice a visszajáró pénzhez tartozó kimenetet egy későbbi tranzakcióban tudja felhasználni, vagyis el tudja majd költeni.

Végül, ahhoz, hogy a hálózat gyorsan feldolgozza a tranzakciót, Alice pénztárca programja egy kis díjat alkalmaz. A díj a tranzakcióban nem jelenik meg explicit módon, hanem a bemenetek és kimenetek különbsége. Ha Alice a második kimenetben 0.085 helyett csak 0.0845 értéket ad meg, akkor 0.0005 BTC (fél millibitcoin) marad. A bemenet 0.10 BTC-jét a két kimenet nem költi el teljesen, mivel a kimenetek összege kisebb lesz, mint 0.10. Az így keletkező különbség a tranzakciós díj, amely azé a bányászé lesz, aki a tranzakciót blokkba foglaja és a blokkot a blokkláncjal megvalósított főkönyvben tárolja.

A tranzakció a bitcoin blokkláncon a következő URL-lel iratható ki, amint azt a [Alice Bob kávézójával kapcsolatos tranzakciója](#) mutatja:

Transaction

View information about a bitcoin transaction

0627052b6f28912f2703066a912ea577f2ce4da4caa5a5fb8a57286c345c2f2	
1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK (0.1 BTC - Output)	 1GdK9UzpHBzqzX2A9JFP3Di4weBwqgmoQA - (Unspent) 0.015 BTC 1Cdid9KFAaatwczBwBttQcwXYCpvK8h7FK - (Unspent) 0.0845 BTC
	97 Confirmations 0.0995 BTC
Summary	Inputs and Outputs
Size 258 (bytes)	Total Input 0.1 BTC
Received Time 2013-12-27 23:03:05	Total Output 0.0995 BTC
Included In Blocks 277316 (2013-12-27 23:11:54 +9 minutes)	Fees 0.0005 BTC
	Estimated BTC Transacted 0.015 BTC

Figure 8. Alice Bob kávézójával kapcsolatos tranzakciója

TIP

Alice Bob kávézójával kapcsolatos tranzakciója a következő hivatkozás segítségével érhető el: [Alice tranzakciója Bob kávéháza számára](#).

A tranzakció hozzáadása a nyilvántartáshoz

Alice pénztárca programja egy 258 bájt hosszú tranzakciót hozott létre. A tranzakció minden tartalmaz, ami az összeg feletti tulajdonjog bizonyításához szükséges, és az összeget egy új tulajdonoshoz rendeli hozzá. Ez az a pont, amikor a tranzakciót el kell küldeni a bitcoin hálózatba, ahol az be fog épülni az elosztott nyilvántartásba, a blokkláncba. A következő részben látni fogjuk, hogyan válik egy tranzakció egy új blokk részévé, és hogyan történik az új blokk „kibányászása”. Végül látni fogjuk, hogy miután az új blokk a blokklánc részévé vált, hogyan lesz a blokk egyre megbízhatóbb, ahogyan a blokklánc egyre több blokkal bővül.

A tranzakció elküldése

Mivel a tranzakció tartalmazza a feldolgozásához szükséges összes információt, nem számít, hogyan vagy honnan küldjük el a bitcoin hálózatba. A bitcoin hálózat egy egyenrangú csomópontokból álló, ún. peer-to-peer hálózat, amelyben az egyes bitcoin kliensek számos más bitcoin klienshez kapcsolódnak. A bitcoin hálózat célja az, hogy az összes résztvevőnek továbbítsa a tranzakciókat és a blokkokat.

A tranzakció szétterjedése

Alice pénztárca programja az új tranzakciót bármelyik bitcoin kliensnek el tudja küldeni, ha azzal

valamilyen Internet kapcsolata van. A kapcsolat lehet vezetékes, WiFi vagy mobil. Szükségtelen, hogy Alice bitcoin pénztárcája Bob bitcoin pénztárcájával közvetlen kapcsolatban legyen, vagy hogy a kávéházban lévő Internet kapcsolatot használja, bár mindenki dolog lehetséges. Egy tetszőleges bitcoin hálózati csomópont (vagyis egy másik kliens), amely egy előzőleg még nem látott érvényes tranzakcióval találkozik, azonnal továbbítja azt vele kapcsolatban lévő többi csomópontnak. Emiatt a peer-to-peer hálózatban a tranzakció gyorsan szétterjed, és a csomópontok nagy részéhez néhány másodpercen belül eljut.

Hogyan látja mindezt Bob

Ha Bob bitcoin pénztárcája programja közvetlenül Alice pénztárcája programjával van kapcsolatban, akkor Bob kliense lesz az első, amelyik a megkapja a tranzakciót. De ha Alice pénztárcája más csomóponton keresztül küldi el a tranzakciót, a tranzakció akkor is néhány másodpercen belül eljut Bob pénztárcájához. Bob pénztárcája Alice tranzakcióját azonnal bejövő fizetésként fogja azonosítani, mivel olyan kimenetet tartalmaz, amely Bob kulcsával elkölnhető. Bob pénztárcája programja azt is ellenőrizni tudja, hogy a tranzakció jól formált-e, előzőleg elköltetlen bemeneteket használ-e és kellő nagyságú tranzakciós díjat tartalmaz-e ahhoz, hogy a befoglalják a következő blokkba. Ezek után Bob viszonylag kis kockázattal feltételezheti, hogy a tranzakció blokkba foglalása és megerősítése hamarosan megtörténik.

TIP

((("tranzakciók","elfogadása megerősítések nélkül"))))A bitcoin tranzakciókkal kapcsolatban gyakori félreértés az, hogy 10 percet kell várni a tranzakció „megerősítéséhez”, vagyis amíg bele nem kerül egy új blokkba, vagy 60 percet 6 teljes megerősítéshez. Noha a megerősítés biztosítja, hogy a tranzakciót az egész hálózat ugyanolyannak lássa, az olyan kis értékű tételek esetén, mint egy pohár kávé, felesleges a várakozás. Egy érvényes, kis értékű tranzakció megerősítés nélküli elfogadása nem jelent nagyobb kockázatot, mint egy hitelkártyával történő fizetés azonosító okmány vagy aláírás nélküli elfogadása, márpédig ez gyakori manapság.(((range="endofrange", startref="ix_ch02-asciidoc4")))((range="endofrange", startref="ix_ch02-asciidoc1")))

Bitcoin bányászat

A tranzakció tehát szétterjedt a bitcoin hálózatban. Addig azonban nem lesz az osztott főkönyv (a blokklánc) része, amíg egy *bányászatnak* nevezett folyamat le nem ellenőri és be nem foglalja egy blokkba. Részletesebb magyarázat a [\[ch8\]](#) részben található.

A bitcoin rendszer a bizalmat elvégzett számításokra alapozza. A tranzakciókat *blokkokba* rendezi, amihez rendkívül sok számításra van szükség, de a blokkok ellenőrzéséhez kevésre. Ez a folyamat a bányászat, és a bitcoin esetén két célra szolgál:

- A bányászat révén jönnek létre minden egyes blokkban az új bitcoinok, majdnem úgy, ahogy egy központi bank új pénzt nyomtat. A létrejövő bitcoinok mennyisége állandó, és idővel csökkenő.
- A bányászat hozza létre a bizalmat oly módon, hogy a tranzakciók csak akkor kerülnek

megerősítésre, ha elég feldolgozó kapacitást fordítottak az őket tartalmazó blokkra. A több blokk több elvégzett számítást, vagyis nagyobb bizalmat jelent.

A bányászat olyasféle dolog, mint egy hatalmas sudoku játék, melyet egymással párhuzamosan játszanak, és amely mindenkorra indul, ha valaki talál egy megoldást. A játék nehézségét automatikusan úgy választják meg, hogy körülbelül 10 perc legyen a megoldáshoz szükséges idő. Képzeljünk el egy hatalmas sudoku rejtvényt, melyben néhány ezer a sorok és szolopok száma. Egy kész megoldás nagyon gyorsan ellenőrizhető. De ha a rejtvény még nincs kitöltve, akkor a megoldásához nagyon sok munkára van szükség! A sudoku bonyolultsága a méretének a módosításával szabályozható (mennyi legyen a sorok és az oszlopok száma), de még akkor is nagyon egyszerű az ellenőrzése, ha nagyon nagy. A bitcoinnál használt „rejtvény” a hash-képző titkosítási algoritmuson alapul, és hasonló jellemzőkkel rendelkezik: aszimmetrikusan nehéz a megoldása, de könnyű az ellenőrzése és a nehézsége állítható.

A [user-stories]-nél bemutattuk Jinget, aki számítástechnikát tanul Sanghajban. Jing bányászként működik közre a bitcoin hálózatban. Kb. 10 percenten átlagosan Jing és sok ezer más bányász versenyez egymással, hogy megoldást találjanak egy tranzakciókból álló blokkhoz. Az ilyen megoldás neve: „munkabizonyíték”. A megoldáshoz másodpercen átlagosan több trillió hash (zanza) műveletet kell a teljes bitcoin hálózathoz elvégezni. A „munkabizonyíték” algoritmusát abból áll, hogy a blokk fejéből és egy véletlen számból az SHA256 titkosítási algoritmust használja egy hasht (zanzát) képez, és ezt mindenkor ismétli, amíg létre nem jön egy előre meghatározott minta. Az adott körben az a bányász nyeri meg a versenyt, aki elsőként talál egy ilyen megoldást, és publikálja a blokkot a blokkláncon.

Jing 2010-ben kezdett bányászni. Egy gyors asztali számítógéppel kereste az új blokkokhoz a megfelelő munkabizonyítéket. Ahogy egyre több bányász csatlakozott a bitcoin hálózathoz, a megoldandó probléma nehézsége gyorsan nőtt. Jingnek és a többi bányásznak hamarosan speciálisabb hardverekre kellett áttérnie, pl. a játékokban vagy a konzolokban használt grafikus kártyákra (GPU, Graphical Processing Unit). Ennek a könyvnek az írása idején a nehézség már olyan magas, hogy csak ASIC-ekkel (ASIC, Application Specific Integrated Circuit → BOÁK, Berendezés Orientált Integrált Áramkör) kifizetődő a bányászat. Az ASIC-okban sok száz hash-képző egység van hardverrel megvalósítva. Ezek egy szilicium morzsán, egymással párhuzamosan futnak. Jing csatlakozott egy „bányatársasághoz” is, ami egy lottázó közösségehez hasonlóan lehetővé teszi, hogy a résztvevők egyesítsék az erőforrásaiat és osztozzanak a jutalmot. Jing most naponta két, USB-vel rendelkező ASIC géppel bányászik. A villanyszámláját úgy fizeti, hogy eladja a bányászattal előállított bitcoinokat, és még némi nyereségre is szert tesz. A számítógépen a bitcoind referencia kliens egy példánya fut, ami a specializált bányász szoftver futtatásához szükséges.

Blokkok létrehozása a tranzakciókból

A hálózatba elküldött tranzakció csak akkor kerül ellenőrzésre, ha bekerül a globális elosztott nyilvántartásba, a blokkláncba. A bányászok minden 10 percenként egy új blokkot állítanak elő, amelyik az utolsó blokk óta előállt összes tranzakciót tartalmazza. A felhasználók pénztárcáiból és egyéb alkalmazásokból folyamatosan érkeznek a hálózatba az új tranzakciók. A bitcoin hálózat csomópontjai ezeket egy ellenőrizetlen tranzakciókból álló, átmeneti „pool”-ba (gyűjtőterületre) helyezik. A bányászok egy új blokk felépítésének a megkezdésekor az ellenőrizetlen tranzakciókat erről a területről egy új blokkhoz adják hozzá, majd megpróbálnak megoldani egy nagyon nehéz problémát (a

munkabizonyítékot), hogy így bizonyítsák az új blokk érvényességét. A bányászat folyamatát részletesen a [\[mining\]](#) rész ismerteti.

Azt, hogy mely tranzakciók kerülnek be a blokkba, a tranzakciós díj és néhány egyéb tényező befolyásolja. Mindegyik bányász egy új blokk bányászatához kezd, amint megkapja a hálózattól az előző blokkot, mivel ebből tudja, hogy elvesztette a verseny előző fordulóját. Mindegyik bányász azonnal egy új blokkot hoz létre, feltölti tranzakciókkal és az előző blokk ujjlenyomatával, majd megkezdi az új blokkhoz a munkabizonyíték kiszámítását. Mindegyik bányász egy speciális tranzakciót foglal bele a blokkba, amely jutalomként újonnan előállított bitcoinokat (ez jelenleg 25 BTC blokkonként) fizet ki a bányász saját bitcoin címére. Ha a bányász talál egy megoldást, amely a blokkot érvényessé teszi, akkor „megnyeri” ezt a jutalmat, mivel a sikeresen létrehozott blokk a globális blokklánc részévé válik, és a blokkban lévő, jutalmat tartalmazó tranzakció elkölnhetővé válik. Jing, aki egy bányatársaság tagja, úgy állította be a szoftverét, hogy egy új blokk létrehozásakor a jutalom a bányatársaság címére kerüljön. Innen a jutalom egy részét a bányatársaság Jingnek és a többi bányásznak osztja szét, azzal arányosan, hogy mennyi munkát végeztek az utolsó körben.

Alice tranzakcióját közvetítette a hálózat, és az bekerült az ellenőrizetlen tranzakciók pool-jába. Mivel a tranzakcióban elégséges tranzakciós díj volt, a tranzakció bekerült a Jing bányatársasága által létrehozott új blokkba. Kb. 5 perccel azt követően, hogy a tranzakciót Alice pénztárcája szétküldte, Jing ASIC bányagépe talált egy megoldást a blokkhoz, és a tranzakciót 419 másik tranzakcióval egyetemben a 277316. blokkban publikálta. A Jing által publikált új blokkot a többi bányász is ellenőrizte, majd egy újabb versenybe kezdett, hogy előállítsa a következő blokkot.

Az Alice tranzakcióját tartalmazó blokk itt látható: [Alice tranzakciója](#).

Néhány perccel ezután egy másik bányász egy újabb blokkot állított elő, a 277317-ik blokkot. Mivel ez a blokk az előző (277316.) blokkon alapul, amely tartalmazta Alice tranzakcióját, a blokkban lévő számítások tovább erősítik az előző blokkban lévő tranzakciók iránti bizalmat. A tranzakciót tartalmazó blokk fölötti blokk „egy megerősítést” jelent a tranzakció számára. Amint a blokkok egymásra halmozódnak, exponenciálisan egyre nehezebb a tranzakció megfordítása, emiatt egyre megbízhatóbbá válik.

A lenti [Alice tranzakciója a 277316. blokkban található](#) ábrán a 277316. blokkot láthatjuk, amely Alice tranzakcióját tartalmazza. Alatta 277315 db blokk van, amely egy blokkláncként kapcsolódik egymáshoz, egészen a 0-ik blokkig visszamenőleg, amely az ún. *genesis blokk*. Idővel, ahogy a blokkok „magassága” egyre nő, úgy lesz a számítási nehézség az egyes blokkok és a lánc egész szempontjából is egyre nagyobb. Azok a blokkok, melyeket az Alice tranzakcióját tartalmazó blokk után lettek kibányászva, további megerősítést jelentenek, mivel egyre hosszabb láncban egyre több és több számítást testesítenek meg. A tranzakciót tartalmazó blokk fölötti blokkok számítanak „megerősítésnek”. A 6-nál több megerősítéssel rendelkező blokkok visszavonhatatlannak tekinthetők, mivel 6 blokk érvénytelenítéshez és újraszámításához hatalmas számítási kapacitásra lenne szükség. A bányászat folyamatát és szerepét a bizalom kialakulásában a [\[ch8\]](#) részben fogjuk részletesen megvizsgálni.

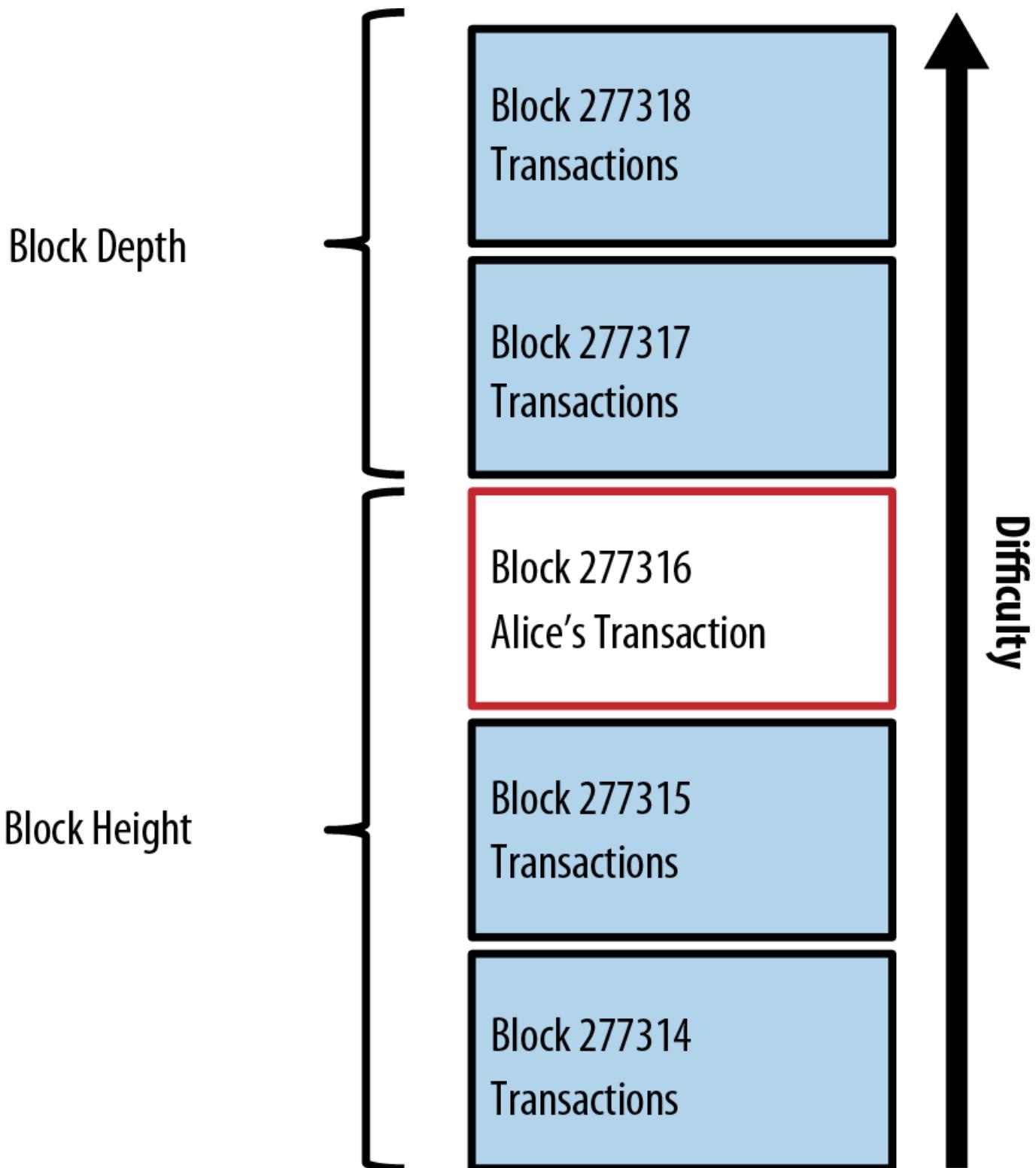

Figure 9. Alice tranzakciója a 277316. blokkban található

A tranzakció elköltése

Most, hogy Alice tranzakciója egy blokk részeként be lett ágyazva a blokkláncba, része lett a bitcoin elosztott főkönyvének, és az összes bitcoin alkalmazás számára látható. Mindegyik bitcoin kliens külön-külön képes ellenőrizni, hogy a tranzakció érvényes és elkölthető-e. A teljes kliensek képesek

nyomon követni a pénzmozgást attól a pillanattól kezdve, ahogy a bitcoinok először létrejöttek a blokkban, tranzakcióról, tranzakcióra, egészen addig, amíg el nem érnek Bob címéhez. A pehelysúlyú kliensek Egyszerűsített Fizetési Ellenőrzésre képesek (lásd [SPV], Simple Payment Verification), melynek során megállapítják, hogy a tranzakció része a blokkláncnak, és elég sok blokk lett-e már kibányászva utána, ami szavatolja, hogy a hálózat a tranzakciót érvényesnek tekinti (lásd [\[spv_nodes\]](#)).

Bob úgy tudja elkölni ennek a tranzakciónak és egyéb tranzakcióknak a kimenetét, hogy létrehoz egy saját tranzakciót, amelynek bemenete ezekre a kimenetekre hivatkozik, és egy új tulajdonoshoz rendeli hozzá őket. Például Bob egy beszállítót úgy tud kifizetni, hogy Alice kávéért történő fizetségét ennek az új tulajdonosnak uralja át. A legvalószínűbb eset az, hogy Bob bitcoin programja a sok kis fizetséget egy nagyobb fizetségen egyesíti, esetleg az egész napi bitcoin bevételt egyetlen tranzakcióba koncentrálja. A különféle befizetéseket ez a tranzakció egyetlen címre, a bolt általános „folyósámlájára” uralja. Az összesítő tranzakciók ábráját lásd az [Összegeket egyesítő tranzakció résznél](#).

Amikor Bob elkölti az Alice-tól és a többi ügyfélről kapott fizetséget, akkor ezzel a tranzakciós láncot bővíti, a tranzakció pedig hozzáadódik a blokkláncból álló globális nyilvántartáshoz, melyet mindenki lát, és amelyben mindenki megbízik. Tegyük fel, hogy Bob a web tervezőnek, Gopeshnek fizet egy új weblapért. Ekkor a tranzakciós lánc a következőképpen fog kinézni:

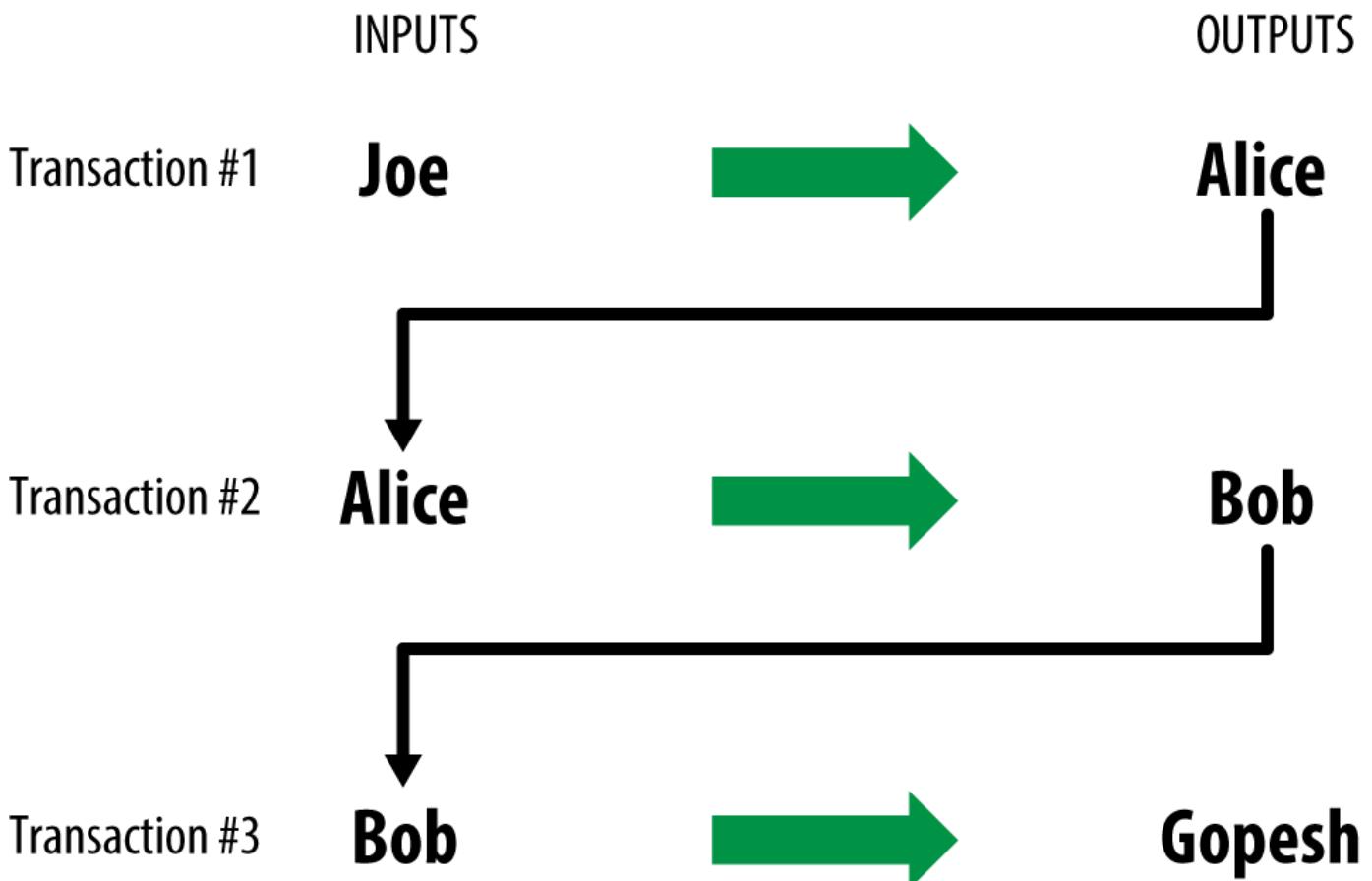

Figure 10. Alice tranzakciója, mint a Joe-tól Gopeshig tartó tranzakciós lánc része

A bitcoin kliens

Bitcoin Core – a referencia implementáció

A *Bitcoin Core* referencia kliens, más néven a Satoshi kliens a bitcoin.org -ról töltethető le. A referencia kliens a bitcoin rendszer összes részét megvalósítja: van benne pénztárca, tranzakció ellenőrzés, mely a tranzakciós főkönyv (a blokklánc) teljes másolatára épül, és egy teljes értékű peer-to-peer hálózat csomópont.

A referencia kliens a <http://bitcoin.org/en/choose-your-wallet> web helyről, a „Bitcoin Core” választásával töltethető le. Az operációs rendszertől függően egy végrehajtható installáló program fog letöltődni. A Windows esetén ez egy ZIP archívum vagy egy EXE végrehajtható program. A MAC OS esetén egy .dmg disk kép. A Linux változatok az Ubuntu esetén egy PPA csomagot vagy egy tar.gz archívumot tartalmaznak. Az ajánlott klienseket felsoroló bitcoin.org lap a [A bitcoin kliens kiválasztása a bitcoin.org webhelyen](#) ábrán látható.

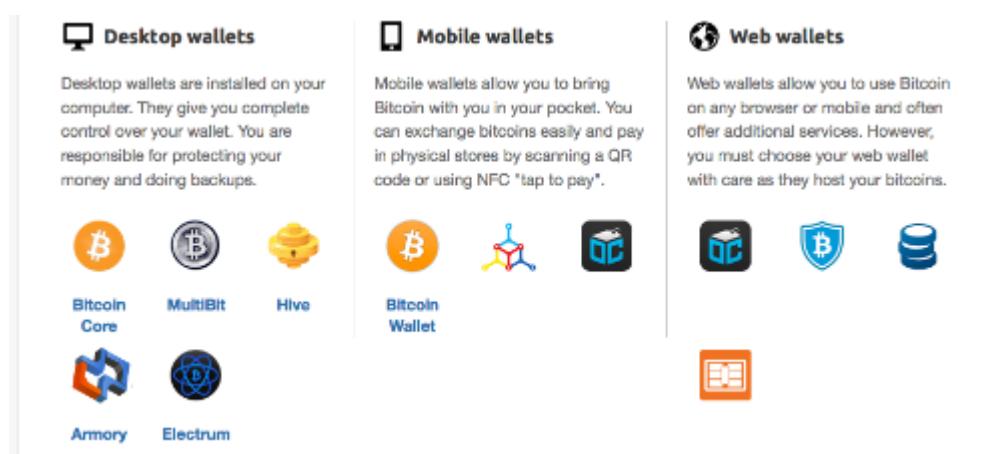

Figure 1. A bitcoin kliens kiválasztása a bitcoin.org webhelyen

A Bitcoin Core kliens első futattása

Ha egy végrehajtható csomagot, például egy .exe, .dmg, vagy PPA csomagot töltöttünk le, akkor ugyanúgy installálhatjuk az operációs rendszerünkön, mint bármely más alkalmazást. A Windows esetében futtassuk az .exe állományt, és lépésről lépésre kövessük az utasításokat. A Mac OS esetében indítsuk el a .dmg-t, és húzzuk a Bitcoin-QT ikont az Alkalmazások mappába. Az Ubuntu esetében a File Explorer-ben kattintsunk duplán a PPA-ra, ennek hatására megnyílik a package manager, amellyel installálható a csomag. Az installálás befejeződése után egy új „Bitcoin-Qt” alkalmazás jelenik meg az alkalmazások között. Az ikonon történő dupla kattintással indítsuk el a bitcoin klienst.

A Bitcoin Core első futtatásakor megkezdődik a blokklánc letöltése. A letöltési folyamat több napig tarthat (lásd [A Bitcoin Core képernyője a blokklánc inicializálása során](#)). Hagyjuk, hadd fusson a háttérben, amíg meg nem jelenik rajta az egyenleg mellett, hogy „Szinkronban” („Synchronized”), és már nem azt jelzi ki, hogy „Nincs szinkronban” („Out of sync”).

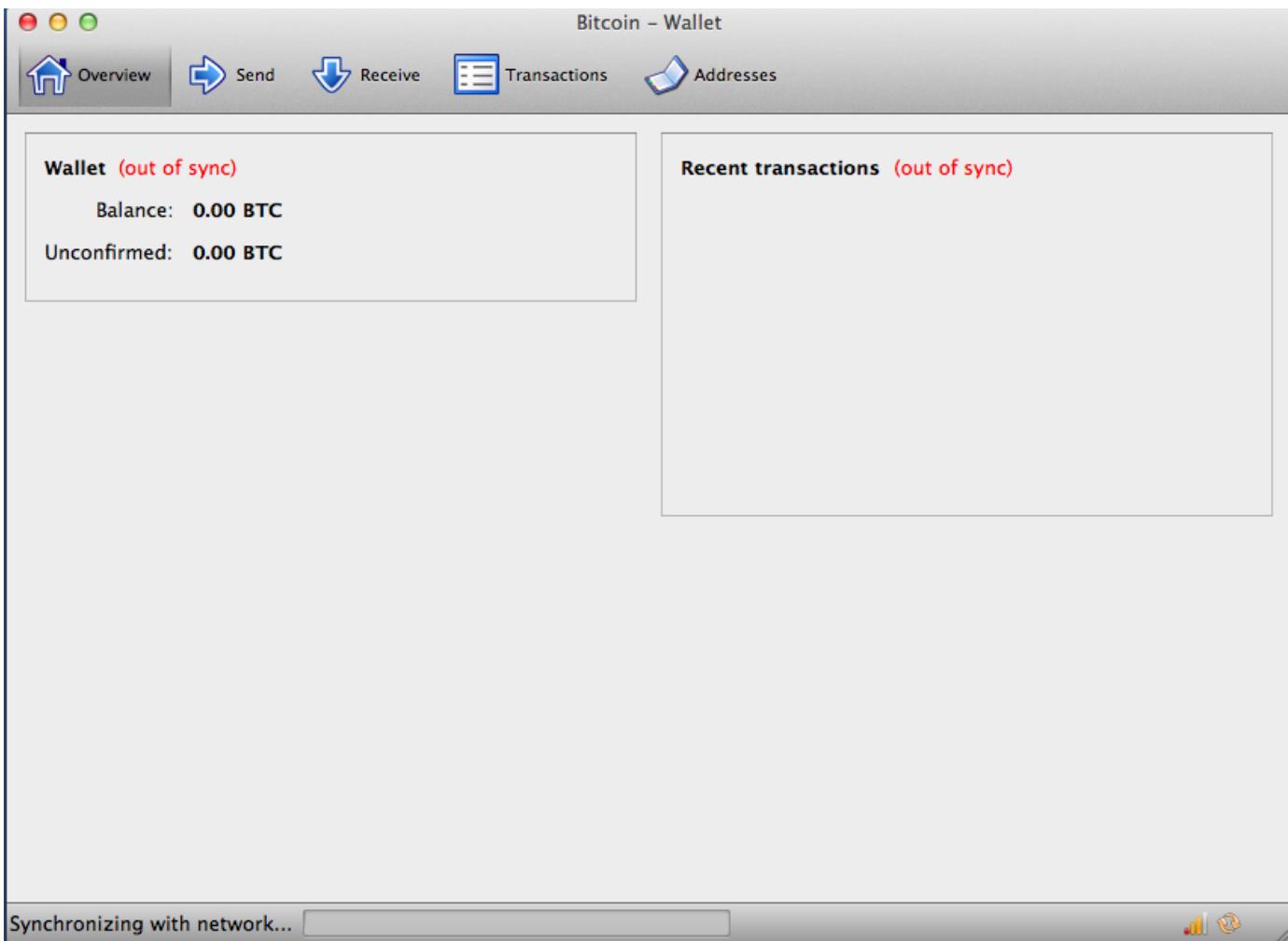

Figure 2. A Bitcoin Core képernyője a blokklánc inicializálása során

A Bitcoin Core a tranzakciós nyilvántartás (blokklánc) egy teljes másolatát állítja elő, melyben a bitcoin hálózat kezdete, vagyis 2009 óta lezajlott összes tranzakció megtalálható. Ez egy jó pár gigabájt méretű adathalmaz (2013 végén kb. 16 GB volt a mérete), és pár nap alatt, fokozatosan töltődik le. A kliens csak a blokklánc összes adatának letöltése után képes a tranzakciók feldolgozására vagy a számla egyenlegek módosítására. A letöltés ideje alatt a kliens az egyenleg mellett az jelzi ki, hogy „Nincs szinkronban” („Out of sync”), az ablak alján pedig azt, hogy „Szinkronizálás a hálózattal” (“Synchronizing”). Ellenőrizze, hogy van-e elég szabad hely a diszken, valamint elegendő sávszélesség és idő áll-e rendelkezésre a kezdeti szinkronizáláshoz.

A Bitcoin Core kliens lefordítása a forráskódóból

A fejlesztők azt is megtehetik, hogy ZIP archívumként letölthető a teljes forrást, vagy a Github-ról klónozzák a hiteles forráshalmazt. Menjen a [GitHub bitcoin web lapra](#), és válassza a „Download ZIP” gombot a jobb oldalról. Egy másik lehetőség az, ha a git parancssal létrehozza a forráskód egy helyi másolatát a rendszerén. A lenti példában egy Linux vagy Mac OS alatt kiadott Unix-szerű parancssal fogjuk klónozni a forrás kódot:

```
$ git clone https://github.com/bitcoin/bitcoin.git
Cloning into 'bitcoin'...
remote: Counting objects: 31864, done.
remote: Compressing objects: 100% (12007/12007), done.
remote: Total 31864 (delta 24480), reused 26530 (delta 19621)
Receiving objects: 100% (31864/31864), 18.47 MiB | 119 KiB/s, done.
Resolving deltas: 100% (24480/24480), done.
$
```

TIP

Az utasítások és azok kimenete verzióról verzióra változhat. Kövesse a forráskód melletti dokumentációt, még akkor is, ha az különbözik attól, amit itt lát, és ne lepődjön meg akkor sem, ha a képernyőjén megjelenő kimenet kicsit különbözik attól, mint amit az itteni példák tartalmaznak.

A klónozási művelet befejeződése után a forráskódról egy teljes másolat lesz a helyi *bitcoin* könyvtárban. Menjen ebbe a könyvtárba. Gépelje be a cd bitcoin parancsot:

```
$ cd bitcoin
```

Ha a git clone parancsban semmi sem volt megadva, akkor a helyi példány a legfrissebb kóddal lesz szinkronban, ami akár a bitcoin kliens egy nem stabil vagy „béta” verziója is lehet. A kód lefordítása előtt egy release tag (címke) megadásával egy adott verzió választható ki. A tag (címke) kulcsszó a helyi másolatot a kódtár egy adott pillanatképével szinkronizálja. A fejlesztők a címkék használatával tudják egy verziószámmal megjelölni a kód egy adott verzióját. Azt, hogy milyen címkék vannak, a git tag parancssal írathatjuk ki:

```
$ git tag
v0.1.5
v0.1.6test1
v0.2.0
v0.2.10
v0.2.11
v0.2.12

[... sok egyéb címke ...]

v0.8.4rc2
v0.8.5
v0.8.6
v0.8.6rc1
v0.9.0rc1
```

A címkék listája a bitcoin összes kibocsáltott változatát tartalmazza. Megállapodás szerint azoknak a

jelölteknek, melyek tesztelésre szolgálnak, „rc” az utótagja (ami a *release candidate* kezdőbejűinek felel meg). A stabil változatoknak, melyek éles rendszereken futtathatók, nincs utótagjuk. A fenti listából a legmagasabb verziójú változatot választjuk, ami az adott időpontban a v0.9.0rc1. Ahhoz, hogy a helyi kód ezzel a változattal legyen szinkronban, a git checkout parancsot használjuk:

```
$ git checkout v0.9.0rc1
Note: checking out 'v0.9.0rc1'.

HEAD is now at 15ec451... Merge pull request #3605
$
```

A forráskód tartalmaz némi dokumentációt is, melyek különféle állományokban találhatók. Nézze át a bitcoin könyvtár *README.md* állományában található dokumentációt. Ehhez gépelje be a prompt-on: more *README.md*, és lapozásra használja a szóköz billentyűt. Ebben a fejezetben egy parancssori bitcoin klienst fogunk újraépíteni, melyet a Linux-on *bitcoind*-nek hívnak. Nézze át, hogy hogyan kell az ön platformján a *bitcoind* parancssori klienst lefordítani, ehhez gépelje be: more *doc/build-unix.md*. A Mac OSX és a Windows esetében az utasítások a *doc* könyvtárban, a *build-osx.md* vagy a *build-msw.md* állományokban vannak.

Gondosan nézze át az újraépítés előfeltételeit, melyek a dokumentáció első részében találhatók. Az itt felsorolt könyvtáraknak a rendszerben léteznie kell, mielőtt megkezdené a fordítást. Ha az előfeltételek nem teljesülnek, akkor az újraépítési folyamat hibával ér véget. Ha azért képződött hiba, mert valamelyik előfeltétel nem teljesült, akkor a megfelelő könyvtár installálása után a build folyamat onnan folytatatható, ahol abbamaradt. Ha az előfeltételek teljesülnek, akkor az újraépítési folyamat úgy kezdhető el, hogy az *autogen.sh* scripttel létrehozza az újraépítésre szolgáló scripteket.

TIP

A *bitcoind* build folyamata a 0.9 változat óta az *autogen/configure/make* rendszert használja. A régebbi változatok egy egyszerű *Makefile*-t használnak, és a lenti példától kissé különböző módon működnek. Kövesse annak a változatnak az utasításait, amelyet szeretne lefordítani. Valószínűleg a 0.9-ben bevezetett *autogen/configure/make* lesz az összes jövőbeli kódváltoztnál használt rendszer, és a lenti példa ezt a rendszert mutatja be.

```
$ ./autogen.sh
configure.ac:12: installing 'src/build-aux/config.guess'
configure.ac:12: installing 'src/build-aux/config.sub'
configure.ac:37: installing 'src/build-aux/install-sh'
configure.ac:37: installing 'src/build-aux/missing'
src/Makefile.am: installing 'src/build-aux/depcomp'
$
```

Az *autogen.sh* script automatikus konfiguráló scripteket hoz létre, melyek a rendszerből lekérdezik a helyes beállításokat, és biztosítják, hogy a fordításhoz szükséges összes könyvtár rendelkezésre álljon.

Ezek közül a legfontosabb a `configure` script, amely számos különféle lehetőséget ajánl a build folyamat egyedivé tételere. A különféle lehetőségek megjelenítésére gépelje be: `./configure --help`

```
$ ./configure --help

`configure' configures Bitcoin Core 0.9.0 to adapt to many kinds of systems.

Usage: ./configure [OPTION]... [VAR=VALUE]...

To assign environment variables (e.g., CC, CFLAGS...), specify them as
VAR=VALUE. See below for descriptions of some of the useful variables.

Defaults for the options are specified in brackets.

Configuration:
  -h, --help display this help and exit
  --help=short display options specific to this package
  --help=recursive display the short help of all the included packages
  -V, --version display version information and exit

[... sok egyéb opció és változó kilistázása ...]

Optional Features:
  --disable-option-checking ignore unrecognized --enable/--with options
  --disable-FEATURE do not include FEATURE (same as --enable-FEATURE=no)
  --enable-FEATURE[=ARG] include FEATURE [ARG=yes]

[... további opciók ...]

Use these variables to override the choices made by `configure' or to help
it to find libraries and programs with nonstandard names/locations.

Report bugs to <info@bitcoin.org>.

$
```

A `configure` scripttel bizonyos jellemzők engedélyezése vagy tiltása lehetséges, az `--enable-FEATURE` és `--disable-FEATURE` használatával, ahol a `FEATURE` a fenti listában szereplő jellemző neve. Ebben a fejezetben egy olyan bitcoind klienst építünk, amelynek alapértelmezett jellemzői lesznek. Nem használunk egyetlen konfigurálási lehetőséget sem, de érdemes átnézni, hogy a kliensnek milyen egyéb opcionális részei lehetnek. Ezután a `configure` script futtatásával automatikusan feltérképezzük, hogy melyek a szükséges könyvtárak, és egy testre szabott build scriptet hozunk létre a rendszerünk számára:

```
$ ./configure
checking build system type... x86_64-unknown-linux-gnu
checking host system type... x86_64-unknown-linux-gnu
checking for a BSD-compatible install... /usr/bin/install -c
checking whether build environment is sane... yes
checking for a thread-safe mkdir -p... /bin/mkdir -p
checking for gawk... no
checking for mawk... mawk
checking whether make sets $(MAKE)... yes

[... sok egyéb vizsgált rendszerjellemző ...]

configure: creating ./config.status
config.status: creating Makefile
config.status: creating src/Makefile
config.status: creating src/test/Makefile
config.status: creating src/qt/Makefile
config.status: creating src/qt/test/Makefile
config.status: creating share/setup.nsi
config.status: creating share/qt/Info.plist
config.status: creating qa/pull-tester/run-bitcoind-for-test.sh
config.status: creating qa/pull-tester/build-tests.sh
config.status: creating src/bitcoin-config.h
config.status: executing depfiles commands
$
```

Ha minden jól megy, akkor a configure parancs úgy ér véget, hogy egy testre szabott build scriptet hoz létre, amellyel lefordítható a bitcoind. Ha hiányzó könyvtárak vagy hibák vannak, akkor a configure parancs hibával fog véget érni, és nem hozza létre a fenti példában látható build scripteket. Ha hiba történik, annak a legvalószínűbb oka egy hiányzó vagy nem kompatibilis könyvtár. Nézze át ismét az újraépítésre vonatkozó dokumentációt, és installálja a hiányzó előfeltételeket. Azután futtassa le ismét a configure -t, és nézze meg, hogy elmúlt-e a hiba. Ezután fordítsa le a forráskódot – ez a folyamat akár egy óráig is tarthat. A fordítás során néhány másodpercenként vagy néhány percenként megjelenik valami – vagy hibaüzenetet kap, ha valami baj van. A fordítási folyamat bármikor folytatható, ha félbeszakadt. A fordítás megkezdéséhez gépelje be, hogy make :

```

$ make
Making all in src
make[1]: Entering directory '/home/ubuntu/bitcoin/src'
make all-recursive
make[2]: Entering directory '/home/ubuntu/bitcoin/src'
Making all in .
make[3]: Entering directory '/home/ubuntu/bitcoin/src'
  CXX addrman.o
  CXX alert.o
  CXX rpcserver.o
  CXX bloom.o
  CXX chainparams.o

[... sok egyéb fordítási üzenet ...]

  CXX test_bitcoin-wallet_tests.o
  CXX test_bitcoin-rpc_wallet_tests.o
  CXXLD test_bitcoin
make[4]: Leaving directory '/home/ubuntu/bitcoin/src/test'
make[3]: Leaving directory '/home/ubuntu/bitcoin/src/test'
make[2]: Leaving directory '/home/ubuntu/bitcoin/src'
make[1]: Leaving directory '/home/ubuntu/bitcoin/src'
make[1]: Entering directory '/home/ubuntu/bitcoin'
make[1]: Nothing to be done for 'all-am'.
make[1]: Leaving directory '/home/ubuntu/bitcoin'
$
```

{ Ubuntu 12.04 LTS alatt a bitcoind fordításához szükséges parancsok: \$ sudo apt-get install autoconf \$ ./autogen.sh \$ sudo apt-get install git-core build-essential libssl-dev libboost-all-dev libdb-dev libdb++-dev libgtk2.0-dev \$ ./configure --with-incompatible-bdb \$ make (A fordító megjegyzése) } Ha minden jól megy, akkor a bitcoind lefordul. Az utolsó lépés az, hogy a bitcoind végrehajtható programot a +make parancssal a rendszer path-ba installáljuk:

```

$ sudo make install
Making install in src
Making install in .
/bin/mkdir -p '/usr/local/bin'
/usr/bin/install -c bitcoind bitcoin-cli '/usr/local/bin'
Making install in test
make install-am
/bin/mkdir -p '/usr/local/bin'
/usr/bin/install -c test_bitcoin '/usr/local/bin'
$
```

A következőképpen bizonyosodhatunk meg arról, hogy a bitcoind helyesen van installálva:

```
$ which bitcoind  
/usr/local/bin/bitcoind  
  
$ which bitcoin-cli  
/usr/local/bin/bitcoin-cli
```

Az alapértelemzés szerinti installáláskor a bitcoind a `/usr/local/bin` könyvtárba kerül. Amikor a bitcoind-t először futtatjuk, akkor üzen, hogy egy konfigurációs állományt kell létrehoznunk, melyben a JSON-RPC interface számára egy erős jelszó van megadva. Futtassunk a bitcoind-t a bitcoind terminálon történő begépelésével:

```
$ bitcoind  
Error: To use the "-server" option, you must set a rpcpassword in the configuration file:  
/home/ubuntu/.bitcoin/bitcoin.conf  
It is recommended you use the following random password:  
rpcuser=bitcoinrpc  
rpcpassword=2XA4DuKNCbtZXsBQRRNDEwEY2nM6M4H9Tx5dFjoAVVbK  
(you do not need to remember this password)  
The username and password MUST NOT be the same.  
If the file does not exist, create it with owner-readable-only file permissions.  
It is also recommended to set alertnotify so you are notified of problems;  
for example: alertnotify=echo %s | mail -s "Bitcoin Alert" admin@foo.com
```

Egy általunk ismert szerkesztő programmal szerkesztük meg a konfigurációs állományt, jelszónak pedig adjunk meg egy erős jelszót, ahogyan azt a bitcoind javasolta. Ne használjuk a fenti jelszót. A `.bitcoin` könyvtáron belül hozzunk létre egy `bitcoin.conf` állományt, és adjuk meg benne a felhasználói nevet és jelszót:

```
rpcuser=bitcoinrpc  
rpcpassword=2XA4DuKNCbtZXsBQRRNDEwEY2nM6M4H9Tx5dFjoAVVbK
```

A konfigurációs állomány szerkesztése során egyéb paraméterek is beállíthatók, pl. a txindex (lásd [A Tranzakciós Adatbázis Index és a txindex opció](#)). A használható opciók a bitcoind --help begépelésével listázhatók ki.

Indítsuk el a bitcoin klienst. Az első futtatáskor az kliens a blokkok letöltésével újra fogja építeni a teljes bitcoin blokkláncot. Ennek sok gigabájt a mérete, és a teljes letöltése átlagosan 2 napig tart. A blokklánc inicializálási idő lerövidíthető, ha a blokklánc egy részleges másolatát bittorrent segítségével a [SourceForge](#) helyről letölthetjük.

A -daemon opció megadásával futtassuk a bitcoind-t a háttérben:

```
$ bitcoind -daemon

Bitcoin version v0.9.0rc1-beta (2014-01-31 09:30:15 +0100)
Using OpenSSL version OpenSSL 1.0.1c 10 May 2012
Default data directory /home/bitcoin/.bitcoin
Using data directory /bitcoin/
Using at most 4 connections (1024 file descriptors available)
init message: Verifying wallet...
dbenv.open LogDir=/bitcoin/database ErrorFile=/bitcoin/db.log
Bound to [::]:8333
Bound to 0.0.0.0:8333
init message: Loading block index...
Opening LevelDB in /bitcoin/blocks/index
Opened LevelDB successfully
Opening LevelDB in /bitcoin/chainstate
Opened LevelDB successfully

[... további indulási üzenetek ...]
```

A Bitcoin Core JSON-RPC API-jának a használata a parancssorból

The Bitcoin Core kliensben van egy parancssorból elérhető JSON-RPC interfész, amely a bitcoin-cli segédprogrammal érhető el. A parancssor lehetővé teszi, hogy interaktívan kísérletezzünk azokkal a lehetőségekkel, melyek az API-n keresztül programokból is elérhetők. Indulásként, a help parancs kiadásával jelenítsük meg a használható bitcoin RPC parancsok listáját:

```
$ bitcoin-cli help
addmultisigaddress nrequired ["key",...] ( "account" )
addnode "node" "add|remove|onetry"
backupwallet "destination"
createmultisig nrequired ["key",...]
createrawtransaction [{"txid":"id","vout":n},...] {"address":amount,...}
decoderawtransaction "hexstring"
decodescript "hex"
dumpprivatekey "bitcoinaddress"
dumpwallet "filename"
getaccount "bitcoinaddress"
getaccountaddress "account"
getaddednodeinfo dns ( "node" )
getaddressesbyaccount "account"
getbalance ( "account" minconf )
getbestblockhash
getblock "hash" ( verbose )
```

```
getblockchaininfo
getblockcount
getblockhash index
getblocktemplate ( "jsonrequestobject" )
getconnectioncount
getdifficulty
getgenerate
gethashespersec
getinfo
getmininginfo
getnettotals
getnetworkhashps ( blocks height )
getnetworkinfo
getnewaddress ( "account" )
getpeerinfo
getrawchangeaddress
getrawmempool ( verbose )
getrawtransaction "txid" ( verbose )
getreceivedbyaccount "account" ( minconf )
getreceivedbyaddress "bitcoinaddress" ( minconf )
gettransaction "txid"
gettxout "txid" n ( includemempool )
gettxoutsetinfo
getunconfirmedbalance
getwalletinfo
getwork ( "data" )
help ( "command" )
importprivkey "bitcoinprivkey" ( "label" rescan )
importwallet "filename"
keypoolrefill ( newsize )
listaccounts ( minconf )
listaddressgroupings
listlockunspent
listreceivedbyaccount ( minconf includeempty )
listreceivedbyaddress ( minconf includeempty )
listsinceblock ( "blockhash" target-confirmations )
listtransactions ( "account" count from )
listunspent ( minconf maxconf [ "address",... ] )
lockunspent unlock [ { "txid": "txid", "vout": n }, ... ]
move "fromaccount" "toaccount" amount ( minconf "comment" )
ping
sendfrom "fromaccount" "tobitcoinaddress" amount ( minconf "comment" "comment-to" )
sendmany "fromaccount" { "address": amount, ... } ( minconf "comment" )
sendrawtransaction "hexstring" ( allowhighfees )
sendtoaddress "bitcoinaddress" amount ( "comment" "comment-to" )
setaccount "bitcoinaddress" "account"
setgenerate generate ( genproclimit )
settxfee amount
```

```

signmessage "bitcoinaddress" "message"
signrawtransaction "hexstring" (
[{"txid":"id","vout":n,"scriptPubKey":"hex","redeemScript":"hex"},...]
["privatekey1",...] sighashtype )
stop
submitblock "hexdata" ( "jsonparametersobject" )
validateaddress "bitcoinaddress"
verifychain ( checklevel numblocks )
verifymessage "bitcoinaddress" "signature" "message"
walletlock
walletpassphrase "passphrase" timeout
walletpassphrasechange "oldpassphrase" "newpassphrase"

```

A Bitcoin Core kliens státuszának lekérdezése

Parancs: getinfo

A bitcoin getinfo RPC parancsával a bitcoin hálózati csomópontról, a pénztárcáról és a blokklánc adatbázisról irathatók ki a legfontosabb adatok. A parancs a "+bitcoin-cli" használatával futtatható:

```
$ bitcoin-cli getinfo
```

```
{
  "version" : 90000,
  "protocolversion" : 70002,
  "walletversion" : 60000,
  "balance" : 0.00000000,
  "blocks" : 286216,
  "timeoffset" : -72,
  "connections" : 4,
  "proxy" : "",
  "difficulty" : 2621404453.06461525,
  "testnet" : false,
  "keypoololdest" : 1374553827,
  "keypoolsize" : 101,
  "paytxfee" : 0.00000000,
  "errors" : ""
}
```

Az adatokat JavaScript Object Notation (JSON) formátumban kapjuk vissza. Ezt a formátumot az összes programozási nyelv könnyen „megérti”, ugyanakkor emberek számra is egész olvasható. Az adatok között látjuk a bitcoin kliens szoftver verzióját (90000), a protokol verzióját (70002), és a pénztárca verzióját (60000). Látjuk a pénztárcában lévő aktuális egyenleget, amely nulla. Látjuk a blokk magasságát (286216), amely azt mutatja, hogy a hány blokkot ismert a kliens. Láthatunk még a bitcoin

hálózatra és a kliens belállítására vonatkozó különféle statisztikákat. A beállításokat a fejezet hátrelevő részében részletesebben megvizsgáljuk.

TIP Eltarthat némi ideig, akár több napig is, amíg a bitcoind kliens „beéri” az aktuális blokklánc magasságot, miközben blokkokat tölt le a többi bitcoin klienstől. A folyamat menete úgy ellenőrizhető, hogy a getinfo-val kiiratjuk az ismert blokkok számát.

A pénztárca beállítása és titkosítása

Parancsok: encryptwallet, walletpassphrase

Mielőtt tovább a kulcsok létrehozásával és más parancsokkal folytatnánk a dolgot, először egy jelszóval titkosítanunk kell a pénztárcát. Ennél a példánál az encryptwallet parancsot és a „foo” jelszót használjuk. Természetesen a „foo” jelszavat az önmagunk pénztárcája esetében egy erős és összetett jelszóval kell helyettesíteni!

```
$ bitcoin-cli encryptwallet foo
wallet encrypted; Bitcoin server stopping, restart to run with encrypted wallet. The
keypool has been flushed, you need to make a new backup.
$
```

Úgy tudjuk ellőrizni, hogy titkosított lett-e a pénztárca, hogy ismét lefuttatjuk a getinfo parancsot. Ezúttal egy új sort is láthatunk, az unlocked_until sort, amely azt mutatja, hogy mennyi ideig lesz a pénztárca kikódoló jelszó a memóriában, és mennyi ideig fogja a pénztárcát nyitva tartani. Először nulla lesz az értéke, ami azt jelenti, hogy a pénztárca zárolva van:

```
$ bitcoin-cli getinfo
{
    "version" : 90000,
    #[... további információk...]
    "unlocked_until" : 0,
    "errors" : ""
}
```

A pénztárca zárolásához adjuk ki a walletpassphrase parancsot, melynek két paramétere van: a jelszó, és egy szám, amely azt mutatja, hogy hány másodperc múlva záródik be automatikusan a pénztárca (idő számláló):

```
$ bitcoin-cli walletpassphrase foo 360
$
```

A getinfo ismételt futtatásával nézzük meg, hogy kinyílt-e a pénztárca, és mennyi a lejárat idő:

```
$ bitcoin-cli getinfo
```

```
{
    "version" : 90000,
    #[... egyéb információk ...]

    "unlocked_until" : 1392580909,
    "errors" : ""
}
```

A pénztárca biztonsági mentése, egyszerű szövegént történő kivitele és visszaállítása

Parancsok: backupwallet, importwallet, dumpwallet

Ezután azt fogjuk gyakorolni, hogy hogyan lehet a pénztárcáról biztonsági mentést készíteni, és hogyan lehet a biztonsági mentésből visszaállítani a pénztárcát. A mentéshez a backupwallet parancs használható, melynek paramétere egy állománynév. Például mentsük el a pénztárcát a *wallet.backup* állományba:

```
$ bitcoin-cli backupwallet wallet.backup
$
```

Most állítsuk helyre a pénztárcát az importwallet parancssal. Ha a pénztárca zárolva van, akkor a biztonsági mentés visszaimportálása előtt először meg kell szüntetni a zárolását (lásd a fenti walletpassphrase parancsot).

```
$ bitcoin-cli importwallet wallet.backup
$
```

A dumpwallet parancssal a pénztárca egy olvasható szöveges állományba vihető ki:

```

$ bitcoin-cli dumpwallet wallet.txt
$ more wallet.txt
# Wallet dump created by Bitcoin v0.9.0rc1-beta (2014-01-31 09:30:15 +0100)
# * Created on 2014-02- 8dT20:34:55Z
# * Best block at time of backup was 286234
(00000000000000f74f0bc9d3c186267bc45c7b91c49a0386538ac24c0d3a44),
#   mined on 2014-02- 8dT20:24:01Z

KzTg2wn6Z8s7ai5NA9MVX4vstHRsqP26QKJCzLg4JvFrp6mMaGB9 2013-07- 4dT04:30:27Z change=1 #
addr=16pJ6XkwSQv5ma5FSXMRPaXEYrENCEg47F
Kz3dVz7R6mUpXzdZy4gJEVZxXJwA15f198eVui4CUivXotzLBDKY 2013-07- 4dT04:30:27Z change=1 #
addr=17oJds8kaN8LP8kuAkWTco6ZM7BGXF3gk
[... sok egyéb kulcs ...]

$
```

Pénztárca címek és pénzt fogadó tranzakciók

Parancsok: getnewaddress, getreceivedbyaddress, listtransactions, getaddressesbyaccount, getbalance

A bitcoin referencia kliens nyilvántart egy címhalmazt, melynek mérete a getinfo parancs használatakor a keypoolsize -nál jelenik meg. Ezek a címek automatikusan jönnek létre, és nyilvános pénz fogadó címként vagy a visszajáró pénz címeként használhatók. Egy ilyen cím a getnewaddress parancssal iratható ki:

```

$ bitcoin-cli getnewaddress
1hvzSofGwT8cj8JU7nBsCSfEVQX5u9CL
```

Ennek a címnek a használatával küldjünk egy kis bitcoint egy külső pénztárcából a bitcoind pénztárcánkba (ha már van némi bitcoinunk egy pénzváltóban, egy web-es pénztárcában vagy egy másik bitcoind pénztárcában). Példánkban 50 milliBitet (0.050 bitcoint) fogunk küldeni a fenti visszaadott címre.

Ezután lekérdezhetjük a bitcoind klienstől, hogy mennyi pénz jött erre a címre, és megadhatjuk, hogy hány darab megerősítésre van szükség ahhoz, hogy a pénzt beszámítsa az egyenlegbe. Példánkban nulla megerősítést fogunk megadni. Néhány másodperccel azt követően, hogy a másik pénztárcából elküldtük a bitcoint, már látjuk, hogy megjelent a pénztárcában. A getreceivedbyaddress parancsot fogjuk használni a fenti címmel, és nulla (0) megerősítési számmal:

```

$ bitcoin-cli getreceivedbyaddress 1hvzSofGwT8cj8JU7nBsCSfEVQX5u9CL 0
0.05000000
```

Ha a nullát elhagyjuk a parancs végéről, akkor csak azokat az összegeket fogjuk látni, melyeknek

legalább minconf megerősítése van. A miniconf beállítás a bitcoind konfigurációs állományában található. Mivel a bitcoin küldő tranzakció csak az utolsó pár másodpercben érkezett meg, még nincs megerősítve, és emiatt a parancs nulla egyenleget fog kiírni:

```
$ bitcoin-cli getreceivedbyaddress 1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL  
0.00000000
```

A pénztárca által fogadott összes tranzakció is kijelzhető, a listtransactions parancccsal:

```
$ bitcoin-cli listtransactions
```

```
[  
 {  
     "account" : "",  
     "address" : "1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL",  
     "category" : "receive",  
     "amount" : 0.05000000,  
     "confirmations" : 0,  
     "txid" : "9ca8f969bd3ef5ec2a8685660fdbf7a8bd365524c2e1fc66c309acbae2c14ae3",  
     "time" : 1392660908,  
     "timereceived" : 1392660908  
 }  
 ]
```

A getaddressbyaccount parancccsal kilistázhatjuk a pénztárcához tartozó összes címét is:

```
$ bitcoin-cli getaddressesbyaccount ""
```

```
[  
  "1LQoTPYy1TyERbNV4zZbhEmgyfAipC6eqL",  
  "17vrg8uwMQUibkvS2ECRX4zpcVJ78iFaZS",  
  "1FvRHWhHBBZA8cGRRsGiAeqEzUmjJkJQWR",  
  "1NVJK3JsL41BF1KyxrUyJW5XHjunjf2jz",  
  "14MZqqzCxjc99M5ipsQSRfiT7qPZcM7Df",  
  "1BhrGvtKFjTAhGdPGbrEwP3xvFjkJBuFCa",  
  "15nem8CX91XtQE8B1Hdv97jE8X44H3DQMT",  
  "1Q3q6taTsUiv3mMemEuQQJ9sGLEGa$jo81",  
  "1HoSiTg8sb16oE6SrmazQEwcGEv8obv9ns",  
  "13fE8BGhBvnoy68yZKuWJ2hheYKovSDjqM",  
  "1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL",  
  "1KHUmVfcJteJ21LmRXHSpPoe23rXKifAb2",  
  "1LqJZz1D9yHxG4cLkdujnqG5jNNGmPeAMD"  
]
```

Végül a getbalance paranccsal a pénztárca egészének egyenlegét irathatjuk ki, vagyis az összes olyan tranzakció összegét, amely legalább minconf megerősítéssel rendelkezik:

```
$ bitcoin-cli getbalance  
0.05000000
```

TIP Ha a tranzakció még nincs megerősítve, akkor a getbalance által visszadott egyenleg nulla lesz. A "minconf" konfigurációs beállítás határozza meg, hogy legalább hány darab megerősítésre van szükség ahhoz, hogy a tranzakció megjelenjen az egyenlegben.

Tranzakciók vizsgálata és dekódolása

Parancsok: gettransaction, getrawtransaction, decoderawtransaction

Most a gettransactions paranccsal megvizsgáljuk azt a bejövő tranzakciót, amelyet előzőleg kilistáltunk. A tranzakciót úgy tudjuk kilistázni, hogy a gettransaction parancsban a txid helyén megadjuk a tranzakció hash értékét (zanzáját):

```
{
  "amount" : 0.05000000,
  "confirmations" : 0,
  "txid" : "9ca8f969bd3ef5ec2a8685660fdbf7a8bd365524c2e1fc66c309acbae2c14ae3",
  "time" : 1392660908,
  "timereceived" : 1392660908,
  "details" : [
    {
      "account" : "",
      "address" : "1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL",
      "category" : "receive",
      "amount" : 0.05000000
    }
  ]
}
```

TIP

A tranzakció azonosítók mindaddig nem hitelesek, amíg a tranzakció megerősítésre nem került. Ha a blokkláncban hiányzik a tranzakció azonosító, az nem jelenti azt, hogy a tranzakció nem lett feldolgozva. Ez az ú.n. „tranzakció képlékenység” („transaction malleability”), amelynek az az oka, hogy egy tranzakció hash-e az előtt, mielőtt megerősítésre kerül a blokkban, még módosítható. A megerősítés után a txid megváltoztathatatlan és hiteles.

A gettransaction által fent kijelzett tranzakció egy egyszerűsített alak. A teljes tranzakció visszanyeréséhez és dekódolásához két parancsot fogunk használni, a getrawtransaction és a decoderawtransaction parancsot. Először, a getrawtransaction parancsnak paraméterként megadjuk a tranzakció *hash-t* (*txid-t*), a parancs pedig „nyers” hexa stringként a teljes tranzakciót visszaadja, pontosan úgy, ahogyan azt a bitcoin hálózat ismeri:

Ennek a hexa stringnek a dekódolására a decoderawtransaction parancs használható. Másoljuk a hexa stringet a decoderawtransaction első paraméterének a helyébe, ha a teljes tartalmat JSON adatstruktúraként szeretnénk megjeleníteni (formattálási okok miatt a hexa string a lenti példában rövidítve szerepel):

A tranzakció dekódolás a tranzakció összes részét, többek között a tranzakció bemeneteket és kimeneteket is megjeleníti. Ebben az esetben azt látjuk, hogy a tranzakció, amely 50 milliBitet írt jóvá az új címünkre, egy bemenetet és két kimenetet használt. A tranzakció bemenete egy előzőleg megerősített tranzakció kimenete volt (amely fent a d3c7 kezdetű vin txid-ként szerepel). A két kiemenet megfelel az 50 milliBit jóváírásnak és a visszajáró pénznek.

A blokkláncot tovább tudjuk vizsgálni, ha ugyanezzel a parancssal (vagyis a gettransaction parancssal) a tranzakcióban szereplő előző tranzakciókat listázzuk ki. Tranzakcióról tranzakcióra lépve nyomon követhetjük a tranzakcióláncban, hogy az egyes tulajdonosok között hogyan mozgott az érmék.

Ha az általunk fogadott tranzakció már be lett foglalva egy blokkba és megerősítésre került, akkor a

gettransaction parancs további információkat is szolgáltat, többek között megmutatja azt a *block hash-t* (azonosítót), amelybe bele lett foglalva a tranzakció:

Az egyik új információ a blockhash, ami annak a blocknak a hashe (zanzája), amibe a tranzakció be lett foglalva, a másik pedig a blockindex, melynek értéke (18) azt mutatja, hogy a tranzakciónk a blokk 18. tranzakciójá.

A Tranzakciós Adatbázis Index és a txindex opció

Alapértelmezésben a Bitcoin Core által felépített adatbázis *kizárolag* a felhasználó pénztárcájához tartozó tranzakciókat tartalmazza. Ha a gettransaction parancssal szeretnénk *akármelyik* tranzakciót kilistázni, akkor a Bitcoin Core-t úgy kell beállítanunk, hogy egy teljes adatbázis indexet építsen föl, amely a txindex opcióval lehetséges. Állítsa be a txindex=1 opciót a Bitcoin Core konfigurációs állományában. (A konfigurációs állomány (általában) a felhasználó home könyvtrrárában van, a *.bitcoin/bitcoin.conf* állományban). A paraméter beállítását követően újra kell indítani a bitcoind-t és meg kell várni, amíg az index újra nem épül.

Blokkok vizsgálata

Parancsok: getblock, getblockhash

Most, hogy tudjuk, melyik blokkba lett befoglalva a tranzakciót, le tudjuk kérdezni ezt a blokkot. A getblock parancsot használjuk, és paraméterként a blokk hashét (zanzaját) adjuk meg:

A blokk 367 db tranzakciót tartalmaz, és a 18. kilistázott tranzakció (9ca8f9...) az a txid (tranzakció azonosító), amely 50 milliBitet írt jóvá a címünkre. A height sor szerint az adott blokk a 286384. blokk volt a blokkláncban.

Egy blokkot a magassága alapján a getblockhash parancssal tudjuk elérni, a parancs paramétere a blokk magasság, és a blokkhoz tartozó blokk hash-t (zanzát) adja vissza:

Fent a „genезис blokk” blokk hash-ét irattuk ki. A genезis blokk volt az első, Satoshi Nakamoto által kibányászott blokk, és nulla a magassága. A blokk a következőket tartalmazza:

A getblock, getblockhash és gettransaction parancsokkal a blokklánc adatbázisát egy program segítségével is meg tudjuk vizsgálni.

Tranzakciók létrehozása, aláírása és feladása az el nem költött kimenetek alapján

Parancsok: listunspent, gettxout, createrawtransaction, decoderawtransaction, signrawtransaction, sendrawtransaction

A bitcoin tranzakciókban az előző tranzakciók „kimeneteinek” az elköltése történik. Ezáltal egy olyan tranzakciós lánc jön létre, amely a tulajdonjogot az egyik címről a másikra ruházza át. A pénztárcánk

épp most fogadott egy olyan tranzakciót, amely egy ilyen kimenetet a mi címünkhez rendelt hozzá. A tranzakció megerősítése után el tudjuk költeni ezt a kimenetet.

Először is a listunspent parancssal a pénztárcánkban lévő összes elköltetlen, *megerősített* kimenetet kiiratjuk:

```
$ bitcoin-cli listunspent
```

Láthatjuk, hogy a 9ca8f9... tranzakció létrehozott egy kimenetet (0 vout index-szel), amely az 1hvzSo... címhez van rendelve, a nagysága 50 milliBit, és már 7 megerősítést kaptunk róla. A tranzakciók az előzőleg létrehozott kimeneteket használják bemenetként oly módon, hogy a tranzakciókra az azonosítójukkal és vout indexükkel hivatkoznak. Most létre fogunk hozni egy tranzakciót, amely a bemenetén egy új címhez rendeli, és ezáltal elkölti a 9ca8f9... tranzakció azonosító (txid) 0-ik kimenetét.

Először vizsgáljuk meg részletesebben az adott kimentet. A gettxout parancssal a fenti elköltetlen kimenet részleteit irathatjuk ki. A tranzakciós kimenetekre minden txid és vout alapján lehet hivatkozni, és ezeket a paramétereket adjuk meg a "gettxout+ -nak:

Azt látjuk, hogy a kimenet 50 milliBitet rendelt hozzá az 1hvz... címünkhez. A kimenet elköltéséhez egy új tranzakciót hozunk létre. Először állítsunk elő egy címet, ahová elküldhetjük a pénzt:

```
$ bitcoin-cli getnewaddress  
1LnFTndy3qzXGN19Jwscj1T8LR3MVe3JDb
```

25 milliBitet fogunk az újonnan létrehozott 1LnFTn... címre elküldeni. Az új tranzakciónkban elköltjük az 50 milliBites kimenetet, és 25 milliBitet küldünk erre az új címre. Mivel az előző tranzakció egész kimentetét el kell költenünk, a visszajáró pénzt is kezelnünk kell. A visszajáró pénzt az 1hvz... címre fogjuk visszaküldeni, vagyis ugyanarra a címre, amelyről a pénz származott. Végül tranzakciós díjat is kell fizetnünk a tranzakcióért. A díjat úgy fogjuk megfizetni, hogy a visszajáró összeget 0.5 milliBittel csökkentjük, és csak 24.5 milliBitet küldünk vissza. Az új kimenetek összegének (25 mBTC + 24.5 mBTC = 49.5 mBTC) és a bemenetnek (50 mBTC) a különbségét tranzakciós díjként a bányászok kapják.

A createrawtransaction parancsot használjuk a fenti tranzakció létrehozására. A createrawtransaction -nak paraméterként a tranzakció bemenetet adjuk meg (vagyis a megerősített tranzakcióból az 50 milliBit elköltetlen kimenetet), valamint a két tranzakció kimenetet (az új címre küldött pénzt, és az előző címre visszaküldött visszajáró pénzt):

A createrawtransaction parancs egy nyers hexadecimális stringet hoz létre, amely az általunk megadott tranzakció részleteit kódolja. Ellenőrizzük, hogy minden rendben van-e! Dekódoljuk ezt a nyers stringet a decoderawtransaction parancssal:

A tranzakció helyesnek látszik! Az új tranzakció „elfogyasztja” a megerősített tranzakció elköltetlen kimenetét, majd elkölti azt két kimenetben, ezek egyike 25 milliBit az új címre, míg a másik 24.5

milliBit visszajáró pénz az eredeti címre. A 0.5 milliBites különbség jelenti a tranzakciós díjat, mely annak a bányásznak lesz jóváírva, aki rábukkan a tranzakciónkat is magába foglaló blokkra.

Mint azt észrevehették, a tranzakció egy üres scriptSig-et tartalmaz, mivel még nincs aláírva. Aláírás nélkül a tranzakció értelmetlen, még nem bizonyítottuk, hogy a *miénk* az a cím, amelyből az elköltetlen kimenet származik. Az aláírás révén eltávolítjuk a kimeneten lévő akadályt, és bizonyítjuk, hogy a kimenet a mi birtokunkban van és el tudjuk költeni. A signrawtransaction parancsot használjuk a tranzakció aláírására. Paraméterként a nyers tranzakció hexadecimális stringét adjuk meg neki.

TIP

A titkosított pénztárcákat az aláírás előtt ki kell nyitni, mivel az aláíráshoz szükség van a pénztárcában lévő titkos kulcsokra.

A signrawtransaction parancs egy másik hexadecimálisan kódolt nyers tranzakciót ad vissza. Ha látni szeretnénk, hogy mi változott, a decoderawtransaction-nal kódolható vissza:

Most a tranzakcióban használt bemenetek egy scriptsSig-et is tartalmaznak. A scriptSig egy digitális aláírás, ami bizonyítja az 1hzv... cím tulajdonjogát, és megszünteti a kimeneten lévő akadályt, ami ezáltal elkölhetővé válik. Az aláírás a tranzakciót a bitcoin hálózat bármely csomópontja által ellenőrizhetővé teszi.

Most küldjük el ezt az újonnan létrehozott tranzakciót a hálózatnak. Ezt a sendrawtransaction parancssal fogjuk megtenni, amelynek a paramétere a signrawtransaction által létrehozott nyers hexadecimális string lesz. Ez ugyanaz a string, amit épp most dekódoltunk:

A sendrawtransaction parancs egy *tranzakció hash-t (txid-t)* ad vissza, miután feladta a tranzakciót a hálózatnak. Ekkor a gettransaction parancssal le tudjuk kérdezni ezt a tranzakciót:

```
{
  "amount" : 0.00000000,
  "fee" : -0.00050000,
  "confirmations" : 0,
  "txid" : "ae74538baa914f3799081ba78429d5d84f36a0127438e9f721dff584ac17b346",
  "time" : 1392666702,
  "timereceived" : 1392666702,
  "details" : [
    {
      "account" : "",
      "address" : "1LnfTndy3qzXGN19Jwscj1T8LR3MVe3JDb",
      "category" : "send",
      "amount" : -0.02500000,
      "fee" : -0.00050000
    },
    {
      "account" : "",
      "address" : "1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL",
      "category" : "send",
      "amount" : -0.02450000,
      "fee" : -0.00050000
    },
    {
      "account" : "",
      "address" : "1LnfTndy3qzXGN19Jwscj1T8LR3MVe3JDb",
      "category" : "receive",
      "amount" : 0.02500000
    },
    {
      "account" : "",
      "address" : "1hvzSofGwT8cjb8JU7nBsCSfEVQX5u9CL",
      "category" : "receive",
      "amount" : 0.02450000
    }
  ]
}
```

Mint korábban, most is részletesebben megvizsgálhatjuk ezt a tranzakciót a getrawtransaction és a decoderawtransaction parancsokkal. Ezek a parancsok pontosan ugyanazt a hexadecimális stringet adják vissza, mint amit az előtt állítottunk elő és dekódoltunk, mielőtt elküldtük volna a tranzakciót a hálózatnak.

Alternatív kliensek, könyvtárak és eszközökészletek

A bitcoind referencia kliensen kívül vannak más kliensek és könyvtárak is, melyekkel kapcsolatba

léphetünk a bitcoin hálózattal és az adatstruktúrákkal. Ezek különféle programozási nyelveken lettek megvalósítva, így a programozóknak az általuk használt programozási nyelven kínálnak natív interfések.

Alternatív megvalósítás többek között:

libbitcoin

Bitcoin Cross-Platform C++ Development Toolkit

bitcoin explorer

Bitcoin parancssori eszköz

bitcoin server

Bitcoin teljes csomópont és lekérdező szerver

bitcoinvj

Teljes csomópontot megvalósító Java kliens könyvtár

btcj

Go nyelvű, teljes csomópontot megvalósító bitcoin kliens

Bits of Proof (BOP)

A bitcoin Java enterprise-zal történő megvalósítása

picocoin

Egy C-ben megvalósított pehelysúlyú bitcoin kliens könyvtár

pybitcointools

Python bitcoin könyvtár

pycoin

Egy másik Python bitcoin könyvtár

Számos programozási nyelven sok további könyvtár létezik, és állandóan újabbak születnek.

A Libbitcoin és a Bitcoin Explorer

The libbitcoin könyvtár többféle platformon használható C++ fejlesztő eszköz, amely a egy teljes libbitcoin szerver csomópontot és a Bitcoin Explorer (bx) parancssori eszközt valósítja meg.

A bx parancsoknak nagyon sok olyan tulajdonságuk van, mint a fejezetben szemléltetett bitcoind parancsoknak. A bx parancsok között vannak olyan kulcs kezelési és kulcs átalakító eszközök, melyek a bitcoind-ből hiányognak, pl. a 2-es típusú determinisztikus kulcsok kezelése, a mnemonikus kulcsok kódolása, a lopakodó címek kezelése, fizetési és lekérdezési támogatás.

A Bitcoin Explorer installálása

A Bitcoin Explorer installálásához [töltsé le a megfelelő operációs rendszerhez tartozó aláírt végrehajtható programot](#). Az éles és a teszt hálózatot használó Linux, OS X, és Windows programok találhatók itt.

A bx paraméterek nélkül begépelésével tudja kiíratni a rendelkezésre álló parancsokat (lásd [\[appdx_px\]](#)).

A Bitcoin Explorer installálóval a [Linux és OS X rendszereken forrásból tudunk fordítani](#), [Windowsban pedig Visual Studio projektekkel](#). A források az Autotools használatával kézzel is lefordíthatók. Ezek a libbitcoin könyvtári függőséget is installálják.

TIP

A Bitcoin Explorer-ben sok hasznos parancs van a címek kódolására és dekódolására, valamint különféle formátumok és ábrázolások közötti átalakításokra. Segítségükkel a különféle formátumok, pl. a Base16 (hexadecimális), Base58, Base58Check, Base64, stb. vizsgálhatók.

A Libbitcoin installálása

A libbitcoin könyvtár installálóval a [Linux és OS X rendszereken forrásból tudunk fordítani](#), [Windowsban pedig Visual Studio projektekkel](#). A források az Autotools használatával kézzel is lefordíthatók.

TIP

A Bitcoin Explorer a bx-et és a libbitcoin könyvtárat egyaránt installálja, ezért ha a bx-et forrásból fordítottuk újra, akkor ezt a lépést átugorhatjuk.

pycoin

A [pycoin](#) Python könyvtárat eredetileg Richard Kiss írta és tartotta karban. A könyvtár a bitcoin kulcsok és tranzakciók kezelését támogatja, és még a script nyelvet is oly mértékben támogatja, hogy a nem szabványos tranzakciók kezelése is lehetséges benne.

A pycoin könyvtár mind a Python 2 (2.7.x), mind a Python 3 (3.3 utáni verziók) támogatására képes, és hasznos parancssori segédprogramjai vannak, pl. a ku és a tx. Ha szeretnénk a `pycoin` 0.42-t Python 3 alatt, virtuális környezetben (venv) installálni, használjuk a következőket:

```
$ python3 -m venv /tmp/pycoin
$ . /tmp/pycoin/bin/activate
$ pip install pycoin==0.42
Downloading/unpacking pycoin==0.42
  Downloading pycoin-0.42.tar.gz (66kB): 66kB downloaded
    Running setup.py (path:/tmp/pycoin/build/pycoin/setup.py) egg_info for package
pycoin

Installing collected packages: pycoin
  Running setup.py install for pycoin

    Installing tx script to /tmp/pycoin/bin
    Installing cache_tx script to /tmp/pycoin/bin
    Installing bu script to /tmp/pycoin/bin
    Installing fetch_unspent script to /tmp/pycoin/bin
    Installing block script to /tmp/pycoin/bin
    Installing spend script to /tmp/pycoin/bin
    Installing ku script to /tmp/pycoin/bin
    Installing genwallet script to /tmp/pycoin/bin
Successfully installed pycoin
Cleaning up...
$
```

Az alábbiakban egy minta Python script látható, amely a pycoin könyvtár segítségével küld bitcoinokat:

```

#!/usr/bin/env python

from pycoin.key import Key

from pycoin.key.validate import is_address_valid, is_wif_valid
from pycoin.services import spendables_for_address
from pycoin.tx.tx_utils import create_signed_tx

def get_address(which):
    while 1:
        print("enter the %s address=> " % which, end='')
        address = input()
        is_valid = is_address_valid(address)
        if is_valid:
            return address
        print("invalid address, please try again")

src_address = get_address("source")
spendables = spendables_for_address(src_address)
print(spendables)

while 1:
    print("enter the WIF for %s=> " % src_address, end='')
    wif = input()
    is_valid = is_wif_valid(wif)
    if is_valid:
        break
    print("invalid wif, please try again")

key = Key.from_text(wif)
if src_address not in (key.address(use_uncompressed=False),
key.address(use_uncompressed=True)):
    print("** WIF doesn't correspond to %s" % src_address)
print("The secret exponent is %d" % key.secret_exponent())

dst_address = get_address("destination")

tx = create_signed_tx(spendables, payables=[dst_address], wifs=[wif])

print("here is the signed output transaction")
print(tx.as_hex())

```

A ku és tx parancssori eszközök használatát lásd a [\[appdxbitcoinimpproposals\]](#) részben.

btcd

A btcd egy Go-ban megírt, teljes comópontot megvalósító bitcoin implementáció. Jelenleg helyesen letölti, ellenőri és kiszolgálja a blokkláncot. A blokkok elfogadása a referencia implementáció, a bitcoind pontos szabályai szerint történik (beleértve a hibákat is). Helyesen továbbítja az újonnan kibányászott blokkokat is, karban tartja a tranzakciós készletet és továbbítja azokat a tranzakciókat, melyek még nem lettek blokkba foglalva. Biztosítja, hogy a tranzakciós készletbe (pool-ba) befogadott összes tranzakció teljesítse a blokklánc által megkövetelt szabályokat, és azoknak a szigorú ellenőrzéseknek a túlnyomó többségét is tartalmazza, amelyek a bányászat követelményei szerint szűrik a tranzakciókat ("szabványos" tranzakciók).

A btcd és a bitcoind közötti egyik lényeges különbség az, hogy a btcd-ben tudatos tervezési döntés eredményeképpen nincs pénztárca funkció. Ez azt jelenti, hogy közvetlenül a btcd-vel nem lehet fizetni vagy pénzt fogadni. Ezt a funkciót a btcwallet és a btgui projektek biztosítják, mindenkor aktív fejlesztés alatt áll. Egy másik figyelemre méltó különbség az, hogy a btcd nem csak a HTTP POST kéréseket támogatja (a bitcoind-hez hasonlóan), hanem a WebSocket-eket is (ezt részesíti előnyben), és a btcd RPC összeköttetéseinek a TLS alapértelemben engedélyezve van.

A btcd installálása

A btcd Windows alatti installálása az alábbi msi letölésével és futtatásával lehetséges: [GitHub](#). Linux alatt a következő parancs futattható, feltéve, hogy a Go nyelv már installálva van:

```
$ go get github.com/conformal/btcd/...
```

Ha a btcd-t szeretné a legfrissebb verzóra frissíteni, futtassa a következőt:

```
$ go get -u -v github.com/conformal/btcd/...
```

A btcd használata

A btcd-nek számos beállítási lehetősége van. Ezeket a következőképpen lehet megnézni:

```
$ btcd --help
```

A btcd egy btcctl parancssori segédprogrammal is rendelkezik. Ennek segítségével a btcd RPC-n kereszthü beállítása vagy lekérdező parancsai használhatók. A btcd alapértelemben nem engedélyezi az RPC szerverét, emiatt minimálisan egy RPC felhasználó név és jelszó beállítására van szükség:

- *btcd.conf*:

```
[Application Options]
```

```
rpcuser=myuser
```

```
rpcpass=SomeDecentp4ssw0rd
```

- *btcctl.conf*:

```
[Application Options]
```

```
rpcuser=myuser
```

```
rpcpass=SomeDecentp4ssw0rd
```

Ha a parancssorból szeretné felülbírálni a konfigurációs állományban lévő értékeket, akkor:

```
$ btcd -u myuser -P SomeDecentp4ssw0rd  
$ btcctl -u myuser -P SomeDecentp4ssw0rd
```

A rendelkezésre álló lehetőségek a következőképpen kilistázhatók ki:

```
$ btcctl --help
```

Kulcsok, címek, pénztárcák

Bevezetés

A bitcoinban a tulajdonjogot a *digitális kulcsok*, a *bitcoin címek* és a *digitális aláírások* teremtik meg. A digitális kulcsokat nem a hálózat tárolja, hanem a végfelhasználók hozzák létre és tárolják őket – vagy egy állományban vagy egy egyszerű adatbázisban, melynek *pénztárca* a neve. A felhasználó pénztárcájában lévő digitális kulcsok teljesen függetlenek a bitcoin protokolltól, a kulcsok a felhasználó pénztárca szoftverével a blokkláncre történő hivatkozás vagy Internet hozzáférés nélkül állíthatók elő és kezelhetők. A kulcsok valósítják meg a bitcoin sok érdekes tulajdonságát, többek között a decentralizált bizalmat és felügyeletet, a tulajdon jog igazolását és a kriptográfiai helyes biztonsági modellt.

Minden egyes bitcoin tranzakciónak érvényes aláírással kell rendelkeznie, csak ekkor lesz befoglalva a blokkláncba. Az aláírások viszont csak érvényes digitális kulcsokkal állírhatók elő, ezért ha valaki rendelkezik ezekkel a kulcsokkal, akkor rendelkezik a számlán lévő bitcoinokkal is. A kulcsok párokban állnak, az egyik a titkos (privát) kulcs, a másik a nyilvános kulcs. A nyilvános kulcsra gondoljanak úgy, mint egy bankszámla számra, a titkos kulcsra pedig úgy, mint egy titkos PIN kódra, vagy egy csekken lévő álaírásra, amely megteremti a számla feletti felügyeletet. Ezeket a digitális kulcsokat a bitcoin felhasználók ritkán látják. Többnyire a pénztárca állományban vannak tárolva, és a pénztárca szoftver kezeli őket.

A bitcoin tranzakciók kifizetésekhez tartozó részében a címzett nyilvános kulcsát egy *bitcoin címnek* nevezett digitális ujjlenyomat képviseli, amelynek ugyanaz a szerepe, mint egy csekken a kedvezményezett nevének. A legtöbb esetben a bitcoin cím egy nyilvános kulcsból jön létre, és megfelel a nyilvános kulcsnak. De nem minden bitcoin cím felel meg egy nyilvános kulcsnak, a címek más kedvezményezetteket, pl. scripteket is képviselhetnek, amint azt a fejezet későbbi részében látni fogjuk. Ily módon a bitcoin címek a pénzösszeg címzettjeit személyesítik meg, és a papír alapú csekkekhez hasonlóan a tranzakciókat rugalmassá teszik: ugyanaz a fizetési eszköz használható magánszemélyek vagy cégek számláinál, be- vagy kifizetésre. A bitcoin cím a kulcsok egyetlen olyan megjelenési formája, amivel a felhasználók rendszeresen találkoznak, mivel ezt kell megosztaniuk a nagyvilággal.

Ebben a fejezetben a kulcsokkal és az őket tartalmazó pénztárcákkal ismerkedünk meg. Megvizsgáljuk, hogyan történik a kulcsok létrehozása, tárolása és kezelése. Áttekintjük a különféle kódolási formátumokat, melyek a titkos és nyilvános kulcsok, címke és script címek ábrázolására szolgálnak. Végül a kulcsok különleges felhasználásait tekintjük át, melyek a következők: üzenetek aláírása, a tulajdon jog bizonyítása, kérkedő címek (vanity address) és papír alapú pénztárcák létrehozása.

A nyilvános kulcsú titkosítás és a digitális pénz

A nyilvános kulcsú titkosítást az 1970-es években fedezték fel. A számítógép- és információbiztonság matematikai alapjait a nyilvános kulcsú titkosítás képzi.

A nyilvános kulcsú titkosítás felfedezése óta számos, e célra alkalmás matematikai függvényt fedeztek

föl, pl. a prímszámok hatványozását vagy az elliptikus görbüken történő szorzást. Ezek a matematikai függvények gyakorlatilag megfordíthatatlanok, ami azt jelenti, hogy könnyű őket az egyik irányban kiszámítani, de ez a másik irányban gyakorlatilag lehetetlen. A titkosítás ezekre a matematikai függvényekre épül, és lehetővé teszi a digitális titkok és a nem hamisítható digitális aláírások létrehozását. A bitcoin elliptikus görbünen történő szorzást használ a nyilvános kulcsú titkosításra.

A bitcoinnál nyilvános kulcsú titkosítást használunk egy olyan kulcspár létrehozására, amely a bitcoinokhoz történő hozzáférést szabályozza. A kulcspár egy titkos kulcsból és a belőle származó egyedi nyilvános kulcsból áll. A nyilvános kulcs szolgál a bitcoinok fogadására, a titkos kulcs szolgál a tranzakciók aláírására és a bitcoinok elköltésére.

A nyilvános és titkos kulcs között van egy matematikai összefüggés, ami lehetővé teszi, hogy a titkos kulcsokkal üzenetek aláírását állítsuk elő. Ez az aláírás a nyilvános kulccsal úgy ellenőrizhető, hogy közben nincs szükség a titkos kulcs felfedésére.

Ha egy bitcoin tulajdonos el akarja költeni a bitcoinjait, akkor egy tranzakcióban bemutatja a nyilvános kulcsát és egy aláírást (ami minden egyes alkalommal különböző, de ugyanabból a titkos kulcsból áll elő). A nyilvános kulcs és az aláírás révén a bitcoin hálózat bármelyik tagja ellenőrizni tudja a tranzakciót, meg tudja állípítani, hogy érvényes-e, és meg tud bizonyosodni arról, hogy a bitcoinokat küldő személy valóban birtokolta-e őket a küldés idején.

TIP A legtöbb megvalósítás a titkos és nyilvános kulcsokat az egyszerűség kedvéért együtt, egy **kulcspárként** tárolja. Mivel a nyilvános kulcs előállítása a titkos kulcs ismeretében triviális feladat, ezért az is előfordulhat, hogy a pénztárcában csupán a titkos kulcs van tárolva.

Titkos és nyilvános kulcsok

A bitcoin pénztárca kulcspárok halmazát tartalmazza. Mindegyik kulcspár egy titkos és egy nyilvános kulcsból áll. A (k) titkos kulcs egy szám, melyet általában véletlenszerűen választanak. A titkos kulcsból elliptikus görbünen történő szorzással, ami egy egyirányú titkosító függvény, egy (K) nyilvános kulcsot állítunk elő. A (K) nyilvános kulcsból egy egyirányú titkosító hash függvénnnyel egy (A) bitcoin címet állítunk elő. Ebben a részben először egy titkos kulcsot fogunk előállítani, majd megnézzük, hogy az elliptikus görbünen milyen matematikai műveletekkel lehet a titkos kulcsot nyilvános kulccsá átalakítani, és végül a nyilvános kulcsból egy bitcoin címet állítunk elő. A titkos kulcs, nyilvános kulcs és bitcoin cím közötti összefüggést az alábbi ábra mutatja: [Titkos kulcs, nyilvános kulcs és bitcoin cím](#)

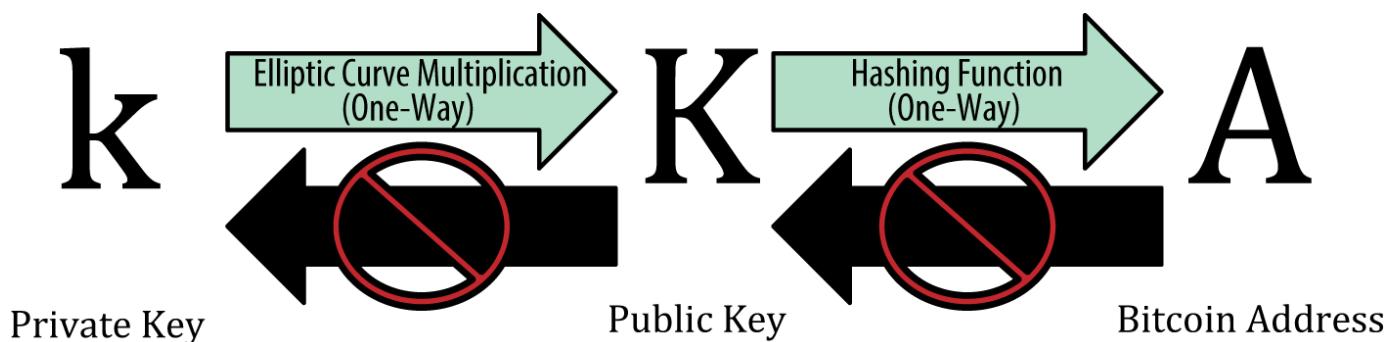

Figure 1. Titkos kulcs, nyilvános kulcs és bitcoin cím

Titkos kulcsok

A titkos kulcs egyszerűen egy véletlenszerűen választott szám. A titkos kulcs birtoklása az alapja annak, hogy a felhasználó rendelkezést legyen képes gyakorolni az összes pénz fölött, amely a titkos kulcsnak megfelelő bitcoin címhez tartozik. A titkos kulcs szolgál aláírások létrehozására. Az aláírás azt a célt szolgálja, hogy a felhasználó bizonyítani tudja a tranzakcióban szereplő összegek tulajdonjogát, mielőtt elkölti őket. A titkos kulcsnak egész idő alatt titokban kell maradnia, mert felfedése egy harmadik fél számára azzal lenne egyenértékű, mint ha hozzáférést adnánk neki azokhoz a bitcoinkhoz, melyeket ez a kulcs biztosít. A titkos kulcsról biztonsági másolatot kell készíteni, és védeni kell, nehogy véletlenül elveszítsük, mert ha elvész, akkor nem tudjuk semmi másból visszaállítani, és az általa biztosított összegek is örökre elvesznek.

TIP

A bitcoin titkos kulcs csupán egy szám. A titkos kulcs véletlenszerűen, pl. egy kockával, egy darab papírral és ceruzával is előállítható. Dobjunk fel egy pénzérmét 256-szor, és írjuk le a dobások eredményét egy bináris szám formájában. A nyilvános kulcs ezt követően a titkos kulcsból állítható elő.

A titkos kulcs előállítása egy véletlen számból

A kulcsok előállításának első és legfontosabb lépése, hogy egy biztonságos entrópiafürrást, másképpen véletlenszerű forrást találunk. Egy bitcoin kulcs előállítása lényegében egyenértékű azzal, hogy „Válasszunk egy számot 1 és 2^{256} között”. Hogy pontosan hogyan választjuk ezt a számot, az nem számít, feltéve, hogy a választás nem megjósolható vagy nem megismételhető. A bitcoin szoftver a mögöttes operációs rendszer véletlenszám generátorát használja 256 bit entrópia (véletlenszerűség) előállítására. Az OS véletlenszám generátorát általában egy emberi eredetű entrópiafürrással inicializálják, ezért van szükség pl. arra, hogy mozgassuk az egeret néhány másodpercig. Az igazán paranoiások számára a dobókockánál, a papírnál és a ceruzánál nincs jobb módszer.

Pontosabban, a titkos kulcs egy 1 és $n - 1$ közötti tetszőleges szám lehet, ahol n konstans ($n = 1.158 * 10^{77}$, vagyis egy kicsit kevesebb, mint 2^{256}), és a bitcoinnál használt elliptikus görbe rendszámával egyenlő (lásd az [Elliptikus görbékkel történő titkosítás](#) részt). Egy ilyen kulcs előállításához véletlenszerűen válasszunk egy 256 bites számot, és ellenőrizzük, hogy kisebb-e $n - 1$ -nél. Programozási szempontból ezt általában úgy valósítható meg, hogy kriptográfiaileg biztoságos véletlen forrásból származó bitek egy nagyobb halmazát egy SHA256 hash algoritmussal összetömörítjük, és ezzel egyszerűen létrehozunk egy 256 bites számot. Ha az eredmény kisebb, mint $n - 1$, akkor a titkos kulcs megfelelő. Ha nem, akkor egy másik véletlen számmal próbálkozunk.

TIP

Ne próbálkozzanak azzal, hogy saját pszeudó-véletlenszám generátort (PRNG, pseudo random number generator) írnak, vagy a kedvenc programozási nyelvük által felkínált "egyszerű" véletlenszám generátort használják. Használjanak egy kriptográfiaileg biztonságos pszeudó-véletlenszám generátort (CSPRNG, cryptographically-secure pseudo-random number generator), melynek magja megfelelő entrópiafürásból származik. A CSPRNG helyes megvalósítása a kulcsok biztonsága szempontjából kritikus fontosságú.

Alább egy véletlenszerűen előállított (k) titkos kulcs látható hexadecimális formátumban (256 bináris

számjegy, 64 hexadecimális számjeggyel ábrázolva, ahol minden egyik hexadecimális számjegy 4 bitnek felel meg):

```
1E99423A4ED27608A15A2616A2B0E9E52CED330AC530EDCC32C8FFC6A526AEDD
```

TIP A titkos kulcsok száma a bitcoin esetén 2^{256} , ami egy elképzelhetetlenül nagy szám. Decimálisan kb. 10^{77} . A látható világegyetemben becslések szerint kb. 10^{80} atom van.

A Bitcoin Core kliensben (lásd [\[ch03_bitcoin_client\]](#)) egy új kulcs a getnewaddress paranccsal állítható elő. Biztonsági okokból a kliens csak a nyilvános kulcsot jelzi ki, a titkos kulcsot nem. Ha azt szeretnénk, hogy bitcoind írja ki a titkos kulcsot, használjuk a dumpprivkey parancsot. A dumpprivkey a titkos kulcs kijelzésére ellenőrző összeggel kiegészített 58-as számrendszeri formátumot használ, melyet tárca import formátumnak (WIF, *wallett import format*) hívunk. A WIF formátumot a [Titkos kulcs formátumok](#) részben fogjuk részletesebben megvizsgálni. Az előző két paranccsal a következőképpen lehet egy titkos kulcsot előállítani és kijelezni:

```
$ bitcoind getnewaddress  
1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy  
$ bitcoind dumpprivkey 1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy  
KxFC1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf6YwgdGWZgawvrtJ
```

A dumpprivkey kinyitja a pénztárcát és kiveszi belőle a getnewaddress parancs által előállított titkos kulcsot. A bitcoind csak akkor képes a nyilvános kulcsshoz tartozó titkos kulcs kiírására, ha a pénztárában minden kettő tárolva van.

TIP A dumpprivkey parancs a nyilvános kulcsból nem képes előállítani a titkos kulcsot, mivel ez lehetetlen. A parancs egyszerűen csak felfedi azt a titkos kulcsot, amelyet a pénztárca már ismer, és amely a getnewaddress paranccsal lett előállítva.

Titkos kulcsok előállítása és kijelzése a Bitcoin Explorer parancssori eszközzel is lehetséges, (lásd [\[libbitcoin\]](#)). Az ehhez szükséges parancsok: seed, ec-new és ec-to-wif:

```
$ bx seed | bx ec-new | bx ec-to-wif  
5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2JpbnkeyhfsYB1Jcn
```

Nyilvános kulcsok

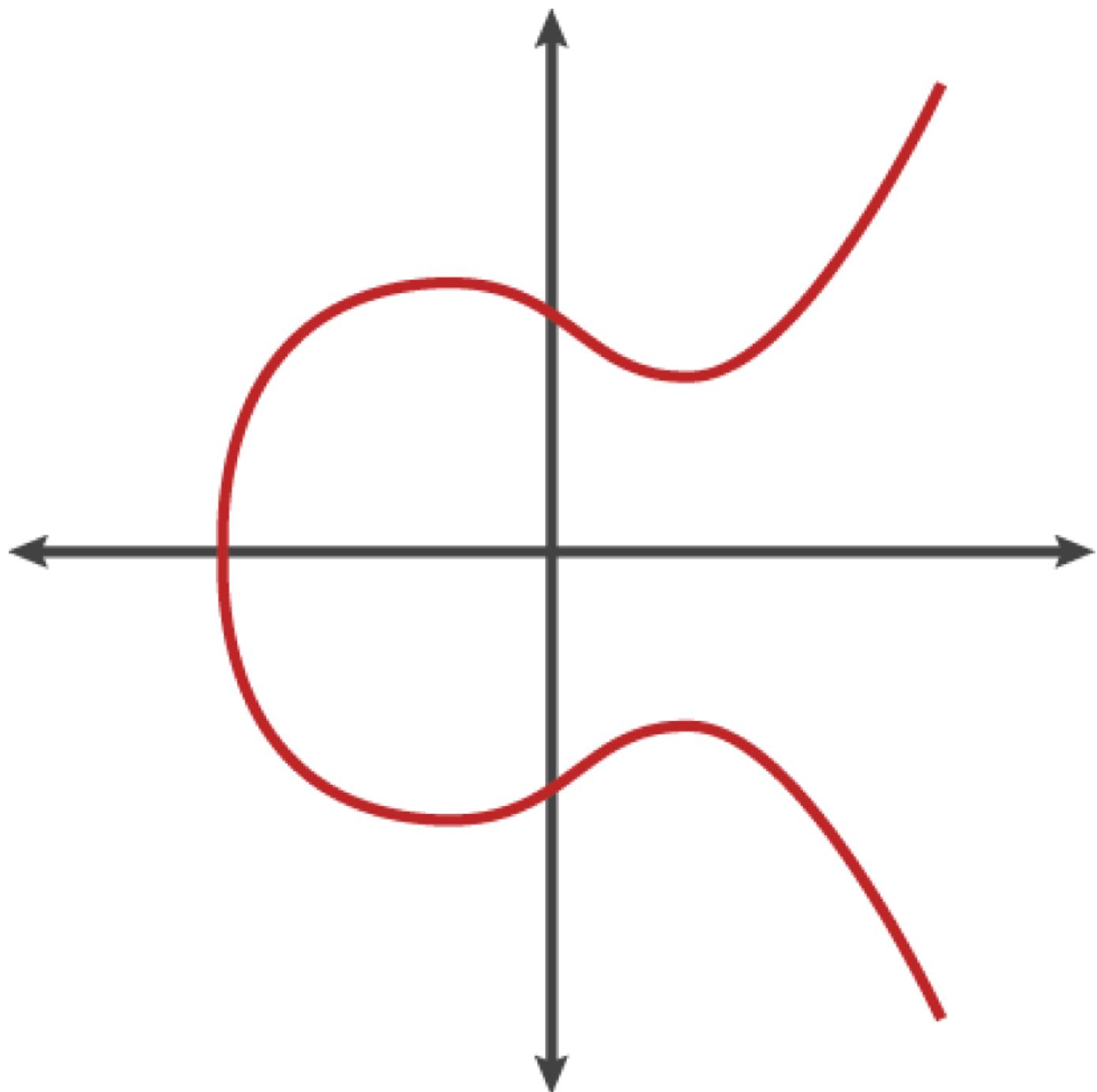
A nyilvános kulcs a titkos kulcsból, az elliptikus görbén történő szorzással számítható ki: $(K = k * G)$, ahol k a titkos kulcs, G az ún. *generátor pont*, és K az eredményként kapott nyilvános kulcs. Az ellentétes művelet, az ún. "diszkrét logaritmus meghatározása" – vagyis a k kiszámítása, ha a K ismert – annyira nehéz, hogy egyenértékű azzal, mint ha a k összes lehetséges értékét végigpróbálgatnánk, vagyis olyan, mint egy nyers erőn alapuló keresés. Mielőtt szemléltetnénk, hogyan lehet a titkos

kulcsból a nyilvános kulcsot előállítani, vizsgáljuk meg kicsit részletesebben az elliptikus görbékkel történő titkosítást.

Elliptikus görbékkel történő titkosítás

Az elliptikus görbékkel történő titkosítás egyfajta aszimmetrikus azaz nyilvános kulcsú titkosítás, amely egy elliptikus görbe pontjain végzett összeadás és szorzás diszkrét logaritmus problémáján alapul.

Alább egy elliptikus görbe látható, hasonló ahhoz, mint amit a bitcoin használ: [Egy elliptikus görbe](#)

Figure 2. Egy elliptikus görbe

A bitcoin az Amerikai Szabványügyi Hivatal (NIST, National Institute of Standards and Technology) által, a secp256k1 szabványban definiált elliptikus görbét és matematikai konstansokat használja. A secp256k1 elliptikus görbét a következő függvény definiálja:

vagy

A *mod p* (*p* prímszám szerinti modulus) azt jelzi, hogy egy *p* rendszámú véges mező fölött definiált görbéről van szó, ami úgy is írható, hogy $\mathbb{F}_p$, ahol $p = 2^{256} - 2^{32} - 2^9 - 2^8 - 2^7 - 2^6 - 2^4 - 1$, egy nagyon nagy prímszám.

Mivel ez a görbe a valós számok halmaza helyett egy prím rendszámú véges mező fölött lett definiálva, úgy néz ki, mint két dimenzióban szétszórt pontok halmaza, ami nagyon nehézzé teszi a megjelenítését. A matematikája azonban megegyezik a fenti, valós számok fölött definiált elliptikus görbével. Például lent ugyanez az [Titkosítás elliptikus görbével: egy F\(p\) elliptikus görbe megjelenítése, p=17 esetén](#) elliptikus görbe látható egy sokkal kisebb, 17 rendszámú véges mező fölött, ahol a pont-minták egy rácson lettek megjelenítve. A bitcoin secp256k1 elliptikus görbéje úgy képzelhető el, mint egy sokkal összetettebb pontminta, egy mérhetetlenül nagy rácson.

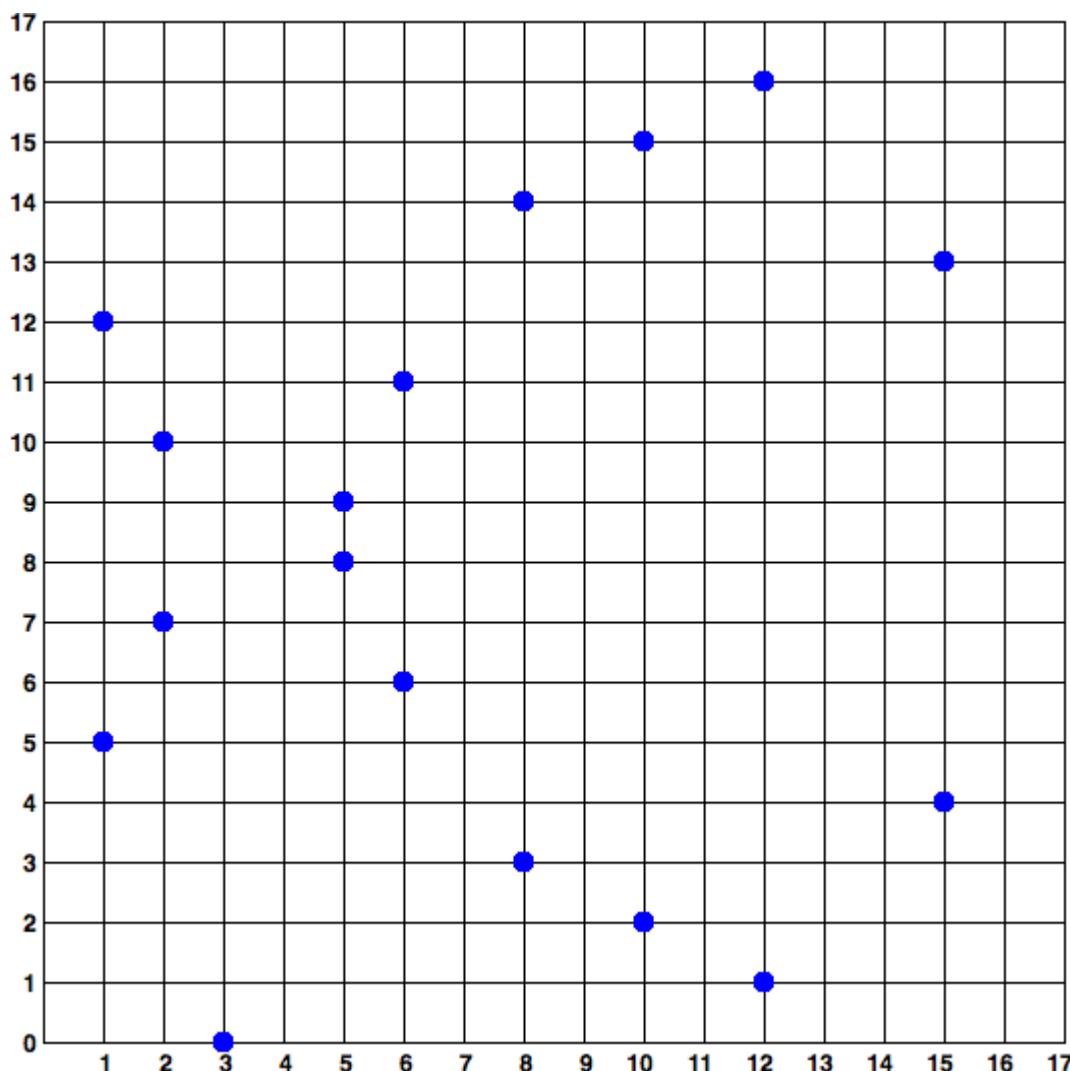

Figure 3. Titkosítás elliptikus görbével: egy $F(p)$ elliptikus görbe megjelenítése, $p=17$ esetén

Lent például egy $P(x, y)$ pont látható, amely a secp256k1 görbén van. Ezt egy Python programmal önök is ellenőrizhetik:

```
P = (55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240,
32670510020758816978083085130507043184471273380659243275938904335757337482424)
```

```
Python 3.4.0 (default, Mar 30 2014, 19:23:13)
[GCC 4.2.1 Compatible Apple LLVM 5.1 (clang-503.0.38)] on darwin
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>> p =
115792089237316195423570985008687907853269984665640564039457584007908834671663
>>> x = 55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240
>>> y = 32670510020758816978083085130507043184471273380659243275938904335757337482424
>>> (x ** 3 + 7 - y**2) % p
0
```

Az elliptikus görbék matematikája tartalmaz egy "végtelenben lévő" pontot, amely durván a 0-nak felel meg az összeadásban. A számítógépeken néha az $x = y = 0$ segítségével ábrázolják (amely nem elégíti ki az elliptikus görbék egyenletét, de könnyen ellenőrizhető külön esetként kezelhető).

Van továbbá egy "összeadásnak" nevezett $+ \text{művelet}$, amelynek néhány sajátossága hasonlít az iskolában tanult valós számok összeadásához. Ha az elliptikus görbén van két pont, P_1 és P_2 , akkor létezik egy harmadik pont, P_3 , amely szintén az elliptikus görbén van, és amelyre $P_3 = P_1 + P_2$.

Geometriailag ez a harmadik pont, a P_3 úgy számítható ki, hogy húzunk egy egyeneset a P_1 és P_2 között. Ez az egyenes az elliptikus görbét pontosan egy további helyen fogja metszeni. Nevezzük ezt a pontot P_3' -nek: $P_3' = (x, y)$. A P_3 pont ennek a pontnak az x tengelyre történő tükrözésével kapható meg: $P_3 = (x, -y)$.

Van néhány különleges eset, amely megvilágítja, miért van szükség a "végtelenben lévő pontra".

Ha a P_1 és a P_2 pont megegyezik, akkor a P_1 és P_2 "közötti" egyenes a görbe P_1 pontbeli érintője lesz. Az érintő pontosan egy pontban fogja metszeni a görbét. A differenciál számítás segítségével meghatározható az érintő meredeksége. Ezek a módszerek érdekes módon még akkor is működnek, ha csak azok a görbén lévő pontok érdekelnek minket, melyeknek minden koordinátája egész szám!

Bizonyos esetekben (pl. ha a P_1 és a P_2 x koordinátája azonos, de az y koordinátája különböző), akkor az érintő függőleges lesz, és ebben az esetben a $P_3 =$ "a végtelenben lévő pont".

Ha P_1 a "végtelenben lévő pont", akkor $P_1 + P_2 = P_2$. Hasonlóképpen, ha a P_2 a végtelenben lévő pont, akkor $P_1 + P_2 = P_1$. Ez mutatja, hogy a végtelenben lévő pont a 0 szerepét játssza.

$A + \text{asszociatív}$, vagyis $A + B + C = A + (B + C)$. Ez azt jelenti, hogy $A + B + C$ zárójelezés nélül is

egyértelmű.

Az összeadás definiálása után az szorzást a szokásos módon, az összeadás kiterjesztéseként definiálható. Az elliptikus görbén lévő P pontra, ha k egész szám, akkor $kP = P + P + \dots + P$ (k -szor). Megjegyezzük, hogy a k -t néha zavaró módon "kitevőnek" hívják.

Egy nyilvános kulcs előállítása

Kiindulópontunk egy titkos kulcs, amely egy véletlenszerűen előállított k szám, majd ezt megszorozzuk a görbe egy előre meghatározott G pontjával, a *generátor ponttal*, és ezzel egy másik pontot állítunk elő valahol a görbén, ami megfelel a K nyilvános kulcsnak. A generátor pontot a secp256k1 szabvány definiálja, és mindegyik bitcoin kulcs esetén ugyanaz.

ahol k a titkos kulcs, G a generátor pont, és K az eredményként kapott nyilvános kulcs, azaz a görbe egy másik pontja. Mivel a generátor pont az összes bitcoin felhasználó esetén ugyanaz, egy k titkos kulcs G -vel vett szorzata mindenkor ugyanazt a K nyilvános kulcsot eredményezi. A k és K közötti kapcsolat rögzített, de csak az egyik irányban lehet könnyen kiszámítani, k -tól K irányában. A bitcoin címet (amely K -ból van leszármaztatva) emiatt lehet bárkivel megosztani, és emiatt nem fedi fel a felhasználó titkos kulcsát (k).

TIP Egy titkos kulcsból kiszámítható a nyilvános kulccsá, de egy nyilvános kulcsot nem lehet titkos kulccsá visszaalakítani, mert a számítás csak egy irányban működik.

Az elliptikus görbén történő szorzást úgy valósítjuk meg, hogy az előzőleg előállított k titkos kulcsot megszorozzuk a G generátor ponttal, ami a K nyilvános kulcsot eredményezi:

$$K = 1E99423A4ED27608A15A2616A2B0E9E52CED330AC530EDCC32C8FFC6A526AEDD * G$$

A K nyilvános kulcs definíció szerint egy pont: $K = (x, y)$:

$$K = (x, y)$$

ahol

$$x = F028892BAD7ED57D2FB57BF33081D5CF6F9ED3D3D7F159C2E2FFF579DC341A$$

$$y = 07CF33DA18BD734C600B96A72BBC4749D5141C90EC8AC328AE52DDFE2E505BDB$$

Egy pont és egy egész szorzatának megjelenítésére egy egyszerűbb, valós számokon definiált elliptikus görbét fogjuk használni – a matematika ugyanaz. A célunk az, hogy előállítsuk a G generátor pont kG többszörösét. Ez ugyanaz, mint ha a G -t k -szor összeadnánk. Az elliptikus görbék esetén egy pont önmagával történő összeadása egyenértékű azzal, hogy egy értintőt húzunk az adott pontban, és megkeressük, hogy hol metszi az érintő a görbét, majd ezt a pontot tükrözük az x -tengelyen.

A [Elliptikus görbével történő titkosítás: a \$G\$ pont és egy egész szorzatának megjelenítése egy elliptikus](#)

görbén ábra a G, 2G, 4G előállításának folyamatát mutatja, a görbén végzett geometriai műveletek formájában.

TIP A legtöbb bitcoin implementáció az [OpenSSL könyvtár](#) OpenSSL könyvtárat használja az elliptikus görbékkel történő titkosításra. Például a nyilvános kulcs előállítása az EC_PONT_mul() függvénytelével lehetséges.

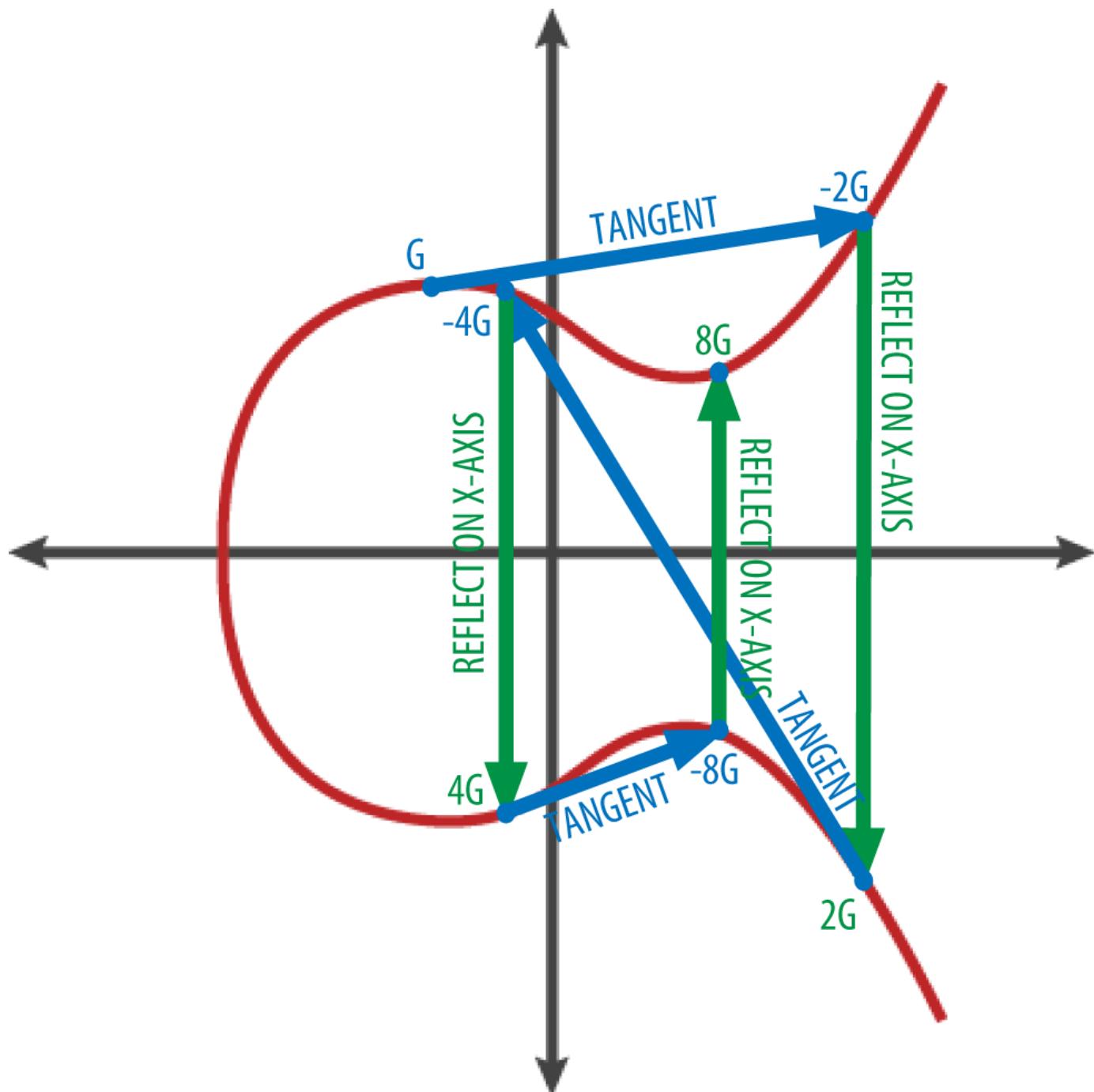

Figure 4. Elliptikus görbével történő titkosítás: a G pont és egy egész szorzatának megjelenítése egy elliptikus görbén

Bitcoin címek

A bitcoin cím egy számokból és betűkből álló string, amely bárkivel megosztható, aki pénz akar önknek küldeni. A nyilvános kulcsból előállított címek betűket és számokat tartalmaznak, és az „1” számjeggyel kezdődnek. Példa egy bitcoin címre:

1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy

A tranzakciókban a bitcoin cím leggyakrabban a pénz „címzettjét” azonosítja. Ha összehasonlítjuk a bitcoin tranzakciót egy papír csekkel, akkor a bitcoin cím felel meg a kedvezményezettnek, vagyis ezt írjuk a „Kinek fizetendő” sor után. Papír csekk esetén a kedvezményezett néha egy bankszámlaszám, de lehet cégt, intézmény vagy akár pénzt is felvehetünk vele. Mivel a papír csekkben nem kell számlaszámot megadni, csak egy absztrakt személyt, aki a pénz címzettje, ezért a papír csekkben nagyon rugalmas fizetési eszközöt jelentenek. A bitcoin tranzakciók hasonló absztraktot használnak, a bitcoin címet, ami nagyon rugalmassá teszi őket. A bitcoin cím képviselheti egy nyilvános/titkos kulcspár tulajdonosát, vagy valami másat, pl. egy scriptet, amint azt a [\[p2sh\]](#) részben látni fogjuk. Egyelőre vizsgáljuk meg az egyszerű esetet, amikor a bitcoin cím egy nyilvános kulcsból származik és azt képviseli.

A bitcoin cím a nyilvános kulcsból egy egyirányú kriptográfiai tömörítés (hashing) használatával áll elő. A „tömörítő algoritmus” vagy egyszerűen „hash algoritmus” egy egyirányú függvény, amely egy tetszőleges méretű bemenet esetén egy ujjlenyomatot vagy „zanzát” (hash-t) állít elő. A kriptográfiai hash függvényeket a bitcoin a bitcoin címekben, a script címekeben és a bányászat „munkabizonyíték” algoritmusában széleskörűen használja. A nyilvános kulcsból a bitcoin cím előállítása a következő algoritmusokkal történik: az SHA (Secure Hash Algorithm) és a RIPEMD (RACE Integrity Primitives Evaluation Message Digest), konkrétabban az SHA256 és a RIPEMD160 segítségével.

A K nyilvános kulcsból kiindulva kiszámítjuk a kulcs SHA256 tömörítését, majd az eredmény RIPEMD160 tömörítését. Így egy 160 bites (20 bájtos) számot kapunk:

ahol K a nyilvános kulcs és A az eredményként kapott bitcoin cím.

TIP Egy bitcoin cím *nem* azonos a nyilvános kulccsal. A bitcoin címek a nyilvános kulcsból származnak, egy egyirányú függvény alkalmazásával.

A bitcoin címeket a felhasználók majdnem minden „Base58Check” kódolásban látják (lásd [Base58](#) és [Base58Check kódolás](#)). Ez a kódolás 58 karaktert (58-as számrendszer) használ, és egy ellenőrző összeggel van kiegészítve, ami segíti az olvashatóságot, és véd a cím beviteli és továbbítási hibák ellen. A Base58Check sok más módon is szerephez jut a bitcoinban, ha egy szám, pl. egy bitcoin cím, egy titkos kulcs, egy titkosított kulcs vagy egy script tömörítésének pontos beírására van szükség. A következő részben megvizsgáljuk a Base58Check kódolás és dekódolás működését, és az így előálló alakokat. A [Nyilvános kulcsból bitcoin cím: egy nyilvános kulcs átalakítása bitcoin címmé](#) egy nyilvános kulcs bitcoin címmé történő átalakítását szemlélteti.

Public Key to Bitcoin Address

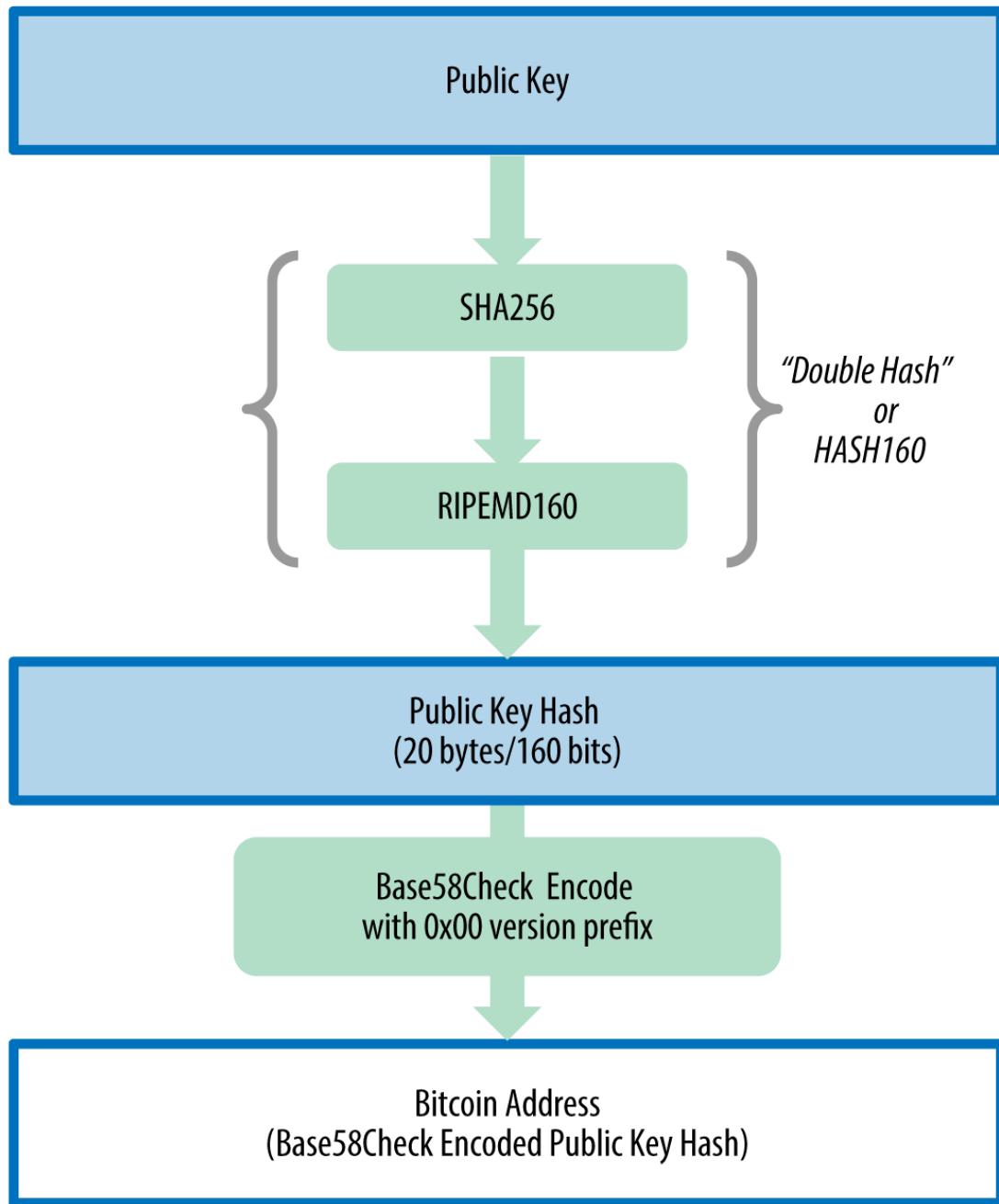

Figure 5. Nyilvános kulcsból bitcoin cím: egy nyilvános kulcs átalakítása bitcoin címmé

Base58 és Base58Check kódolás

Azért, hogy a hosszú számok tömören, kevesebb szimbólummal legyenek ábrázolhatók, sok számítógérendszer vegyes alfanumerikus ábrázolást használ, ahol a számrendszer alapja 10-nél

nagyobb. Például míg a szokásos tízes alapú számrendszer 0-tól 9-ig 10 számjegyet használ, a hexadecimális számrendszer 16-ot, amelyben az A és F közötti betűk jelentik a további hat szimbólumot. Egy hexadecimális formátumban ábrázolt szám rövidebb, mint a neki megfelelő tízes számrendszerbeli szám. Még tömörebb a Base-64 ábrázolás, amely a 26 kisbetűt, a 26 nagybetűt, a 10 számjegyet és két további karaktert, a „+” és a „/” karaktereket használja bináris adatok szövegként, pl. e-levelben történő továbbítására. A Base-64-et leggyakrabban e-levelek bináris csatolmányainál használják. A Base-58 formátum egy olyan szöveges formátum, melyet a bitcoin és sok más digitális pénz használ. Egyensúlyt teremt a tömör ábrázolás, az olvashatóság, a hiba ellenőrzés és a hiba megelőzés között. A Base-58 a Base-64 egy részhalmaza: a kis- és nagybetűket valamint a számokat használja, de elhagy közülük néhányat, amelyeket gyakran összecserélnek egymással, vagy amelyek nemelyik betűtípus esetén egyformának látszanak. A Base-58 olyan Base-64, melyből hiányzik a 0 (a nulla szám), az O (a nagy O betű), az l (a kis L), az I (a nagy i), valamint a „\+” és „/”. Vagy egyszerűbben, a Base-58 a kis- és nagybetűk valamint a számok halmaza, melyből hiányzik az előbb említett négy karakter (0, O, l, I).

Example 1. A bitcoin Base-58 ábécéje

```
123456789ABCDEFHJKLMNPQRSTUWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz
```

A Base58Check olyan Base-58 kódolási formátum, amely az elírások és továbbítási hibák elleni védelemként beépített hiba ellenőrző kóddal rendelkezik. Az ellenőrző összeg további négy bájt, amely a kódolt adat végén áll. Az ellenőrző összeg a kódolt adat tömörítéséből származik, emiatt gépelési hibák felfedésére és megelőzésére használható. A dekódoló szoftver egy Base58Check kód esetén kiszámítja az adat ellenőrző összegét, és összehasonlítja a kódban lévő ellenőrző összeggel. Ha a kettő nem egyezik meg, akkor ez azt mutatja, hogy hiba van, és a Base58Check adat érvénytelen. Pl. ezen a módon megelőzhető, hogy egy elgépelt bitcoin cím a pénztárca alkalmazás érvényes címként fogadjon el. Az ellenőrzés hiányában egy gépelési hiba a pénz elvesztéséhez vezetne.

Egy tetszőleges adat (szám) Base58Check formátumba történő átalakítása úgy történik, hogy az adathoz egy előtagot adunk hozzá, az úgynevezett „verzió bájt”-ot, ami a kódolt adat adattípusának egyszerű azonosítására szolgál. Például a bitcoin címek esetében ez az előtag nulla (0x00 hexadecimálisan), míg a titkos kulcsok esetében 128 (0x80 hexadecimálisan). A leggyakoribb előtagokat a [Base58Check verzió előtagok és a kódolt eredmények táblázat](#) mutatja.

Ezután kiszámítjuk a „kettős-SHA” ellenőrző összeget, vagyis az SHA256 hash algoritmust az előző eredményen kétszer alkalmazzuk:

```
checksum = SHA256(SHA256(prefix+data))
```

Az eredményként kapott 32 bájtos hashből (a hash hashéből) csak az elő négy bájtot használjuk. Ez a négy bájt szolgál hibaellenőrző kódként vagy ellenőrző összegként. Az ellenőrző összeget hozzáadjuk a cím végéhez.

Az eredmény három részből tevődik össze: egy előtagból, az adatból és az ellenőrző összegből. Az eredményt az előzőleg leírt Base58 ábécével kódoljuk. A [Base58Check kódolás: bitcoin adatok egyértelmű kódolása 58-as számrendszerben, verziószámmal és ellenőrző összeggel](#) szemlélteti a Base58Check kódolási folyamatát.

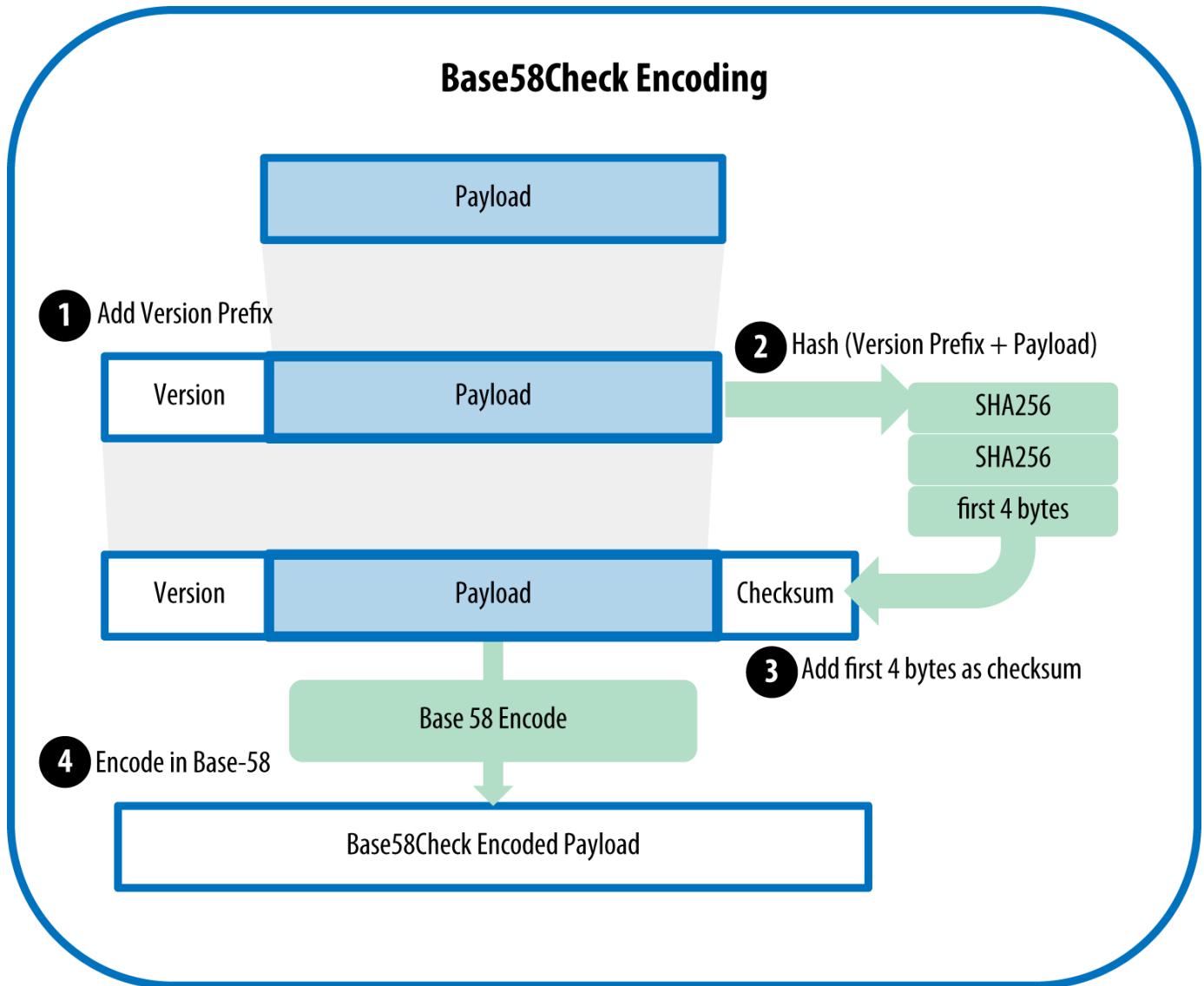

Figure 6. Base58Check kódolás: bitcoin adatok egyértelmű kódolása 58-as számrendszerben, verziószámmal és ellenőrző összeggel

A bitcoin esetén a felhasználó számára megjelenített legtöbb adat Base58Check kódolású, mert így az adatok tömörek, könnyen olvashatók és a hibák szempontjából könnyen ellenőrizhetők. A Base58Check kódolásban használt verzió előtag lehetővé teszi, hogy egymástól könnyen megkülönböztethető formátumokat hozzunk létre. Az előtag Base-58-ban kódolva a Base58Check kódolt formátum egy adott karaktere lesz, ami az emberek számára is könnyűvé teszi az adattípusok felismerését és használatát. Ez különbözteti meg például az „1”-essel kezdődő Base58Check formátumban kódolt bitcoin címet a „5”-sel kezdődő WIF formátumú titkos kulcstól. Néhány minta előtag és az eredményként kapott Base-58 karakter itt látható [Base58Check verzió előtagok és a kódolt eredmények](#).

Table 1. Base58Check verzió előtagok és a kódolt eredmények

Típus	Verzió előtag (hexa)	A Base58 eredmény előtagja
Bitcoin cím	0x00	1
Flízeti-Script-Hash-nek cím	0x05	3
Bitcoin Testnet cím	0x6F	m vagy n
WIF titkos kulcs	0x80	5, K vagy L
BIP38 kódolt titkos kulcs	0x0142	6P
BIP32 kiterjesztett nyilvános kulcs	0x0488B21E	xpub

Tekintsük át a bitcoin cím előállítás teljes folymatátát, a titkos kulcstól a nyilvános kulcson keresztül a kettősen hash-elt címig, és végül a Base58Check kódolásig. Az [A titkos kulcsból egy Base58Check kódolású bitcoin cím létrehozása](#) részben látható C++ kód lépésről lépésre a teljes folyamatot bemutatja, a privát kulcstól a Base58Check kódolású bitcoin címig. A példa az [\[alt_libraries\]](#) részben bevezetett libbitcoin könyvtár segédfüggvényeit használja.

Example 2. A titkos kulcsból egy Base58Check kódolású bitcoin cím létrehozása

```
#include <bitcoin/bitcoin.hpp>

int main()
{
    // Private secret key.
    bc::ec_secret secret;
    bool success = bc::decode_base16(secret,
        "038109007313a5807b2ecc082c8c3fbb988a973cacf1a7df9ce725c31b14776");
    assert(success);
    // Get public key.
    bc::ec_point public_key = bc::secret_to_public_key(secret);
    std::cout << "Public key: " << bc::encode_hex(public_key) << std::endl;

    // Create Bitcoin address.
    // Normally you can use:
    //   bc::payment_address payaddr;
    //   bc::set_public_key(payaddr, public_key);
    //   const std::string address = payaddr.encoded();

    // Compute hash of public key for P2PKH address.
    const bc::short_hash hash = bc::bitcoin_short_hash(public_key);

    bc::data_chunk unencoded_address;
    // Reserve 25 bytes
    // [ version:1 ]
    // [ hash:20 ]
    // [ checksum:4 ]
    unencoded_address.reserve(25);
    // Version byte, 0 is normal BTC address (P2PKH).
    unencoded_address.push_back(0);
    // Hash data
    bc::extend_data(unencoded_address, hash);
    // Checksum is computed by hashing data, and adding 4 bytes from hash.
    bc::append_checksum(unencoded_address);
    // Finally we must encode the result in Bitcoin's base58 encoding
    assert(unencoded_address.size() == 25);
    const std::string address = bc::encode_base58(unencoded_address);

    std::cout << "Address: " << address << std::endl;
    return 0;
}
```

A kód egy előre definiált titkos kulcsot használ, emiatt minden egyes futásakor ugyanazt a címet hozza

létre, amint azt a [A bitcoin címet előállító mintapélda lefordítása és futtatása](#) mutatja.

Example 3. A bitcoin címet előállító mintapélda lefordítása és futtatása

```
# Az addr.cpp kód lefordítása
$ g++ -o addr addr.cpp $(pkg-config --cflags --libs libbitcoin)
# Az addr végrehajtható program futtatása
$ ./addr
Nyilvános kulcs: 0202a406624211f2abbdc68da3df929f938c3399dd79fac1b51b0e4ad1d26a47aa
Cím: 1PRTTaJesdNovgne6Ehcd1fpEdX7913CK
```

Kulcs formátumok

Mind a titkos, mind a nyilvános kulcs számos különböző formátumban ábrázolható. A különféle ábrázolási módok ugyanazt a számot ábrázolják, még ha különbözőnek látszak is. Ezeket a formátumok főként arra használatosak, hogy meg könnyítsék a kulcsok leírását és megadását, és védjenek a hibák ellen.

Titkos kulcs formátumok

Egy titkos kulcs számos különböző formátumban ábrázolható. Ezek mindegyike ugyanannak a 256-bites számnak felel meg. A [Egy titkos kulcs ábrázolási módjai \(kódolási formátumok\)](#) táblázatban a titkos kulcsok ábrázolására szolgáló három leggyakrabban használt formátum látható.

Table 2. Egy titkos kulcs ábrázolási módjai (kódolási formátumok)

Típus	Előtag	Leírás
Hexa	Nincs	64 hexadecimális számjegy
WIF	5	Base58Check kódolás: Base58, verzió előtaggal (128) és egy 32 bites ellenőrző összeggel
tömörített WIF	K vagy L	Mint előbb, de a kódolás előtt a 0x01 utótag hozzáfűzése

A [Példa: Ugyanaz a kulcs, különböző formátumok](#) ebben a három formátumban tartalmazza ugyanazt a privát kulcsot.

Table 3. Példa: Ugyanaz a kulcs, különböző formátumok

Formátum	Titkos kulcs
Hexa	1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aed

Formátum	Titkos kulcs
WIF	5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2Jpbnk eyhfsYB1Jcn
tömörített WIF	KxFc1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf 6YwgdGWZgawvrtJ

Az összes fenti alak ugyanazt a számot, ugyanazt a titkos kulcsot ábrázolja. Ezek különbözőnek látszanak ugyan, de bármelyik formátum könnyen átalakítható bármelyik másik formátumra.

A Bitcoin Explorer wif-to-ec parancsával tudjuk megmutatni, hogy minden WIF kulcs ugyanannak a titkos kulcsnak felel meg:

```
$ bx wif-to-ec 5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2JpbnkeyhfsYB1Jcn  
1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd

$ bx wif-to-ec KxFc1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf6YwgdGWZgawvrtJ  
1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd
```

A Base58Check formátum dekódolása

A Bitcoin Explorer parancsaival (lásd [\[libbitcoin\]](#)) könnyen tudunk bitcoin kulcsokat, címeket és tranzakciókat kezelő shell scripteket és "pipe"-okat írni. A Bitcoin Explorer-rel a következőképpen lehet a parancssorban dekódolni a Base58Check formátumot:

A base58check-decode parancsot használjuk a tömörítetlen kulcs dekódolására:

```
$ bx base58check-decode 5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2JpbnkeyhfsYB1Jcn  
wrapper  
{  
    checksum 4286807748  
    payload 1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd  
    version 128  
}
```

Az eredmény a kulcsot (hasznos tartalom, payload), a Pénztárca Import Formátum (Wallet Import Format, WIF) előtagját (128) és az ellenőrző összeget tartalmazza.

Figyelje meg, hogy a tömörített kulcs "hasznos tartalmához" a 01 utótag lett hozzáfűzve, ami azt jelzi, hogy tömörített kulcsot szeretnénk előállítani.

```
$ bx base58check-decode KxFc1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf6YwgdGWZgawvrtJ
wrapper
{
    checksum 2339607926
    payload 1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd01
    version 128
}
```

Hexadecimális formátum átalakítása Base58Check formátumba

Ha hexadecimális formátumból Base58Check formátumba szeretnénk átalakítást végezni (az előző parancs ellenértje), akkor a Bitcoin Explorer base58check-encode parancsát használhatjuk (lásd [\[libbitcoin\]](#)). A hexadecimális titkos kulcs után a Wallet Import Format (WIF) előtagot, a 128-at kell megadni:

```
bx base58check-encode 1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd
--version 128
5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2JpbnkeyhfsYB1Jcn
```

Tömörített hexadecimális kulcs kódolása Base58Check formátumba

Ha „tömörített” titkos kulcsként (lásd [Tömörített titkos kulcsok](#)) szeretnénk a kulcsot Base58Check kódolással előállítani, akkor hozzáadjuk a 01 utótagot a hexa kulcshoz, majd a fentiekhez hasonlóan elvégezzük a kódolást:

```
$ bx base58check-encode
1e99423a4ed27608a15a2616a2b0e9e52ced330ac530edcc32c8ffc6a526aedd01 --version 128
KxFc1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf6YwgdGWZgawvrtJ
```

Az eredményként kapott WIF tömörített formátum „K”-val kezdődik, ami azt jelzi, hogy a titkos kulcsnak egy „01” utótagja van, és csak tömörített nyilvános kulcsok hozhatók létre belőle (lásd a [Tömörített nyilvános kulcsok](#) részt).

Nyilvános kulcs formátumok

A nyilvános kulcsok szintén többféle formátumban ábrázolhatók, a legfontosabbak a *tömörített* és a *nem tömörített* nyilvános kulcsok.

Mint azt előzőleg láttuk, a nyilvános kulcs az elliptikus görbe egy pontja, amely egy (x,y) koordinátpárból áll. Általában a 04 előtaggal ábrázolják, melyet két 256-bites szám követ, az egyik a pont x-koordinátája, a másik az y-koordinátája. A 04 előtag különbözteti meg a nem tömörített nyilvános kulcsokat a tömörített nyilvános kulcsoktól, melyek 02-vel vagy 03-mal kezdődnek.

Alább a fenti titkos kulcsból előállított nyilvános kulcs x és y koordinátája látható.

```
x = F028892BAD7ED57D2FB57BF33081D5CFCF6F9ED3D3D7F159C2E2FFF579DC341A  
y = 07CF33DA18BD734C600B96A72BBC4749D5141C90EC8AC328AE52DDFE2E505BDB
```

Ugyanez a nyilvános kulcs egy 520-bites számként (130 hexa számjegyként), a 04 előtaggal, melyet az x és az y koordináta követ:

```
K = 04F028892BAD7ED57D2FB57BF33081D5CFCF6F9ED3D3D7F159C2E2FFF579DC341A<?pdf-  
cr?>07CF33DA18BD734C600B96A72BBC4749D5141C90EC8AC328AE52DDFE2E505BDB
```

Tömörített nyilvános kulcsok

<?dbhtml orphans="4"?>A tömörített nyilvános kulcsokat azért vezették be a bitcoinban, hogy csökkentsék a tranzakciók méretét és diszk helyet takarítsanak a teljes bitcoin blokklánc adatbázist tároló csomópontokon. A legtöbb tranzakcióban szerepel a nyilvános kulcs, amely a tulajdonos személyazonosságának tanúsítására és a bitcoin elkötésére szolgál. Mindegyik nyilvános kulcs 520 bit hosszú (előtag + x + y), ami összeszorozva a blokkban lévő több száz tranzakcióval, vagy a napi több tízezer tranzakcióval jelentős adatmennyiséget tesz ki a blokkláncon.

Amint azt a [Nyilvános kulcsok](#) részben láttuk, a nyilvános kulcs egy (x,y) pont az elliptikus görbén. Mivel a görbe egy matematikai függvénynek felel meg, a görbén lévő pont a görbe egyenletének egy megoldását jelenti. Ezért ha ismerjük az x-koordinátát, akkor az y-koordinátát az $y^2 \text{ mod } p = (x^3 + 7)$ mod p egyenlet megoldásával számíthatjuk ki. Ez lehetővé teszi, hogy a nyilvános kulcsban csak az x -koordinátáját tároljuk, és elhagyhassuk az y-koordinátát. Ily módon 256 bittel csökkenhető a tároláshoz szükséges hely. Ezzel majdnem 50%-kal csökken minden tranzakció mérete, ami idővel nagyon nagy helymegtakarításhoz vezet.

Míg a nem tömörített nyilvános kulcsoknak 04 az előtagja, a tömörített kulcsok 02-vel vagy 03-mal kezdődnek. Vizsgáljuk meg, miért van két lehetséges előtag! Mivel az egyenlet bal oldalán y^2 áll, az y megoldás pozitív vagy negatív lehet. Képileg ez azt jelenti, hogy az y-koordináta az x-tengely felett vagy az x-tengely alatt lehet. Amint azt az elliptikus görbe [Egy elliptikus görbe](#) ábrázolásán láthatjuk, a görbe szimmetrikus, ami azt jelenti, hogy az x-tengelyre tükrös. Emiatt, ha el is hagyhatjuk az y koordinátát, az y előjelét (pozitív vagy negatív) tárolnunk kell, más szóval, tudnunk kell, hogy az x-tengely felett vagy alatt volt-e, mivel minden lehetséghoz egy különböző pont és egy különböző nyilvános kulcs tartozik. Ha az elliptikus görbét a p-rendű véges mezőn számítjuk ki, az y koordináta páros vagy páratlan lehet, ami megfelel a fenti pozitív vagy negatív előjelnek. Ezért aztán ha szeretnénk megkülönböztetni az y lehetséges értékeit, akkor a tömörített nyilvános kulcsot 02 előtaggal tároljuk, ha az y páros, és 03-mal, ha páratlan, ami lehetővé teszi, hogy egy program az x-koordinátából helyesen meg tudja állapítani az y-koordináta értékét, és a tömörített nyilvános kulcsból a pont minden kordinátáját előállítsa. A nyilvános kulcs tömörítését a [A nyilvános kulcs tömörítése](#) szemlélteti.

Public Key Compression

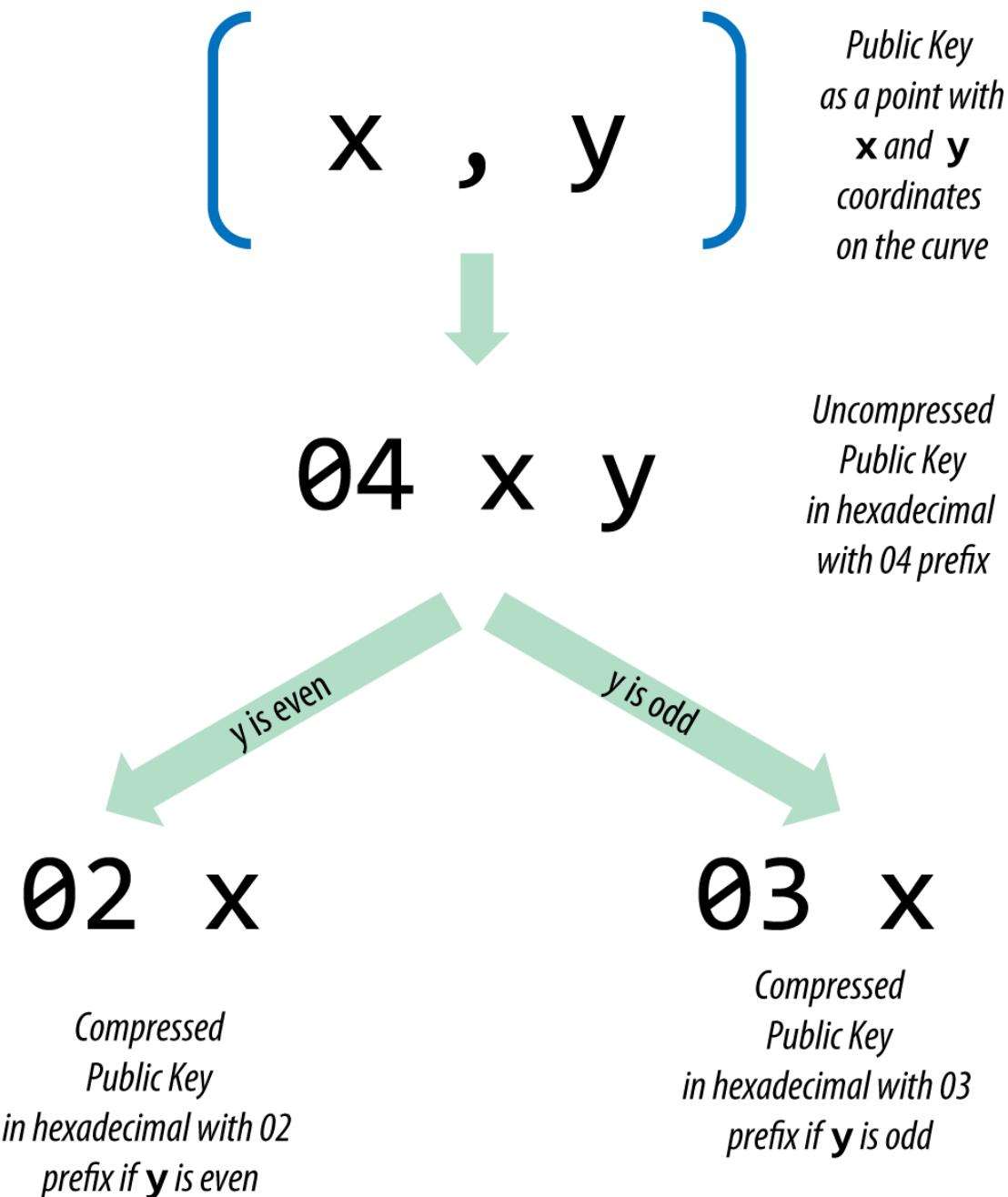

Figure 7. A nyilvános kulcs tömörítése

Íme, ugyanaz a nyilvános kulcs, melyet előzőleg láttunk, tömörített nyilvános kulcsként, 264 biten (66 hexa számjeggyel) tárolva. A 03 előtag azt jelzi, hogy az y koodináta páratlan:

Ez a tömörített nyilvános kulcs ugyanannak a titkos kulcsnak felel meg, ami azt jelenti, hogy ugyanabból a titkos kulcsból lett előállítva. Mégis különbözőnek látszik a nem tömörített nyilvános kulcstól. Még fontosabb, hogy ha ezt a tömörített nyilvános címet a kétszeres hash függvényel (RIPEMD160(SHA256(K))) bitcoin címmé alakítjuk át, akkor egy másik bitcoin címet kapunk. Ez zavaró lehet, mert azt jelenti, hogy ugyanabból a titkos kulcsból két *különböző* nyilvános kulcs állítható elő, mely két különböző formátumban ábrázolható (tömörítve és nem tömörítve), ami két különböző bitcoin címet eredményez. Ugyanakkor a titkos kulcs minden két bitcoin cím esetén azonos.

A tömörített nyilvános kulcsok lassanként alapértelmezettek lesznek a különféle bitcoin klienseken belül, ami jelentős hatással van a tranzakciók méretének csökkentésére, és emiatt a blokkláncra. De még nem mindegyik kliens támogatja a tömörített nyilvános kulcsokat. Az újabb klienseknek, melyek támogatják a tömörített nyilvános kulcsokat, származni kell a tömörített nyilvános kulcsokat nem támogató, régebbi kliensekből származó tranzakciókkal. Ez különösen fontos akkor, ha egy pénztárca alkalmazás titkos kulcsokat importál egy másik pénztárca alkalmazásból, mert az új pénztárcának végig kell pásztáznia a blokkláncot, ha szeretné megtalálni az importált kulcsokhoz tartozó tranzakciókat. Melyik bitcoin címet kell a bitcoin pénztárcának végigpásztázna? A nem tömörített nyilvános kulcs által előállított bitcoin címet, vagy a tömörített nyilvános kulcsnak tartozó bitcoin címet? Mindkettő érvényes bitcoin cím, és minden két külön címről van szó!

A kérdés megoldása érdekében a titkos kulcsok pénztárcából történő kiexportálásakor a titkos kulcsokat ábrázoló WIF formátum (Wallet Import Format, pénztárca import formátum) az újabb pénztárcák esetében eltérő módon lett megvalósítva, hogy azt is jelezze, ha a titkos kulcsok *tömörített* nyilvános kulcsok előállítására szolgálnak, és ennek megfelelően tömörített bitcoin címek tartoznak hozzájuk. Ez lehetővé teszi, hogy az importálást végző pénztárca különbséget tudjon tenni a régebbi vagy újabb pénztárcákból származó titkos kulcsok között, és a blokkláncban azokat a tranzakciókat keresse meg, melyek a megfelelő nem tömörített vagy tömörített nyilvános kulcsokhoz tartozó bitcoin címeknek felelnek meg. Nézzük meg részletesebben, hogyan megy minden végbe.

Tömörített titkos kulcsok

A „tömörített titkos kulcs” elnevezés eléggé félrevezető, mert a titkos kulcs kiexportálása WIF-tömörített titkos kulcsként történik, és valójában egy bájttal *hosszabb*, mint a „tömörítetlen” titkos kulcs. Ennek az az oka, hogy 01 utótaggal végződik, ami azt jelzi, hogy egy újabb, modern pénztárcából származik, és csak tömörített nyilvános kulcsok előállítására szabad használni. A titkos kulcsok nincsenek tömörítve és nem tömöríthetők. A „tömörített titkos kulcs” kifejezés valójában azt jelenti, hogy „olyan titkos kulcs, melyből tömörített nyilvános kulcsot kell előállítani”, míg a „nem tömörített titkos kulcs” azt jelenti, hogy „olyan titkos kulcs, melyből nem tömörített nyilvános kulcsot kell előállítani”. Az export formátumra „WIF-tömörített” vagy „WIF” formátumként érdemes hivatkozni, és a titkos kulcsnál a további félreértések elkerülése érdekében el kell felejteni a „tömörítés” szót.

Megjegyezzük, hogy a kétféle formátum *nem* cseréhető fel egymással. Egy modern pénztárcában,

amely képes a tömörített nyilvános kulcsok kezelésére, a titkos kulcsok minden WIF-tömörített alakban lesznek kieportálva (K/L előtag). Ha a pénztárca régebbi, és nem használja a tömörített nyilvános kulcsokat, a titkos kulcs minden WIF formátumban lesz kieportálva (5 előtag). A cél az, hogy jelezzük a titkos kulcsokat beimportáló pénztárca számára, hogy tömörített vagy tömörítetlen nyilvános kulcsokat és címeket kell-e keresnie a blokkláncban.

Ha a bitcoin pénztárca képes a tömörített nyilvános kulcsok kezelésére, akkor az összes tranzakcióban ezeket fogja használni. A pénztárcában lévő titkos kulcsokból levezethetők a görbén lévő nyilvános pontok, majd megtörténik ezek tömörítése. A pénztárca a tömörített nyilvános kulcsokat fogja bitcoin címek előállítására használni, és ezek szerepelnek majd a tranzakciókban. Ha titkos kulcsokat exportálunk ki egy új pénztárcából, amely támogatja a tömörített nyilvános kulcsokat, akkor a WIF formátum úgy módosul, hogy a titkos kulcs egy 1 bájtos utótaggal (01) egészül ki. Ennek a Base58Check kódolásával kapott titkos kulcsot nevezzük „tömörített WIF”-nek, és ez a „K” vagy az „L” betűvel kezdődik, ellentétben a régebbi pénztárcákból származó, WIF kódolt (nem tömörített) kulcsokkal, melyek „5”-tel kezdődnek.

A [Példa: Ugyanaz a kulcs, különböző formátumok](#) ugyanazt a kulcsot mutatja, WIF és WIF-tömörített formátumban.

Table 4. Példa: Ugyanaz a kulcs, különböző formátumok

Formátum	Titkos kulcs
Hexa	1E99423A4ED27608A15A2616A2B0E9E52CED330AC530EDCC32C8FFC6A526AEDD
WIF	5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2Jpbnk eyhfsYB1Jcn
Tömörített hexa	1E99423A4ED27608A15A2616A2B0E9E52CED330AC530EDCC32C8FFC6A526AEDD_01_
tömörített WIF	KxFc1jmwwCoACiCAWZ3eXa96mBM6tb3TYzGmf 6YwgdGWZgawvrtJ

TIP

A „tömörített titkos kulcs” teljesen helytelen elnevezés! A titkos kulcs nincs tömörítve. A WIF-tömörített formátum jelenti, hogy a titkos kulcsból csak tömörített nyilvános kulcsot, és az ehhez tartozó bitcoin címet szabad előállítani. A „WIF-tömörített” titkos kulcs egy bájttal hosszab, mert a 01 utótaggal rendelkezik, amely megkülönbözteti a „tömörítetlen” titkos kulcstól.

Kulcsok és címek kezelése Pythonban

A legátfogóbb Pythonban megírt bitcoin könyvtár Vitalik Buterin [pybitcointools](#) könyvtára. A [\[key-to-address_script\]](#) példában a „bitcoin”-ként beimportált pybitcointools könyvtárral fogunk különféle formátumú kulcsokat és címeket előállítani:

Kulcs és cím előállítás és formattálás a pybitcointools könyvtárral

```

import bitcoin

# Generate a random private key
valid_private_key = False
while not valid_private_key:
    private_key = bitcoin.random_key()
    decoded_private_key = bitcoin.decode_privkey(private_key, 'hex')
    valid_private_key = 0 < decoded_private_key < bitcoin.N

print "Private Key (hex) is: ", private_key
print "Private Key (decimal) is: ", decoded_private_key

# Convert private key to WIF format
wif_encoded_private_key = bitcoin.encode_privkey(decoded_private_key, 'wif')
print "Private Key (WIF) is: ", wif_encoded_private_key

# Add suffix "01" to indicate a compressed private key
compressed_private_key = private_key + '01'
print "Private Key Compressed (hex) is: ", compressed_private_key

# Generate a WIF format from the compressed private key (WIF-compressed)
wif_compressed_private_key = bitcoin.encode_privkey(
    bitcoin.decode_privkey(compressed_private_key, 'hex'), 'wif')
print "Private Key (WIF-Compressed) is: ", wif_compressed_private_key

# Multiply the EC generator point G with the private key to get a public key point
public_key = bitcoin.fast_multiply(bitcoin.G, decoded_private_key)
print "Public Key (x,y) coordinates is:", public_key

# Encode as hex, prefix 04
hex_encoded_public_key = bitcoin.encode_pubkey(public_key, 'hex')
print "Public Key (hex) is:", hex_encoded_public_key

# Compress public key, adjust prefix depending on whether y is even or odd
(public_key_x, public_key_y) = public_key
if (public_key_y % 2) == 0:
    compressed_prefix = '02'
else:
    compressed_prefix = '03'
hex_compressed_public_key = compressed_prefix + bitcoin.encode(public_key_x, 16)
print "Compressed Public Key (hex) is:", hex_compressed_public_key

# Generate bitcoin address from public key
print "Bitcoin Address (b58check) is:", bitcoin.pubkey_to_address(public_key)

# Generate compressed bitcoin address from compressed public key

```

```
print "Compressed Bitcoin Address (b58check) is:", \
    bitcoin.pubkey_to_address(hex_compressed_public_key)
```

A `A key-to-address-ecc-example.py` futtatása a kód futtatásakor kapott kimenet mutatja:

Example 4. A key-to-address-ecc-example.py futtatása

Az [A bitcoin kulcsoknál használt, elliptikus görbén végzett számítások szemléltetése](#) egy másik példa, amely a Python ECDSA könyvtárat használja az elliptikus görbén történő számításokhoz, és nem használ semmilyen egyéb speciális bitcoin könyvtárat.

Example 5. A bitcoin kulcsoknál használt, elliptikus görbén végeszett számítások szemléltetése

```

        key = '03' + '%064x' % point.x()
    else:
        key = '02' + '%064x' % point.x()
    return key.decode('hex')

def get_point_pubkey_uncompressed(point):
    key = '04' + \
        '%064x' % point.x() + \
        '%064x' % point.y()
    return key.decode('hex')

# Generate a new private key.
secret = random_secret()
print "Secret: ", secret

# Get the public key point.
point = secret * generator
print "EC point:", point

print "BTC public key:", get_point_pubkey(point).encode("hex")

# Given the point (x, y) we can create the object using:
point1 = ecdsa.ellipticcurve.Point(curve, point.x(), point.y(), ec_order)
assert point1 == point

```

Az [A Python ECDSA könyvtár installálása](#) és az `ec_math.py` script futtatása a script futtatásakor kapott kimenetet mutatja.

NOTE

A fenti példa az `os.urandom` véletlenszám generátort használja, amely kriptográfiaileg biztonságos véletlenszám generátor (cryptographically secure random number generator (CSRNG)), amely a scriptet futtató operációs rendszerből származik. Az UNIX-szerű operációs rendszerek, például a Linux esetén a `/dev/urandom` forrást használja, a Windows esetén pedig a `CryptGenRandom()` függvényt hívja. Ha nem talál megfelelő véletlen forrást, akkor a `NotImplementedError` hibajelzést adja. Az itt használt véletlenszám generátor csupán szemléltetési célokra szolgál, és *NEM* alkalmas éles bitcoin kulcsok előállítására, mivel nem elégsges a biztonsága.

```
$ # Install Python PIP package manager
$ sudo apt-get install python-pip
$ # Install the Python ECDSA library
$ sudo pip install ecdsa
$ # Run the script
$ python ec-math.py
Secret:
38090835015954358862481132628887443905906204995912378278060168703580660294000
EC point:
(70048853531867179489857750497606966272382583471322935454624595540007269312627,
105262206478686743191060800263479589329920209527285803935736021686045542353380)
BTC public key: 029ade3effb0a67d5c8609850d797366af428f4a0d5194cb221d807770a1522873
```

Pénztárcák

A pénztárcák a titkos kulcsok tárolására szolgálnak. Általában struktúrált adatállományokkal vagy egyszerű adatbázisokkal vannak megvalósítva. A kulcs előállításának egy másik módszere a *determinisztikus kulcs előállítás*. Ennél mindenekkel új titkos kulcs egy egyirányú hash függvény használatával, az előző titkos kulcsból áll elő, és egy sorozatot képez. A sorozat újbóli létrehozásához csak az első kulcsra van szükség (ennek *mag* vagy *mesterkulcs* a neve). Ebben a részben megvizsgáljuk a kulcsgenerálás különféle módszereit, és a köréjük épített pénztárca szerkezeteket.

TIP

A pénztárcában kulcsok vannak, nem pedig érmék. Mindegyik felhasználónak van egy kulcsokat tartalmazó pénztárcája. A pénztárcák valójában kulcskarikák, melyeken nyilvános/titkos kulcspárok vannak (lásd a [Titkos és nyilvános kulcsok](#) részt). A felhasználók a kulcsokkal írják alá a tranzakciókat, így bizonyítva, hogy a birtokukban vannak az aláírt tranzakció kimenetek (az érmék). Az érméket a blokklánc tárolja, tranzakció kimenetek formájában (ezeket gyakran úgy jelölik, hogy vout vagy txout).

Nem-determinisztikus (véletlen) pénztárcák

Az első bitcoin kliensekben a pénztárca egyszerűen egy halom véletlenszerűen generált titkos kulcs volt. Az ilyen pénztárcákat *0. típusú, nem determinisztikus pénztárcának* hívjuk. Például a Bitcoin Core kliens az első indításakor előre 100 véletlenszerű titkos kulcsot, és szükség esetén további kulcsokat generál. Mindegyik kulcsot csak egyszer használja. Az ilyen pénztárcát úgy is hívják, hogy „csak egy halom kulcs”. A determinisztikus pénztárcák váltják föl őket, mert nagyon nehézkes a kezelésük, a kulcsok mentése és beimportálása. A véletlenszerűen generált kulcsoknak az a hátránya, hogy ha sok ilyet állítunk elő, akkor mindegyikről másolatot kell készítenünk, ami azt jelenti, hogy a pénztárcát gyakran kell mentenünk. Mindegyik kulcsról biztonsági másolatot kell készítenünk, mert ha a pénztárca hozzáférhetetlenné válik, akkor a kulcs által kontrollált pénz örökre elvész. Ez közvetlenül ellentmond annak az alapelvnek, hogy a címeket ne használjuk föl újra, vagyis hogy mindegyik bitcoin

címet csak egy tranzakcióra használunk. A cím újbóli felhasználása csökkenti a titkosságot, mivel kapcsolatba hozza egymással a tranzakciókat és a címeket. A 0. típusú pénztárca emiatt gyenge választás, különösen akkor, ha szeretnénk elekerülni a címek újrafelhasználását, ami azt jelenti, hogy sok kulcs kezelésére és emiatt gyakori mentésre van szükség. A Bitcoin Core kliensben lévő pénztáca 0. típusú, de ennek a használatát a Bitcoin Core fejlesztők aktívan ellenjavallják. A **0. típusú, nem determinisztikus (véletlen) pénztárca: véletlenszerűen generált kulcsok gyűjteménye** egy nem determinisztikus pénztárcát ábrázol, amely véletlenszerűen generált kulcsok gyűjteménye.

Determinisztikus (magot használó) pénztárcák

A determinisztikus, vagy másnéven „magot használó” pénztárcák olyan pénztárcák, melyekben a titkos kulcsokat egy egyirányú hash függvényel egy közös magból állítják elő. A mag egy véletlenszerűen generált szám, melyből más adatokkal, pl egy index számmal vagy „lánc kóddal” kombinálva állítják elő a titkos kulcsokat (lásd [Hierarchikus determinisztikus pénztárcák \(BIP0032/BIP0044\)](#)). Egy determinisztikus pénztárca esetén a mag ismeretében az össze származtatott kulcs visszanyerhető, emiatt csupán egyetlen egy biztonsági másolat készítésére van szükség. A mag a pénztárca exportjához vagy importjához is elégges, ezért a felhasználó összes kulcsa könnyen átköltöztethető egy tetszőleges másik pénztárcába.

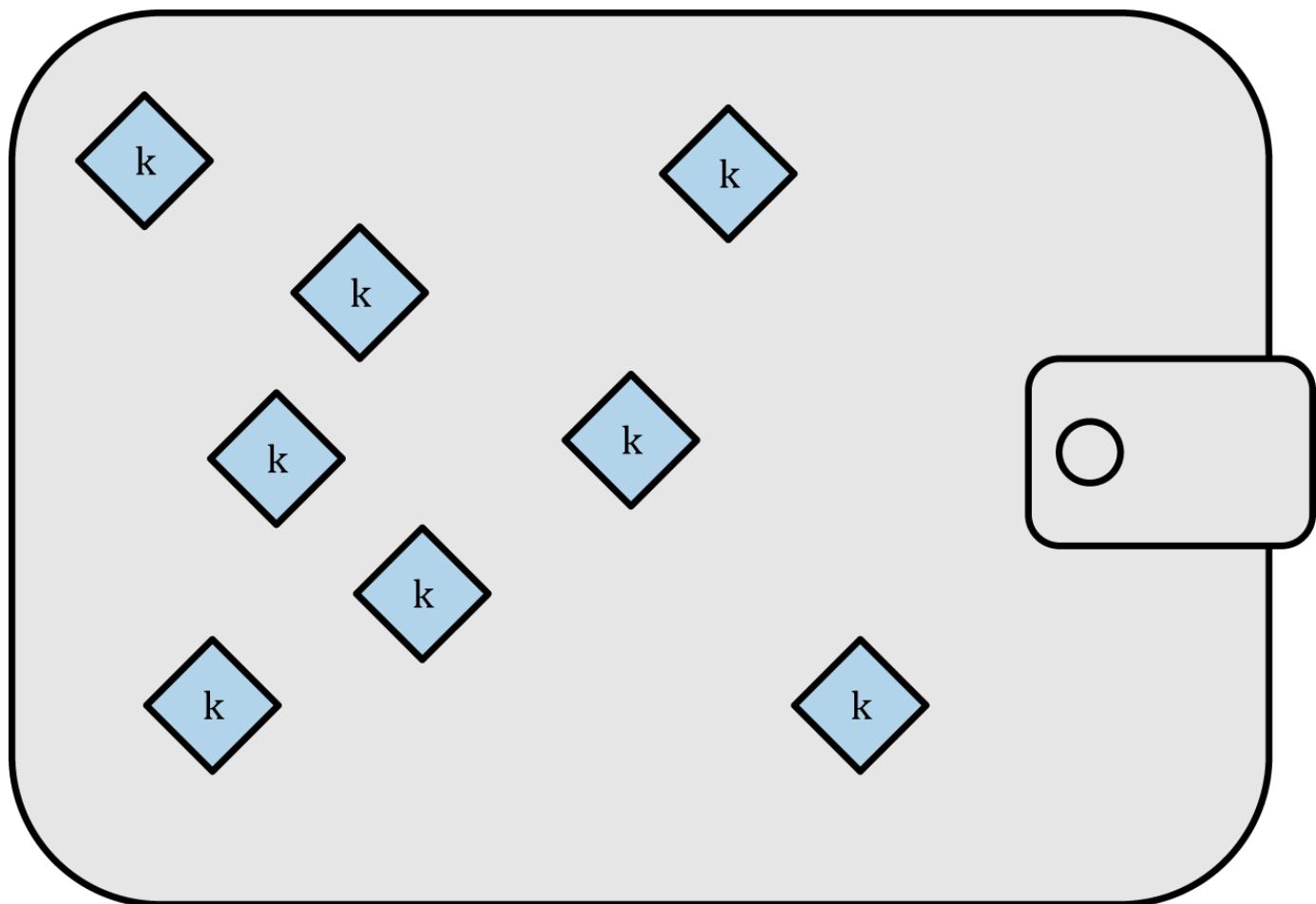

Figure 8. 0. típusú, nem determinisztikus (véletlen) pénztárca: véletlenszerűen generált kulcsok gyűjteménye

Mnemonikok

A mnemonikok olyan szóláncok, melyek egy determinisztikus pénztárca magját alkotó véletlen számnak felelnek meg. A szólánc elégsges a mag újbóli előállítására, ezáltal a pénztárca és a származtatott kulcsok újbóli létrehozására. Az olyan pénztárca program, amely mnemonikokat használ, a pénztárca létrehozásakor 12 – 24 szót jelenít meg a felhasználónak. Ezek a szavak jelentik a pénztárca mentését, és segítségükkel egy azonos típusú vagy egy kompatibilis pénztárca programban az összes kulcs visszaállítható. A mnemonikok megkönnyítik a pénztárcák mentését, mert egy véletlen számnál sokkal könnyebben olvashatók és rögzíthetők.

A mnemonikokat a Bitcoin Improvement Proposal 39 definiálja (lásd [\[bip0039\]](#)), ami jelenleg még csak „tervezet”. A BIP0039 csak javaslat, nem szabvány. Például az Electrum pénztárca egy BIP0039 előtti másik mnemonik halmazt és egy másik szabványt használ. A Trezor és néhány másik pénztárca BIP0039-et használja, de ez nem kompatibilis az Electrum-mal.

A BIP0039 a mnemonikok és a mag létrehozását a következőképpen definiálja:

1. Hozzunk létre egy 128 .. 256 bites véletlen sorozatot (entrópiát) 2. Készítsük el a véletlen sorozat ellenőrző összegét oly módon, hogy vesszük az SHA256 hash-ének első néhány bitjét 3. Adjuk hozzá ezt az ellenőrző összeget a véletlen sorozat végéhez 4. Osszuk a sorozatot 11 bites részekre, melyek egy 2048 szavas, előre definiált szótár indexelésére szolgálnak. 5. Állítsuk elő a 12 – 24 szóból álló mnemonikot.

A [Mnemonikok: Entrópia és szóhossz](#) a mnemonikok hossza és az entrópia mérete közötti összefüggést szemlélteti

Table 5. Mnemonikok: Entrópia és szóhossz

Entrópia (bitek)	Ellenőrző összeg (bitek)	Entrópia+Ellenőrző összeg	Szóhossz
128	4	132	12
160	5	165	15
192	6	198	18
224	7	231	21
256	8	264	24

A mnemonikok a 128 .. 256 bitnek felelnek meg. Ezekből egy PBKDF2 kulcs-kiszélesítő függvénytel egy hosszabb (512 bites) magot állítanak elő. Az így kapott magot használják a determinisztikus pénztárca és az összes származtatott kulcs létrehozására.

A [<xref linkend="table_4-6" xrefstyle="select: labelnumber"/>](#) éa [<xref linkend="table_4-7" xrefstyle="select: labelnumber"/>](#) táblázatok a mnemonikokra és az általuk előállított magokra mutatnak néhány példát.

Table 6. 128 bites entrópiájú mnemonik és a belőle kapott mag

Entrópia (128 bit)	0c1e24e5917779d297e14d45f14e1a1a
Mnemonik (12 szó)	army van defense carry jealous true garbage claim echo media make crunch
Mag (512 bit)	3338a6d2ee71c7f28eb5b882159634cd46a898463e9 d2d0980f8e80dfbba5b0fa0291e5fb88 8a599b44b93187be6ee3ab5fd3ead7dd646341b2cd b8d08d13bf7

Table 7. 256 bites entrópiájú mnemonik és a belőle kapott mag

Entrópia (256 bit)	2041546864449caff939d32d574753fe684d3c947c33 46713dd8423e74abcf8c
Mnemonik (24 szó)	cake apple borrow silk endorse fitness top denial coil riot stay wolf luggage oxygen faint major edit measure invite love trap field dilemma oblige
Mag (512 bit)	3972e432e99040f75ebe13a660110c3e29d131a2c80 8c7ee5f1631d0a977fcf473bee22 fce540af281bf7cdeade0dd2c1c795bd02f1e4049e20 5a0158906c343

Hierarchikus determinisztikus pénztárcák (BIP0032/BIP0044)

A determinisztikus pénztárakat azért fejlesztették ki, hogy könnyű legyen egy "magból" sok kulcsot előállítani. A determinisztikus pénztárcák legfelettebb fajtája a *hierarchikus determinisztikus pénztárcá*, azaz a *HD pénztárca*, melyet a BIP0032 szabvány definiál. A hierarchikus determinisztikus pénztárcákban a kulcsok fa szerkezetet alkotnak, ahol egy szülő kulcsból számos gyermek kulcs állítható elő. A gyermek kulcsok mindegyikéből "unoka" kulcsok, és így tovább, a végtelenségig. Ez a fa szerkezet látható a [2. típusú hierarchikus determinisztikus pénztárcá: egyetlen magból kulcsok fája áll elő](#) ábrán..

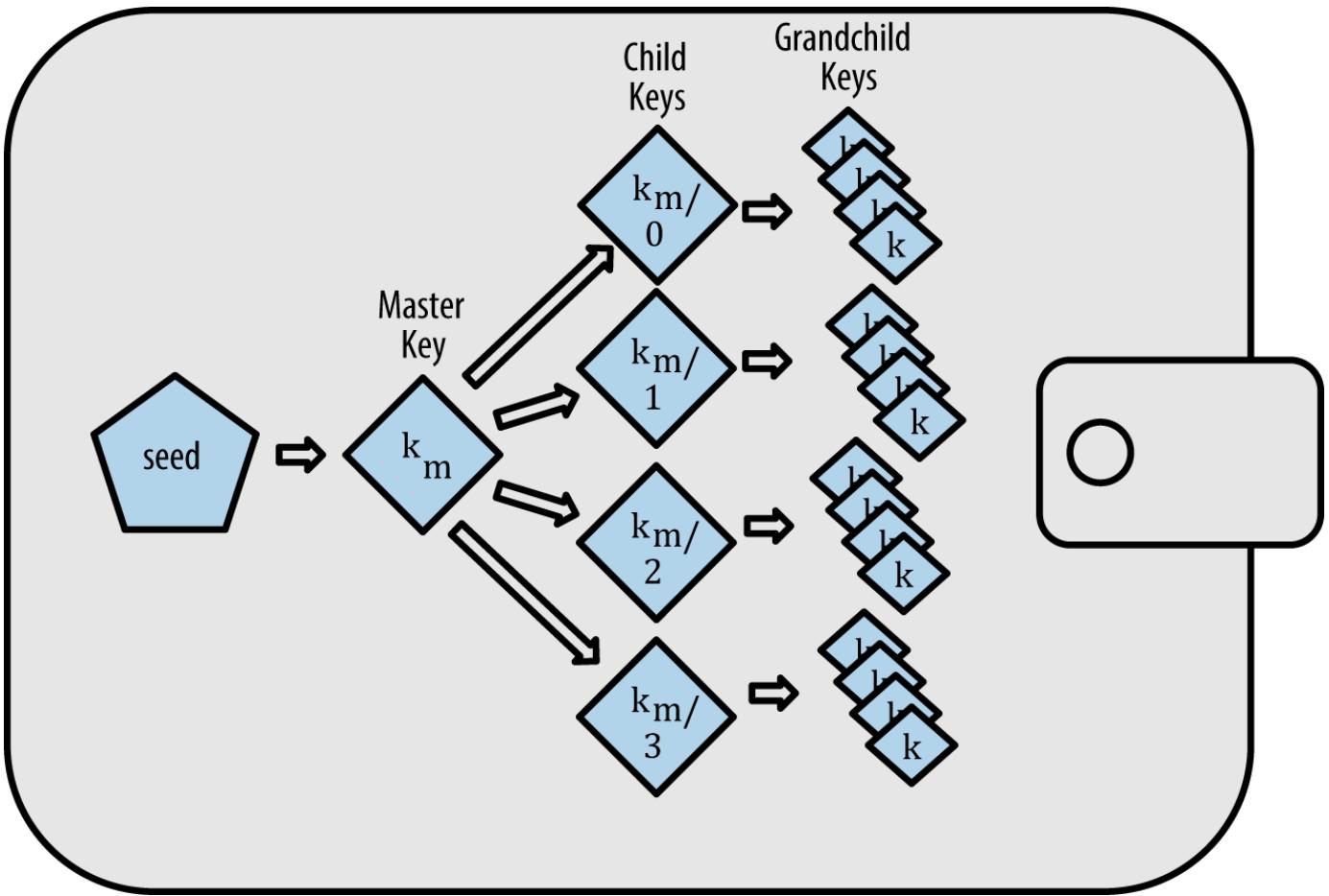

Figure 9. 2. típusú hierarchikus determinisztikus pénztárca: egyetlen magból kulcsok fája áll elő

TIP

Az újonnan kifejlesztett bitcoin pénztárcák HD pénztárcák, melyek megfelelnek a BIP0032 és BIP0044 szabványoknak.

A HD pénztárcáknak két nagy előnyük van a véletlenszerű (nem determinisztikus) kulcsokkal szemben. Az első az, hogy a fa szerkezethez további jelentés rendelhető hozzá, pl. az egyik ágon lévő kulcsok használhatók a bejövő fizetségekhez, míg egy másik a kimenő fizetségekhez tartozó visszajáró pénz kezelésére. A kulcscsoportok egy vállalaton belül különféle osztályoknak, részlegeknek vagy könyvelési kategóriáknak feleltethetők meg,

A HD pénztárcák másik előnye az, hogy a felhasználó anélkül tud nyilvános kulcsokat létrehozni, hogy ehhez szükség lenne a hozzájuk tartozó titkos kulcsokra. Ez lehetővé teszi, hogy a HD pénztárcákat nem biztonságos szervereken is használhassuk pénz fogadásra, és minden egyes tranzakcióhoz egy saját nyilvános kulcsot hozzunk létre. A nyilvános kulcsot nem kell előre betölteni vagy kiszámítani, ugyanakkor a szerveren nem kell, hogy ott legyen a a pénz elköltésére szolgáló titkos kulcs.

HD pénztárca létrehozása egy magból

A HD pénztárcák egyetlen *kiinduló magból* állíthatók elő. Ez a mag egy 128, 256 vagy 512 bites véletlenszám. A HD pénztárcában minden más ebből a kiinduló magból, determinisztikusan származik, ami lehetővé teszi, hogy bármelyik másik kompatibilis HD pénztárca programban az egész HD pénztárcát újraépítsük. Ez megkönnyíti a kulcsok ezreit vagy millióit tartalmazó HD pénztárcák

exportját és importját, mivel egyszerűen csak a kiinduló magot kell exportálni ill. importálni. A kiinduló magot a könnyű kezelhetőség miatt a leggyakrabban *mnemonikkal* ábrázolják, lásd az előző [Mnemonikok](#) részben leírtakat.

Egy HD pénztárca mesterkulcsainak és lánc kódjainak előállítási folyamatát a [Mesterkódok és lánc kód előállítása a kiinduló magból](#) mutatja.

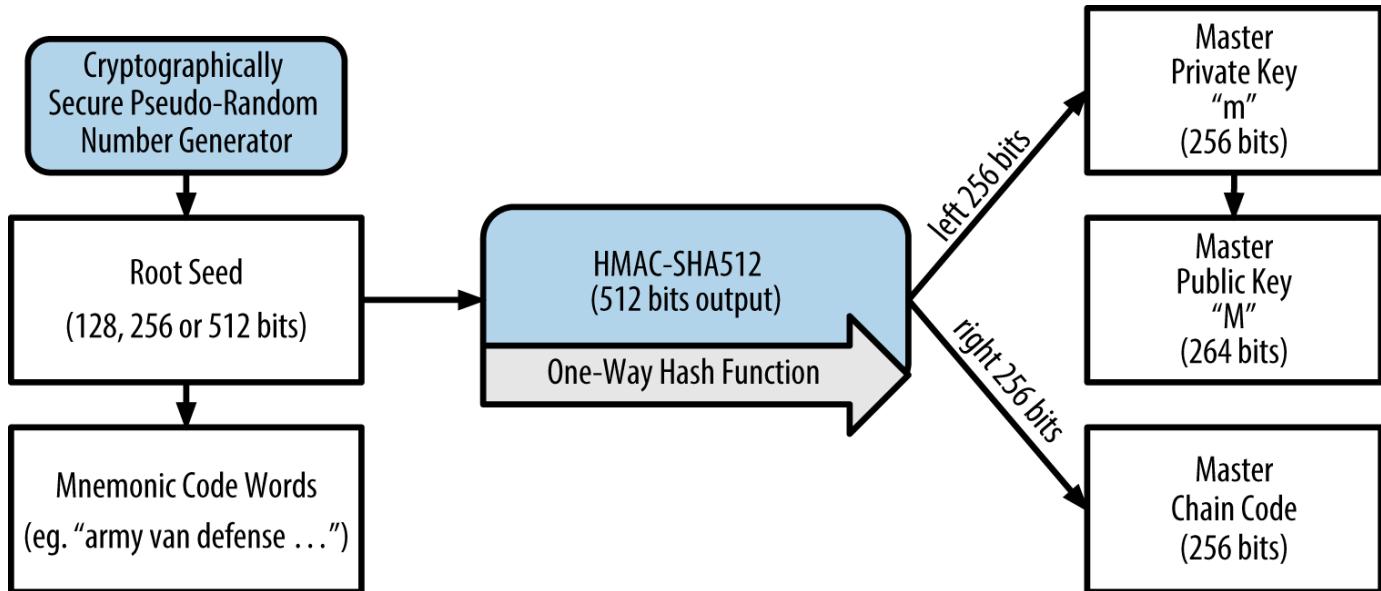

Figure 10. Mesterkódok és lánc kód előállítása a kiinduló magból

A kiinduló magot a HMAC-SHA512 algoritmus bemeneteként használják, és az eredményként kapott hash-t használják a *titkos mesterkulcs* (*m*) és a *lánckód* előállítására. A nyilvános mesterkulcsot (*M*) a titkos mesterkulcs (*m*) segítségével, hagyományos elleptikus szorzással áll elő: $m * G$, ahogyan azt a fejezet korábbi részében láttuk. A lánc kódot arra a cérla szolgál, hogy entrópiát vigyen be abba a függvénybe, amely a szülő kulcsokból a gyermek kulcsokat állítja elő, amint azt a következő részben látni fogjuk.

Titkos gyermek kulcsok előállítása

A hierarchikus determinisztikus pénztárcák egy *gyermek kulcsok vezetésére szolgáló CKD (child key derivation)* függvényt használnak a leszármaztatott kulcsok szülő kulcsokból történő előállítására.

A leszármaztatott kulcsok előállítására szolgáló függvény egy egyirányú hash-en alapul, amelyben a következők össze hash-elése történik:

- A szülő titkos vagy nyilvános kulcsa (ECDSA tömörítetlen kulcs)
- Egy lánckódnak nevezett mag (256 bites)
- Egy index szám (32 bites)

A lánckódot arra a cérla szolgál, hogy az eljárásba látszólag véletlen adatot vigyen, vagyis hogy önmagában az index ne legyen elégsges a leszármaztatott kulcsok előállítására. Emiatt ha van egy leszármaztatott kulcsunk, akkor ebből csak akkor tudjuk a további leszármazottakat előállítani, ha a

lánckóddal is rendelkezünk. A lánckód kezdeti magja (a fa gyökerénél) véletlen adatból származik, míg az egyes további lánckódok a szülő lánckódjából származnak.

A fenti három téTEL összekapcsolása és hash-elése a következőképpen történik:

A szülő nyilvános kulcsának, lánckódjának és indexszámának összefűzése után a HMAC-SHA512 algoritmusmal egy 512 bites hash-t állítanak elő. Ezt a hash értéket két részre váják. A hash jobb oldali 256 bitje lesz a leszármazott lánckódja. A hash bal oldali 256 bitjét és az indexszámot hozzáadják a szülő titkos kulcsához, és így létrejön a leszármazott titkos kulcsa. A [A szülő titkos kulcsának kiterjesztésével a gyermek titkos kulcsának előállítása](#) bemutatja, hogy az index 0-ra állításával hogyan lehet a szülő 0-ik (index szerint első) leszármaztatott kulcsát előállítani.

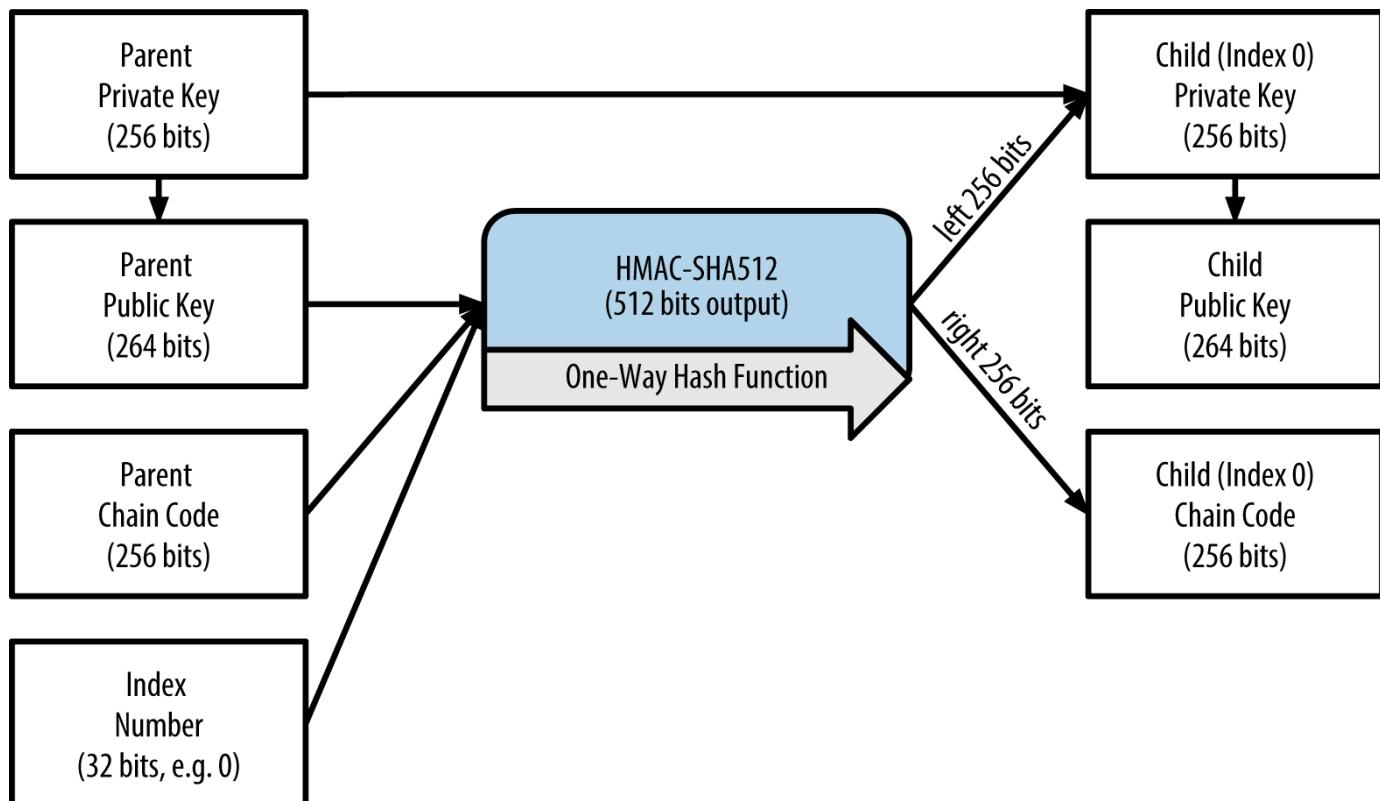

Figure 11. A szülő titkos kulcsának kiterjesztésével a gyermek titkos kulcsának előállítása

Az index megváltoztatása lehetővé teszi a szülő kiterjesztését, és további gyermek kulcsok előállítását, pl. Gyermek 0, Gyermek 1, Gyermek 2 stb. Mindegyik szülő kulcshoz 2 milliárd gyermek kulcs tartozik.

Ha a folyamatot a fában egy szinttel lejjebb megismételjük, akkor minden egyes gyermekből szülő lesz, és saját gyermeket hoz létre, véglesen sok generációban.

A leszármaztatott kulcsok használata

A származtatott titkos kulcsokat nem lehet megkülönböztetni a nem determinisztikus (véletlen) kulcsoktól. Mivel a származtató függvény egyirányú, a származtatott kulcsból a szülő kulcs nem állapítható meg. A származtatott kulccsal a további leszármazottak sem kereshetők meg. Ha van egy n-ik kulcsunk, akkor ennek ismeretében sem az n-1-ik, sem az n+1-ik testvérét sem lehet megtalálni, sőt, a sorozat egyik elemét sem. Csak a szülő kulccsal és a lánckóddal lehet a gyermeket leszármaztatni.

A gyermek lánckódja nélkül a gyermek kulcsokból nem lehetséges az unokák levezetése sem. A gyermek titkos kulcsa és a gyermek lánckódja egyaránt szükséges egy új ág megkezdéséhez és az unoka kulcsok leszármaztatásához.

De akkor mire használhatók önmagukban a gyermek titkos kulcsok? Arra, hogy egy nyilvános kulcsot és egy bitcoin címet állítsunk elő velük. Ezt követően pedig arra, hogy a titkos kulcsnak tartozó bitcoin címre küldött tranzakciókat aláírjuk velük, és ily módon elköltök.

TIP

A gyermek kulcs, a hozzá tartozó nyilvános kulcs és a bitcoin cím megkülönböztethetetlen a véletlenszerűen előállított kulcsoktól és címektől. Nem látható rajtuk, hogy egy lánc részei, vagy hogy egy HD pénztárca függvény állította őket elő. A létrejöttük után már pontosan olyanok, mintegy "normális" kulcs.

Kiterjesztett kulcsok

Mint azt már korábban láttuk, a kulcs származtatást végző függvényekkel a fa bármelyik szintjén új leszármazottak (gyermekek) állítható elő. Ehhez három bemenetre van szükség: a kulcsra, a lánckódra, és a kívánt leszármazott indexére. Ezek közül a két legfontosabb a kulcs és a lánckód, és ezeket egy *kiterjesztett kulcsba* szokták összevonni. A "kiterjesztett kulcs" elnevezés "kibővíthető kulcsot" is jelent, mivel az ilyen kulcsokkal gyermekek állítható elő.

A kiterjesztett kulcsok a 256 bites kulcs és a 256 bites lánckód összefűzése révén, egy 512 bites értékkal ábrázolhatók. Kétféle kiterjesztett kulcs van. A kiterjesztett titkos kulcs a titkos kulcs és a lánckód összefűzéséből áll, és a leszármazottak titkos kulcsainak (ezekből pedig a nyilvános kulcsainak) az előállítására használható. A kiterjesztett nyilvános kulcs a nyilvános kulcsból és a lánckódból áll, és a leszármazottak nyilvános kulcsai állíthatók elő vele, amint azt a [Egy nyilvános kulcs előállítása](#) részben leírtuk.

A kiterjesztett titkos kulcsot úgya képzelhetjük el, mint a HD pénztárca fa szerkezetének a gyökerét. A gyökér ismeretében a többi ág levezethető. A kiterjesztett titkos kulccsal egy teljes ág előállítható, míg a kiterjesztett nyilvános kulccsal egy teljes ág nyilvános kulcsai.

TIP

A kiterjesztett kulcs egy titkos vagy nyilvános kulcsból és egy lánckódból áll. A kiterjesztett kulccsal leszármazottak állíthatók elő, vagyis a fa szerkezetben a saját ága. Egy kiterjesztett kulcs megosztása az egész ághoz hozzáférést biztosít.

A kiterjesztett kulcsokat Base58Check kódolással kódolják, hogy könnyű legyen a különféle BIP0032-kompatibilis pénztárcák közötti exportjuk és importjuk. A Base58Check kódolás a kiterjesztett kulcsok esetén egy különleges verziószámot használ, amelyből az "xprv" vagy "xpub" Base58 karakterek jönnek létre a kódolás során. Ezáltal a kiterjesztett kulcsok könnyen felismerhetők. Mivel egy kiterjesztett kulcs 512 vagy 513 bites, emiatt sokkal hosszabb, mint a korábban látott Base58Check kódolású stringek.

Íme, egy példa egy Base58Check kódolású kiterjesztett titkos kulcsra:

```
xprv9tyUQV64JT5qs3RSTJkXCWKMMyUgoQp7F3hA1xzG6ZGu6u6Q9VMNjGr67Lctvy5P8oyaYAL9CAWrUE9i6GoNMK  
Uga5biW6Hx4tws2six3b9c
```

És itt a neki megfelelő kiterjesztett nyilvános kulcs, szintén Base58Check kódolásban:

```
xpub67xpozcx8pe95XVuZLHXZeG6XWXHpGq6Qv5cmNfi7cS5mtjJ2tgyeQbBs2UAR6KECeeMVKZBPLrtJunSDMst  
weyLXhRgPxpd14sk9tJPW9
```

Gyermekek nyilvános kulcsainak leszármaztatása

Mint azt előzőleg említettük, a hierarchikus determinisztikus pénztárcák nagyon hasznos jellemzője, hogy a gyermekek nyilvános kulcsai *anélkül* is előállíthatók a szülők nyilvános kulcsaiból, hogy ehhez titkos kulcsokra lenne szükség. Ezért aztán a gyermekek nyilvános kulcsai kétféleképpen is előállíthatók: egyrészt a gyermek titkos kulcsából, másrészről közvetlenül a szülő nyilvános kulcsából.

A kiterjesztett nyilvános kulcsból tehát a HD pénztárca egy ágának az összes *nyilvános kulcsa* (és csak a nyilvános kulcsok) leszármaztathatók.

Ezzel a trükkkel nagyon biztonságos csak-nyilvános-kulcsokat tartalmazó rendszerek hozhatók létre, ahol a szerver alkalmazásban csak a kiterjesztett nyilvános kulcs másolata van meg, és semmilyen titkos kulcsot sem tartalmaz. Az ilyen rendszerekben végtelen sok nyilvános kulcs és bitcoin cím hozható létre, de ezekről a címekről nem lehetséges pénzt költeni. A kiterjesztett titkos kulccsal egy másik, biztonságosabb szerveren a nyilvános kulcsoknak megfelelő összes titkos kulcs levezethető, a tranzakciók aláírhatók és a pénz elkölthető.

Ennek a megoldásnak az egyik gyakori alkalmazása az, hogy a kiterjesztett nyilvános kulcsot egy web szerveren installálják, amely egy e-kereskedelmi alkalmazást szolgál ki. A web szerver a leszármaztatónak függvényteljes minden tranzakció számára (pl. egy ügyfél bevásárló kosara számára) új bitcoin cím előállítására. A web szerveren nem lesz egyetlen egy titkos kulcs sem, mert azt ellophtatják. A HD pénztárcák nélkül csak úgy lehetne bitcoin címek ezreit előállítani, hogy a címet egy másik, biztonságos szerveren állítják elő, majd betöltsék őket az e-kereskedelmi alkalmazásba. Ez sok bonyodalommal járna, és állandó karbantartást igényelne, mert biztosítani kellene, hogy az e-kereskedelmi alkalmazás soha "ne fusson ki" a kulcsokból.

A megoldás egy másik gyakori alkalmazását a hideg tárolók vagy a hardver pénztárcák jelentik. Ebben az esetben a kiterjesztett titkos kulcsot egy papír pénztárca vagy egy hardver pénztárca tárolja, ilyen pl. a Terzor harver pénztárca, míg a kiterjesztett nyilvános kulcsot online tartják. A felhasználó tetszés szerint tud "fogadó" címetet létrehozni, míg a titkos kulcsok biztonságos módon, offline vannak tárolva. Az összegek elköltéséhez az szükséges, hogy a felhasználó a kiterjesztett titkos kulccsal egy offline bitcoin kliensben vagy egy hardver eszközzel (pl. a Trezorral) aláírja a tranzakciót. A [A szülő nyilvános kulcs kiterjesztése gyermek kulcsok levezetése céljából](#) szemlélteti, hogyan lehetséges a szülő nyilvános kulcs kiterjesztésével a gyermek kulcsok levezetése.

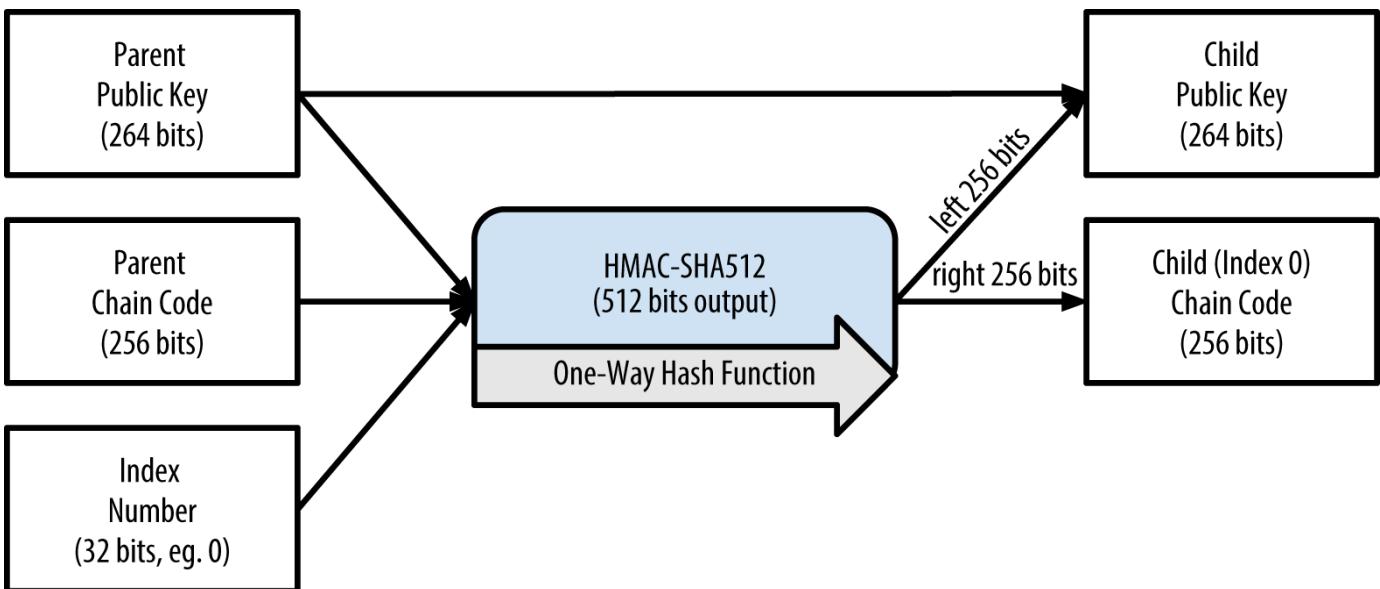

Figure 12. A szülő nyilvános kulcs kiterjesztése gyermek kulcsok levezetése céljából

Megerősített gyermek kulcsok előállítása

Az, hogy egy ág összes nyilvános kulcsa a kiterjesztett nyilvános kulcsból vezethető le, nagyon hasznos, de potenciális veszéllyel is jár. A kiterjesztett nyilvános kulcs alapján a gyermekek titkos kulcsa nem állítható elő. Mivel azonban a kiterjesztett nyilvános kulcs tartalmazza a lánckódot, ezért ha kiszivárog vagy az egyik gyermek titkos kulcsa, akkor ebből a lánc kód ismeretében az összes többi gyermek titkos kulcsa is előállítható. Egyetlen egy kiszivárgott titkos kulcs és a szülő lánckódja az összes gyermek titkos kódját felfedi. Ami még ennél is rosszabb, a gyermek titkos kulcsából és a szülő lánckódjából a szülő titkos kulcsa is megállapítható.

Ennek a veszélynek a kivédése érdekében a HD pénztárcák egy alternatív kulcs előállító függvényt használnak, az ún. *megerősített kulcs előállítást*, amely "megszakítja" a szülő nyilvános kulcsa és a gyermek lánckódja közötti összefüggést. A megerősített kulcs előállító függvény a szülő nyilvános kulcsa helyett a szülő titkos kulcsát használja a gyermek lánckódjának a levezetésére. Ez "tűzfalat" hoz létre a szülő/gyermek sorozatban, és a lánckód a szülő vagy a gyermek titkos kódját már nem tudja kompromittálni. A megerősített kulcs levezető függvény majdnem megegyezik a gyermekek szokásos titkos kulcs levezetési függvényével, kivéve, hogy a hash függvény a szülő nyilvános kulcsa helyett a szülő titkos kulcsát használja, amint azt a [Gyermek kulcsok megerősített levezetése, a szülő nyilvános kulcs nem szerepel benne](#) ábra mutatja.

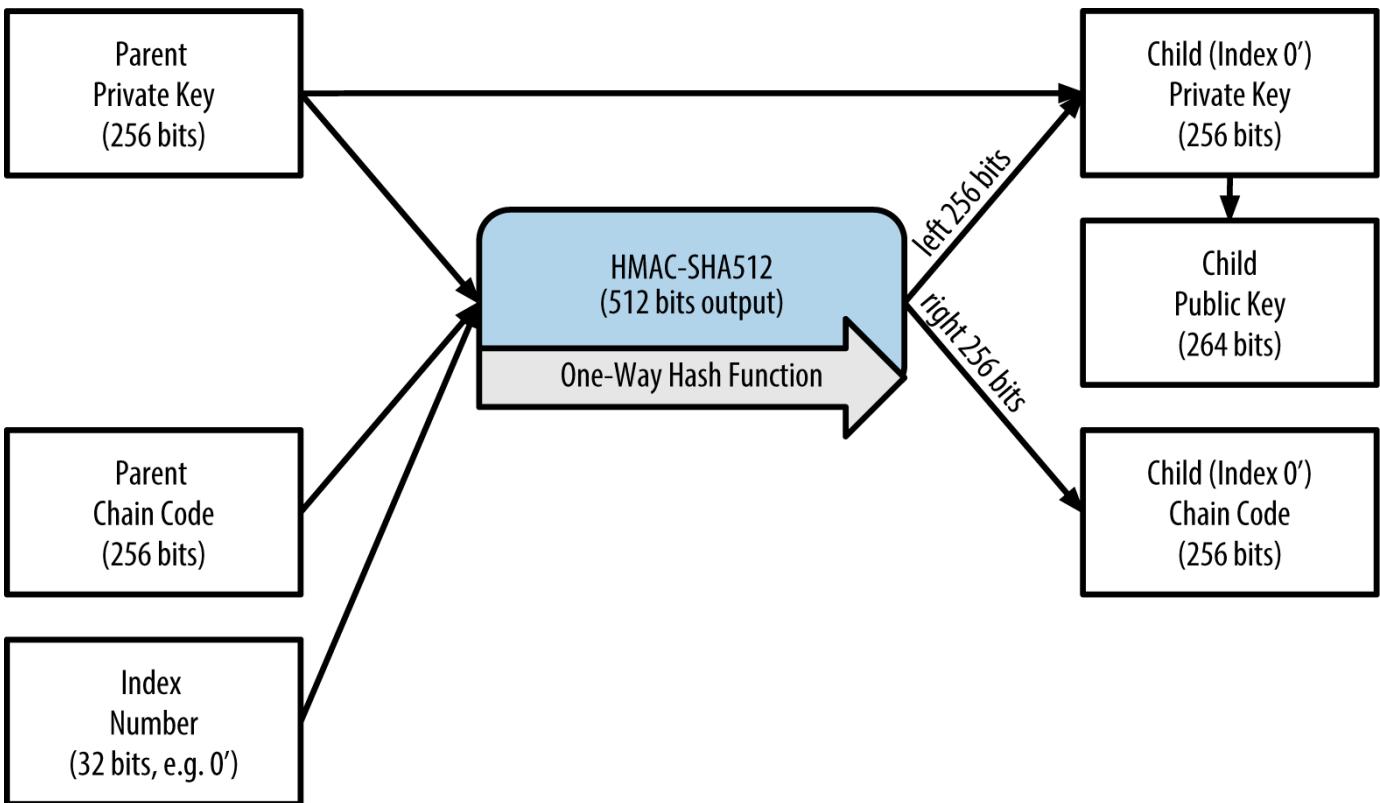

Figure 13. Gyermek kulcsok megerősített vezetése, a szülő nyilvános kulcs nem szerepel benne

Mikor megerősített titkos kulcs származtatás történik, a eredményként kapott titkos kulcs és a lánckód teljesen különbözik a szokásos származtató függvény eredményétől. Az így kapott "ágon" a kulcsokból olyan kiterjesztett nyilvános kulcsok állítható elő, melyek nem támadhatóak, mivel az általuk tartalmazott lánckód alapján semmilyen privát kulcsot sem lehet előállítani. Ennek megfelelően a megerősített származtatást használják arra, hogy a fát "elszigeteljék" a kiterjesztett nyilvános kulcsok szintje fölötti résztől.

Egyszerűen aról van szó, hogy ha a kiterjesztett nyilvános kulcsok kínálta kényelmet szeretnénk használni az ágak nyilvános kulcsainak a vezetése során, de nem szeretnénk kitenni magunkat a lánc kód kiszivárgása által okozott veszélynek, akkor a kiterjesztett nyilvános kulcsot egy megerősített szülőből kell létrehoznunk, nem pedig egy szokásos szülőből. A legjobb, ha a mesterkulcs 1. szintű gyermekéit mindig megerősített vezetéssel állítjuk elő, mert így meg tudjuk akadályozni a mesterkulcsok komponáltlóságát.

A szokásos és a megerősített kulcsképzés indexszámai

A kulcs képző függvényben az index szám egy 32 bites egész. Annak érdekében, hogy könnyű legyen megkülönböztetni a szokásos kulcsképzést a megerősített kulcsképzéstől, az indexszámot két tartományra osztották. A 0 és $2^{31}-1$ (0x0 és 0xFFFFFFFF) közötti indexszámokat *kizárólag* a szokásos normál kulcsképzésre használják. A 2^{31} és $2^{32}-1$ (0x80000000 és 0xFFFFFFFF) közötti indexszámokat pedig *kizárólag* a megerősített kulcsképzésre. Ezért, ha az indexszám 2^{31} -nél kisebb, akkor a gyermek normál módon lett képezve, míg ha az indexszám 2^{31} -nél nagyobb vagy egyenlő, akkor a gyermek megerősített módon lett képezve.

Az indexszám könnyeb megjelenítése érdekében a megerősített gyermeket esetén az indexszám kijelzése 0-tól kezdődik, de egy vessző áll mögötte. A szokásos gyermek kulcs kijelzése a 0-tól kezdődik, míg az első megerősített gyermek (melynek indexe 0x80000000) megjelenítése a következő: <markup>0'</markup>. A sorban a következő megerősített kulcs indexe 0x80000001, melynek megjelenítése 1', stb. A HD pénztárcáknál az i' index az jelenti, hogy $2^{sup}31</sup>+i$.

A HD pénztárca kulcs azonosítója (útvonal)

A HD pénztárcák kulcsait egy "útvonal" azonosítja, amelyben minden gyermeket szintet egy per jel (/) választja el egymástól (lásd a [Példák HD pénztárca útvonalakra táblázatot](#)). A titkos mesterkulcsból vezetett titkos kulcsok az "m" betűvel kezdődnek. A nyilvános mesterkulcsból vezetett nyilvános kulcsok az "M" betűvel kezdődnek. Ennek megfelelően a titkos mesterkulcs első gyermeké az m/0. A nyilvános kulcs első gyermeké az M/0. Az első gyermek második unokája az m/0/1, és így tovább.

Egy kulcs "ősei" jobbról balra olvashatók ki, amíg el nem jutunk ahhoz a mesterkulcsnak, amelyből a kulcs származik. Például az m/x/y/z azonosító azt a kulcsot jelenti, amely az m/x/y kulcs z-ik gyermeké, ahol az y az m/x y-ik gyermeké, ahol az x az m x-ik gyermeké.

Table 8. Példák HD pénztárca útvonalakra

HD útvonal	Kulcs leírása
m/0	A titkos mesterkulcsból (m) származó első (0) leszármazott titkos kulcsa.
m/0/0	Az első gyermek (m/0) első unokája
m/0'/0	Az első megerősített gyermek kulcs (m/0') első normális unokája
m/1/0	A második gyermek (m/1) első unokájának titkos kulcsa
M/23/17/0/0	A 24-ik gyermek 18-ik unokájának első dédunokájához tartozó nyilvános kulcs

Navigálás a HD pénztárca fa struktúrájában

A HD pénztárcák fa szerkezete hihetetlenül rugalmas. Mindegyik szülő kulcsnak 4 milliárd gyermeket lehet: 2 milliárd normális gyermeket és a 2 milliárd megerősített gyermeket. Ezen gyermekek minden gyermekének szintén 4 milliárd gyermeket lehet, és így tovább. A fa olyan mély lehet, amilyen mélyet szeretnénk, és végtelen sok generációt tartalmazhat. A rugalmassággal azonban együtt jár az is, hogy egészen nehéz ebben a végtelen fában a navigálás. Különösen nehéz a HD pénztárcák különféle implementációk közötti átmozgatása, mivel az ágak belső felépítésére végtelen sok lehetsőség van.

A Bitcoin Javítására tett Javaslatok (Bitcoin Improvement Proposals (BIP-ek)) megoldást nyújtanak erre a problémára: szabványos fa szerkezeteket javasolnak a HD pénztárcák felépítésére. A BIP0043 azt javasolja, hogy az első megerősített gyermek indexét különleges azonosító gyanánt használják, amely a fa szerkezet "célját" adja meg. A BIP0043 alapján a HD pénztárcáknak csak a fa 1-szintű ágait szabad

használnia, ahol a cél definiálása révén az index szám azonosítja a fa további részének névterét és szerkezetét. Például egy HD pénztárca, amely csak az m/i/ ágat használja, egy adott célra szolgál, és ezt a célt az "i" index szám adja meg.

A BIP0044 ennek a specifikációnak a kiterjesztésével egy többszörös számla szerkezetet javasol, melynek "célját" a BIP0043 alatt a 44' adja meg. Az összes, BIP0044 szerkezetnek megfelelő pénztárcát az azonosítja, hogy a fának csak egyetlen ágát használja: m/44'.

A BIP0044 definíciója szerint a fa szerkezet öt, előre definált szintből áll:

m / cél' / érme_típus' / számla' / visszajáró / cím_index

Az első szinten lévő "cél" értéke mindig 44'. A második szinten lévő "érme típus" a digitális pénzt fajtáját határozza meg, és ily módon több pénznem kezelését is lehetővé teszi egy HD pénztárcában: minden pénznemnek saját al-fája van a második szinten. Jelenleg három pénznem van definiálva: a Bitcoin az m/44'/0', Bitcoin Testnet az <markup>m/44'/1'</markup>; a Litecoin pedig az <markup>m/44'/2'</markup>.

A fa harmadik szintjét a "számla" alkotja, amely lehetővé teszi, hogy a felhasználók a pénztárcáikat logikailag különálló al-számlákra osszák, pl. könyvelési vagy szervezeti szempontok alapján. Például egy HD pénztárca az alábbi két "számlát" tartalmazhatja: <markup>m/44'/0'/0'</markup> és <markup>m/44'/0'/1'</markup>. Mindegyik számla a saját rész-fajának a gyökerét alkotja.

A negyedik szinten, a "visszajáró" pénz szintjén a HD pénztárcáknak két al-fája van: az egyik a fogadó címek, a másik a visszajáró pénz számára. Figyeljék meg, hogy míg az előző szintek megerősített kulcs származtatást használtak, ez a szint normál származtatást használ. Ez lehetővé teszi az ezen a szinten lévő kiterjesztett nyilvános kulcsok exportját, és nem fokozott biztonságú környezetben történő használatát. A HD pénztárca a használható címeket a negyedik szint gyermekéiként definiálja, vagyis a fa ötödik szintjéből lesz a "cím index". Például a fő számla harmadik fogadó címe az lesz, hogy M/44'/0'/0'/0/2. A [Példák a BIP0044 HD pénztárca szerkezetre](#) néhány további példát mutat.

Table 9. Példák a BIP0044 HD pénztárca szerkezetre

HD útvonal	Kulcs leírása
M/44'/0'/0'/0/2	A fő bitcoin számla harmadik nyilvános fogadó kulcsa
M/44'/0'/3'/1/14	A negyedik bitcoin számla visszajáró pénz kezelésre szolgáló 15-ik nyilvános kulcsa
m/44'/2'/0'/0/1	Egy Litecoin főszámla tranzakciók aláírására szolgáló második titkos kulcsa

Bitcoin Explorer-rel végzett kísérletk HD pénztárcákkal

A [\[ch03_bitcoin_client\]](#) részben bevezetett Bitcoin Explorer parancssori eszközzel különféle kísérleteket végezhetünk BIP0032 determinisztikus kulcsok előállítására és kiterjesztésére vonatkozóan, valamit különféle formátumokban tudjuk megjeleníteni őket :

```

$ bx seed | bx hd-new > m # új titkos mesterkulcs előállítása a magból, és tárolása
az "m" állományban
$ cat m # a titkos mesterkulcs kiiratása
xprv9s21ZrQH143K38iQ9Y5p6qoB8C75TE71NfpyQPdfGvzghDt39DHPFpovvtWZaRgY5uPwV7RpEgHs7cvdg
fiSJLjjbuGKGcjRyU7RGSS8Xa
$ cat m | bx hd-public # az M/0 kiterjesztett nyilvános kulcs előállítása
xpub67xpozcx8pe95XVuZLHXZeG6XWXHpGq6Qv5cmNfi7cS5mtjJ2ttypeQbBs2UAR6KEceeMVKZBPLrtJunS
DMstweyLXhRgPxpd14sk9tJPW9
$ cat m | bx hd-private # az m/0 kiterjesztett titkos kulcs előállítása
xprv9tyUQV64JT5qs3RSTJkXCWKMyUgoQp7F3hA1xzG6ZGu6u6Q9VMNjGr67Lctvy5P8oyaYAL9CAWrUE9i6G
oNMKUga5biW6Hx4tws2six3b9c
$ cat m | bx hd-private | bx hd-to-wif # az m/0 titkos kulcs kiiratása WIF form
átumban
L1pbvV86crAGoDzqmgY85xURkz3c435Z9nirMt52UbnGjYMzKBUN
$ cat m | bx hd-public | bx hd-to-address # M/0 bitcoin címének kiiratása
1CHCnCjgMNb6digimckNQ6TBVcTWBAmPHK
$ cat m | bx hd-private | bx hd-private --index 12 --hard | bx hd-private --index 4 # 
m/0/12'/4 előállítása
xprv9yL8ndfdPVeDWJenF18oiHguRUj8jHmVrqD97YQHeTcR3LCeh53q5PXPkLsy2kRaqqwoS6YZBLatZRy
UeAkRPe1kLR1P6Mn7jUrXFquUt

```

Kódolt titkos kulcsok (BIP0038)

A következő részben kulcsok és címek egyéb fajtáira fogunk példákat látni, pl. a kódolt (titkosított) titkos kulcsoka, script és multi-sig címekre, kérkedő címekre, valamint papír pénztárcákra.

Titkosított (kódolt) titkos kulcsok (BIP0038)

A titkos kulcsoknak titokban kell maradniuk. A titkos kulcsok *bizalmas* volta olyan evidencia, amelyet a gyakorlatban egészen nehéz megvalósítani, mivel ütközik egy ugyanilyen fontos biztonsági céllal, a *rendelkezésre állással*. A titkos kulcsok titokban tartása sokkal nehezebb, ha a titkos kulcsokról biztonsági másolatokat kell tárolni, nehogy elveszítsük őket. A pénztárcákban lévő, jelszóval védett titkos kulcsok biztonságban vannak, de a pénztárcáról biztonsági másolatot kell készíteni. Néha a felhasználók az egyik pénztárcából a másikba mozgatják át kulcsokat – például a pénztárca program újabb változatának installálásakor vagy egy másik programra való lecserélésekor. A titkos kulcsokról készített biztonsági mentések papíron (lásd a [Papír pénztárcák](#) részt) vagy külső tároló eszközön, pl. USB kulcson is tárolhatók. De mi történik, ha a másolatot ellopják vagy elveszítjük? Ezek az egymásnak ellentmondó biztonsági követelmények vezettek egy hordozható és kényelmes szabvány, a BIP0038 létrejöttéhez (lásd [\[bip0038\]](#)), mellyel a titkos kulcsok úgy titkosíthatók, hogy sok különféle pénztárca és bitcoin kliens megértse őket. (lásd [\[BIP0038\]](#)).

A BIP0038 szabvány a titkos kulcsok jelmonddattal történő titkosításáról, és Base58Check kódolásáról szól. Célja az, hogy a titkos kulcsok biztonságosan tárolhatók legyenek a mentő eszközön, és átvihetők

legyenek a pénztárcák között, vagy olyan körülmények között is kezelhetők legyenek, ahol a kulcs nyilvánosságra kerülhet. A BIP0038 titkosítási szabvány az AES-t (Advanced Encryption Standard) használja, melyet az Amerikai Szabványügyi Hivatal (NIST, National Institute of Standards and Technology) fogadott el, és széles körben használják kereskedelmi és katonai alkalmazásokban.

A BIP0038 titkosítás esetén a titkos kulcsból indulunk ki, amely általában Base58Check string formájában, „5” előtaggal, WIF formátumban (Wallet Import Format, pénztárca import formátum) van kódolva. Ezen kívül a BIP0038 titkosításnak egy jelmondatra – egy hosszú jelszóra – van szüksége, amely általában számos szóból vagy egy bonyolult alfanumerikus karakterláncból áll. A BIP0038 titkosítás eredménye egy olyan Bas58Check kódolású titkos kulcs, amely a 6P előtaggal kezdődik. Ha egy olyan kulccsal találkoznak, amely 6P-vel kezdődik, az azt jelenti, hogy a kulcs kódolt, és egy jelmondatra van szükség ahhoz, hogy WIF-formátumú titkos kulccsá tudjuk visszaalakítani (visszakódolni), amely 5-tel kezdődik, és bármelyik pénztárcában használható. Sok pénztárca alkalmazás felismeri a BIP0038 kódolású titkos kulcsokat. Ezek a kulcs dekódolása és importálása céljából megkérdezik a felhasználótól, hogy mi a jelmondat. Vannak egyéb alkalmazások, pl. a hihetetlenül hasznos web böngésző alapú [Bit Address](#), amellyel (a „pénztárca részletei” fülön) szintén elvégezhető a BIP0038 kulcsok dekódolása.

A BIP0038 titkosított kulcsokat leggyakrabban a papír pénztárcák esetén alkalmazzák. A papír pénztárcákkal a titkos kulcsok egy papírlapon tárolhatók. Ha a felhasználó egy erős jelmondatot választ, a BIP0038 kódolt papír pénztárcák nagyon biztonságosak, és kiválóan alkalmasan arra, hogy egy offline bitcoin tárolót hozzunk létre (ezeket „hűtő tárolónak” (cold storage) is hívják).

A [Példa egy BIP0038 kódolt titkos kulcsra](#) táblázatban látható kódolt kulcsok a bitaddress.org-gal lettek előállítva, és az szemléltetik, hogyan lehet a kulcsot a jelmondat beadásával dekódolni:

Table 10. Példa egy BIP0038 kódolt titkos kulcsra

Titkos kulcs (WIF)	5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2Jpbnk eyhfsYB1Jcn
Jelmondat	MyTestPassphrase
A titkosított kulcs (BIP0038)	6PRTHL6mWa48xSopbU1cKrVjpKbBZxcLRRCDctL J3z5yxE87MobKoXdTsJ

Fizetés script hashnek (P2SH, pay to script hash) címek és több aláírást megkövetelő (multi-sig) címek

Mint tudjuk, a hagyományos bitcoin címek „1”-gyel kezdődnek, és a nyilvános kulcsból származnak, a nyilvános kulcs pedig a titkos kulcsból. Az „1”-gyel kezdődő címekre bárki küldhet bitcoint, de csak az tudja elkölni, aki be tudja mutatni a titkos kulccsal létrehozott megfelelő aláírást és a nyilvános kulcs zanzáját.

A „3”-mal kezdődő bitcoin címek fizetés-script-hashnek (P2SH) bitcoin címek, melyeket néha hibásan több aláírást megkövetelő, vagy multi-sig címeknek hívnak. A bitcoin tranzakció kedvezményezettjét a script hash-ével, nem pedig a nyilvános kulcs tulajdonosával adják meg. Ezt az újítást 2012.

januárjában, a BIP0016 keretében vezették be (lásd [\[bip0016\]](#)). Az újítás széles körben elterjedt, mert lehetővé teszi, hogy magához a címhez legyen hozzárendelve valamilyen funkcionálitás. A hagyományos, „1” kezdetű bitcoin címeket használó tranzakciók neve fizetés-nyilvános-kulcs-hashnek (P2PKH, pay-to-public-key-hash). Ezekkel a hagyományos tranzakciókkal szemben, a „3” kezdetű címekre küldött pénzek esetében nem csak egy nyilvános kulcs hashének bemutatására és a tulajdonjogot bizonyító, titkos kulccsal történő aláírására van szükség. A követelmények meghatározása a cím létrehozásakor történik. A cím a hozzá tartozó összes bemenetet ugyanolyan módon korlátozza.

A fizetés-script-hashnek címét egy tranzakciós scriptből hozzák létre. Ez a tranzakció határozza meg, hogy ki költheti el a tranzakció kimenetét (részletesebben lásd a [\[p2sh\]](#) részt). A fizetés-scrip-hashnek cím kódolásához ugyanúgy a kettős hash függvényt kell használni, mint a hagyományos bitcoin címeknél, de a nyilvános kulcs helyett a scripten kell a műveletet elvégezni:

```
script hash = RIPEMD160(SHA256(script))
```

A eredményként kapott „script hash”-t Base58Check segítségével, „5” verzió előtaggal kódolják, ami egy 3-mal kezdődő címet eredményez. Pl. egy P2SH cím: 32M8ednmuyZ2zVbes4puqe44NZumgG92sM, amelyet a Bitcoin Explorer következő parancsaival lehet előállítani: script-encode, sha256, ripemd160, és base58check-encode (lásd [\[libbitcoin\]](#)). A parancsok a következőképpen használhatók:

```
$ echo dup hash160 [ 89abcdefabbaabbaabbaabbaabbaabbaabba ] equalverify checksig > script
$ bx script-encode < script | bx sha256 | bx ripemd160 | bx base58check-encode --version 5
3F6i6kwkevjR7AsAd4te2YB2zZyASEm1HM
```

TIP A P2SH nem feltétlenül egyezik meg egy több aláírást megkövetelő, szabványos multi-sig tranzakcióval. A P2SH *leggyakrabban* egy multi-sig scriptnek felel meg, de más tranzakciótípusok scriptjeit is ábrázolhatja.

Multi-signature címek és P2SH

Jelenleg a P2SH függvényt a leggyakrabban a multi-sig script esetén alkalmazzák. Mint a multi-sig script neve is mutatja, a tulajdonjog igazolásához és a pénz elköltséhez egynél több aláírást követel meg. A bitcoin multi-sig N kulcs esetén M aláírást követel meg. Ennek M-of-N multi-sig a neve, ahol M kisebb vagy egyenlő, mint N. Például, Bob, az [\[ch01_intro_what_is_bitcoin\]](#) részben megismert kávéház tulajdonos használhat olyan 1-of-2 multi-sig címeket, amelyeknél az egyik kulcs az övé, a másik a feleségéé, vagyis mindenketten el tudják költeni az ilyen címeken lévő zárolt tranzakció kimeneteket. Ez hasonlít a hagyományos bankok "közös számlájához", ahol a számlatulajdonosok bármelyike egyedül is képes számlaműveleteket végezni. Gopesh-nek, a web tervezőnek, aki Bob web helyét tervezte, lehet viszont egy 2-of-3 multi-sig címe az üzleti vállalkozásához, ami biztosítja, hogy a címről csak akkor lehet pénzt költeni, ha az üzlettársak közül legalább kettő aláírja a tranzakciót.

A [transactions] részben fogjuk megvizsgálni, hogyan lehet P2SH tranzakciókat létrehozni és hogyan lehet P2SH tranzakciókról pénzt költeni.

Kérkedő címek

A kérkedő címek olyan bitcoin címek, melyek olvasható üzeneteket tartalmaznak, például az 1LoveBPzzD72PUXLzCkYAtGFYmK5vYNR33 egy olyan érvényes cím, amely a „Love” (szeret) szót tartalmazza az „1” utáni négy Base-58 betűn. A kérkedő címekhez titkos kulcsok milliárdjait kell generálni és tesztelni, amíg a származtatott bitcoin címben létre nem jön a kívánt minta. Noha a kérkedő címet előállító algoritmusban vannak optimalizálások, a folyamat alapjában véve annak felel meg, hogy véletlenszerűen választunk egy titkos kulcsot, előállítjuk belőle a nyilvános kulcsot, ebből pedig a bitcoin címet, és leellenőrizzük, hogy megfelel-e a kívánt mintának – mindez milliárdnyiszor megismételve, amíg sikerrel nem járunk.

Ha találtunk egy kérkedő címet, amely megfelel a kívánt mintának, akkor a titkos kulcs épp úgy használható, mint bármely más címnél. A kérkedő címek épp olyan biztonságosak, mint a többi bitcoin cím. Ugyanaz az elliptikus görbükkkel történő titkosítás (ECC, Elliptic Curve Cryptography) és biztonságos hash algoritmus (SHA, Secure Hash Algorithm) van mögöttük, mint bármely más cím mögött. Egy adott mintával rendelkező kérkedő címnél sem lehet könnyebben megtalálni a titkos kulcsot, mint bármely más cím esetén.

Az [ch01_intro_what_is_bitcoin] fejezetben találkoztunk Eugéniával, aki egy gyermek-védelmi alap vezetője a Fülöp-szigeteken. Tegyük fel, hogy Eugénia egy bitcoin gyűjtést szervez, és a nagyobb reklám érdekében szeretne a gyűjtéshez egy kérkedő bitcoin címet használni. Eugénia egy olyan kérkedő címet fog létrehozni, amely úgy kezdődik, hogy „1Kids”, ezzel is elősegítve a gyerekek számára. Vizsgáljuk meg, hogyan hozható létre ez a kérkedő cím, és mit jelent mindez Eugénia gyűjtésének a biztonsága szempontjából.

Kérkedő címek előállítása

Fontos megértenünk, hogy a bitcoin cím egyszerűen csak egy szám, amely az Base-58 ábécé szimbólumaival van ábrázolva. Az „1Kids” minta keresése az 1Kids11111111111111111111111111111111 és az 1Kidszzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz között történhet. Kb. 58^{29} (kb. $1.4 * 10^{51}$) ilyen cím van ebben a tartományban, és ezek mindegyike úgy kezdődik, hogy „1Kids”. A [Az „1Kids” kezdetű kérkedő címek tartománya](#) táblázatban látható az „1Kids” kezdető címek címtartománya.

Table 11. Az „1Kids” kezdetű kérkedő címek tartománya

Mettől	1Kids11111111111111111111111111111111
	1Kids11111111111111111111111111111112
	1Kids11111111111111111111111111111113
	...
Meddig	1Kidszzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz

Tekintsük úgy az „1Kids” mintát, mint egy számot, és nézzük meg, milyen gyakran található meg ez a minta egy bitcoin címben (lásd [Egy kérkedő cím minta \(1KidsCharity\) előfordulási gyakorisága és a megtalálásához szükséges idő egy asztali számítógépen](#)). Egy átlagos asztali számítógéppel, melyben nincs semmilyen célhardver, másodpercenként kb. 100 000 kulcs vizsgálható meg.

Table 12. Egy kérkedő cím minta (1KidsCharity) előfordulási gyakorisága és a megtalálásához szükséges idő egy asztali számítógépen

Hossz	Minta	Gyakoriság	Átlagos keresési idő
1	1K	58-ból 1	< 1 millisec
2	1Ki	3364-ből 1	50 millisec
3	1Kid	195'000-ből 1	< 2 mp
4	1Kids	11 millióból 1	1 perc
5	1KidsC	656 millióból 1	1 óra
6	1KidsCh	38 milliárdból 1	2 nap
7	1KidsCha	2.2 millióból 1	3–4 hónap
8	1KidsChar	128 millióból 1	13–18 év
9	1KidsChari	7000 billióból 1	800 év
10	1KidsCharit	0.4 trillióból 1	46'000 év
11	1KidsCharity	23 trillióból 1	2.5 millió év

Mint látható, Eugénia nem fogja tudni az „1KidsCharity” címet belátható idő alatt létrehozni, még akkor sem, ha sok ezer számítógépet használ. minden egyes további karakter 58-szorosára növeli a nehézséget. A hét karakternél hosszabb mintákat általában speciális hardverrel, pl. erre a célre összeépített asztali számítógépekkel keresik, melyekben több grafikus feldolgozó egység (GPU-k")))(GPU, Graphical Processing Unit) található. Ezek általában olyan újrahasznosított bitcoin bányász „platformok”, melyek bitcoin bányászatra már gazdaságtalanok, de a kérkedő címek keresésére még hatékonyan használhatók. A GPU-val rendelkező rendszereken a kérkedő címek keresése sok nagysárenddel gyorsabb lehet, mint egy általános célú CPU-n.

Kérkedő címek úgy is előállíthatók, hogy megbízást adunk egy bányász közösségnak, amely ilyen címek keresésére szakosodott, lásd pl. a [Vanity Pool](#) web címet. Ez a bányatársaság a GPU hardverrel rendelkező tagok számára lehetővé teszi, hogy a kérkedő címek keresése révén bitcoinokhoz jussanak. Egy kis fizetség fejében (0.01 bitcoin, vagyis írásunk idején kb. 5\$ ellenében), Eugénia külső megbízást adhat a 7-karakterből álló minta megkeresésére, és ahelyett, hogy egy CPU-n hónapokig keresné a mintát, már néhány órán belül megkapja az eredményt.

Egy kérkedő cím előállítása a nyers erő módszerével történik: kipróbálunk egy véletlen kulcsot, és megnézzük, hogy az így kapott cím illeszkedik-e a kívánt mintával. Ha nem, akkor megismételjük a folyamatot. A [Kérkedő cím bányászat](#) egy példát mutat a "kérkedő címek bányászatára", vagyis egy

olyan C++ programot mutat be, mellyel kérkedő címek állíthatók elő. A példák a libbitcoin könyvtárat használják, melyet az [\[alt_libraries\]](#) részben ismertettünk.

Example 7. Kérkedő cím bányászat

```
#include <bitcoin/bitcoin.hpp>

// The string we are searching for
const std::string search = "1kid";

// Generate a random secret key. A random 32 bytes.
bc::ec_secret random_secret(std::default_random_engine& engine);
// Extract the Bitcoin address from an EC secret.
std::string bitcoin_address(const bc::ec_secret& secret);
// Case insensitive comparison with the search string.
bool match_found(const std::string& address);

int main()
{
    // random_device on Linux uses "/dev/urandom"
    // CAUTION: Depending on implementation this RNG may not be secure enough!
    // Do not use vanity keys generated by this example in production
    std::random_device random;
    std::default_random_engine engine(random());

    // Loop continuously...
    while (true)
    {
        // Generate a random secret.
        bc::ec_secret secret = random_secret(engine);
        // Get the address.
        std::string address = bitcoin_address(secret);
        // Does it match our search string? (1kid)
        if (match_found(address))
        {
            // Success!
            std::cout << "Found vanity address! " << address << std::endl;
            std::cout << "Secret: " << bc::encode_hex(secret) << std::endl;
            return 0;
        }
    }
    // Should never reach here!
    return 0;
}

bc::ec_secret random_secret(std::default_random_engine& engine)
{
```

```

// Create new secret...
bc::ec_secret secret;
// Iterate through every byte setting a random value...
for (uint8_t& byte: secret)
    byte = engine() % std::numeric_limits<uint8_t>::max();
// Return result.
return secret;
}

std::string bitcoin_address(const bc::ec_secret& secret)
{
    // Convert secret to pubkey...
    bc::ec_point pubkey = bc::secret_to_public_key(secret);
    // Finally create address.
    bc::payment_address payaddr;
    bc::set_public_key(payaddr, pubkey);
    // Return encoded form.
    return payaddr.encoded();
}

bool match_found(const std::string& address)
{
    auto addr_it = address.begin();
    // Loop through the search string comparing it to the lower case
    // character of the supplied address.
    for (auto it = search.begin(); it != search.end(); ++it, ++addr_it)
        if (*it != std::tolower(*addr_it))
            return false;
    // Reached end of search string, so address matches.
    return true;
}

```

NOTE

A fenti példa a `std::random_device`-t használja. A megvalósítástól függően ez akár egy kriptográfiaileg biztonságos véletlenszám generátor (cryptographically secure random number generator (CSRNG)) is lehet. A UNIX-szerű operációs rendszerek, pl. a Linux esetén ez a `/dev/urandom`-ot használja. A véletlenszám generátor itt csupán szemléltetési célokra szolgál. Éles rendszerben *nem* használható bitcoin kulcsok előállítására, mivel ez a megvalósítás nem rendelkezik elégsges biztonsággal.

Ezt a példát egy C fordítóval kell lefordítani, és össze kell szerkeszteni libbitcoin könyvtárral (előbb a libbitcoin könyvtárat kell installálni a rendszeren). A példa futtatása úgy lehetséges, hogy a `vanity-miner++` végrehajtható programot paraméterek nélkül futtatjuk (lásd [A kérkedő cím bányászatára vonatkozó példa fordítása és futtatása](#)). A program egy "1kid" kezdetű kérkedő címet próbál találni.

Example 8. A kérkedő cím bányászatára vonatkozó példa fordítása és futtatása

```
$ # A kód lefordítása g++ -szal
$ g++ -o vanity-miner vanity-miner.cpp $(pkg-config --cflags --libs libbitcoin)
$ # A példa futtatása
$ ./vanity-miner
Kérkedő címet találtam! 1KiDzkG4MxmovZryZRj8tK81oQRhbZ46YT
Titok: 57cc268a05f83a23ac9d930bc8565bac4e277055f4794cbd1a39e5e71c038f3f
$ # Újrafuttatáskor különböző lesz az eredmény
$ ./vanity-miner
Kérkedő címet találtam! 1Kidxr3wsmMzzouwXibKfwTYs5Pau8TUFn
Secret: 7f65bbbe6d8caa74a0c6a0d2d7b5c6663d71b60337299a1a2cf34c04b2a623
# A "time" használatával vizsgálható meg, mennyi ideig tart egy eredmény megtalálása
$ time ./vanity-miner
Kérkedő címet találtam! 1KidPWhKgGRQWD5PP5TAnGfDyfWp5yceXM
Titok: 2a802e7a53d8aa237cd059377b616d2bfcfa4b0140bc85fa008f2d3d4b225349

real    0m8.868s
user    0m8.828s
sys     0m0.035s
```

A mintapélda néhány másodperc alatt talált egy három karakteres mintát ("kid), amint azt az időmérésre szolgáló time Unix parancsból láthatjuk. A search keresési minta megváltoztatásával megvizsgálhatjuk, hogy meddig tart egy négy vagy öt karakteres minta megtalálása!

A kérkedő címek biztonsága

A kérkedő címek valódi kételű kardot jelentenek, mert a biztonság fokozható is, de *csökkenthető* is velük. Ha a kérkedő címeket a bitonság javítására használjuk, a jellegzetes címek megnehezítik, hogy a támadó a saját címét helyettesítse be, és az ügyfelek neki fizessék. Sajnos, a kérkedő címek azt is lehetővé teszik, hogy bárki létrehozzon egy olyan címet, ami *hasonlít* egy másik véletlen címhez, vagy akár egy másik kérkedő címhez, és így be tudja csapni az ügyfeleket.

Eugénia eljárhat úgy, hogy egy véletlenszerűen generált címet tesz közzé (pl. 1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy), amelyre bárki elküldheti az adományát. Vagy generálhat egy kérkedő címet is, amelynek 1Kids a kezdete, hogy jellegzetesebbé tegye a címet.

Mindkét esetben az egyetlen fix cím használatának (az egyes adományozóknak külön, dinamikusan generált dinamikus címekkel szemben) az a vészélye, hogy egy tolvaj behatolhat a web helyre, és a saját címével helyettesítheti a címet, ezzel az adományokat magához irányíthatja át. Ha az adományokat fogadó cím számos különböző helyen lett reklámozva, akkor a felhasználók az utalás előtt vizuálisan ellenőrizni tudják a címet, hogy valóban ugyanaz-e a cím, mint amit a web helyen, a nekik küldött levélben vagy szórólapon láttak. Egy olyan véletlen cím esetében, mint amilyen pl. a 1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy, az átlagos felhasználó az első néhány karaktert ellenőrzi, például a "1J7mdg"-t, és ha ez egyezik, akkor úgy tekinti, hogy a cím helyes. Ha valaki lopási céllal egy

hasonlónak látszó címet állít elő egy kérkedő címet generáló programmal, akkor gyorsan generálható egy olyan cím, melynek első néhány karaktere megegyezik az adománygyűjtés címével. [Egy véletlen címmel egyező kérkedő cím előállítása](#):

Table 13. Egy véletlen címmel egyező kérkedő cím előállítása

Eredeti véletlen cím	1J7mdg5rbQyUHENYdx39WVWK7fsLpEoXZy
Kérkedő cím (4 kar. egyezés)	1J7md1QqU4LpctBetHS2ZoyLV5d6dShhEy
Kérkedő cím (5 kar. egyezés)	1J7mdgYqyNd4ya3UEcq31Q7sqRMXw2XZ6n
Kérkedő cím (6 kar. egyezés)	1J7mdg5WxGENmwyJP9xuGhG5KRzu99BBCX

Növeli-e egy kérkedő cím a biztonságot? Ha Eugénia azt a kérkedő címet állítja elő, hogy 1Kids33q44erFfpeXrmDSz7zEqG2FesZEN, a felhasználók a kérkedő karaktereket, valamint *az ezek mögött álló néhány karaktert* fogják megvizsgálni, pl. a cím "1Kids33" részét. Ez arra kényszeríti a támadót, hogy egy olyan kérkedő címet állítson elő, amely legalább 6 karakter hosszú, de ehhez 3364-szer (58 * 58) több munkára van szükség, mint Eugéniának a 4 karakteres kérkedő címéhez. Lényegében az Eugénia (vagy az általa megfizetett bányászközösségi) által elvégzett munka arra „kényszeríti” a támadót, hogy hosszabb kérkedő címet állítson elő. Ha Eugénia egy bányászközösséget fogad föl egy 8 karakter hosszú kérkedő cím előállítására, akkor ezáltal a támadó a 10 karakteres tartományba kényszerül, amelynek személyi számítópen lehetetlen az előállítása, de még egy cél-hardverrel vagy bányászközösséggel is nagyon költséges. Ami Eugéniának még megfizethető, a támadónak megfizethetetlen, különösen akkor, ha a csalás által szerezhető pénz arra sem elég, hogy fedezze a kérkedő cím előállításának a költségét.

Papír pénztárcák

A papír pénztárcák papírra kinyomtatott privát kulcsok. A papír pénztárca kényelemi okokból gyakran a titkos kulcsra tartozó bitcoin címet is tartalmazza, de ez nem feltétlenül szükséges, mivel a bitcoin cím előállítható a titkos kulcsból. A papír pénztárcák nagyon hatékony módszert jelentenek biztonsági mentések, vagy offline bitcoin tárolók létrehozására. Az offline bitcoin tárolók neve: „hideg tároló”. Mentési mechanizmusként a papír pénztárca védelmet jelent az ellen, nehogy egy számítógép meghibásodásakor elvesszen a kulcs, pl. ha a számítógépnek tönkremegy a diszkje, vagy ha ellopják a számítógépet, vagy ha a kulcs véletlenül törlésre kerül. A papír pénztárcák „hideg tárolóként” nagyon biztonságosak a hackerekkel, key-loggerekkal és más számítógépes fenyegésekkel szemben, ha offline állították elő őket, és soha nem voltak online rendszeren tárolva.

A papír pénztárcák sokféle alakban és méretben léteznek, de lényegében csupán egy papírra kinyomtatott kulcsból és címből állnak. A papír pénztárcáknak ez a legegyszerűbb alakja: [A legegyszerűbb papír pénztárca: a bitcoin cím és a titkos kulcs kinyomtatva](#)

Table 14. A legegyszerűbb papír pénztárca: a bitcoin cím és a titkos kulcs kinyomtatva

Bitcoin cím	Titkos kulcs (WIF)
1424C2F4bC9JidNjjTUZCbUxv6Sa1Mt62x	5J3mBbAH58CpQ3Y5RNJpUKPE62SQ5tfcvU2Jpbnk eyhfsYB1Jcn

A papír pénztárcák könnyen előállíthatók olyan eszközökkel, mint pl. a bitaddress.org címen található kliens-oldali Javascript generátor. Ez a web lap a kulcsok és a papír pénztárcák előállításához szükséges összes kódot tartalmazza, és a működéséhez nincs szükség Internet kapcsolatra. Használatához mentsük el a HTML oldalt a lokális meghajtónkra vagy egy külső USB meghajtóra. Szakítsuk meg az Internet kapcsolatot, és nyissuk meg az állományt egy Web böngészőben. Még jobb, ha egy friss operációs rendszert töltünk be, pléldául egy CDROM-ról bootolható Linuxot. Míg offline vagyunk, az eszköz által generált kulcsok a helyi nyomtatón egy USB kábellel (nem Wifi-vel) kinyomtathatók, ezáltal olyan papír tárcák állíthatók elő, melyek kulcsai csak a papíron léteznek, és soha nem voltak online rendszerben tárolva. Ha ezeket a papír pénztárcákat egy tűz-biztos széfbe tesszük, és bitcoint „küldünk” a bitcoin címeikre, akkor így egy egyszerű, de nagyon hatékony „hideg tárolót” valósítunk meg. A [Példa egy egyszerű papír tárcára a bitaddress.org-ról](#) ábrán egy papír pénztárca látható, amely a bitaddress.org segítségével lett előállítva.

Figure 14. Példa egy egyszerű papír tárcára a bitaddress.org-ról

Az egyszerű papír pénztárcák hátránya az, hogy a kinyomtatott kulcsok sebezhetők a lopással szemben. Ha egy tolvaj hozzáfér a papír tárcához, akkor ellophatja vagy lefényképezheti a kulcsokat, és a birtokába juthat a kulcsok által őrzött bitcoinoknak. Egy fejlettebb papír pénztárca rendszer BIP0038 kódolt privát kulcsokat használ. A papír tárcára kinyomtatott kulcsokat jelmondat védi, melyet a tulajdonos kívülről tud. A jelmondat nélkül a kódolt kulcsok használhatatlanok. Ugyanakkor ez a megoldás még mindig jobb, mint egy jelszóval védett pénztárca, mert a kulcsok soha sem voltak online, és fizikailag kell őket elővenni egy széfből vagy más, fizikailag biztonságos tárolóból. A [Példa egy kódolt papír tárcára a bitaddres.org-ról](#). A jelmondat: „test” ábrán egy BIP0038 titkosított privát kulccsal rendelkező papír pénztárca látható, amely a bitaddress.org segítségével lett létrehozva.

Figure 15. Példa egy kódolt papír tárcára a bitaddres.org-ról. A jelmondat: „test”

WARNING

Egy papír tárcába akár többször is lehet pénzt küldeni, de a pénzt csak egyszer lehet belőle felvenni. Ekkor a benne lévő összes pénzt el kell költeni. Ez azért van így, mert a pénz elköltése során felfedjük a privát kulcsot, másfelől azért, mert némelyik pénztárca a visszajáró pénznek egy további, újabb címet állít elő, ha nem az egész összeget költjük el. Mindent úgy költhetünk el, ha papír tárcában lévő összes pénzt felvesszük, és a maradék pénzt egy új papír tárcába küldjük.

Sokféle méretű és kivitelű papír tárca van, melyeknek különféle tulajdonságaik vannak. Némelyik ajándékul szolgál, és az alkalomhoz illő témaik vannak, pl. Karácsonyi vagy Újévi jelenetek. Mások arra a célra szolgálnak, hogy egy banki páncélteremben vagy széfben őrizzük őket. Ezeknél a privát kulcs valamilyen módszerrel el van takarva, pl. nem átlátszó, lekaparható matricával, vagy össze van hajtogatva és egy biztonságos öntapadó fóliával van leragasztva. Az alábbi `<xref linkend="paper_wallet_bpw" xrefstyle="select: labelnumber"/>` és `<xref linkend="paper_wallet_spw" xrefstyle="select: labelnumber"/>` közötti ábrákon különféle papír tárcák láthatók.

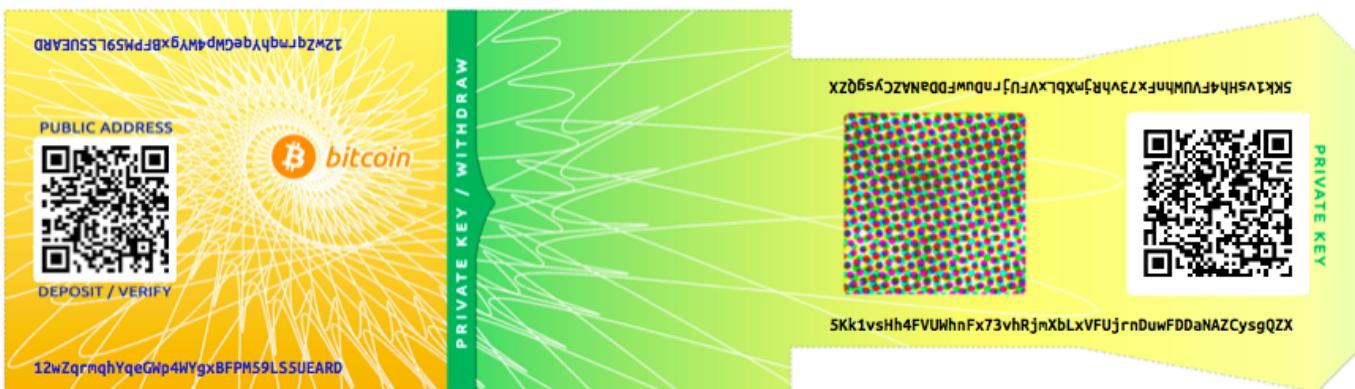

Figure 16. Példa egy papír tárcára a bitcoinpaperwallet.com-ról, ahol a titkos kulcs egy összehajtható fülön van.

Figure 17. A bitcoinpaperwallet.com-ról származó papír tárca, ahol a titkos kulcs rejte van.

Más típusok leválasztható ellenőrző szelvények formájában a kulcsból és a címiből több példányt tartalmaznak, hasonlóan a jegyek ellenőrző szelvényeihez, ezáltal több példányban tárolhatók, ami megvédi őket a tűzesetek, árvizek és más természeti katasztrófák ellen.

Figure 18. Példa egy papír tárcara, amely egy tartalék „fülön” a kulcsok további másolatait tartalmazza.

Tranzakciók

Bevezetés

A tranzakciók a bitcoin rendszer legfontosabb részei. A bitcoinban minden más úgy lett megtervezve, hogy biztosítsa a tranzakciók létrehozását, hálózaton kereszttüli továbbítását, ellenőrzését és végül a tranzakciók hozzáadását a rendszer globális főkönyvéhez, a blokkláncchoz. A tranzakciók olyan adatstruktúrák, melyek az érték átruházását kódolják a bitcoin rendszer résztvevői között. Mindegyik tranzakció egy nyilvános bejegyzés a bitcoin kettős könyvelésében, a blokkláncban.

Ebben a fejezetben a tranzakciók különféle fajtáit vizsgáljuk: mit tartalmaznak, hogyan hozhatók létre, hogyan ellenőrizhetők és hogyan válnak az összes tranzakciót megörökítő maradandó feljegyzés részévé.

A tranzakciók életciklusa

A tranzakciók életciklusa a tranzakció létrehozásával kezdődik. Ezután a tranzakció aláírásra kerül, vagyis egy vagy több aláírás kerül rá, ami engedélyezi a tranzakció által hivatkozott összegek elköltését. A tranzakció ezután továbbításra kerül a bitcoin hálózatban. A hálózat minden egyes csomópontja (részttvevője) ellenőri a tranzakciót, és továbbítja azt, amíg a tranzakció el nem jut a hálózat (majdnem) valamennyi csomópontjához. Végül a tranzakciót egy bányász csomópont ellenőri, és befoglalja egy tranzakciót tartalmazó blokkba, amely a blokkláncban tárolódik.

Miután a tranzakció a blokkláncban tárolásra került, és a blokkot elégéges számú további blokk (megerősítés) követi, a tranzakció a bitcoin főkönyv állandó részévé válik, és az összes résztvevő érvényesnek tekinti. A tranzakció által az új tulajdonoshoz rendelt összeget ezután egy újabb tranzakcióban lehet elkölni. Az új tranzakcióval tovább bővül tulajdonosi lánc, és a tranzakciós életciklus ismét elkezdődik.

Tranzakciók létrehozása

Segítségünkre lehet, ha a tranzakciót úgy képzeli el, mint egy papír csekket. Egy csekkhez hasonlóan a tranzakció is egy olyan eszköz, amellyel pénz továbbítási szándék fejezhető ki, de a pénzügyi rendszer számára csak akkor lesz látható, ha már fel lett adva végrehajtásra. A csekkhez hasonlóan a tranzakció kezdeményezője sem feltétlenül azonos a tranzakció aláírójával.

Tranzakciókat online vagy offline módon bárki létrehozhat, még akkor is, ha a tranzakciót létrehozó személy nincs meghatalmazva arra, hogy aláírja a számlát. Például egy pénztáros előkészítheti azokat a csekkeket, amelyeket az igazgató ír alá. Hasonló módon, egy pénztáros létre tud hozni olyan bitcoin tranzakciókat, melyek később az igazgató digitális aláírása érvényesít. Míg a csekk esetében az összeg forrását egy adott számla jelenti, a bitcoin tranzakció nem egy számlára, hanem bizonyos előző tranzakciókra hivatkozik.

A tranzakciót a létrehozása után a forrás összeg tulajdonosa (vagy tulajdonosai) aláírják. Ha a

tranzakció alakilag helyes és alá lett írva, akkor érvényessé válik, és az összes olyan információt tartalmazza, amely a pénzküldés végrehajtásához szükséges. Utolsó lépésként az érvényes tranzakciónak el kell jutnia a bitcoin hálózatba, hogy továbbításra kerülhessen, és egy bányász befoglalhassa a nyilvános főkönyvbe, a blokklánca.

====A bitcoin tranzakció elküldése a bitcoin hálózatnak

Először is a tranzakciót el kell juttatni a bitcoin hálózatba, hogy továbbításra kerülhessen a többi csomópontnak és be lehessen foglalni a blokklánca. Lényegében egy bitcoin tranzakció csupán 300-400 bájt adat, melynek a több tízezer bitcoin csomópont mindegyikéhez el kell jutnia. A küldőnek nem kell megbízna a tranzakció szétsugárzsára használt csomópontokban, ha több csomópontot használatával biztosítja, hogy a tranzakció biztosan szétterjedjen. A csomópontoknak nem kell bízniuk a küldőben, és nem kell megállapítaniuk a küldő „személyazonosságát”. Mivel a tranzakció alá van írva, és nem tartalmaz bizalmas adatokat, titkos kulcsokat vagy tanúsítványokat, bármilyen mögöttes hálózati átviteli mechanizmussal közvetíthető. Ezzel szemben a hitelkártya tranzakciók bizalmas adatokat tartalmaznak, és csak titkosított hálózati kapcsolaton továbbíthatók. A bitcoin tranzakciók viszont bármilyen hálózatot használhatnak. Ha a tranzakció képes eljutni egy bitcoin csomóponthoz, amely továbbítja azt a bitcoin hálózatnak, lényegtelen, hogy a tranzakció hogyan jutott el az első csomóponthoz.

A bitcoin tranzakciók emiatt nem titkosított hálózati kapcsolatokkal is eljuttathatók a bitcoin hálózatba. Használható pl. Wifi, Bluetooth, Chirp, vonalkódok, vagy egy web nyomtatványba történő bemásolás. Rendkívüli esetekben a bitcoin tranzakció csomagkapcsolt rádióval, műholdas reléállomással vagy rövidhullámú adással is továbbítható. Ha fontos a fedett és zavarásmentes kommunikáció, akkor szort spektrumú kommunikáció vagy frekvencia ugrásos rendszerek használhatók. A bitcoin tranzakciók még hangulatjelzések (smileys) segítségével is kódolhatók, posztolhatók nyilvános fórumokon, vagy elküldhetők szöveges üzenet vagy Skype üzenet formájában. A bitcoin a pénzt adatstruktúrává változtatja át, és lényegében mindenkinek lehetővé teszi a bitcoin tranzakciók létrehozását és végrehajtását.

A tranzakciók szétterjedése a bitcoin hálózatban

Miután a bitcoin tranzakciót továbbítottuk a bitcoin hálózat egy tetszőleges csomópontjának, a csomópont ellenőri a tranzakciót. Ha a tranzakció érvényes, akkor a csomópont továbbítja a vele kapcsolatban lévő többi csomópontnak, és a sikerről szinkron módon egy üzenetet ad vissza a kezdeményezőnek. Ha a tranzakció érvénytelen, akkor a csomópont elutasítja a tranzakciót, és az elutasítás tényéről szinkron módon egy üzenetet küld a kezdeményezőnek.

A bitcoin hálózat egy peer-to-peer hálózat, ami azt jelenti, hogy mindegyik bitcoin csomópont kapcsolatban van pár további bitcoin csomóponttal. Ezeket a csomópontokat a kliens a peer-to-peer protokoll révén, az induláskor találja meg. Az egész hálózat egy lazán kapcsolódó háló, melynek nincs rögzített topológiája vagy valamilyen adott szerkezete, és amelyben az összes csomópont egyenrangú. Az üzeneteket, pl. a tranzakciókat és a blokkokat az egyes csomópontok mindeneknak a csomópontoknak továbbítják, melyekkel kapcsolatban vannak. Ezt a folyamatot "elárasztásnak" ("flooding") hívják. Ha bármelyik csomópontra egy új, érvényes tranzakció érkezik, a csomópont továbbküldi azt a vele kapcsolatban lévő szomszédos csomópontoknak. A szomszédok mindegyik

továbbküldi a vele kapcsolatban lévő csomópontoknak, és így tovább. Ily módon néhány másodperc alatt az érvényes tranzakció egy exponenciálisan bővülő hullámban tovaterjed a hálózatban, amíg minden egyes kapcsolódó csomóponthoz el nem jut.

A bitcoin hálózat úgy lett megtervezve, hogy a tranzakciókat és a blokkokat hatékony módon továbbítsa az összes csomópontnak, és a külső támadásokkal szemben védett legyen. A bitcoin rendszerrel szembeni támadások (pl. spamming, DDoS) kivédése érdekében mindegyik csomópont a többitől függetlenül minden egyes tranzakciót ellenőriz, mielőtt továbbítaná. Egy helytelen formátumú tranzakció egy csomópontnál nem jut tovább. A tranzakciók ellenőrzésére szolgáló szabályokat részletesebben a [\[tx_verification\]](#) rész ismerteti.

A tranzakciók szerkezete

A tranzakció egy olyan *adatstruktúra*, amely pénz küldést tesz lehetővé a pénzforrások, vagyis a *bemenetek* és a rendeltetési helyek, vagyis *kimenetek* között. A tranzakció bemeneteinek és kimeneteinek nincs semmi közük sem a számlákhoz vagy a személyazonosságokhoz. Inkább úgy képzeljék el őket, mint bitcoint mennyiségeket, bitcoin darabkákat, melyek egy olyan titokkal lettek zárolva, melyet csak a tulajdonos vagy a titkot ismerő személy tud megszűntetni. A tranzakció számos mezőt tartalmaz, amint azt a [Egy tranzakció szerkezete](#) mutatja:

Table 1. Egy tranzakció szerkezete

Méret	Mező	Leírás
4 bájt	Verzió	Megadja, hogy melyek a tranzakció által követett szabályok
1-9 bájt (VarInt)	Input Counter	A tranzakció bemeneteinek a száma
Változó	Inputs	Egy vagy több tranzakció bemenet
1-9 bájt (VarInt)	Output Counter	A tranzakció kimeneteinek a száma
Változó	Outputs	Egy vagy több tranzakció kimenet
4 bájt	Locktime	Unix időbélyeg vagy blokk szám

Tranzakció zárolási idő

A Locktime (Zárolási idő) definiálja, hogy a tranzakció legkorábban mikor adható a blokklánchoz. A referencia kliensben nLockTime a neve. A legtöbb tranzakcióban 0 az értéke, ami az azonnali végrehajtásnak felel meg. Ha a Locktime nem nulla, és 500 millió alatti szám, akkor blokk magasságként van értelmezve, és azt jelenti, hogy a tranzakció nem érvényes, és a megadott blokk magasság elérése előtt nem kerül továbbításra ill. nem kerül be a blokkláncba. Ha az érték 500 millió feletti, akkor Unix időbelyeget (az 1970. jan. 1. óta eltelt másodpercek számát) jelenti, és a tranzakció a megadott idő előtt nem érvényes. A zárolási idővel rendelkező tranzakciókat, melyekben jövőbe mutató idő vagy jövőbeli blokk szerepel, az őket létrehozó rendszerben kell megőrizni, és csak akkor szabad a bitcoin hálózatba továbbítani, ha már érvényesekké váltak. A zárolási idő megfelel egy papír alapú csekk antedatálásának.

Tranzakció kimenetek és bemenetek

Egy bitcoin tranzakció alapvető építő eleme az *elköltetlen tranzakció kimenet* vagy UTXO (unspent transaction output). Az UTXO a bitcoin oszthatatlan darabja, amely egy adott tulajdonoshoz van kötve, szerepel a blokkláncban, és az egész hálózat által elismert pénzegység. A bitcoin hálózat az összes rendelkezésre álló (el nem kültött) UTXO-t nyomon követi. Ezek száma jelenleg a milliós tartományban van. Ha a felhasználónak bitcoint küld valaki, az összeg nagysága a blokkláncon belül UTXO-ként van rögzítve. Így aztán egy felhasználó bitcoinjai UTXO-k formájában tranzakciók százai és blokkok százai között lehetnek szétszórva. Igazából nincs is olyasmi, hogy egy bitcoin cím egyenlege vagy számla egyenlege, csak szétszórt UTXO-k vannak, melyek egy adott felhasználóhoz vannak kötve. A felhasználó bitcoin egyenlege egy olyan fogalom, amely a pénztárca szintjén jelenik meg. A felhasználó egyenlegét a pénztárca számítja ki oly módon, hogy végigpásztázza a blokkláncot és összegzi az adott felhasználóhoz tartozó összes UTXO-t.

TIP A bitcoinban nincsenek számlák ill. egyenlegek, csak *el nem költött tranzakció kimenetek* (UTXO-k) vannak, melyek szét vannak szórva a blokkláncban.

Az UTXO-kat satoshiban mérjük, és tetszőleges értékük lehet. A dollár esetében a legkisebb egység a két tizedesjeggyel ábrázolható cent. Hasonló módon a bitcoinnál a legkisebb egység a nyolc tizedesjeggyel ábrázolható satoshi. Noha egy UTXO értéke teteszőleges lehet, a létrejöté után már épp úgy oszthatatlan, mint egy érme, amely nem vágható ketté. Ha az UTXO nagyobb, mint a tranzakció kívánt értéke, akkor is teljes mértékben el kell költeni, és a tranzakcióban visszajáró pénzt kell generálni. Más szóval, ha van egy 20 bitcoinos UTXO-nk, és 1 bitcoint szeretnénk kifizetni, akkor a tranzakciónknak az egész 20 bitcoinos UTXO-t el kell költenie, és két kimenetet kell létrehozni: az első kimenet 1 bitcoint fizet a kívánt címzettnek, a második a visszajáró 19 bitcoin uralja a saját pénztárcánkba. Emiatt a bitcoin tranzakciónak legtöbbször a visszajáró pénzt is kezelniük kell.

Képzeljünk el egy vásárlót, aki 1.50 \$-ért vesz valamilyen italt, benyúl a pénztárcájába, és megpróbálja érmékkel és bankjegyekkel kifizetni az 1.50 \$-os összeget. Fizethet egy dolláros bankjeggyel és két negyeddolláros érmével, vagy aprópénzzel (6 db negyeddollárossal), vagy akár egy nagyobb címletű

bankjeggyel is (pl. egy 5 dolláros bankjeggyel). Ha a vásárló egy nagyobb címletű bankjeggyel, pl. egy 5 dollárossal fizet, akkor 3.50 \$ visszajár, ezt elteszi a pénztárcájába, és jövőbeli tranzakciókban tudja felhasználni.

Hasonlóképpen, egy bitcoin tranzakció is a felhasználónál rendelkezésre álló, különféle címletű UTXO-kból jön létre. A tranzakció nem tudja az UTXO-kat félbe vágni, mint ahogy egy dolláros bankjegy sem vágható félbe. A felhasználó pénztárca alkalmazása a felhasználó számára rendelkezésre álló UTXO-k közül általában úgy válogatja össze a különböző értékeket, hogy azok a kívánt tranzakció összegénél nagyobb vagy egyenlő összeget eredményezzenek.

A valós élethez hasonlóan a bitcoin alkalmazás is különféle módszereket használhat a vásárlás összegének kifizetéséhez: használhat több kisebb egységet, és a segítségükkel pontosan megadhatja a kívánt összeget, vagy használhat egy, a tranzakció összegénél nagyobb egységet, és ilyenkor pénzt kap vissza. Az UTXO-k kezelésének bonyolult műveletét a pénztárca automatikusan végzi, a felhasználók ezt észre sem veszik. Csak akkor van ennek jelentősége, ha az UTXO-kból egy programmal állítunk elő egy tranzakciót.

A tranzakció által elfogyasztott UTXO-kat a tranzakció bemeneteinek, míg a tranzakció által létrehozott UTXO-kat a tranzakció kimeneteinek nevezzük. Ily módon bitcoin érték-darabkák vándorolnak tulajdonosról tulajdonosra a tranzakciós láncon, ennek során UTXO-k semmisülnek meg és UTXO-k jönnek létre. A tranzakciók úgy fogyasztanak el egy adott UTXO-t, hogy az adott tulajdonos az aláírással felszabadítja azt a zárolás alól, és úgy hoznak létre egy új UTXO-t, hogy azt az új tulajdonos bitcoin címéhez kötik.

A bemeneti és kimeneti láncból kilóg egy speciális tranzakciótípus, az ún. *coinbase* tranzakció, amely mindegyik blokkban az első tranzakció. Ezt a tranzakciót a „nyertes” bányász helyezi el a blokkban. Ez a tranzakció vadonatúj bitcoinokat hoz létre, melyek a nyertes bányásznak fizetendők ki, jutalmul a bányászatért. A bitcoinban így jön létre az új pénz a bányászat során, amint azt a [ch8] című részben látni fogjuk.

TIP Mi volt előbb? A bemenetek vagy a kimenetek, a tyúk vagy a tojás? Tulajdonképpen a kimenetek voltak előbb, mert a coinbase tranzakcióknak, melyek új bitcoinokat állítanak elő, nincsenek bemeneti és kimeneteket hoznak létre a semmiből.

A tranzakció kimenetei

Minden bitcoin tranzakció kimeneteket hoz létre, ezeket a bitcoin főkönyv örökíti meg. Ezen kimenetek szinte mindenike, egy típus kivételével (lásd [Adat kimenet \(OP_RETURN\)](#)) elkölthető bitcoin darabokat hoz létre, melyeket *elköltetlen tranzakció kimeneteknek*, vagy UTXO-nak hívunk. Az UTXO-kat az egész hálózat általánosan elfogadja, és a tulajdonos egy jövőbeli tranzakcióban elkölni. Valakinek bitcoint küldeni egyenértékű azzal, hogy olyan el nem költött tranzakció kimenetet (UTXO-t) hozunk létre, amely a címzett bitcoin címéhez tartozik, és a címzett tudja elkölni.

Az UTXO-kat mindenek teljes bitcoin kliens a memóriában tartja, egy *UTXO pool*-nak nevezett adatbázisban. Az új tranzakciók az UTXO pool-ból fogyasztanak (költenek) el egy vagy több kimenetet.

A tranzakció kimenetek két részből állnak:

- egy bitcoin összegből, amely a legkisebb bitcoin mértékegységben, *satoshi*-ban van megadva
- Egy zárolást végző *scriptből*, másképpen „akadályból”, amely oly módon „zárolja” ezt az összeget, hogy megadja, mely feltételeknek kell teljesülnie a kimenet elköltéséhez

A tranzakció script nyelvét, melyet a feljebb említett zároló script használ, részletesen a [A tranzakciós scriptek és a script nyelv](#) rész tárgyalja. A [Egy tranzakciós kimenet szerkezete](#) a tranzakció kimenet felépítését mutatja.

Table 2. Egy tranzakciós kimenet szerkezete

Méret	Mező	Leírás
8 bájt	Összeg	Bitcoin érték Satoshi-ban (10^{-8} bitcoinban)
1-9 bájt (VarInt)	Zároló script mérete	A zároló script hossza bájtokban, e nélkül a szám nélkül
Változó	Zároló script	Egy script, amely a kimenet elköltéséhez szükséges feltételeket definiálja

A [A blockchain.info API-t hívó script](#), mely egy cím UTXO-it keresi meg -ban a blockchain.info API-val keressük meg egy adott cím elkölifetime kimeneteit (UTXO).

Example 1. A blockchain.info API-t hívó script, mely egy cím UTXO-it keresi meg

```
# get unspent outputs from blockchain API

import json
import requests

# example address
address = '1Dorian4RoXcnBv9hnQ4Y2C1an6NJ4UrjX'

# The API URL is https://blockchain.info/unspent?active=<address>
# It returns a JSON object with a list "unspent_outputs", containing UTXO, like this:
#{  "unspent_outputs": [
#    {
#        "tx_hash": "ebadfaa92f1fd29e2fe296eda702c48bd11ffd52313e986e99ddad9084062167",
#        "tx_index": 51919767,
#        "tx_output_n": 1,
#        "script": "76a9148c7e252f8d64b0b6e313985915110fcfefcf4a2d88ac",
#        "value": 8000000,
#        "value_hex": "7a1200",
#        "confirmations": 28691
#    },
#    ...
#]}

resp = requests.get('https://blockchain.info/unspent?active=%s' % address)
utxo_set = json.loads(resp.text)["unspent_outputs"]

for utxo in utxo_set:
    print "%s:%d - %ld Satoshi" % (utxo['tx_hash'], utxo['tx_output_n'],
utxo['value'])
```

A script futtatása egy listát állít elő. A lista sorai a tranzakciók azonosítóját, az elköltetlen tranzakciós kimenet (UTXO) és az UTXO Satoshi-ban megadott értékét tartalmazzák. A zároló script ebben a [A get-utxo.py script futtatása](#) listában nem szerepel.

Example 2. A get-utxo.py script futtatása

```
$ python get-utxo.py
ebadfaa92f1fd29e2fe296eda702c48bd11ffd52313e986e99ddad9084062167:1 - 8000000 Satoshi
6596fd070679de96e405d52b51b8e1d644029108ec4cbfe451454486796a1ecf:0 - 16050000
Satoshi
74d788804e2aae10891d72753d1520da1206e6f4f20481cc1555b7f2cb44aca0:0 - 5000000 Satoshi
b2affea89ff82557c60d635a2a3137b8f88f12ecec85082f7d0a1f82ee203ac4:0 - 10000000
Satoshi
...
```

Költési feltételek (akadályok)

A tranzakció kimenetek egy (Satoshi-ban) megadott összeget egy adott *akadállyal*, vagy zároló scripttel hoznak kapcsolatba. Ez a zároló script adja meg, hogy milyen feltételeknek kell teljesülniük az összeg elköltéséhez. A legtöbb esetben a zároló script a kimenetet egy adott bitcoin címhez köti, ezáltal az összeg tulajdonjogát egy új felhasználóhoz rendeli hozzá. Mikor Alice kifizette a csésze kévéját, Alice tranzakciója egy 0.015 bitcoinos kimenetet hozott létre, amely a kávéház bitcoin címéhez volt hozzákötve, vagyis ez volt az *akadály*. A 0.015 bitcoinos kimenet a blokkláncon került rögzítésre, és az el nem költött tranzakció kimenetek (UTXO) halmazának részévé vált, vagyis Bob pénztárcájában a rendelkezésre álló egyenleg részévé vált. Ha Bob szeretné elkölni ezt az összeget, akkor az általa létrehozott tranzakció eltávolítja az akadályt, vagyis megszünteti a kimenet zárolását. Ezt oly módon teszi, hogy létrehoz egy scriptet, amely tartalmaz egy aláírást Bob titkos kulcsával.

A tranzakció bemenetei

A tranzakció bemenetei csupán mutatók az UTXO-kra. Egy bemenet úgy mutat egy adott UTXO-ra, hogy megadja a tranzakció hash-t és egy sorszámot, amely megmutatja, hogy az UTXO hányadik a tranzakció kimenetek között. A tranzakció bemenet tartalmaz továbbá egy zárolást feloldó scriptet, amely teljesíti az UTXO-ban meghatározott feltételeket és amellyel az UTXO elkölhető. A zárolást feloldó script általában egy aláírás, amely annak a bitcoin címnek a tulajdonjogát bizonyítja, amely a zárolási scriptben szerepel.

Ha a felhasználó fizetni szeretne, akkor a pénztárcája a rendelkezésre álló UTXO-kból állít össze egy tranzakciót. Például 0.015 bitcoin kifizetéséhez a pénztárca választhat egy 0.01 bitcoin értékű UTXO-t és egy 0.005 bitcoin értékű UTXO-t, mert e kettő együtt éppen a kívánt összeget eredményezi.

A lenti [Egy script, amely azt számítja ki, hogy összesen hány bitcoin fog forgalomba kerülni](#) példa egy "mohó" algoritmust használ arra, hogy a rendelkezésre álló UTXO-kból a megkívánt összeget előállítsa. A példában a rendelkezésre álló UTXO-k egy konstans tömbben vannak megadva, de a valóságban a rendelkezésre álló UTXO-ket RPC hívással a Bitcoin Core-ból vagy egy harmadik fél által szállított API segítségével kérdezik le, amint [A blockchain.info API-t hívó script, mely egy cím UTXO-it keresi meg](#) mutatja.

Example 3. Egy script, amely azt számítja ki, hogy összesen hány bitcoin fog forgalomba kerülni

```
# Selects outputs from a UTXO list using a greedy algorithm.

from sys import argv

class OutputInfo:

    def __init__(self, tx_hash, tx_index, value):
        self.tx_hash = tx_hash
        self.tx_index = tx_index
        self.value = value

    def __repr__(self):
        return "<%s:%s with %s Satoshi>" % (self.tx_hash, self.tx_index,
                                                self.value)

# Select optimal outputs for a send from unspent outputs list.
# Returns output list and remaining change to be sent to
# a change address.
def select_outputs_greedy(unspent, min_value):
    # Fail if empty.
    if not unspent:
        return None
    # Partition into 2 lists.
    lessers = [utxo for utxo in unspent if utxo.value < min_value]
    greater = [utxo for utxo in unspent if utxo.value >= min_value]
    key_func = lambda utxo: utxo.value
    if greater:
        # Not-empty. Find the smallest greater.
        min_greater = min(greater)
        change = min_greater.value - min_value
        return [min_greater], change
    # Not found in greater. Try several lessers instead.
    # Rearrange them from biggest to smallest. We want to use the least
    # amount of inputs as possible.
    lessers.sort(key=key_func, reverse=True)
    result = []
    accum = 0
    for utxo in lessers:
        result.append(utxo)
        accum += utxo.value
        if accum >= min_value:
            change = accum - min_value
            return result, "Change: %d Satoshi" % change
    # No results found.
    return None, 0
```

```

def main():
    unspent = [
        OutputInfo("ebadfaa92f1fd29e2fe296eda702c48bd11ffd52313e986e99ddad9084062167", 1,
                   8000000),
        OutputInfo("6596fd070679de96e405d52b51b8e1d644029108ec4cbfe451454486796a1ecf", 0,
                   16050000),
        OutputInfo("b2affea89ff82557c60d635a2a3137b8f88f12ecec85082f7d0a1f82ee203ac4", 0,
                   10000000),
        OutputInfo("7dbc497969c7475e45d952c4a872e213fb15d45e5cd3473c386a71a1b0c136a1", 0,
                   25000000),
        OutputInfo("55ea01bd7e9af3d3ab9790199e777d62a0709cf0725e80a7350fdb22d7b8ec6", 17,
                   5470541),
        OutputInfo("12b6a7934c1df821945ee9ee3b3326d07ca7a65fd6416ea44ce8c3db0c078c64", 0,
                   10000000),
        OutputInfo("7f42eda67921ee92eae5f79bd37c68c9cb859b899ce70dba68c48338857b7818", 0,
                   16100000),
    ]
    if len(argv) > 1:
        target = long(argv[1])
    else:
        target = 55000000
    print "For transaction amount %d Satoshi (%f bitcoin) use: " % (target,
                                                               target/10.0**8)
    print select_outputs_greedy(unspent, target)
if __name__ == "__main__":
    main()

```

Ha paraméter nélkül futtatjuk a *select-utxo.py* scriptet, akkor a script egy 55'000'000 Satoshi (0.55 bitcoin) nagyságú fizetéséhez próbálja meg előállítani az UTXO halmazt (és a visszajáró pénzt). Ha paraméterként megadjuk a cél összeget, a script annyi UTXO-t választ ki, amennyi fedezíti a cél összeget. Lent a script futtatásával 0.5 bitcoin (azaz 50'000'000 Satoshi) kifizetését kíséreltük meg:

Example 4. A select-utxo.py script futtatása

```
$ python select-utxo.py 50000000
For transaction amount 50000000 Satoshi (0.500000 bitcoin) use:
([<7dbc497969c7475e45d952c4a872e213fb15d45e5cd3473c386a71a1b0c136a1:0 with 25000000
Satoshi>, <7f42eda67921ee92eae5f79bd37c68c9cb859b899ce70dba68c48338857b7818:0 with
16100000 Satoshi>,
<6596fd070679de96e405d52b51b8e1d644029108ec4cbfe451454486796a1ecf:0 with 16050000
Satoshi>], 'Change: 7150000 Satoshi')
```

Az UTXO-k kiválasztását követően a pénztárca előállítja az egyes UTXO-khoz az aláírt zárolást feloldó scripteket, ami elkölthetővé teszik őket, hiszen így már kielégülnek a zároló script által meghatározott feltételek. A pénztárca ezeket az UTXO hivatkozásokat és zárolást feloldó scripteket a tranzakció bemeneteihez adja hozzá. A [Egy tranzakció bemenet szerkezete](#) egy tranzakció bemenet szerkezetét mutatja.

Table 3. Egy tranzakció bemenet szerkezete

Méret	Mező	Leírás
32 bájt	Tranzakció hash	Mutató arra a tranzakcióra, amely az elköltendő UTXO-t tartalmazza
4 bájt	Output Index	Az elköltendő UTXO indexe, az első 0
1-9 bájt (VarInt)	A zárolást feloldó script mérete	A zárolást feloldó script mérete bájtokban
Változó	A zárolást feoldó script	Az UTXO-t zároló script feltételeit kielégítő script
4 bájt	Sorszám	Tx-helyettesítő lehetőség, Jelenleg letiltva, 0xFFFFFFFF

NOTE

A sorszámmal a tranzakció a zárolási idő lejárta előtt módosítható, de ez jelenleg le van tiltva a bitcoinban. A legtöbb tranzakció a max. egész értékre (0xFFFFFFFF) állítja ezt az értéket, amit a bitcoin hálózat elhanyagol. Ha a tranzakció zárolási ideje nem nulla, akkor a zárolási idő csak akkor jut érvényre, ha a bemeneti közül legalább az egyiknél a sorszám 0xFFFFFFFF alatt van.

Tranzakciós díjak

A legtöbb tranzakció tranzakciós díjat tartalmaz, amely a bitcoin bányászokat jutalmazza a hálózati biztonság megteremtéséért. A bányászat, a tranzakciós díjak és a bányászok által kapott jutalmak a [\[ch8\]](#) részben vannak részletesebben tárgyalva. Ebben a részben azt vizsgáljuk meg, hogyan kerül

tranzakciós díj egy tipikus tranzakcióba. A legtöbb pénztárca automatikusan kiszámítja és befoglalja a tranzakciós díjakat. Ha azonban programból állítjuk elő a tranzakciókat, vagy egy parancssori felületet használunk, akkor kézzel kell kiszámítani és alkalmazni ezeket a díjakat.

A tranzakciós díj – azáltal, hogy minden tranzakcióra egy kis költséget ró ki – ösztönzésül szolgál ahhoz, hogy a tranzakció befoglalásra kerüljön a következő blokkba, és védekezésként a „spam” tranzakciókkal szemben, melyek visszaélnének a rendszerrel. A tranzakciós díjat az a bányász kapja meg, aki kibányássza a tranzakciót tartalmazó blokkot, melynek révén a tranzakció bekerül a blokkláncba.

A tranzakciós díj nem a tranzakció bitcoinban mért nagyságától, hanem a tranzakció kilobájtokban mért méretétől függ. Összefoglalva, a tranzakciós díjak a bitcoin hálózaton belüli piaci hatások alapján határozhatók meg. A bányászok különféle szempontok alapján állítják sorba a tranzakciókat, pl. a tranzakciós díj alapján, de bizonyos körülmények között akár ingyen is feldolgozzák őket. A tranzakciós díj a feldolgozási prioritást befolyásolja, vagyis egy megfelelő tranzakciós díjjal rendelkező tranzakció nagyobb valószínűséggel kerül be a következőnek kibányászott blokkba, míg egy kevesebb vagy nulla tranzakciós díjjal rendelkező tranzakció késedelmet szenvedhet, és csak pár blokkal később történik meg a feldolgozása, vagy egyáltalán nem kerül feldolgozásra. A tranzakciós díj nem kötelező, és tranzakciós díj nélküli tranzakciók is feldolgozásra kerülhetnek végső soron, de a tranzakciós díj megadása elősegíti a gyors feldolgozást.

A tranzakciós díjak kiszámítási módja és a tranzakció prioritására gyakorolt hatásuk nem mindig volt olyan, mint most. Először a tranzakciós díj fix összeg volt az egész hálózatban. Fokozatosan lazítottak a díjstruktúrán, hogy a díjat a hálózati kapacitás és a tranzakciók száma alapján a piaci erők is befolyásolhassák. A jelenlegi legkisebb tranzakciós díj kilobájtonként 0.0001 bitcoin, vagy másképpen egytized millibitcoin, és nemrég csökkentették le egy millibitcoinról. A legtöbb tranzakció egy kilobájtnál kisebb méretű, de azok, amelyeknek sok bemenetük és kimenetük van, nagyobbak is lehetnek. A bitcoin protokoll jövőbeli változatainál a pénztárca alkalmazás várhatóan a korábbi tranzakciók átlagos díja alapján, statisztikai elemzéssel fogja kiszámítani a legmegfelelőbb tranzakciós díjat.

A bányászok által jelenleg használt algoritmust, amely a tranzakciós díj alapján priorizálja a tranzakciók blokkba foglalását, részletesen a [ch8] részben fogjuk megvizsgálni.

A tranzakciós díj megadása

A tranzakciók adatstruktúrájában nincs díj mező. A díjak hallgatólagosan a bemenetek összegének és a kimenetek összegének különbségével egyenlők. Az összes kimenetnek az összes bemenetből történő levonása után maradó összeg a bányászoké lesz.

A tranzakciós díj hallgatólagos, a bemenetek és a kimenetek különbsége utáni maradék

$$\text{Díj} = \text{Összeg(Bemenetek)} - \text{Összeg(Kimenetek)}$$

Ez a tranzakciók kissé zavarba ejtő jellemzője, de fontos megérteni, mert ha mi magunk állítjuk elő a

tranzakcióinkat, akkor vigyáznunk kell arra, nehogy nagyon nagy legyen a díj, mert a bemenetekből nem költünk eleget. Ez azt jelenti, hogy figyelembe kell vennünk az összes bemenetet, és ha szükséges, akkor a visszajáró pénzt is kezelnünk kell, különben a bányászok nagyon nagy borrávalót kapnak a végén!

Például, ha egy 20 bitcoin értékű UTXO-t használunk egy 1 bitcoinos fizetséghoz, akkor egy 19 bitcoin értékű kimenetet kell létrehoznunk a visszajáró pénznek. Ha nem így teszünk, akkor a „maradék” tranzakcós díjnak lesz tekintve, és azé a bányászé lesz, aki a tranzakciót blokkba foglalta. Igaz ugyan, hogy sürgősségi feldolgozásban lesz részünk, és egy bányászt nagyon boldoggá teszünk, de nem biztos, hogy ezt szerettük volna.

WARNING

Ha egy kézzel előállított tranzakcióban elfelejtünk a visszajáró pénznek egy kimenetet létrehozni, akkor a visszajáró pénz teljes egészében a tranzakciós díjat fogja növelni. „Tartsa meg a visszajáró pénzt!” – nem biztos, hogy ez volt a szándékunk.

Nézzük meg, hogyan működik minden a gyakorlatban, ismét Alice kávévásárlását vizsgálva. Alice 0.015 bitcoint szeretne elköltelni, hogy kifizesse a kávéját. Szeretné, ha a tranzakciója gyorsan feldolgozásra kerülne, ezért tranzakciós díjat is megad, mondjuk 0.001 bitcoint. Ez azt jelenti, hogy a tranzakció teljes költsége 0.016 bitcoin. A pénztárcájában lévő UTXO halmaz összegének ezért 0.016 bitcoinnak vagy nagyobbnak kell lennie, és ha szükséges, kezelní kell a visszajáró pénzt. Mondjuk, legyen a pénztárcában 0.2 bitcoin UTXO. Ennek az UTXO-nak a felhasználásával létre kell hozni egy 0.015 BTC-s kimenetet Bob kávéháza számára, és egy második kimenetet 0.184 bitcoinnal, amely a visszajáró pénzt Alice saját pénztárcájába utalja vissza. Ily módon 0.001 bitcoin marad, vagyis ez lesz a tranzakció implicit díja.

Most vizsgálunk meg egy ettől eltérő helyzetet. Eugénia, a gyermekvédelmi alap igazgatója gyűjtést szervezett, hogy a Fülöp-szigeti gyerekeknek tankönyveket vásárolhasson. Sok ezer kicsiny adományt kapott szerte a nagyvilág ból, összesen 50 bitcoint. Most szeretne pár száz tankönyvet venni a helyi kiadótól, és bitcoinnal szeretne fizetni.

Eugénia pénztárca programja a sok ezer piciny adományból kell egy nagyobb kifizetést létrehoznia, vagyis a piciny összegeket tartalmazó UTXO-kból kell a fedezetet biztosítania. Ez azt jelenti, hogy az eredményként létrejövő tranzakciónak száznál is több kis értékű UTXO-t tartalmazó bemenete lesz, de csak egyetlen egy kimenete, amellyel a könyvkiadónak fizet. Az ilyen sok bemenetet tartalmazó tranzakció nagyobb lesz egy kilobájtnál, akár 2-3 kilobájt is lehet. Emiatt a 0.0001 bitcoin minimális hálózati díjnál nagyobb díjra lesz szükség.

Eugénia pénztárca alkalmazása úgy számítja ki a megfelelő díjat, hogy összeszorozza a tranzakció méretét a kilobájtonkénti díjjal. Sok pénztárca a nagyobb méretű tranzakciók esetén túlfizeti a díjat, hogy biztosítsa a tranzakció gyors feldolgozását. A nagyobb díjat nem azért kell megfizetni, mert Eugénia több pénzt költ, hanem azért, mert a tranzakció bonyolultabb és nagyobb méretű – a díj független attól, hogy a tranzakcióban mekkora érték szerepel.

Tranzakciós láncok, árva tranzakciók

Mint láttuk, a tranzakciók egy láncot alkotnak, ahol egy tranzakció az előző tranzakciók (az ún. szülők) kimeneteit költi el, és kimeneteket hoz létre egy további tranzakció (az ún. gyermek) számára. Néha a függőségekből egy egész tranzakciós lánc alakul ki, pl. ha egy szülő, gyermek és unoka egy bonyolult tranzakciós munkafolyamat során ugyankor jön létre, és követelmény, hogy a gyerekek előbb legyenek aláírva, mint a szülő. Például a CoinJoin tranzakciók ezzel a módszerrel egyesítik több ügyfél tranzakcióját, hogy fokozzák a tranzakciók titkosságát.

Ha egy tranzakciós lánc kerül továbbításra a hálózaton, akkor a tranzakciók nem mindenkor az eredeti sorrendben érkeznek meg. Néha a gyerek a szülő előtt érkezik meg. Ebben az esetben azok a csomópontok, melyek a gyermeket látják először, látják, hogy a tranzakció egy olyan szülőre hivatkozik, amely még ismeretlen. De nem vetik el a gyereket, hanem egy átmeneti halmazba teszik, ahol várakozhat a szülő megérkezésére, és továbbítják a többi csomópontnak. A szülő nélküli tranzakciók halmazának a neve: az *árva tranzakciók pool-ja/halmaza/készlete*. Ha megérkezik a szülő tranzakció, akkor azok a gyerekek, melyek a szülő által létrehozott UTXO-ra hivatkoznak, kikerülnek a listából, rekurzív módon ismét ellenőrzésre kerülnek, és aután az egész tranzakciós lánc bekerül a kibányászható tranzakciók készletbe. A tranzakciós láncok tetszőleges hosszúak lehetnek, és egymással párhuzamosan tetszőleges számú generáció továbbítható a hálózaton. Az a mechanizmus, amely az árvákat az árva tranzakciók halmazában tartja, biztosítja, hogy az egyébként érvényes tranzakciók ne legyenek elevetve csak azért, mert a szüleje késve érkezett. Végül az a lánc, amelyhez tartoznak, a helyes sorrendben helyreáll, függetlenül az érkezés sorrendjétől.

A memóriában tárolható árva tranzakciók számára van egy felső határ, hogy ne lehessen ily módon DoS támadást indítani a bitcoin csomópontok ellen. A korlátot a bitcoin referencia kiliens forráskódjában a `MAX_ORPHAN_TRANSACTIONS` definiálja. Ha az árva tranzakciók száma meghaladja a `MAX_ORPHAN_TRANSACTIONS`-t, akkor egy vagy több véletlenszerűen kiválasztott árva tranzakció eltávolításra kerül a készletből, mindaddig, amíg a pool mérete a korláton belülre nem kerül.

A tranzakciós scriptek és a script nyelv

A bitcoin kliensek egy script végrehajtásával ellenőrzik a tranzakciók helyességét. A script egy Forth-szerű script nyelven van írva. Mind az UTXO-ra helyezett zároló script (akkádály), mind a zárolást feloldó, aláírt script ezen a nyelven van megírva. A tranzakció ellenőrzésekor az egyes bemenetekben szereplő, zárolást feloldó scriptet és a hozzá tartozó zároló scripttel együtt futtatják, hogy megállapítsák, vajon kielégíti-e a pénz elköltésének a feltételeit.

Manapság a bitcoin hálózatban feldolgozott legtöbb tranzakció „Alice fizet Bobnak” alakú, és egy olyan scripten alapul, melyet „fizetség-nyilvános-kulcs-hashnek” scriptnek hívnek (Pay-to-Public-Key-Hash script). Mivel azonban a kimenetek zárolására és a bemeneteken a zárolás feloldására használt scriptek egy programozási nyelvhez hasonlóak, a tranzakciók számtalan feltételt tartalmazhatnak. A bitcoin tranzakciók nem korlátozódnak az „Alice fizet Bobnak” típusú és alakú tranzakcióra.

A fenti fenti példa csak a a jéghegy csúcsát jelenti a script nyelvvel kifejezhető lehetőségek között.

Ebben a részben a bitcoin tranzakciós nyelvének elemeit szemléltetjük, és bemutatjuk, hogyan lehet őket bonyolult feltételek kifejezésére használni, és hogyan lehet ezeket a feltételeket a zárolást feloldó scriptekben kielégíteni.

TIP A bitcoin tranzakciókban az ellenőrzés nem statikus, hanem egy script nyelv végrehajtásával valósul meg. Ez a nyelv szinte végtelen számú feltétel kifejezését teszi lehetővé. A bitcoin ezáltal lesz „programozható pénz”.

Script létrehozása (zárolás + zárolás feloldás)

A bitcoinban a tranzakciók ellenőrzése kétféle script vizsgálatával történik – a zárolást végző és a zárolás feloldó scriptével.

A zároló script a kimenetre helyezett akadály, amely megadja, hogy milyen feltételeket kell teljesíteni a kimenet jövőbeli elköltéséhez. Történetileg a zároló scriptet *scriptPubKey*-nek hívták, mert általában egy nyilvános kulcsot vagy bitcoin címet tartalmazott. Ebben a könyvben „zároló scriptnek” hívjuk, mert jelezni akarjuk a script alkalmazásában rejlő tágabb lehetőségeket. A legtöbb bitcoin alkalmazásban az általunk zároló scriptnek hívott script a forráskódban *scriptPubKey*-ként jelenik meg.

A zárolást feloldó script olyan script, amely „megoldja”, azaz kielégíti azokat a feltételeket, melyeket a zároló script helyez a kimenetre, és lehetővé teszi a kimenet elköltését. A zárolást feloldó scriptek minden egyes tranzakciós bemenetben szerepelnek, és a legtöbbször egy digitális aláírást tartalmaznak, amelyet a felhasználó pénztárcája állít elő a titkos kulcsból. Történetileg a zárolás feloldó scriptet *scriptSig*-nek hívták, mert általában egy digitális aláírást tartalmazott. Ebben a könyvben „zárolást feloldó scriptnek” hívjuk, ismét csak azért, hogy jelezzük a script írási módszerben rejlő lehetőségeket, hiszen nem minden zárolást feloldó scriptnek kell aláírást tartalmaznia.

A bitcoin kliensek a tranzakciókat úgy ellenőrizik, hogy a zárolást feloldó és a zároló scripteket együtt hajtják végre. A tranzakció bemeneteire vonatkozóan az ellenőrző program először azokat az UTXO-t keresi meg, melyekre a bemenet hivatkozik. Ez az UTXO egy zároló scriptet tartalmaz, amely a kimenet elköltéséhez szükséges feltételeket deiniálja. Az ellenőrző program ezután veszi a bemenetben szereplő, zárolást feloldó scriptet, amely megkísérli az UTXO elköltését, és végrehajtja a két scriptet.

Az eredeti bitcoin kliensben a zárolást feloldó és a zároló scriptet összefűzte a program, és egymás után hajtotta végre. Biztonsági okokból ez 2010-ben megváltozott, mert volt egy támadhatóság, amely egy rosszul formált zárolást feloldó scriptnek megengedte, hogy adatokat tegyen a verembe, és a zároló scriptet tönkretegye. A jelenlegi implementációban a scriptek végrehajtása egymás után történik, és a verem a két végrehajtás között az alábbiaknak megfelelően kerül továbbításra.

Először a zárolást feloldó script kerül végrehajtásra. Ha ez hiba nélkül lefut (pl. nem maradtak "függő" operátorok), akkor a fő veremtár (nem az alternatív) lemasolásra kerül, és zároló script kerül futtatásra. Ha a zárolást végző script eredménye a zárolást feloldó script adataival futattatva "IGAZ", akkor az zárolást feloldó scriptnek sikerült a zároló script által támasztott feltételeket kielégítenie, vagyis a bemeneten egy érvényes meghatalmazás van az UTXO elköltésére. Ha a kombinált script végrehatása az "IGAZ"-tól eltérő eredménnyel zárul, akkor a bemenet érvénytelen, mivel nem sikerült

kielégítenie az UTXO által támasztott feltételeket. Megjegyzendő, hogy az UTXO a blokkláncban végleges és megváltoztathatatlan formában van tárolva, emiatt egy új tranzakció sikertelen költési kísérletei nem befolyásolják. Csak az UTXO feltételeit helyesen kielégítő, érvényes tranzakció hatására lesz az UTXO "elköltve", és lesz a rendelkezésre álló (elköltetlen) UTXO-k halmazából eltávolítva.

A **A scriptSig és scriptPubKey összefűzésével előálló tranzakciós script kiértékelése** ábrán a leggyakrabban előforduló bitcoin tranzakció scriptekre (kifizetés egy nyilvános kulcs hash-nek) látható egy példa, amely a script ellenőrzése előtti állapotban bemutatja a zárolást feloldó és zároló script összefűzésével előálló teljes scriptet:

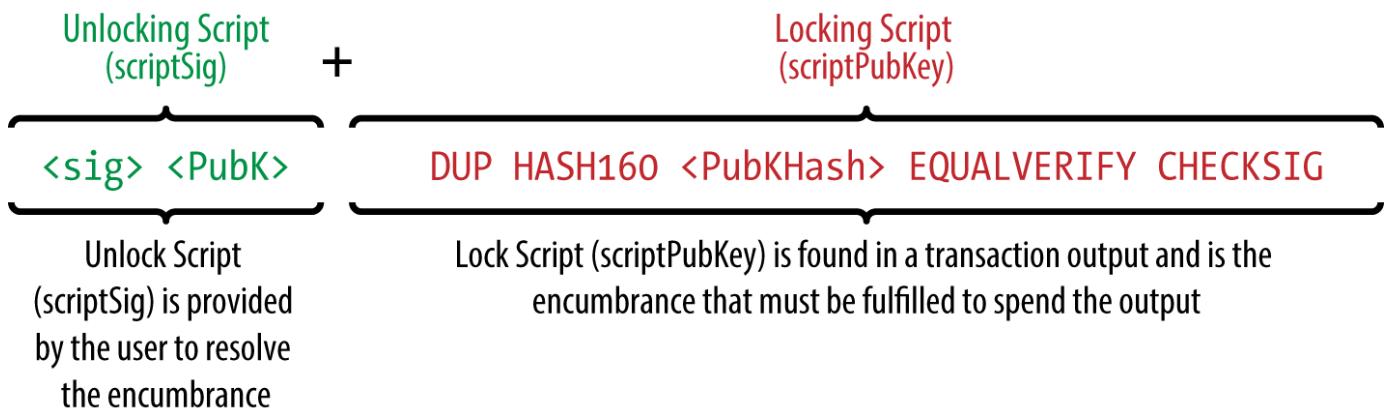

Figure 1. A scriptSig és scriptPubKey összefűzésével előálló tranzakciós script kiértékelése

Script nyelv

A bitcoin tranzakciós script nyelve, melyet eléggyé zavaró módon szintén *Script*-nek hívnak, egy Forthszerű, fordított lengyel jelölésnek megfelelő, verem alapú végrehajtási nyelv. Ha ez blablának hangzik, akkor önök valószínűleg nem tanulmányozták az 1960-as évek programozási nyelvezetét. A *Script* egy nagyon egyszerű, pehelysúlyú nyelv, amely korlátozott célokra szolgál, és számos hardver típuson végrehajtható, még olyan egyszerű hardvereken is, mint egy beágyazott eszköz, vagy egy kézi számológép. Minimális feldolgozási igénye van, és sok olyan feladat elvégezhető vele, mint a modern programozási nyelvekkel. A programozható pénz esetében egy tudatos biztonsági megoldásról van szó.

A bitcoin script nyelvét azért hívják verem-alapú nyelvnek, mert egy *verem*-nek nevezett adatstruktúrát használ. A verem egy nagyon egyszerű adatszerkezet, melyet úgy lehet elképzelni, mint egy kártyapaklit. A pakli két műveletet tesz lehetővé: ráhelyezést (push) és levételt (pop). Ráhelyezéskor egy újabb téTEL kerül a verem tetejére. A levétel eltávolítja a verem tetején lévő elemet.

A script nyelv úgy hajtja végre a scriptet, hogy balról jobbra minden egyes elemet végrehajt. A számok (adat konstansok) a veremre kerülnek. A műveletek egy vagy több paramétert eltávolítanak a veremről, elvégzik az adott műveletet, majd az eredményt a veremre helyezik vissza. Például az OP_ADD két téTEL távolít el a veremről, összeadja őket, és az eredményként kapott összeget visszehelyezi a veremre.

A feltételes műveletek egy feltétel kiértékelése után IGAZ vagy HAMIS eredményt állítanak elő. Például az OP_EQUAL két téTEL távolít el a veremről, és IGAZ értékét tesz a veremre (az IGAZ értéknek az 1 felel meg) ha a két szám egyenlő, és HAMIS értékét (amelyet a nulla ábrázol), ha a két szám nem

egyenlő. A bitcoin tranzakciós scriptek általában feltételes műveletet tartalmaznak, hogy az érvényes tranzakciót jelző IGAZ eredmény előállítható legyen.

A következő [A bitcoin script ellenőrző algoritmusa az egyszerű matek példában](#) példában a 2 3 OP_ADD 5 OP_EQUAL script az OP_ADD összeadási műveletet szemlélteti: összead két számot, az eredményt a veremre helyezi, majd ezt követően egy OP_EQUAL feltételes művelettel megvizsgálja, hogy az eredményül kapott összeg egyenlő-e 5-tel. A rövidség kedvéért az OP_ előtagot a részletes, lépésről-lépésre történő kiértékelésben elhagytuk.

A következő egy kicsit bonyolultabb példa, amely a $2 + 7 - 3 + 1$ kifejezés értékét számítja ki. Figyeljük meg, hogy ha a script számos egymás utáni műveletet tartalmaz, a verem lehetővé teszi, hogy az eredményt a következő művelet felhasználhassa:

```
2 7 OP_ADD 3 OP_SUB 1 OP_ADD 7 OP_EQUAL
```

Próbálják meg parírral és ceruzával kiértékelni a fenti scriptet. A script kiértékelésének a végén a veremnek az IGAZ értéket kell tartalmaznia.

Noha a legtöbb zároló script egy bitcoin címre vagy nyilvános kulcsra hivatkozik, és emiatt megköveteli a tulajdonjog bizonyítását az összeg elkötése előtt, a scriptnek nem kell ennyire bonyolultnak lennie. A zárolást feloldó és zároló scriptek bármely kombinációja, amely IGAZ eredményt ad, érvényes. Az általunk használt egyszerű számtani példa, melyet a fenti script példában használtunk, szintén érvényes zároló scriptet alkot, amellyel zárolható egy tranzakció kimenete.

Használjuk zároló scriptként a számtani példa következő részét:

```
3 OP_ADD 5 OP_EQUAL
```

amely egy olyan tranzakcióval elégíthető ki, melynek bemenetén a következő, zárolást feloldó script áll:

```
2
```

Az ellenőző szoftver összekapcsolja a zárolást feloldó és zároló scripteket. Az eredményül kapott script a következő:

```
2 3 OP_ADD 5 OP_EQUAL
```

Amint azt a fenti, [A bitcoin script ellenőrző algoritmusa az egyszerű matek példában](#) példa lépésről lépésre történő végrehajtása során láttuk, ennek a scriptnek a végrehajtásakor az eredmény IGAZ, vagyis a tranzakció érvényes. Egy érvényes zároló scriptet hoztunk létre, amelynél a létrehozott UTXO elköltésére bárki képes, aki ismeri a számtant, és tudja, hogy a 2 kielégíti a scriptet.

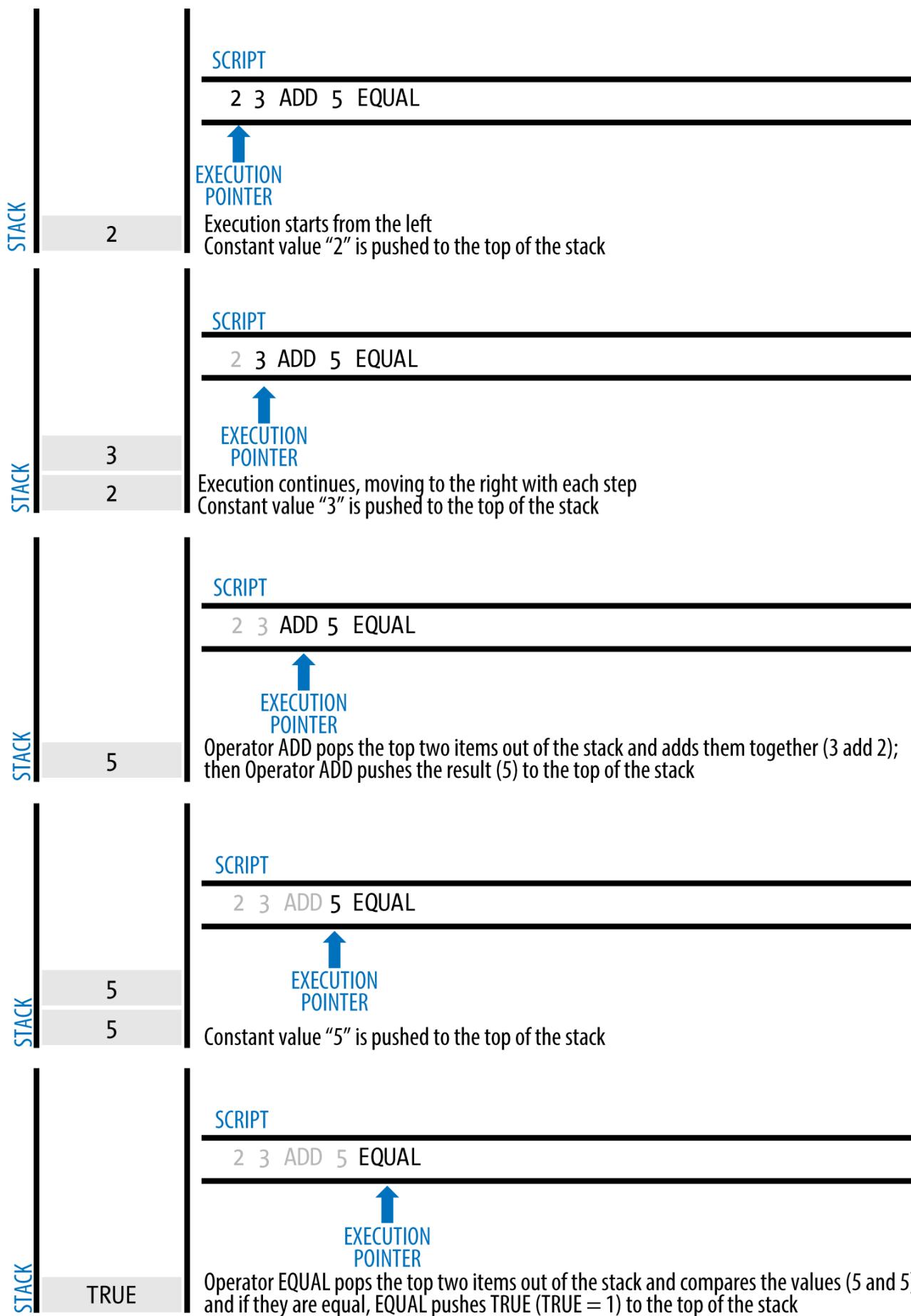

Figure 2. A bitcoin script ellenőrző algoritmusa az egyszerű matek példában

TIP

Egy tranzakció akkor érvényes, ha verem tetején lévő eredmény IGAZ ({0x01}), vagy bármilyen nem nulla érték, vagy a verem üres a script végrehajtása után. A tranzakció érvénytelen, ha a verem tetején lévő érték HAMIS (egy nulla hosszúságú üres érték, melyet úgy jelölünk, hogy {}), vagy a script végrehajtását valamelyik művelet, pl. OP_VERIFY, OP_RETURN vagy egy feltételes művelet, pl. OP_ENDIF leállította. Részletesen lásd a [\[tx_script_ops\]](#) című résznél.

Turing nem teljesség

A bitcoin tranzakciós script nyelve sok műveletet tartalmaz, de egy fontos tekintetben tudatosan korlátozott – nincsenek benne ciklusok vagy a feltételes kifejezéseken kívül más, bonyolultabb vezérlésátadó lehetőségek. Emiatt a nyelv nem *Turing-teljes*, ami azt jelenti, hogy a nyelvnek korlátozott a bonyolultsága és megjósolható a végrehajtási ideje. Ezek a korlátozások biztosítják, hogy a nyelvben a tranzakción belül ne lehessen végtelen ciklust vagy más efféle „logikai bombát” létrehozni, ami a bitcoin rendszer elleni Denial-of-Service (szolgáltalás megtagadási) támadást tenne lehetővé. Emlékeztetünk rá, hogy a bitcoin hálózat mindegyik teljes csomópontja az összes tranzakciót ellenőrzi. A nyelvi korlát megakadályozza, hogy ezt az ellenőrzési mechanizmust használja valaki támadásra.

Állapotmentes ellenőrzés

A bitcoin tranzakciós script nyelve állapotmentes, mivel a scriptnek a végrehajtás előtt nincs állapota, és a végrehajtása után nem kerül semmilyen állapot sem elmentésre. Emiatt a végrehajtáshoz szükséges összes információ a scriptben van tárolva. A script megjósolható módon, ugyanúgy hajtódik végre bármelyik rendszerben. Ha a rendszerünk az ellenőrzés során helyesnek találja a scriptet, akkor biztosak lehetünk benne, hogy a bitcoin hálózat bármelyik másik tagja szintén helyesnek fogja találni a scriptet, ami azt jelenti, hogy a tranzakció mindenki számára érvényes, és mindenki tudja ezt. Az eredménynek ez a megjósolhatósága a bitcoin rendszer egyik legfontosabb előnye.

Szabványos tranzakciók

A bitcoin fejlesztés első néhány évében a fejlesztők bizonyos korlátozásokat vezettek be a referencia kliens által feldolgozható script típusok vonatkozásában. Ezek a korlátozások az isStandard() függvényben vannak kódolva. A függvény ötféle „szabványos” tranzakciót definiál. Ezek a korlátozások átmenetiek, és lehet, hogy akkor, amikor ön e sorokat olvassa, már nem lesznek érvényben. Addig is, a referencia kliens és a legtöbb bányász, amelyik a referencia klienst futtatja, csak az ötféle szabványos tranzakciós scriptet fogadja el. Lehetséges ugyan olyan nem szabványos tranzakció létrehozása, amelyikben a script semelyik szabványos script típusnak sem felel meg, de ha a tranzakciót blokkba szeretnénk foglaltatni, akkor találnunk kell egy bányászt, amelyik nem alkalmazza ezeket a korlátozásokat.

A Bitcoin Core kliens (referencia kliens) forráskódjából állapítható meg, hogy éppen melyek a megengedett tranzakciós scriptek.

Az öt szabványos tranzakciós script típus a következő: (1) Pay-to-Public-Key-Hash (P2PKH), (2) Public Key, (3) Multi-Signature (max. 15 kulcsra korlátozva), (4) Pay-to-Script-Hash (P2SH), és (5) adat kimenet (OP_RETURN). Ezeket alább részletesebben ismertetjük.

Fizetés nyilvános kulcs hashnek, (P2PKH, Pay-to-Public-Key-Hash)

A bitcoin hálózatban feldolgozott tranzakciók túlnyomó többsége „Fizetés nyilvános kulcs hashnek” tranzakció, melyet P2PKH tranzakcióként is hívnak. Ezek olyan zároló scriptet tartalmaznak, amely a kimenetet egy nyilvános kulcs hash értékével zárolja. A nyilvános kulcs hash-e nem más, mint a bitcoin cím. Azok a tranzakciók, melyek egy bitcoin címre továbbítják a fizetséget, P2PKH scripteket tartalmaznak. Egy P2PKH scripttel zárolt kimenet zárolása oly módon szűntethető meg, hogy megadjuk a nyilvános kulcsot és a nyilvános kulcshoz tartozó titkos kulccsal egy digitális aláírást.

Például tekintsük ismét Alice fizetségét. Alice 0.015 bitcoint fizetett ki a kévéért Bob kávéházának bitcoin címére. A tranzakció kimenetén lévő zároló script a következő formájú:

```
OP_DUP OP_HASH160 <a kávéház nyilvános kulcsának a hash értéke> OP_EQUAL OP_CHECKSIG
```

A Kávéház nyilvános kulcsának hash-e egyenérétkű a kávéház bitcoin címével, de Base58Check kódolás nélkül. A legtöbb alkalmazás a *nyilvános kulcs hash*-ét hexadecimális kódolással jeleníti meg, nem pedig az ismerős Base58Check formátumban, amely egy „1”-sel kezdődik.

A fenti zároló script a következő formájú, zárolást megszüntető scripttel elégíthető ki:

```
<a kávéházhöz tartozó aláírás> <a kávéház nyilvános kulcsa>
```

A két script együttesen a következő egyesített ellenőrző scriptet alkotja:

```
<a kávéházhöz tartozó aláírás> <a kávéház nyilvános kulcsa> OP_DUP OP_HASH160 <a kávéház nyilvános kulcsának hash értéke> OP_EQUAL OP_CHECKSIG
```

A végrehajtás során az egyesített script akkor és csak akkor lesz IGAZ, ha a zárolást feloldó script megfelel a zároló script által felállított feltételeknek. Más szóval, az eredmény akkor lesz IGAZ, ha a zárolást feloldó scriptben van egy érvényes aláírás a kávéház titkos kulcsával, ami megfelel az akadályként állított nyilvános kulcs hashnek.

A [<xref linkend="P2PubKHash1" xrefstyle="select: labelnumber"/>](#) és [<xref linkend="P2PubKHash2" xrefstyle="select: labelnumber"/>](#) ábrák (két részben) az egyesített tranzakció lépésről lépésre történő végrehajtását mutatják, amely bizonyítja, hogy érvényes tranzakcióról van szó.

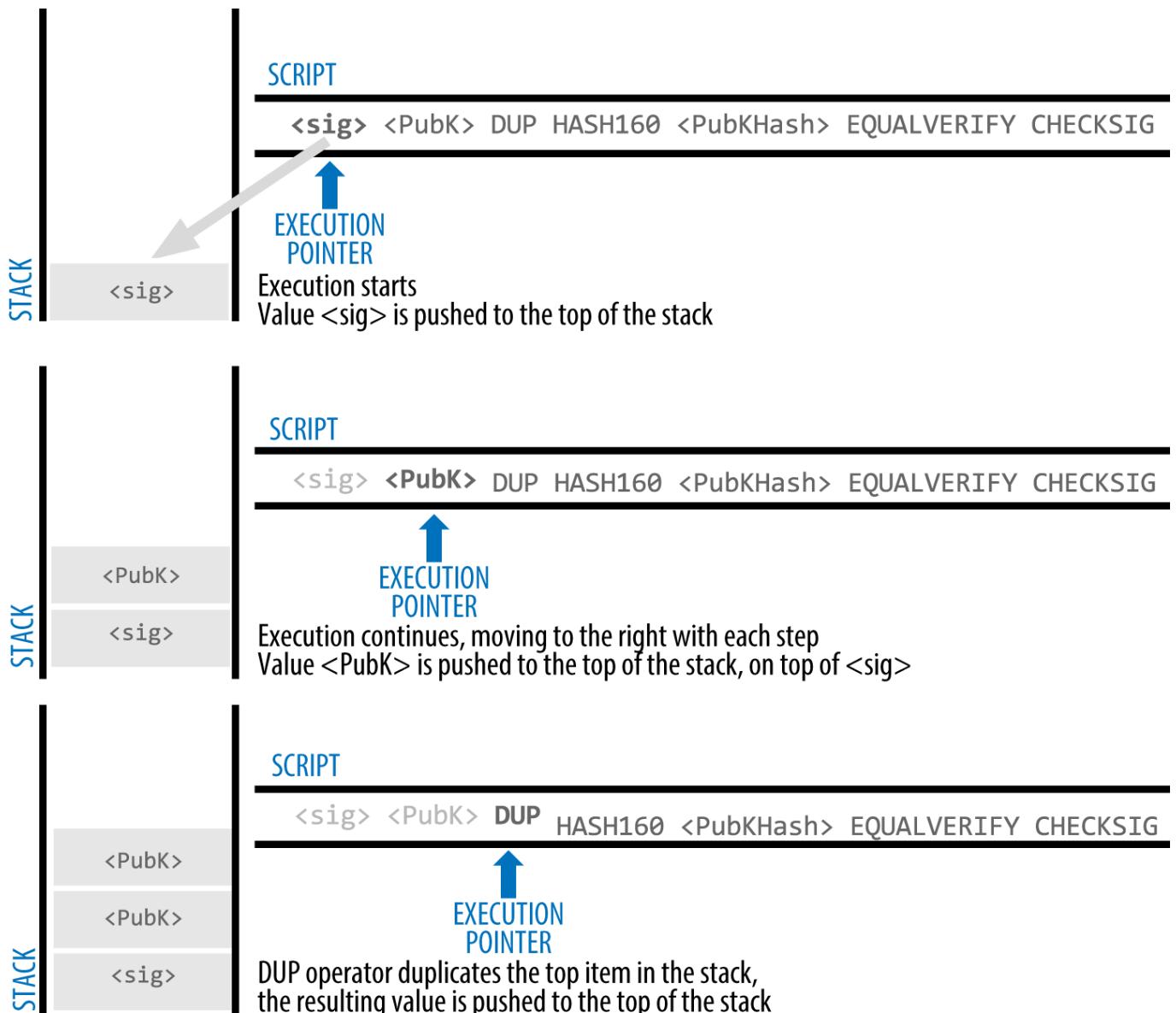

Figure 3. Egy P2PKH tranzakció scriptének kiértékelése (1. rész)

Fizetés nyilvános kulcsnak (Pay-to-Public-Key)

A „fizetés nyilvános kulcsnak” (Pay-to-Public-Key) egyszerűbb bitcoin fizetési forma, mint a „fizetés nyilvános kulcs hashnek” (Pay-to-Public-Key-Hash). Ebben a script típusban nem a nyilvános kulcs hashe, hanem maga a nyilvános kulcs van a zároló scriptben tárolva. A „fizetés nyilvános kulcs hashnek” (Pay-to-Public-Key-Hash) típust Satoshi találta föl, hogy a bitcoin címek rövidebbek, könnyebben használhatók legyenek. A „fizetés nyilvános kulcsnak” (Pay-to-Public-Key) a leggyakrabban a coinbase tranzakciókban található meg. Ezeket régebbi bányász szoftverek állítják elő, melyeket még nem lettek a P2PKH-ra frissítve.

A „fizetés nyilvános kulcsnak” zároló scriptje így néz ki:

```
<az A nyilvános kulcs> OP_CHECKSIG
```

A neki megfelelő zárolást feloldó script, amelyet az ilyen típusú kimenet zárolásának feloldásához kell bemutatni, a következő:

```
<aláírás az A titkos kulccsal>
```

Az egyesített script, melyet a tranzakció ellenőrző program ellenőriz:

```
<aláírás az A titkos kulccsal> <az A nyilvános kulcs> OP_CHECKSIG
```

A fenti script egyszerűen meghívja a CHECKSIG műveletet. Ez a művelet ellenőrzi, hogy az aláírás a megadott kulcshoz tartozik-e. Ha igen, akkor IGAZ értéket ad vissza a vermen.

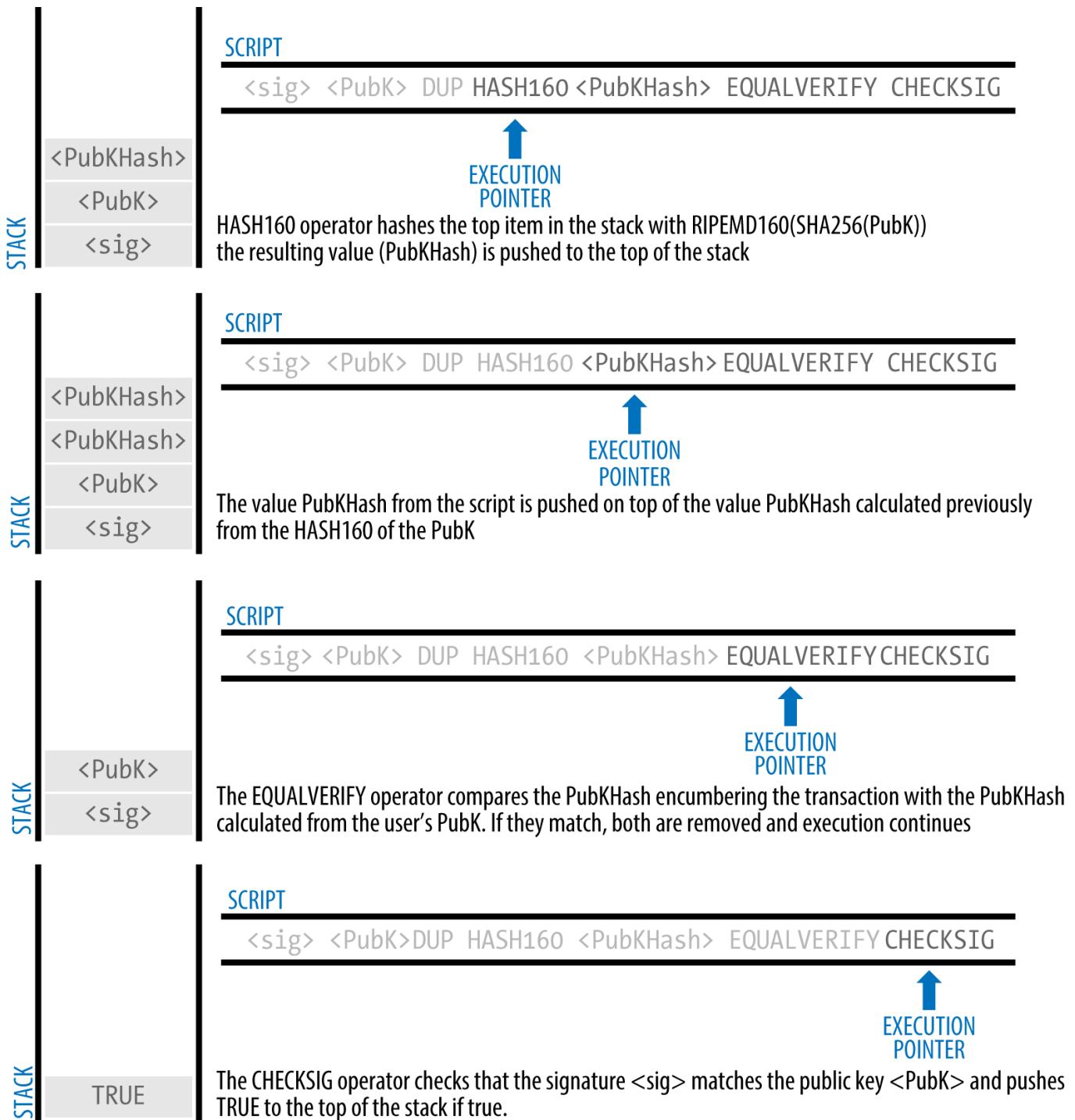

Figure 4. Egy P2PKH tranzakció scriptének kiértékelése (2. rész)

Többszörös aláírás (Multi-Signature)

A több aláírást megkövetelő scriptek az N darab nyilvános kulcsot tartalmazó scriptben úgy állítják be a feltételt, hogy az akadály feloldásához a nyilvános kulcsok közül legalább M darabhoz szerepelnie kell az aláírásnak. Ezt másnépp N-ból-M sémának hívják, ahol N az összes kulcs darabszáma, M pedig az ellenőrzéshez szükséges aláírások küszöbszáma. Például egy 3-ból-2 többszörös aláírást megkövetelő script esetén 3 nyilvános kulcs szerepel, mint lehetséges aláíró, és közülük legalább 2-nek kell aláírnia a tranzakciót ahhoz, hogy érvényes legyen, és el lehessen költeni. A könyv írásának idején

a szabványos többszörös aláírást megkövetelő scriptek legfeljebb 15 nyilvános kulcsot sorolhatnak föl, vagyis az 1-ből-1 és a 15-ből-15 közötti bármilyen többszörös aláírást megkövetelő script használható. A 15 kulcsra történő korlátozást lehet, hogy feloldják, mire ez a könyv megejelenik. Az isStandard() ellenőrzésével állapítható meg, hogy a hálózat éppen mit fogad el.

Az N-ból-M többszörös aláírást megkövetelő script zárolási feltételének általános alakja:

```
M <1. nyilvános kulcs> <2. nyilv. kulcs> ... <N-ik nyilv. kulcs> N OP_CHECKMULTISIG
```

ahol az N a felsorolt nyilvános kulcsok száma, M pedig a kimenet elkötéséhez minimálisan szükséges aláírások száma.

Egy 3-ból-2 többszörös aláírást megkövetelő script zároló feltétele a következőképpen néz ki:

```
2 <A nyilv. kulcs> <B nyilv. kulcs> <C nyilv. kulcs> 3 OP_CHECKMULTISIG
```

A fenti zároló script egy olyan zárolást feloldó scripttel elégíthető ki, amely legalább két aláírást tartalmaz:

```
OP_0 <B aláírása> <C aláírása>
```

vagy a három felsorolt nyilvános kulcshoz tartozó titkos kulcsok közül bármelyik kettő aláírása.

NOTE Az OP_0 előtagra azért van szükség, mivel a CHECKMULTISIG eredeti implementációjában van egy hiba, ami a szükségesnél eggyel több elemet emel le a veremről. Az OP_0 egyszerűen egy helytöltő, és a CHECKMULTISIG elhanyagolja.

A két script együttesen a lenti egyesített ellenőrző scriptet alkotja:

```
OP_0 <B aláírása> <C aláírása> 2 <A nyilv. kulcs> <B nyilv. kulcs> <C nyilv. kulcs> 3  
OP_CHECKMULTISIG
```

A végrehajtáskor a fenti egyesített script akkor és csak akkor fog IGAZ eredményt adni, ha a zárolást feloldó script megfelel a zároló script által beállított feltételeknek, vagyis esetünkben a zárolást feloldó script tartalmaz két titkos kulccsal két aláírást, és a két titkos kulcs megfelel az akadályként állított három nyilvános kulcs közül kettőnek.

Adat kimenet (OP_RETURN)

A bitcoin elosztott és időbélyeggel ellátott főkönyvének, a blokkláncnak a pénz továbbításon kívül számos egyéb alkalmazása lehetséges. A bitcoin rendszer biztonságára és ellenállóképességére alapozva sok fejlesztő próbált a script nyelvvel egyéb alkalmazásokat létrehozni, pl. digitális közjegyzői

szolgáltatásokat, részvény tanúsítványokat és intelligens szerződéseket. A korai kísérletekben, melyben a bitcoin script nyelvét használták erre célra, ez olyan tranzakciók létrehozásával járt, melyek a blokkláncban egyéb adatokat tároltak, például egy állomány digitális ujjlenyomatát. Ily módon a tranzakció segítségével bárki meg tudta állítpitani, hogy létezett-e ez az állomány egy adott időpontban.

A bitcoin blokkláncának adattárolásra történő használata független a bitcoin pénztovábbítástól, és ellentmondásos terület. Sok fejlesztő az ilyen felhasználást helytelennek tartja és elutasítja. Mások a blokklánc erősségeinek jelét látják benne, és bátorítani akarják az ilyen kísérletezést. Azok, akik ellenzik a nem pénzügyi adatok kezelését, úgy érvelnek, hogy ez a „blokklánc meghízásához” vezet, és akadályt jelent azok számára, akik teljes bitcoin csomópontokat futtanak, mert olyan tárolási költségeit kell elviselniük, amelyeknek eredetileg nem a blokkláncban volt a helye. Még nagyobb gond, hogy az ilyen tranzakciók olyan UTXO-kat hoznak létre, melyek nem költhetők el, mert a címzett bitcoin címét használják, mint szabad formátumú 20 bájtos mezőt. Mivel a címet adatként használják, a cím semmilyen titkos kulcsnak sem felel meg, és az így kapott UTXO soha sem költhető el, a kifizetés nem valós. Ez a gyakorlat okozta a memoriában tartott UTXO halmaz méretének megnövekedését, mivel ezek a tranzakciók *soha sem* költhetők el, emiatt soha sem lesznek eltávolítva az UTXO-k közül, ami azt UTXO adatbázis méretének állandó növekedését, "meghízását" okozza.

A Bitcoin Core kliens 0.9 verziójában az OP_RETURN művelet bevezetésével egy kompromisszumra jutottak. Az OP_RETURN-nel a fejlesztők 80 bájt nem pénzügyi adatot tárolhatnak a tranzakció kimenetében. Az „ál” UTXO-kkal ellentétben azonban az OP_RETURN műveletteset *bizonyíthatóan nem elkölthető* kimenet jön létre, amit nem kell az UTXO halmazban tárolni. Az OP_RETURN kimeneteket tárolodnak a blokkláncban, emiatt diszk helyet foglalnak és hozzájárulnak a blokklánc méretének növekedéséhez, de nem tárolódnak az UTXO halmazban, és emiatt nem hízlalják feleslegesen az UTXO memória területet, és a teljes csomópontok RAM költségét sem növelik.

Az OP_RETURN script így néz ki:

```
OP_RETURN <adat>
```

Az adat rész 80 bájtra van korlátozva, és leggyakrabban egy hash értéknek felel meg, pl. az SHA256 algoritmus kimenetének (32 bájt). Sok alkalmazás egy előtagot helyez az adatok elé, hogy könnyebb legyen az alkalmazás azonosítása. Például a [Proof of Existence](#) digitális közjegyzői szolgáltatás a „DOCPROOF” 8 bájtos előtagot használja, amely hexadecimális alakban 444f4350524f4f46.

Emlékeztetünk rá, hogy az OP_RTEURN-höz nem tartozik „zárolás feloldó script”, amellyel „elkölthető” lenne az OP_RETURN. Az OP_RETURN-nek épp az az értelme, hogy nem költhető el az adott kimenetben zárolt pénz, és ezért nem kell a kimenetet az UTXO halmazban tartani, mint potenciálisan elkölthető kimenetet – az OP_RETURN *bizonyíthatóan nem elkölthető*. Az OP_RETURN általában egy nulla összegű bitcoin kimenet, mivel az ilyen kimenethez rendelt bitcoinok örökre elvesznek. Ha a script ellenőrző program egy OP_RETURN-nel találkozik, akkor azonnal félbeszakítja az ellenőrző script végrehajtását, és a tranzakciót érvénytelennek tekinti. Emiatt ha véletlenül egy OP_RETURN kimenetre hivatkozunk egy tranzakció bemenetében, akkor a tranzakció érvénytelen lesz.

Egy érvényes tranzakciónak (amely megefelel az isStandard() ellenőrzéseknek) csak egy OP_RETURN

kimenete lehet. Az OP_RETURN kimenet azonban tetszőleges egyéb kimeneti típusokkal kombinálható.

A Bitcoin Core 0.10.0 verziójában két új parancssori opció használható. A datacarrier az OP_RETURN tranzakciók továbbítását és bányászatát szabályozza: alapértelben "1" az értéke, és engedélyezi őket. A datacarriersize opciónak egy numerikus paramétere van, mellyel az OP_RETURN adatok maximális hossza adható meg bajtokban, és alapértelmezett értéke 40.

NOTE

Az OP_RETURN-nél eredetileg 80 bajtos korlátozást javasoltak, de a korlát 40 bajtra lett csökkentve, mikor ez az új jellemző megjelent. 2015 februárjában a Bitcoin Core 0.10.0-ban a korlátot ismét 80-ra emelték. A csomópontok választhatnak, hogy nem továbbítják vagy nem bányásszák ki az OP_RETURN-t tartalmazó tranzakciókat, vagy csak azokat az OP_RETURN tranzakciókat továbbítják és bányásszák ki, mely 80 bajtnál kevesebb adatot tartalmaz.

Fizetés script hashnek (Pay to Script Hash, P2SH)

A „fizetés script hashnek” (Pay-to-script-hash, P2SH) 2012-ben lett bevezetve. A P2SH egy hatékony új tranzakciótípus, amely nagyban leegyszerűsíti a bonyolult tranzakciós scriptek használatát. Lássunk egy gyakorlati példát arra, hogy miért van szükség P2SH-ra.

Az [ch01_intro_what_is_bitcoin] fejezetben bemutattuk Mohammedet, aki elektronikai termékeket importál Dubaiba. Mohammed cége sokat használja a multi-sig scripteket a cég számláinál. A multi-sig scriptek a leggyakrabban használt korszerű bitcoin scriptek, melyek nagyon hatékonyak. Mohammed cége az összes ügyfél befizetésénél multi-sig scripteket használ, ezt a könyvelők „követelés”-nek hívják. A multi-sig scriptek használata esetén az ügyfelek befizetései úgy vannak zárolva, hogy a felszabadításukhoz legalább két aláírásra van szükség: Mohammedtől és az egyik üzlettársától, vagy az ügyvédjétől, akinek van egy tartalék kulcsa. Az ilyen multi-sig tranzakciók lehetővé teszik a cégvezetés számára a felügyeletet, és védenek a lopás, hűtlen kezelés (sikkasztás) és a veszteségek ellen.

Az így kapott script egészen hosszú, és így néz ki:

```
2 <Mohammed nyilvános kulcsa> <Az 1. partner nyilvános kulcsa> <A 2. partner nyilvános kulcsa> <A 3. partner nyilvános kulcsa> <Az ügyvéd nyilvános kulcsa> 5 OP_CHECKMULTISIG
```

Noha a multi-sig scriptek nagyon hatékonyak, de nehezen használhatók. A fenti script esetén Mohammednek a fizetés előtt mindegyik ügyfélhez el kell juttatnia a fenti scriptet. Mindegyik ügyfélnek különleges bitcoin pénztárcát kell használnia, melynek szoftvere képes egyedi tranzakciós scriptek előállítására, és mindegyik ügyfélnek tudnia kell, hogyan lehet az egyedi scripttel egy tranzakciót létrehozni. Ezen kívül a kapott tranzakció kb. ötször nagyobb lesz, mint egy egyszerű fizetési tranzakció, mivel a script nagyon hosszú nyilvános kulcsokat tartalmaz. Az extra-nagy tranzakció terhét tranzakciós díjak formájában az ügyfél állja. Végül, az ilyen nagy tranzakciós scripteket mindegyik teljes csomópont az UTXO halmazban, a RAM-ban tartja mindenkorábban, amíg el nem költik. Ezen okok miatt a bonyolult scriptek használata a gyakorlatban nehéz.

A „fizetés-script-hasnek” (P2SH, Pay-to-Script-Hash) scripteket azért fejlesztették ki, hogy megoldják

ezeket a gyakorlati nehézségeket, és a bonyolult scriptek használatát is olyan egyszerűvé tegyék, mint egy bitcoin címre történő fizetést. A P2SH fizetési mód esetében a zároló scriptet a digitális ujjlenyomata, egy kriptográfiai hash helyettesíti. Amikor utóbb egy olyan tranzakció keletkezik, amely megkísérli elkölni az UTXO-t, akkor ennek a zárolást feloldó scripten kívül tartalmaznia kell azt a scriptet is, amelynek hashe egyezik az eredetileg megadott hash-sel. A P2SH egyszerűen azt jelenti, hogy „fizess annak a scriptnek, amelynek hashe egyezik ezzel a hash-sel, a script később, a kimenet elköltésekor lesz bemutatva”.

A P2SH tranzakciókban a zároló scriptet egy hash helyettesíti, melynek *redeem script* (beváltási script) a neve, mert a beváltáskor kerül majd bemutatásra a rendszernek. A [Egy bonyolult script, P2SH nélkül](#) P2SH nélkül mutatja a példa scriptet, míg a [Egy bonyolt script P2SH használatával](#) ugyanezt a scriptet P2SH kódolással mutatja.

Table 4. Egy bonyolult script, P2SH nélkül

Zároló script	2 PubKey1 PubKey2 PubKey3 PubKey4 PubKey5 5 OP_CHECKMULTISIG
Zárolást feloldó script	Sig1 Sig2

Table 5. Egy bonyolt script P2SH használatával

Beváltási script	2 PubKey1 PubKey2 PubKey3 PubKey4 PubKey5 5 OP_CHECKMULTISIG
Zároló script	OP_HASH160 <a beváltási script 20 bájtos hashe> OP_EQUAL
Zárolást feloldó script	Sig1 Sig2 beváltási script

Amint az a fenti táblázatokból látható, a P2SH használatakor a nem jelenik meg az a bonyolult script a kimenetben (*redeemScript*, beváltási script), amely a kimenet elköltésének feltételeit részletezi. Csak a script egy hashe van jelen a zárolást végző scriptben, a beváltási script pedig később, a kimenet elköltésekor, a zárolást feloldó script részeként kerül bemutatásra. Ennek révén a komplexitás és a trenzakciós díjak terhe a tranzakció küldőjéről a címzettre tevődik/tolódik át.

Tekintsük Mohanmmmed cégét, a bonyolult multi-sig scriptet és az eredményként kapott P2SH scriptet.

Nézzük először azt a multi-sig scriptet, melyet Mohammed cége az összes bejövő fizetésnél használ:

```
2 <Mohammed nyilvános kulcsa> <Az 1. partner nyilvános kulcsa> <A 2. partner nyilvános kulcsa> <A 3. partner nyilvános kulcsa> <Az ügyvéd nyilvános kulcsa> 5 OP_CHECKMULTISIG
```

Ha a fenti üres helyekre behelyettesítjük a tényleges nyilvános kulcsokat, (melyek 04-gyel kezdődő, 520 bites számok), akkor a script nagyon hosszú lesz:

2

```
04C16B8698A9ABF84250A7C3EA7EEDEF9897D1C8C6ADF47F06CF73370D74DCCA01CDCA79DCC5C395D7EEC6984  
D83F1F50C900A24DD47F569FD4193AF5DE762C58704A2192968D8655D6A935BEAF2CA23E3FB87A3495E7AF308  
EDF08DAC3C1FCBFC2C75B4B0F4D0B1B70CD2423657738C0C2B1D5CE65C97D78D0E34224858008E8B49047E632  
48B75DB7379BE9CDA8CE5751D16485F431E46117B9D0C1837C9D5737812F393DA7D4420D7E1A9162F0279CFC1  
0F1E8E8F3020DECDBC3C0DD389D99779650421D65CBD7149B255382ED7F78E946580657EE6FDA162A187543A9  
D85BAAA93A4AB3A8F044DADA618D087227440645ABE8A35DA8C5B73997AD343BE5C2AFD94A5043752580AFA1E  
CED3C68D446BCAB69AC0BA7DF50D56231BE0AABF1FDEEC78A6A45E394BA29A1EDF518C022DD618DA774D207D1  
37AAB59E0B000EB7ED238F4D800 5 OP_CHECKMULTISIG
```

De az egész script egy 20 bájtos hash-sel ábrázolható, ha először az SHA256 hash algoritmust, majd a RIPEMD160 algoritmust alkalmazzuk a scriptre. A fenti script 20 bájtos hash-e:

```
54c557e07dde5bb6cb791c7a540e0a4796f5e97e
```

A P2SH tranzakció a kimenetét a hosszabb script helyett a következő scripttel zárolja:

```
OP_HASH160 54c557e07dde5bb6cb791c7a540e0a4796f5e97e OP_EQUAL
```

amely láthatóan sokkal rövidebb. Ahelyett, hogy azt mondánánk, „fizess erre az 5 kulcsból álló multisig címre”, az ezzel egyenértékű P2SH tranzakció a következő: „fizess annak a scriptnek, melynek ez és ez a hashe”. Mohammed ügyfeleinek csupán ezt a jóval rövidebb zároló scriptet kell megadniuk. Ha Mohammed el akarja költeni ezt az UTXO-t, akkor be kell mutatnia az eredeti beváltási scriptet (azt, amelynek hash-ével az UTXO zárolva lett), valamint a zárolást feloldó aláírásokat, pl. így:

```
<Sig1> <Sig2> <2 PK1 PK2 PK3 PK4 PK5 5 OP_CHECKMULTISIG>
```

A két script összekapcsolása két szakaszban történik. Először a beváltási script hash-e kerül ellenőrzésre, hogy megegyezik-e a zároló scriptben lévő hash-sel:

```
<2 PK1 PK2 PK3 PK4 PK5 5 OP_CHECKMULTISIG> OP_HASH160 <beváltási script hash-e> OP_EQUAL
```

Ha a beváltási script hash-e megegyezik a zároló scriptben lévő hash-sel, akkor zárolást feloldó script egymagában kerül végrehajtásra, hogy megszüntesse a zárolást:

```
<Sig1> <Sig2> 2 PK1 PK2 PK3 PK4 PK5 5 OP_CHECKMULTISIG
```

Fizetés script hashnek címek (Pay-to-Script-Hash Addresses)

A P2SH egy másik fontos jellemzője, hogy a script hash címként is kódolható, amint azt a BIP0013

defniálja. A P2SH címek a script 20 bájtos hash-ének Base58Check kódolásával állnak elő, pont úgy, ahogy a bitcoin címek a nyilvános kulcs 20 bájtos hash-ének Base58Check kódolásával. A P2SH címek az „5” verzió előtagot használják, ez pedig „3”-mal kezdődő Base58Check kódolású címeket eredményez. Például Mohammed bonyolult scriptjéből a hash-elés és Base58Check kódolás után a 39RF6JqABiHdYHkfChV6USGMe6Nsr66Gzw cím lesz. Mohammed ezt a „címet” oda tudja adni az ügyfeleinek, ők pedig szinte bármilyen pénztárcát használhatnak, és úgy fizethetnek, mintha egy egyszerű bitcoin címről lenne szó. A 3-as előtag jelzi nekik, hogy különleges címről van szó, ami nem nyilvános kulcshoz, hanem script hash-hez tartozik, egyébként azonban pontosan úgy működik, mint egy bitcoin címre történő kifizetés.

A P2SH címek elrejtik a bonyolultságot, a fizetést végrehajtó személy nem látja a scriptet.

A „fizetés script hashnek” (Pay-to-Script-Hash) előnyei

A „fizetés script hashnek” a következő előnyökkel rendelkezik a kimenetek zárolására használt bonyolult scriptek közvetlen használatához képest:

- a bonyolult scripteket a tranzakció kimenetben a rövidebb ujjlenyomatok helyettesítik, ezáltal a tranzakció kisebb lesz
- a scriptek címként kódolhatók, ezért a küldőnek és a küldő pénztárcájának nincs szüksége a P2SH bonyolult megvalósítására
- a P2SH a script előállításának a terhét a küldőről a címzettre hárítja át
- a P2SH a hosszú script adattárolásának a terhét a kimenetről (ami az UTXO halmazban van) a bemenetre (amit csak a blokklánc tárol) hárítja át
- a P2SH a hosszú script adattárolási terhét a jelenből (fizetés) a jövőbe (amikor elköltik) viszi át
- a P2SH a hosszú script miatti tranzakciós díjat a küldőről a címzettre hárítja, mert a címzettnek kell a hosszú beváltási scriptet bemutatnia, ha el akarja költeni az összeget.

A beváltási script és az isStandard ellenőrzés

A Bitcoin Core kliens 0.9.2-es változata előtt a „fizetés script hasnek” (Pay-to-Script-Hash) az isStandard() függvény által engedélyezett szabványos bitcoin tranzakciós script típusokra korlátozódott. Ez azt jelenti, hogy az összeg elkötésekor bemutatott beváltási script a következő szabványos típusok valamelyike lehetett: P2PK, P2PKH vagy Multi-Sig, de nem lehetett OP_RETURN és P2SH.

A Bitcoin Core kliens 0.9.2-es verziója óta a P2SH scriptek bármilyen érvényes scriptet tartalmazhatnak, ami a P2SH szabványt sokkal rugalmasabbá teszi, és sok újrafja, összetett tranzakciótípust kipróbálását/használatát teszi lehetővé.

Megjegyezzük, hogy egy P2SH beváltási scripten belül nem lehet újabb P2SH script, mivel a P2SH specifikáció nem engedi meg a rekurziót. A beváltási scriptben OP_RETURN sem használható, mivel az OP_RETURN definíció szerint nem költhető el.

Megjegyezzük, hogy mivel a beváltási script addig nem jelenik meg a hálózatban, amíg meg nem

próbáljuk meg elkölni a P2SH kimenetet, ezért ha egy érvénytelen tranzakció hashével zárolunk egy kimenetet, akkor ez feldolgozásra fog kerülni. De a kimenetet nem tudjuk elkölni, mivel az összeg elköltésekor meg kell adni a beváltási scriptet, ezt viszont a rendszer nem fogja elfogadni, mert nem érvényes. Ez kockázatot jelent, mivel a P2SH-val úgy zárolhatók bitcoinok, hogy később sem lehet elkölni őket. A hálózat még akkor is elfogadja a P2SH "akadályt", ha az egy érvénytelen beváltási scriptnek felel meg, mert a script hashe semmilyen utalást sem ad arra vonatkozóan, hogy a hash milyen scriptnek felel meg.

WARNING

("Pay-to-Script-Hash (P2SH)", "zároló scriptek") A P2SH zároló scriptek a beváltási script hash-ét tartalmazzák, ami semmilyen utalást sem ad magára a beváltási scriptre vonatkozóan. A P2SH tranzakció még akkor is érvényes lesz, ha a beváltási script érvénytelen. A P2SH-val véletlenül úgy is zárolhatók a bitcoinok, hogy később sem lesznek elkölhetők.

A bitcoin hálózat

Peer-to-peer hálózati felépítés

A bitcoin az Internetre épülő peer-to-peer hálózati felépítéssel rendelkezik. A peer-to-peer kifejezés azt jelenti, hogy a hálózatban részt vevő csomópontok egyenrangúak, vagyis nincsenek „különleges” csomópontok, és mindegyik csomópont kiveszi a részét abból a teherből, amit a hálózati szolgáltatások nyújtása jelent. A hálózat csomópontjai „egyforma” topológiájú hálózatban kapcsolódnak egymáshoz, nincsenek „szerverek”, központosított szolgáltatások, és a hálózaton belül nincs alá- és fölérendeltség. A peer-to-peer hálózatok csomópontjai egyszerre szolgáltatók és fogyasztók, ahol a kölcsönösségek a részvétel egyik ösztönzője. A peer-to-peer hálózatok nagyon ellenállóak, decentralizáltak és nyitottak. A P2P hálózati architektúrára kiváló példát jelentett maga a korai Internet, ahol az IP hálózat csomópontjai egyenlők voltak. Manapság az Internet felépítése hierarchikusabb, de az Internet Protokoll még mindig őrzi az egynemű topológia lényegét. A bitcoinon kívül a P2P technológia legnagyobb és legsikeresebb alkalmazása a file megosztás: itt a Napster volt az architektúra úttörője, és a bittorrent a legutóbbi fejleménye.

A Bitcoin P2P hálózati felépítése sokkal több, mint topológia kérdése. A bitcoin egy peer-to-peer digitális pénzügyi rendszerként lett megtervezve, és a hálózat felépítése ennek az alapjellemzőnek a tükröződése és a megtestesülése. Az irányítás decentralizálása tervezési alapelve. Ez az alapelve csak egy hierarchia nélküli, decentralizált P2P konszenzus révén valósítható meg és tartható fenn.

A „bitcoin hálózat” kifejezés a bitcoin P2P protokollt futtató csomópontok halmazát jelenti. A bitcoinban a P2P protokollen túlmenően egyéb protokollok is vannak, pl. a Stratum, melyet a bányászatnál vagy pehelysúlyú mobil pénztárcáknál alkalmaznak. Ezeket a további protokollokat a bitcoin hálózathoz kapcsolódó gateway router szolgáltatások biztosítják, melyek a P2P protokollen keresztül kapcsolódnak a bitcoin hálózathoz, és a hálózatot az egyéb protokollokat futtató csomópontok irányában terjesztik ki. Például a Stratum szerverek a bányászatot végző Stratum csomópontokat kapcsolják össze a Stratum protokoll segítségével a fő bitcoin hálózattal, vagyis a Stratum protokollt a bitcoin P2P protokolljával kötik össze. A bitcoin P2P protokolljára, a bányatársaságok protokolljaira, a Stratum protokollra és a bitcoin rendszer részeit összekötő egyéb protokollokra együtt a „kiterjesztett bitcoin hálózat” kifejezéssel hivatkozunk.

Csomópont típusok és szerepek

Noha a bitcoin P2P hálózatában lévő csomópontok egyenértékűek, de attól függően, hogy milyen működési módokat támogatnak, különböző „szerepeket” játszhatnak. Egy bitcoin csomópont a következő funkciókat valósíthatja meg: routing, blokklánc adatbázis, bányászat, pénztárca szolgáltatások. Lent a [\[full_node_reference\]](#) ábrán egy teljes csomópont látható, mely minden funkciót támogatja:

1. Egy bitcoin hálózati csomópont, amely minden funkcióval rendelkezik: hálózati router, blokklánc adatbázis, bányászat és pénztárca (pénztárca, bányász, teljes blokklánc, hálózati router)

csomópont) image::images/msbt_0601.png["FullNodeReferenceClient_Small"]

A hálózat összes csomópontja tartalmazza a router funkciót, hogy a csomópont részt vehessen a hálózatban. A csomópontok egyéb funkciókat is tartalmazhatnak. Valamennyi csomópont ellenőrzi és továbbítja a tranzakciókat és blokkokat, valamint összeköttetéseket hoz létre és tart fönn a többi hálózati csomóponttal. A fenti [\[full_node_reference\]](#) teljes csomópont esetében a router funkciót egy „Hálózati router csomópont” feliratú sárga kör jelzi.

Vannak olyan csomópontok – ezeket teljes csomópontoknak hívjuk – melyek teljes és naprakész másolatot tartanak fönn a blokkláncról. A teljes csomópontok külső hivatkozás nélkül, önállóan és hitelesen képesek bármely tranzakció ellenőrzésére. Némelyik csomópont csak a blokklánc egy részhalmazát kezeli, és a tranzakciókat az ún. Egyszerűsített Fizetési Ellenőrzés módszerével ellenőrzi (SPV, Simplified Payment Verification). Ezek a csomópontok a SPV vagy másképpen pehelysúlyú csomópontok. A fenti teljes csomópont esetében a blokklánc adatbázis funkciót egy „Teljes blokklánc” feliratú kék kör jelzi.

A bányász csomópontok új blokkokat hoznak létre oly módon, hogy célhardvert használnak a munkabizonyíték (proof-of -work) algoritmus megoldására. Némelyik bányász csomópont egyúttal teljes csomópont is, míg a többiek pehelysúlyú csomópontok, melyek társult bányászatban (pooled mining) vesznek részt, és egy szerverre bízzák a teljes csomópont kezelését. A bányász funkciót a fenti teljes csomópont esetén a „Bányász” feliratú fekete kör jelzi.

A teljes csomópontok pénztárcát is tartalmazhatnak. Az asztali bitcoin kliensek esetében általában ez a helyzet. Egyre több pénztárca, különösen azok, melyek erőforrásokban korlátozott eszközökön, pl. okostelefonokon futnak, SPV csomópontok. A pénztárca funkciót fent egy „Pénztárca” feliratú zöld kör mutatja.

A bitcoin P2P protokollhoz tartozó leggyakoribb csomópont típusokon kívül vannak olyan szerverek és csomópontok, melyek egyéb protokollokat futtatnak, pl. specializált bányász-protokollokat és pehelysúlyú kliens elérési protokollokat.

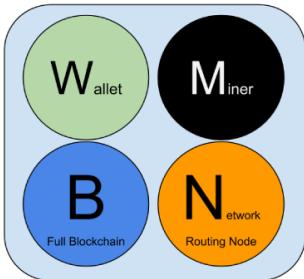
A [Különféle csomópont típusok a \[bitcoin_network\]](#) kiterjesztett bitcoin hálózaton. (Balról jobbra, felülről lefelé: teljes csomópont, szingli bányászok, Bitcoin Core kliens, Stratum hálózat, Stratum bányászat, pehelysúlyú pénztárcák, bányatársaság bányászai, bányatársaság, teljes csomópont, Edge routerek, SPV pénztárca) kitejesztett bitcoin hálózat különféle csomópont-típusai (Referencia kliens (Bitcoin Core): pénztárcát, bányászt, teljes blokklánc adatbázist és hálózati router csomópontot tartalmaz a bitcoin P2P hálózatban. | Teljes blokklánc csomópont: teljes blokklánc adatbázist és hálózati router csomópontot tartalmaz a bitcoin P2P hálózatban. | Magányos bányász: bányász funkciókat valamint a teljes blokklánc adatbázist és egy a bitcoin P2P hálózati csomópontot tartalmaz. | Pehelysúlyú (SPV) pénztárca: egy pénztárcát és a bitcoin P2P protokollon alapuló hálózati csomópontot tartalmaz, blokklánc nélkül. | Bányatársasági szerverek: gateway routerek, melyek a bitcoin P2P hálózatot más protokollokat futtató csomópontokkal kapcsolják össze, pl. bányatársaságot alkotó csomópontokkal vagy Stratum csomópontokkal | Bányász csomópontok: bányászati funkciókat tartalmaznak, blokklánc nélkül, a Stratum (S) protokoll csomóponttal vagy más bányatársasági (pool, P) protokollal együtt. | Pehelysúlyú (SPV) Stratum pénztárca: egy pénztárcát és egy hálózati csomópontot tartalmaz, amely a Stratum protokollra épül. Blokkláncot nem tartalmaz.)

A kiterjesztett bitcoin hálózat

A P2P protokollt futtató fő bitcoin hálózat kb. 7000 és 10'000 közötti csomópontból áll. A csomópontok a bitcoin referencia kliens (Bitcoin Core) különféle változatait futtatják. Néhány száz további csomópont a bitcoin P2P protokoll különféle egyéb megvalósításait futtatja, ilyen pl. a BitcoinJ, a Libbitcoin és a btcd. A bitcoin P2P hálózat csomópontjainak kis százaláka bányászatot is végez, vagyis egymással versenyezve részt vesz a bányászatban, ellenőrzi a tranzakciókat és új blokkokat hoz létre. Számos nagy cég úgy teremt kapcsolatot a bitcoin hálózattal, hogy a Bitcoin Core kliensen alapuló teljes csomópontokat futtat, amelyekben szerepel a blokklánc és a hálózat kezelés, de hiányzik belőlük a bányászati és pénztárca funkció. Ezek a csomópontok a hálózat határán lévő routerekként használhatók, és különféle egyéb szolgáltatások ráépítését teszik lehetővé (pénzváltók, pénztárcák, blokk explorer-ek, fizetés feldolgozás).

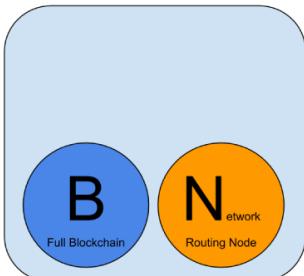
A kiterjesztett bitcoin hálózat tartalmazza a fent leírt, bitcoin P2P protokollt futtató hálózati csomópontokat, valamint a specializált protokollokat futtató csomópontokat egyaránt. A bitcoin P2P hálózathoz számos bányatársaság szervere kapcsolódik, valamint olyan protokoll gateway-ek, melyek a csomópontokat az egyéb protokollokat futtató csomópontokkal kötik össze, többnyire bányász csomópontokkal (lásd a [\[ch8\]](#) részt), vagy pehelysúlyú kliensekkel, melyek nem tartalmazzák a blokklánc teljes másolatát.

A <<bitcoin_network>> a különféle csomópont típusokat, gateway-eket, routereket, pénztárcákat, valamint a közöttük kapcsolatot teremtő protokollokat mutatja.

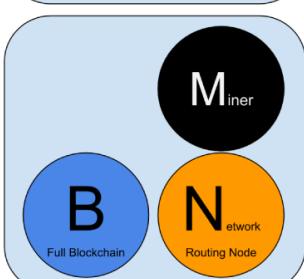
Reference Client (Bitcoin Core)

Contains a Wallet, Miner, full Blockchain database, and Network routing node on the bitcoin P2P network.

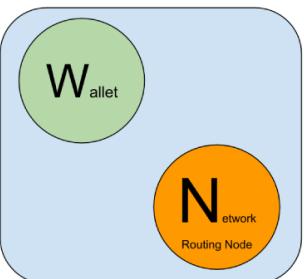
Full Block Chain Node

Contains a full Blockchain database, and Network routing node on the bitcoin P2P network.

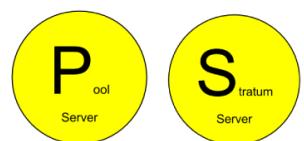
Solo Miner

Contains a mining function with a full copy of the blockchain and a bitcoin P2P network routing node.

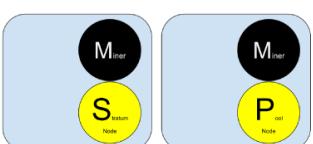
Lightweight (SPV) wallet

Contains a Wallet and a Network node on the bitcoin P2P protocol, without a blockchain.

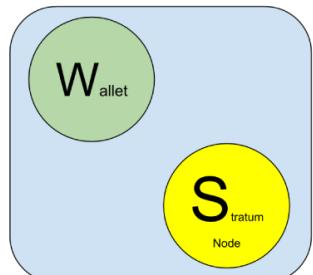
Pool Protocol Servers

Gateway routers connecting the bitcoin P2P network to nodes running other protocols such as pool mining nodes or Stratum nodes.

Mining Nodes

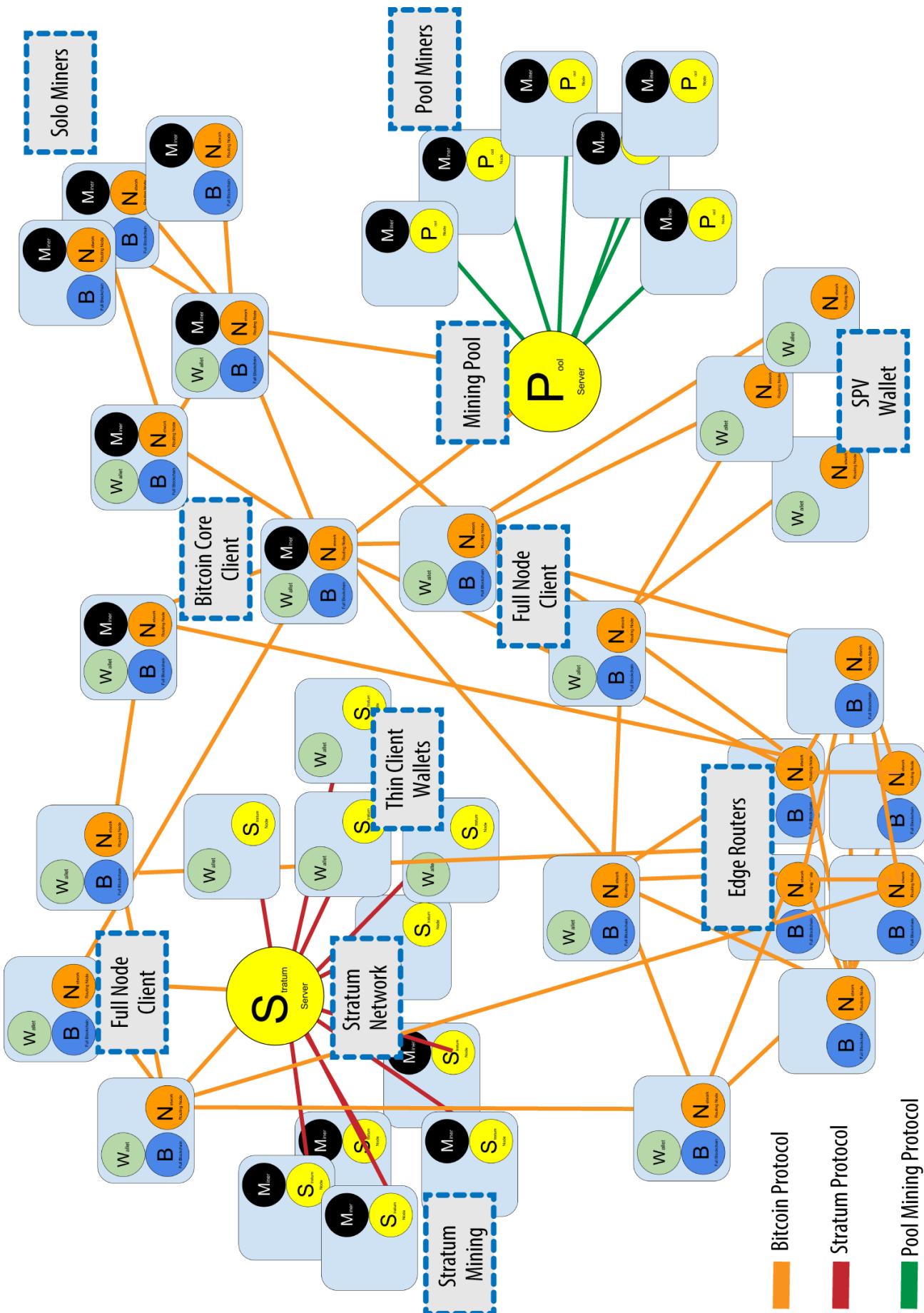
Contain a mining function, without a blockchain, with the Stratum protocol node (S) or other pool (P) mining protocol node.

Lightweight (SPV) Stratum wallet

Contains a Wallet and a Network node on the Stratum protocol, without a blockchain.

Figure 1. Különféle csomópont típusok a [bitcoin_network] kiterjesztett bitcoin hálózaton. (Balról jobbra, felülről lefelé: teljes csomópont, szingli bányászok, Bitcoin Core kliens, Stratum hálózat, Stratum bányászat, pehelysúlyú pénztárcák, bányatársaság bányászai, bányatársaság, teljes csomópont, Edge routerek, SPV pénztárca)

Figure 2. A különféle csomópont típusokat, gateway-eket és protokollokat tartalmazó kiterjesztett bitcoin hálózat. (Balról jobbra, felülről lefelé: teljes csomópont, szingli bányászok, Bitcoin Core kliens, Stratum hálózat, Stratum bányászat, pehelysúlyú pénztárcák, bányatársaság bányászai, bányatársaság, teljes csomópont, Edge routerek, SPV pénztárca)

Hálózat felderítés

Ahhoz, hogy egy új csomópont részt tudjon venni a hálózatban, a csomópontnak az indulásakor fel kell derítenie, hogy milyen más csomópontok vannak a hálózatban. A folyamat beindításához az új csomópontnak fel kell derítenie a hálózat legalább egy létező csomópontját, és kapcsolódnia kell hozzá. A csomópontok földrajzi elhelyezkedése lényegtelen, a bitcoin hálózat topológiáját nem a földrajzi hely határozza meg. Ezért a csomópont véletlenszerűen, bármelyik létező bitcoin csomópontot választhatja.

A csomópontok egy ismert peer-hez TCP összeköttetéssel kapcsolódnak, általában a 8333-as porton (amely a bitcoin „jól ismert” portja), vagy egy alternatív porton, ha megadtak ilyet. Az összeköttetés létrejötte után a csomópont a version (verzió) üzenet elküldésével egy „kézfogást” indít, lásd a [A peer-ek közötti kezdeti kézfogás](#) ábrát. A version üzenet azonosító adatokat tartalmaz. Ezek a következők:

- PROTOCOL_VERSION:: a kliens által „beszélt” protokoll verzióját definiáló konstans (pl. 70002)
- nLocalServices::, a csomópont által támogatott helyi szolgáltatások listája, jelenleg csupán a NODE_NETWORK (hálózati csomópont) az egyetlen eleme
- nTime::, az aktuális idő
- addrYou::, a távoli csomópont IP címe, ahogyan azt a csomópont látja
- addrMe::, a helyi csomópont IP címe, ahogyan azt a helyi csomópont látja
- subver::, az al-verzió, amely a csomóponton futó szoftver típusát mutatja (pl. "/Satoshi:0.9.2.1/")
- BestHeight::, a csomópont blokkláncának a magassága

(A version hálózati üzenetre a [GitHub](#) web helyen látható példa.)

A peer csomópont egy verack üzenettel válaszol, és opcionálisan elküldi a saját version üzenetét, ha szeretné viszonzogni a kapcsolatot, és szeretne ő is peerként kapcsolódni.

Hogyan találja meg egy új csomópont a peer-eket? Az első módszert a DNS-ek lekérdezése jelenti bizonyos "DNS magok" használatával, melyek olyan DNS szerverek, melyek bitcoin csomópontok IP címeinek a listáját adják vissza. A DNS magok némelyike stabil bitcoin csomópontok statikus listáját adja vissza. Vannak olyan DNS magok is, melyek a BIND (Berkeley Internet Name Daemon) egyedi megvalósításai, és bitcoin csomópontok véletlen részhalmazának a címét adják vissza. Ezek a címek egy crawler-ből vagy egy hosszú ideje futó bitcoin csomópontról származnak. A Bitcoin Core kliens öt különböző DNS mag nevét tartalmazza. A DNS magok tulajdonosainak és megvalósításainak a változatos volta biztosítja a kezdeti bootstrapping folyamat magas szintű megbízhatóságát. A Bitcoin Core kliensben a -dnsseed kapcsoló szabályozza, hogy a kliens használja-e a DNS magokat, és alapértelben 1 az értéke.

Ha viszont az induló csomópont semmit sem tud a hálózatról, akkor legalább egy bitcoin csomópont IP címét meg kell adni neki, és ezután már további bemutatkozások révén a többi csomóponttal is kapcsolatba tud lépni. A -seednode parancssori argumentum azt jelzi, hogy a megadott csomóponthoz csak a bemutatkozás kedvéért szeretnénk hozzákapcsolódni, és szeretnénk magként használni. Muután a kezdeti mag csomópont segítségével megtörténtek a bemutatkozások, a kliens lekapcsolódik róla, és az újonnan felfedezett peer-eket fogja használni.

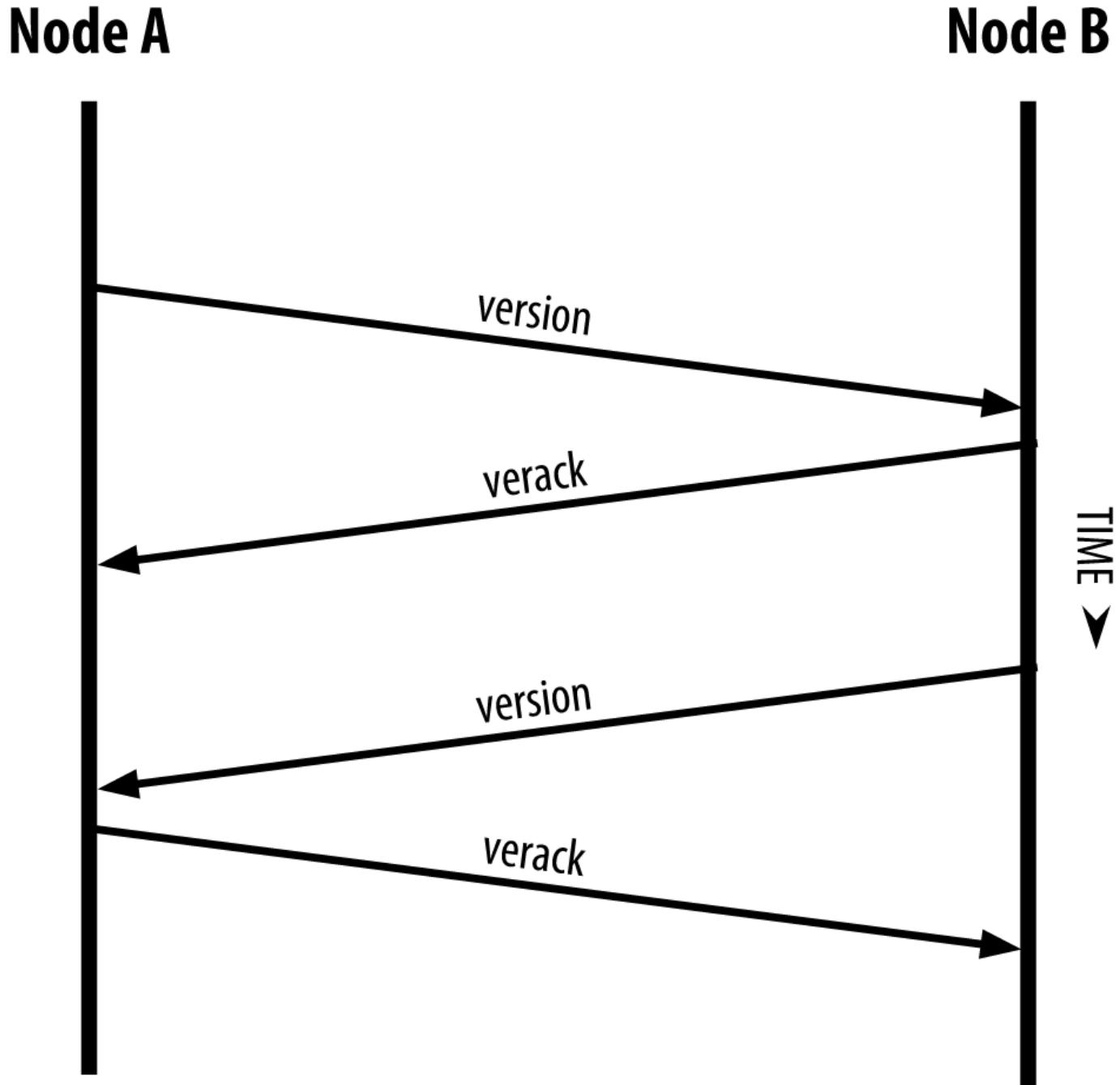

Figure 3. A peer-ek közötti kezdeti kézfogás

Miután már létrejött egy vagy több kapcsolat, az új csomópont egy addr üzenetet fog küldeni a szomszédainak, amely tartalmazza a saját IP címét. A szomszédok az addr üzenetet tovább küldik a saját szomszédaiknak, biztosítván ezáltal, hogy a kapcsolódó csomópontok jól ismertek és jobban kapcsolódók legyenek. Az újonnan kapcsolódó csomópont ezen kívül egy getaddr üzenetet is küldhet a

szomszédainak, amivel azt kéri tőlük, hogy küldjék el neki a többi peer IP címeit. Ily módon a csomópont meg tudja keresni, mely csomópontokhoz kapcsolódhat, valamint hírt tud adni a saját létéiről a hálózaton a célból, hogy a többi csomópont is képes legyen őt megtalálni. Az [Címterjedés és hálózat felderítés](#) ábrán a cím felderítési protokoll látható.

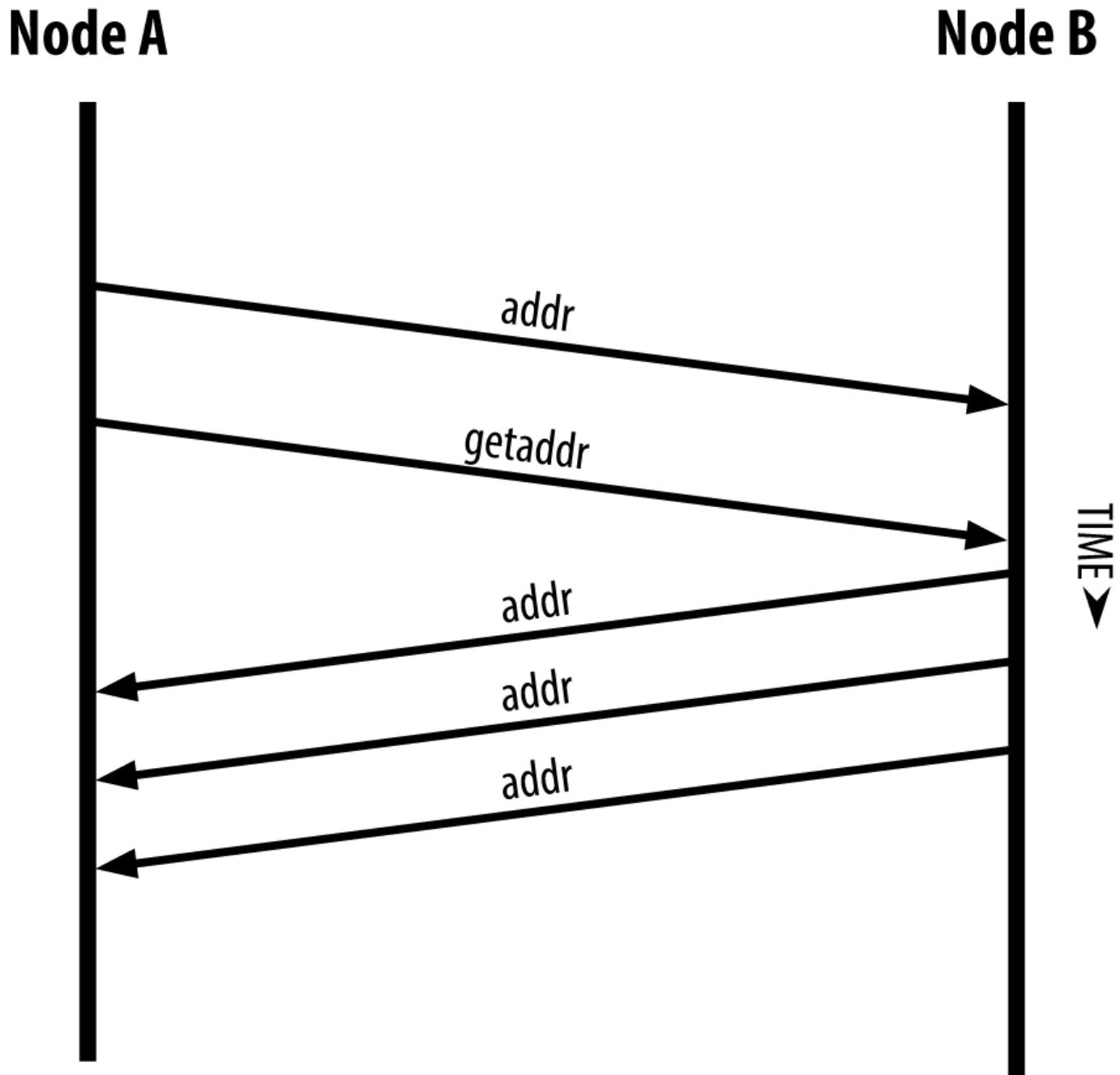

Figure 4. Címterjedés és hálózat felderítés

Egy csomópontnak kapcsolónia kell pár darab különböző csomóponthoz, hogy különféle útvonalakon kapcsolódhasson a bitcoin hálózathoz. Az útvonalak nem megbízhatóak, csomópontok jönnek és mennek, emiatt a csomópontnak folytatnia kell az új csomópontok felderítését, mivel a régi kapcsolatai bármikor megszűnhetnek, és emellett segítenie kell a többi csomópont elindulását. Az induláshoz csak egyetlen összeköttetés szükséges, mivel az első csomópont képes bemutatkozásokat felajánlani a peer csomópontoknak, ezek a peer-ek pedig képesek további bemutatkozásokat felajánlani. A hálózati

erőforrások szempontjából szükségtelen és egyúttal pazarló, ha a csomópont pár darab csomópontról több csomóponthoz kapcsolódik . Az indulás után a csomópont emlékszik a legutolsó sikeres peer kapcsolataira, emiatt újraindítás után az előző peer hálózattal ismét gyorsan létre tudja hozni a kapcsolatait. Ha az előző peer-ek egyike sem válaszol a kapcsolódási kérésére, akkor a csomópont a mag csomópontokat használja az újrainduláskor.

A Bitcoin Core klienst futtató csomóponton a peer kapcsolatok a getpeerinfo parancssal listázhatók ki:

```
$ bitcoin-cli getpeerinfo
```

```
[  
  {  
    "addr" : "85.213.199.39:8333",  
    "services" : "00000001",  
    "lastsend" : 1405634126,  
    "lastrecv" : 1405634127,  
    "bytessent" : 23487651,  
    "bytesrecv" : 138679099,  
    "conntime" : 1405021768,  
    "pingtime" : 0.00000000,  
    "version" : 70002,  
    "subver" : "/Satoshi:0.9.2.1/",  
    "inbound" : false,  
    "startingheight" : 310131,  
    "banscore" : 0,  
    "syncnode" : true  
  },  
  {  
    "addr" : "58.23.244.20:8333",  
    "services" : "00000001",  
    "lastsend" : 1405634127,  
    "lastrecv" : 1405634124,  
    "bytessent" : 4460918,  
    "bytesrecv" : 8903575,  
    "conntime" : 1405559628,  
    "pingtime" : 0.00000000,  
    "version" : 70001,  
    "subver" : "/Satoshi:0.8.6/",  
    "inbound" : false,  
    "startingheight" : 311074,  
    "banscore" : 0,  
    "syncnode" : false  
  }  
]
```

A felhasználók egy IP címekből álló lista megadásával, a -connect=<IP cím> opcióval tudják felülbírálni a peer-ek automatikus kezelését. Ennek az opciónak a használatakor a csomópont csak a megadott IP címekhez fog kapcsolódni, és nem fogja automatikusan felderíteni és karbantartani a peer kapcsolatokat.

Ha egy kapcsolaton nincs forgalom, akkor a kapcsolat fenntartása érdekében a csomópont periodikus üzenetküldést végez rajta. Ha a csomópont egy kapcsolata már több mint 90 perce nem volt használva, akkor a csomópont a kapcsolatot szétkapcsolt állapotúnak tekinti, és egy új peer keresésébe kezd. Ily módon a hálózat dinamikusan alkalmazkodni képes a tranzis csomópontokhoz, a hálózati problémákhoz, és központi irányítás nélkül, organikusan képes nőni vagy csökkeni.

Teljes csomópontok

A teljes csomópontok olyan csomópontok, melyek az összes tranzakciót tartalmazó, teljes blokkláncot kezelik. Ezeket a csomópontokat pontosabban „a teljes blokkláncot kezelő csomópontok”-nak kellene hívni. A bitcoin korai éveiben az összes csomópoont teljes csomópont volt, jelenleg a Bitcoin Core kliens kezeli a teljes blokkláncot. Az utóbbi két évben azonban a bitcoin kliensek új fajtái jöttek létre, melyek nem kezelik a teljes blokkláncot, hanem pihegyű kliensként futnak. Ezeket a következő részben fogjuk részletesebben megvizsgálni.

A teljes blokkláncot kezelő csomópontok a bitcoin blokklánc egy teljes és naprakész másolatát kezelik, melyben az összes tranzakció megtalálható. A blokkláncot egymástól függetlenül építik föl és ellenőrzik, az első blokktól (a genezis blokktól) kezdve, egészen a hálózatban ismert legutolsó blokkig bezárólag. Egy teljes blokkláncot kezelő csomópont önmaga képes hiteles módon bármelyik tranzakció ellenőrzésére, anélkül, hogy ehhez valamilyen másik csomópontot vagy információs forrást kellene igénybe vennie. A teljes csomópont a hálózatra támaszkodva kapja az új tranzakciós blokkokról az értesítéseket. Ezeket ellenőrzi, makj beépíti a saját, lokális blokkláncába.

Teljes csomópont futtatásával érezhetjük igazán, milyen a bitcoin: az összes tranzakció függetlenül ellenőrizhető, és ehhez semmilyen más rendszerre sem kell támaszkodnunk, és semmilyen más rendszerben nem kell megbíznunk. Könnyű megmondani, hogy teljes csomópontot futtatunk-e, mert több, mint 20 Gbájt háttértárra (diszk területre) van szükség a teljes blokklánc tárolásához. Ha a kliens sok diszk területet fogyaszt és 2-3 napra van szüksége, hogy „szinkronizálja” magát a hálózattal, akkor teljes csomópontot kezelő kliensről van szó. A központi szervezetektől való teljes függetlenségnek és szabadságának ez az ára.

A teljes blokkláncot kezelő klienseknek van néhány alternatív megvalósítása, melyek a Bitcoin Core klienstől eltérő programozási nyelvet vagy szoftver architektúrát használnak. De a Bitcoin Core kliens, másképpen a Satoshi kliens referencia implementáció fordul elő a leggyakrabban. A bitcoin hálózat csomópontjainak több, mint 90 %-a a Bitcoin Core különféle változatait futtatja. A version üzenetben a „Satoshi” al-verzió string azonosítja őket, a getpeerinfo parancsban pedig pl. a /Satoshi:0.8.6/, amint azt korábban láttuk.

„Leltár” egyeztetés

Miután a csomópont hozzákapcsolódott a peer-jeihez, elsőként egy teljes blokkláncot próbál létrehozni. Ha egy vadonatúj csomópontról van szó, amelynek egyáltalán nincs még blokklánca, akkor csak egyetlen blokkot ismer (a genezis blokkot), amely statikusan be van ágyazva a kliens szoftverbe. A 0-ik blokktól, a genezis blokktól kezdve az új csomópontnak blokkot százezreit kell letöltenie ahhoz, hogy szinkronizálhassa magát a hálózattal és újraépíthesse a teljes blokkláncot.

A „szinkronizálás” folyamata a version üzenettel kezdődik, amely tartalmazza a BestHeight-et, a csomópont aktuális blokkláncának a magasságát (a blokkok számát). A csomópont a peer-jeitől kapott version üzenetből látja, hogy a peer-eknek hány blokkjuk van, és össze tudja hasonlítani azzal, hogy neki hány blokkja van a saját blokkláncán. A peer csomópontok egy getblocks üzenetet váltanak egymással, amely tartalmazza a lokális blokkláncuk legfelső blokkjának hash-ét (ujjlenyomatát). A kapott hash az egyik peerben egy olyan blokkhoz fog tartozni, amely nem a legfelső blokk, hanem egy régebbi blokk, ebből a peer arra következtet, hogy a saját lokális blokkláncra hosszabb, mint a többi peer-é.

Az a peer, amelynek hosszabb a blokkláncra, több blokkot tartalmaz, mint a többi csomópont, és meg tudja állapítani, hogy a többi csomópontnak mely blokkokra van szüksége ahhoz, hogy „felzárkózzanak”. Megállapítja, hogy melyik az első 500 megosztandó blokk, és egy inv (inventory, leltár) üzenettel elküldi a blokkok hash értékeit. Az a csomópont, amelyben hiányoznak ezek a blokkok, úgy tudja beszerezni őket, hogy getdata üzenetek sorozatát adja ki. Egy getdata üzenet elkéri a teljes adatblokkot, és a kért blokkot az inv üzenetből származó hash-sel azonosítja.

Tegyük fel például, hogy a csomópont csak a genezis blokkot tartalmazza. A peer-jeitől egy inv üzenetet fog kapni, amely lánc következő 500 blokkjának a hash-eit tartalmazza. Megkezdi a vele kapcsolatban lévő peer-ektől a blokkok lekérését oly módon, hogy elosztja a terhelést, nehogy bármelyik peer-t túlterhelje a kéréseivel. Számon tartja, hogy minden egyes peer kapcsolatnál hány darab blokk van „úton”, vagyis hány darab blokk van, melyet lekért, de még nem kapott meg, és ellenőrzi, hogy a számuk nehogy egy határnál (MAX_BLOCKS_IN_TRANSIT_PER_PEER) nagyobb legyen. Ily módon ha a csomópontnak sok blokkra van szüksége, csak akkor kér újabbakat, ha az előző kérései már teljesültek, ami lehetővé teszi, hogy a peer-ek szabályozhassák a küldés ütemét és a hálózat ne terhelődjön túl. A blokkok megérkezésekor a csomópont hozzáadja a blokkokat a blokklánchoz, amint azt a [\[blockchain\]](#) című fejezetben látni fogjuk. Amint a lokális blokklánc fokozatosan felépül, a csomópont további blokkokat kér és kap. A folyamat addig folytatódik, amíg a csomópont be nem éri a hálózat többi részét.

A lokális blokklánc és a peer-ek blokkláncainak összehasonlítása, valamint a hiányzó blokkok lekérése akkor megvégbe, ha egy csomópont egy időre offline állapotba került. Függetlenül attól, hogy a csomópont csak néhány percig volt offline, és csak pár blokkja hiányzik, vagy hónapokig, és néhány ezer blokkja hiányzik, a folyamat a getbloks küldésével kezdődik, válaszként egy inv érkezik, majd megtörténik a hiányzó blokkok letöltése. Az [Blokklánc szinkronizálás a a peer blokkjainak a letöltésével](#) a leltár és blokk terjedési protokollt mutatja.

Egyszerűsített fizetés ellenőrzést használó csomópontok (SPV csomópontok)

Nem minden csomópont tudja a teljes blokkláncot tárolni. Sok bitcoin kliens olyan eszközökön fut, pl. okostelefonokon, tablet-eken vagy beágyazott rendszereken, amelyeknek a hely- és teljesítmény korlátai vannak. Az ilyen eszközök egyszerűsített fizetés ellenőrzési módszert (SPV) használnak, amely lehetővé teszi a teljes blokklánc tárolása nélküli működést. Ezeket a klienseket SPV klienseknek vagy pehelysúlyú klienseknek nevezzük. Ahogy a bitcoin egyre elterjedtebbé vált, az SPV csomópontok lettek a leggyakrabban előforduló bitcoin csomópontok, különösen a bitcoin pénztárcák esetén.

Az SPV csomópontok csak a blokkok blokkfejeit töltik le, az egyes blokkokba befoglalt tranzakciókat nem. Az így kapott, tranzakciók nélküli blokklánc 1000-szer kisebb a teljes blokkláncnál. Az SPV csomópontok nem tudnak teljes képet alkotni az összes elkölhető UTXO-ról, mivel nem tudnak a hálózatban lévő tranzakciókról. Az SPV csomópontok a tranzakciót egy kicsit eltérő módon ellenőrzik, és ehhez olyan peer-eket használnak, melyek kívánság esetén a blokklánc releváns részeiről részleges képet szolgáltatnak.

Node A

Node B

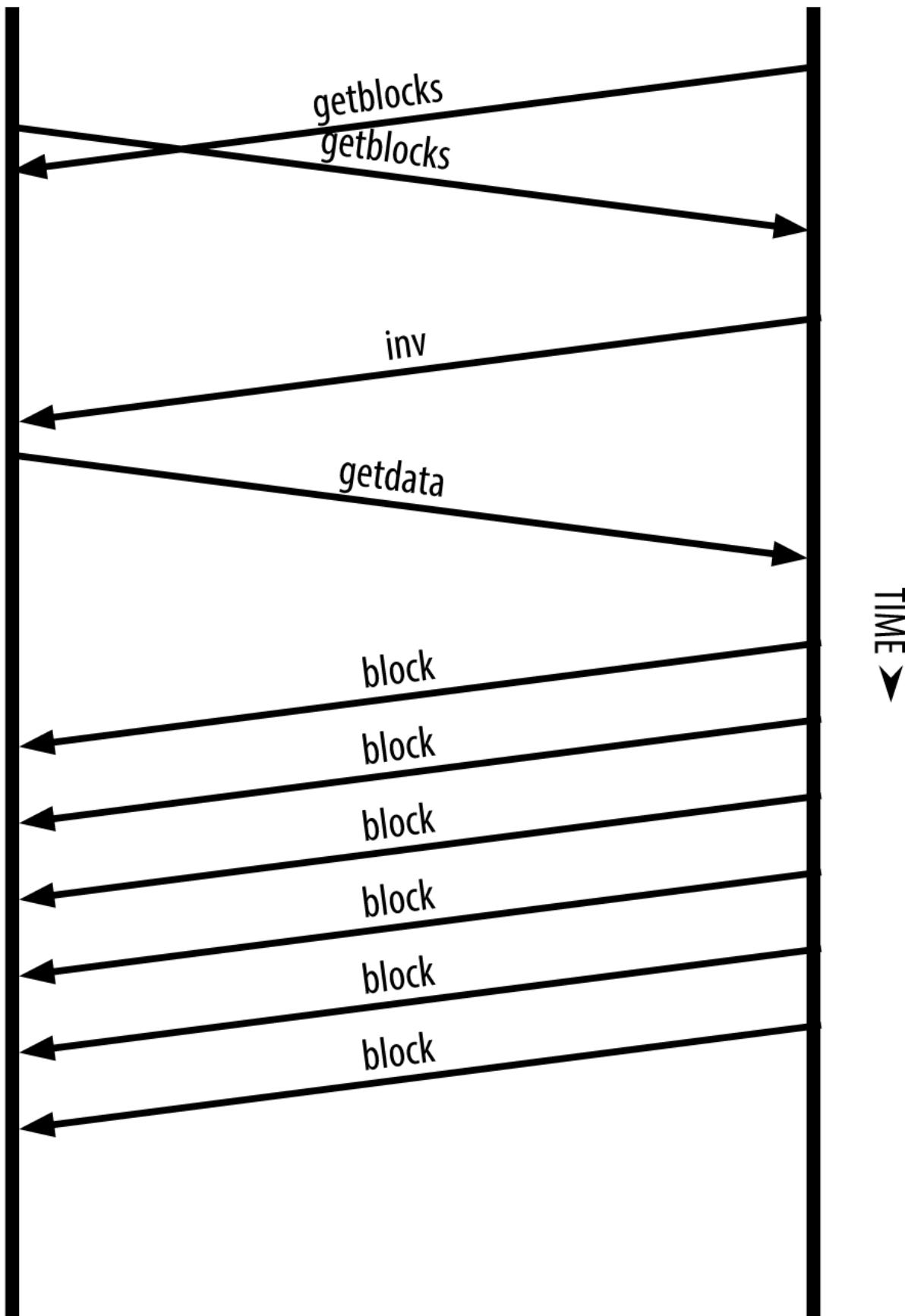

Figure 5. Blokklánc szinkronizálás a a peer blokkjainak a letöltésével

Hasonlatképpen: a teljes csomópont olyan, mint egy idegen városban lévő turista, akinek részletes térképe van minden egyik utcáról és címről. Ezzel szemben az SPV csomópont olyan, mint egy idegen városban lévő turista, aki véletlenszerűen idegeneket kérdez meg, hogy merre kell mennie, és csak a főutcát ismeri. Mindkét turista ellenőrizni tudja egy utca meglétét, ha odamegy, de a térkép nélküli turista nem tudja, hogy mi van a mellékutcákban és nem tudja, hogy milyen egyéb utcák léteznek. Ha a térkép nélküli turista a Kossuth út 23-as szám előtt áll, nem tudhatja, hogy vannak-e a városban egyéb „Kossuth út 23” címek, és hogy ez a cím a helyes cím-e. A térkép nélküli turista akkor jár a legjobban, ha megkérdez sok embert, és reménykedik abban, hogy a többségük nem vágja át.

Az egyszerűsített fizetés ellenőrzés a tranzakciókat a blokkláncokon belüli mélységük alapján ellenőrzi, nem pedig a *magasságuk* alapján. Míg egy teljes blokkláncot tartalmazó csomópont képes a blokkok és tranzakciók ezreiből álló, időben egészen a genezis blokkig visszanyúló, teljesen ellenőrzött láncok létrehozására, egy SPV csomópont csupán a blokkfejek láncát fogja ellenőrizni, de a tranzakciókét nem, és a blokkfejeket fogja kapcsolatba hozni a kérdéses tranzakcióval.

Például, ha a 300'000-ik blokkban lévő egyik tranzakcióról van szó, egy teljes csomópont a 300'000-ik blokktól egészen a genezis blokkig visszamenően elvégzi az elemzést, és az UTXO-król egy teljes adatbázist épít, vagyis az UTXO elkötöttlenségének ellenőrzése révén állapítja meg, hogy a tranzakció érvényes-e vagy sem. Egy SPV csomópont ezzel szemben a tranzakció és az őt tartalmazó blokk közötti kapcsolatot egy Merkle út használatával teremti meg (lásd a [\[merkle_trees\]](#) részt). Ezután az SPV csomópont vár mindaddig, amíg a tranzakciót tartalmazó 300'000-ik blokk tetejére további hat blokk nem kerül, és a tranzakciót úgy ellenőrzi, hogy a 300'006 és 300'001 blokkok között megállapítja a tranzakció mélységét. Abból, hogy a hálózat többi csomópontja elfogadta a 300'000-ik blokkot, és azután a megfelelő munkavégzéssel további 6 blokkot hozott létre a 300'000-ik blokk tetején, implicit módon következik, hogy a tranzakció nem kettős költésből származik.

Egy SPV csomóponttal nem lehet elhitetni, hogy egy blokkban létezik egy tranzakció, ha az valójában nem létezik. Az SPV csomópont úgy ellenőrzi egy tranzakció meglétét, hogy lekéri a tranzakció Merkle útját, és ellenőrzi a blokkláncban lévő munkabizonyítékokat. De egy tranzakció „rejtve” is maradhat egy SPV csomópont számára. Egy SPV csomópont pontosan meg tudja állíptani, hogy létezik-e egy tranzakció, de azt nem tudja ellenőrizni, hogy nem létezik olyan tranzakció, amely ugyanezt az UTXO-t próbálja duplán elkölni, mert nem rendelkezik az összes tranzakcióval. Az SPV csomópontok ellen ily módon DoS (denial of service, szolgáltatás megtagadási) támadás vagy kettős költési támadás indítható. Ahhoz, hogy ezt ki lehessen védeni, az SPV csomópontnak számos csomóponttal kell véletlenszerűen kapcsolatba lépnie, így növelni tudja annak a valószínűségét, hogy legalább egy becsületes csomópont van közöttük. Az SPV csomópontok emiatt sérülékenyek a hálózat szétszakadási támadásokkal vagy Sybil támadásokkal szemben, amelyeknél hamis csomópontokra vagy hamis hálózatokra kapcsolódnak, és nem tudják elérni a becsületes csomópontokat vagy a valódi bitcoin hálózatot.

Gyakorlati szempontból a hálózattal szoros kapcsolatban lévő SPV csomópontok elég biztonságosak, és jó kompromisszumot jelentenek az erőforrás felhasználás, a kényelem és a biztonság között. Azoknak, akiknek valóban fontos a biztonság, semmi sem pótólhatja egy teljes blokkláncból álló csomópont üzemetetését.

TIP

A teljes blokkláncból álló csomópont úgy ellenőriz egy tranzakciót, hogy a tranzakció alatti blokkok ezreiből álló lánc vizsgálata révén megbizonyosodik róla, hogy az UTXO valóban elköltetlen, míg az SPV csomópont a blokk fölött lévő néhány blokk segítségével azt ellenőrzi, hogy milyen mélyen van eltemetve a blokk.

A blokkfejeket az SPV csomópontok a nem a getblocks, hanem a getheaders üzenetekkel kérdezik le. Az a peer, amelyik válaszol, max. 2000 blokkfejet küld el egyetlen headers üzenetben. A folyamat egyébként ugyanolyan, mint amit a teljes csomópontok használnak a teljes blokkok lekérésére. Az SPV csomópontok egy szűrőt is beállítanak a peer-ekkel létesített kapcsolataknál, melyek kiszűrik a jövőbeli blokkokat és a peer-ek által küldött tranzakciókat. Az SPV csomópontok a számukra érdekes tranzakciókat a getdata kéréssel kérdezik le. A peer válaszként egy tx üzenetet hoz létre, amely a tranzakciót tartalmazza. Az [A blokkfejlécek szinkronizálása SPV csomópontok esetén](#) ábrán a blokkfejlécek szinkronizálása látható.

Node A

Node B

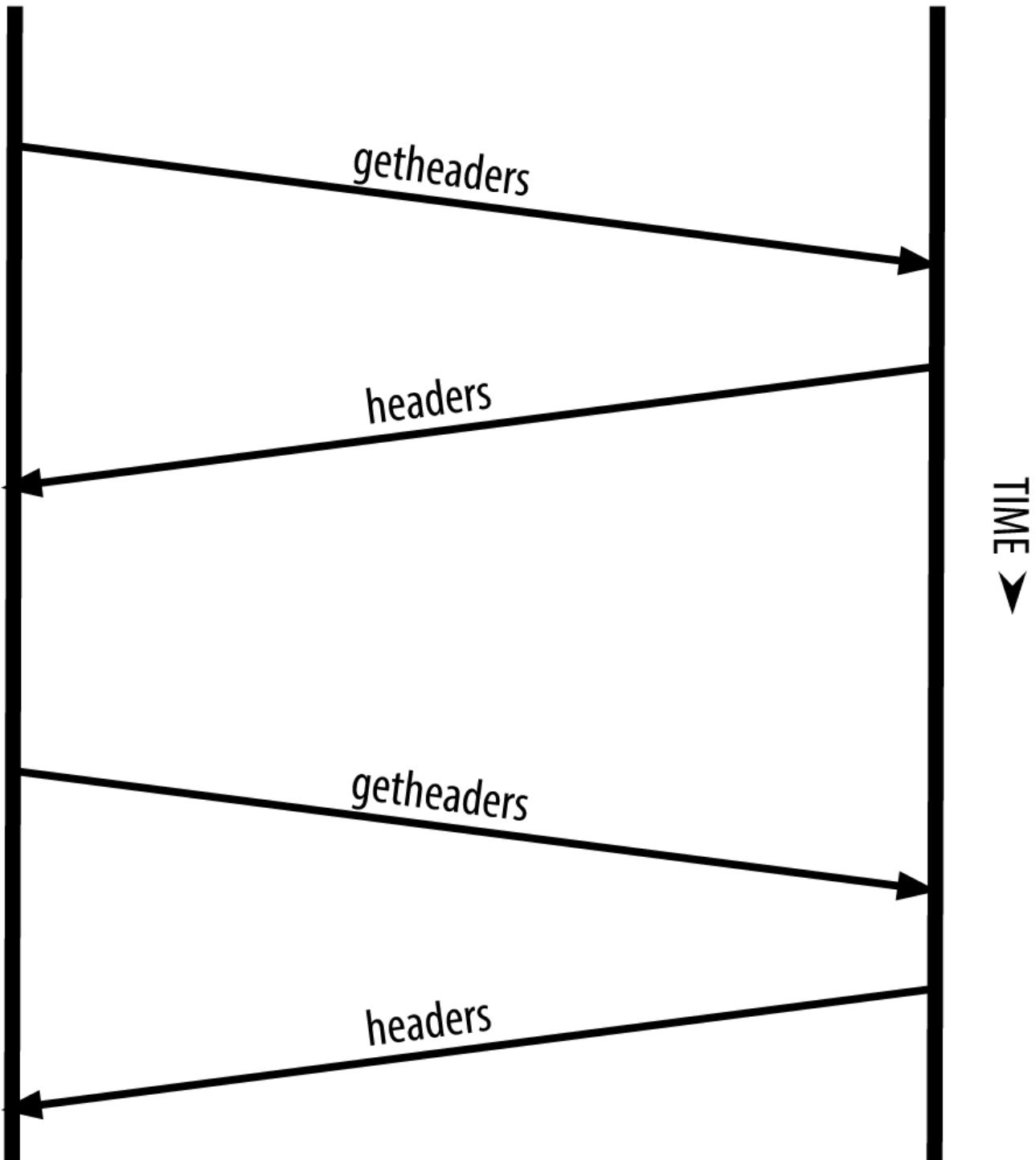

Figure 6. A blokkfejlécek szinkronizálása SPV csomópontok esetén

Mivel az SPV csomópontoknak külön le kell kérdezniük az egyes tranzakciókat ahhoz, hogy ellenőrizni tudják őket, ez veszélyeztetheti a titkosságot. A teljes blokkláncot tartalmazó csomópontokkal szemben (melyek a blokkokban lévő összes tranzakciót tartalmazzák), az SPV csomópontok egyedi adatlekérdezései akaratlanul is felfedhetik, hogy milyen bitcoin címek vannak a pénztárcáikban. Például egy harmadik fél által üzemeltetett megfigyelő hálózat nyilván tudja tartani az SPV pénztárca

által kiadott összes kérést, és így kapcsolatba tudja hozni a kérésekben szereplő bitcoin címeket a felhasználó pénztárcájával, ami a privát szféra sérülésével jár.

Az SPV/pehelysúlyú csomópontok bevezetése után nem sokkal a bitcoin fejlesztők az ún. *Bloom szűrőkkel* kívánták megoldani az SPV csomópontok által jelentett adatvédelmi kockázatot. A Bloom szűrők egy valószínűségi szűrőmechanizmus révén lehetővé teszik, hogy az SPV csomópontok csupán a tranzakciók egy részhalmazát fogadják, anélkül, hogy pontosan felfednék, mely címekre kíváncsiak.

Bloom szűrők

A Bloom szűrő egy olyan, valószínűségi kereső szűrő, amellyel egy kívánt minta anélkül írható le, hogy pontosan megadnánk. A Bloom szűrőkkel hatékony módon lehet kifejezni a keresési mintákat, ugyanakkor meg lehet védeni a privát szférát. A Bloom szűrőket az SPV csomópontok arra használják, hogy a peer-jeiktől egy adott mintának megfelelő tranzakciókat kérdezzene le, de anélkül, hogy pontosan meg kellene adniuk, mely címek érdeklik őket.

Az előző hasonlatunkban a térkép nélküli turista egy adott cím, pl a „Kossuth út 23” felől érdeklődik. Ha a járókelőktől azt kérdezi, hogy lehet eljutni erre a címre, akaratlanul is elárulja, hogy hová szeretne eljutni. A Bloom szűrő olyan, mint ha azt kérdezné, hogy „Vannak a közelben olyan utcák, melyek neve h-ra végződik?” Egy ilyen kérdés kevesebbet árul el arról, hogy hová szeretne menni, mint a „Kossuth út 23” utáni tudakozódás. Ezzel a módszerrel a turista részletesebben is meg tudja adni a címet, pl. „u-t-h-ra végződik”, vagy kevésbé részletesen, pl. „h-re végződik”. A keresés pontosságának a szabályozása révén a turista több vagy kevesebb információt fed fel, de ennek az az ára, hogy több vagy kevesebb eredményhez jut. Ha egy kevésbé részletes minta után tudakozódik, akkor több lehetséges címet fog kapni és javul az adatvédelem, de az eredmények legtöbbje lényegtelen lesz a számára. Ha egy jobban rögzített minta után tudakozódik, akkor kevesebb eredményt fog kapni, de sérül az adatvédelem.

A Bloom szűrők úgy töltik be ezt a funkciójukat, hogy lehetővé teszik az SPV csomópontok számára, hogy az egyes tranzakcióknál megadott keresési minták a pontosság vagy az adatvédelem irányába mozduljanak el. Egy jobban specifikált Bloom szűrő pontos eredményeket ad, de azon az áron, hogy felfedi a felhasználó pénztárcájában lévő címeket. Egy kevésbé pontos Bloom szűrő eredményként több tranzakciót fog visszaadni, melyek közül sok lényegtelen a csomópont számára, de a csomópont jobb adatvédelmet tud megvalósítani.

Az SPV csomópont a Bloom szűrőt egy „üres” mintával inicializálja. Ebben az állapotában a Bloom szűrő egyetlen egy mintát sem ismer föl. Az SPV csomópont ezután egy listát készít a pénztárcájában lévő címekről, és egy olyan keresési mintát készít, amely megfelel a tranzakciós kimenetekben lévő címeknek. A keresési minta általában egy P2PKH (Pay-to-Public-Key-Hash) zároló script, amely minden olyan tranzakcióban jelen lesz, amely a publikus-kulcs-hashnek (címnek) fizet. Ha az SPV csomópont nyomon követi egy P2SH cím egyenlegét, akkor a keresési minta egy P2SH (Pay-to-Script-Hash) cím lesz. Az SPV csomópont ezután mindenki keresési mintát megadja a Bloom szűrőnek azzal a céllal, hogy a Bloom szűrő felismerhesse az adott keresési mintázatot, ha az jelen van a tranzakióban. Végül, a Bloom szűrőt elküldi a peer-nek, és a peer a szűrő segítségével megállapítja, hogy mely tranzakciókat kell elküldenie az SPV csomópontnak.

A Bloom szűrők megvalósítása egy N bites álló változó méretű tömbbel, és M db hash függvénynel történik. A hash függvényeket olyanok, hogy a kimenetük minden 1 és N között van, vagyis a kimenet a bitek tömbjének megfelelő . A hash függvényeket determinisztikus módon hozzák létre, ezért egy Bloom szűrőt megvalósító csomópont minden ugyanazokat a hash függvényeket használja, és egy adott bemenet esetén minden ugyanazt az eredményt adja. Különböző hosszúságú (N) Bloom szűrő és különböző számú (M) hash függvény választásával a Bloom szűrő különféle pontosságra állítható be, vagyis szabályozható az adatvédelem.

A lenti [Egy egyszerű Bloom szűrő, egy 16 bites mezővel és 3 hash függvényel \(3 hash függvény, hash függvény kimenetek 1-től 16-ig, üres Bloom szűrő, 16 bites tömb\)](#) példában a Bloom szűrők működésének bemutatására egy 16 bites, nagyon kicsi tömböt és 3 hash függvényt használunk.

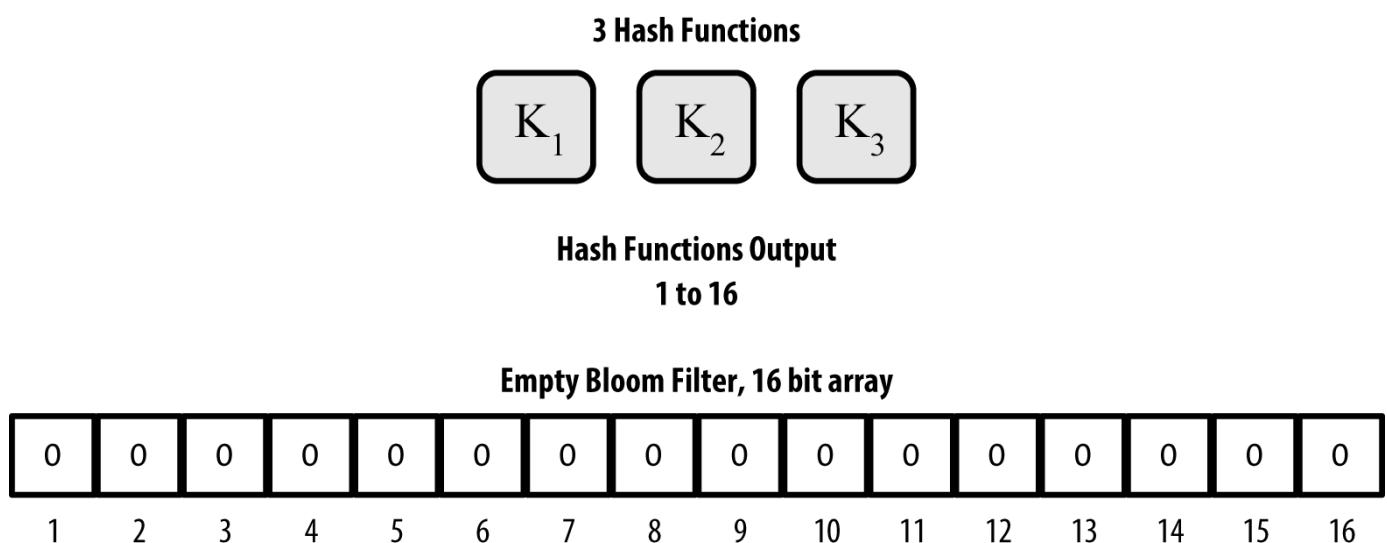

Figure 7. Egy egyszerű Bloom szűrő, egy 16 bites mezővel és 3 hash függvényel (3 hash függvény, hash függvény kimenetek 1-től 16-ig, üres Bloom szűrő, 16 bites tömb)

A Bloom szűrő úgy van inicializálva, hogy a tömb összes bitje nulla. Ha szeretnénk hozzáadni egy mintát a Bloom szűrőhöz, a mintát minden egyes hash függvénytel össze hash-eljük. Az első hash függvény a bemenetből egy 1 és N közötti számot állít elő. Az eredménynek megfelelő bitet a tömbben (melynek indexei 1 és N közöttiek) 1-be állítjuk, így rögzítve a hash függvény kimenetét. Ezután a következő hash függvénytel beállítunk egy másik bitet, és így tovább. Az összes M db hash függvény alkalmazása után egy keresési minta áll elő a Bloom szűrőben, mivel M bitet 0-ról 1-be állítottunk.

Például, a [Az „A” keresési minta hozzáadása az egyszerű Bloom szűrőkhöz](#) páldában a fenti egyszerű [Egy egyszerű Bloom szűrő, egy 16 bites mezővel és 3 hash függvényel \(3 hash függvény, hash függvény kimenetek 1-től 16-ig, üres Bloom szűrő, 16 bites tömb\)](#) Bloom szűrőhöz az „A” keresési mintát adjuk hozzá:

Egy második minta hozzáadása egyszerűen a folyamat megismétlével lehetséges. A mintát minden egyes hash függvénytel egymás után össze-hasheljük, és az eredményeket a bitek 1-be állításával rögzítjük. Ahogy a Bloom szűrőt egyre több mintával töltjük föl, valamelyik hash függvény eredménye egybeeshet egy már 1-be állított bittel, ebben az esetben a bitet nem változtatjuk meg. Lényegében, ahogy egyre több mintát rögzítünk ugyanazokban a bitekben, a Bloom szűrő telítetté válik, mert egyre

több bitje lesz 1-be állítva, és a szűrő pontossága csökken. A szűrő emiatt tekinthető valószínűségi adatszerkezetnek – egyre több minta hozzáadásakor egyre kevésbé lesz pontos. A pontosság függ a hozzáadott minták számától, a bit tömb méretétől (N), illetve a hash függvények számától (M). Egy nagyobb bit tömbbel és több hash függvényel nagyobb pontossággal több minta rögzíthető. Egy kisebb bit tömbbel vagy kevesebb hash függvényel kevesebb minta rögzíthető, és kisebb pontosságot kapunk.

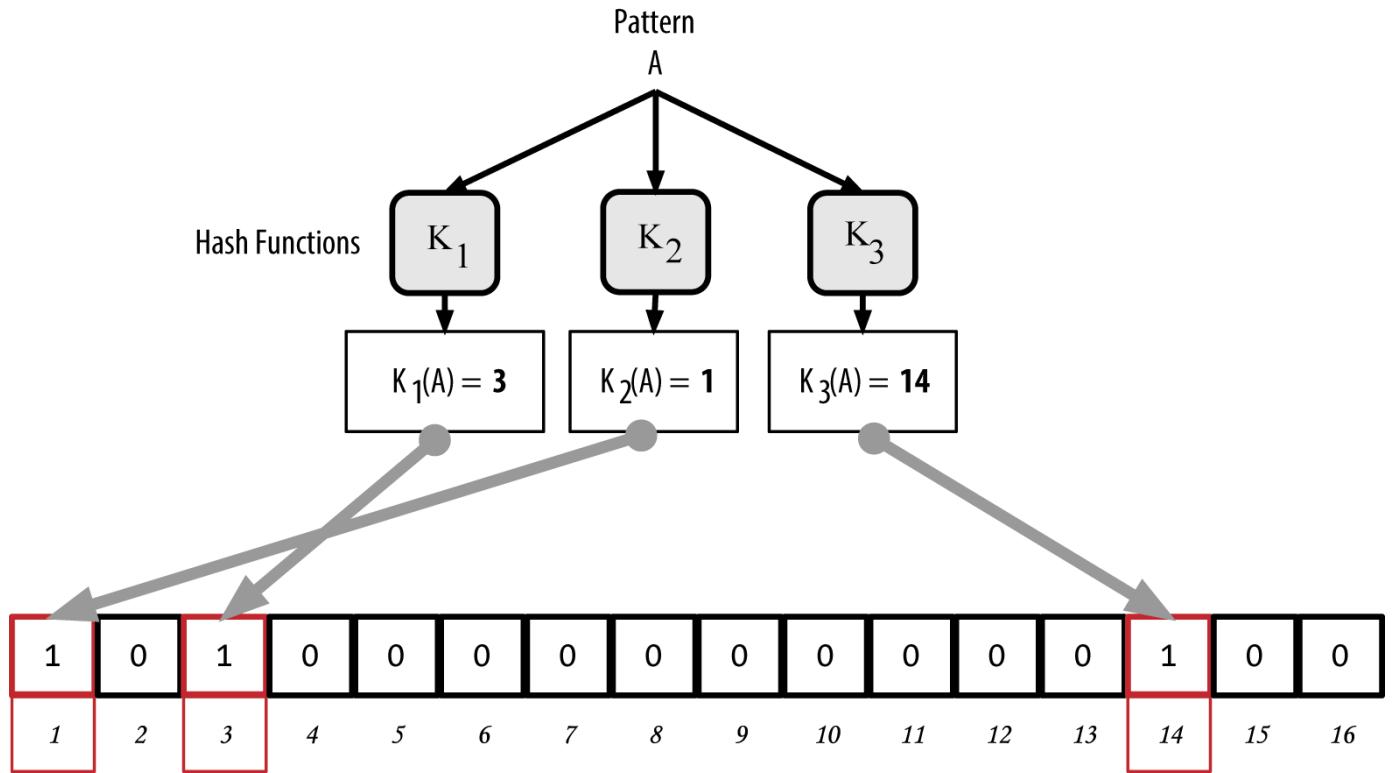

Figure 8. Az „A” keresési minta hozzáadása az egyszerű Bloom szűrőkhöz

A [Egy második keresési minta, a „B” hozzáadása az egyszerű Bloom szűrőkhöz](#) példában az egyszerű Bloom szűrőkhöz egy második keresési mintát adunk, a „B”-t.

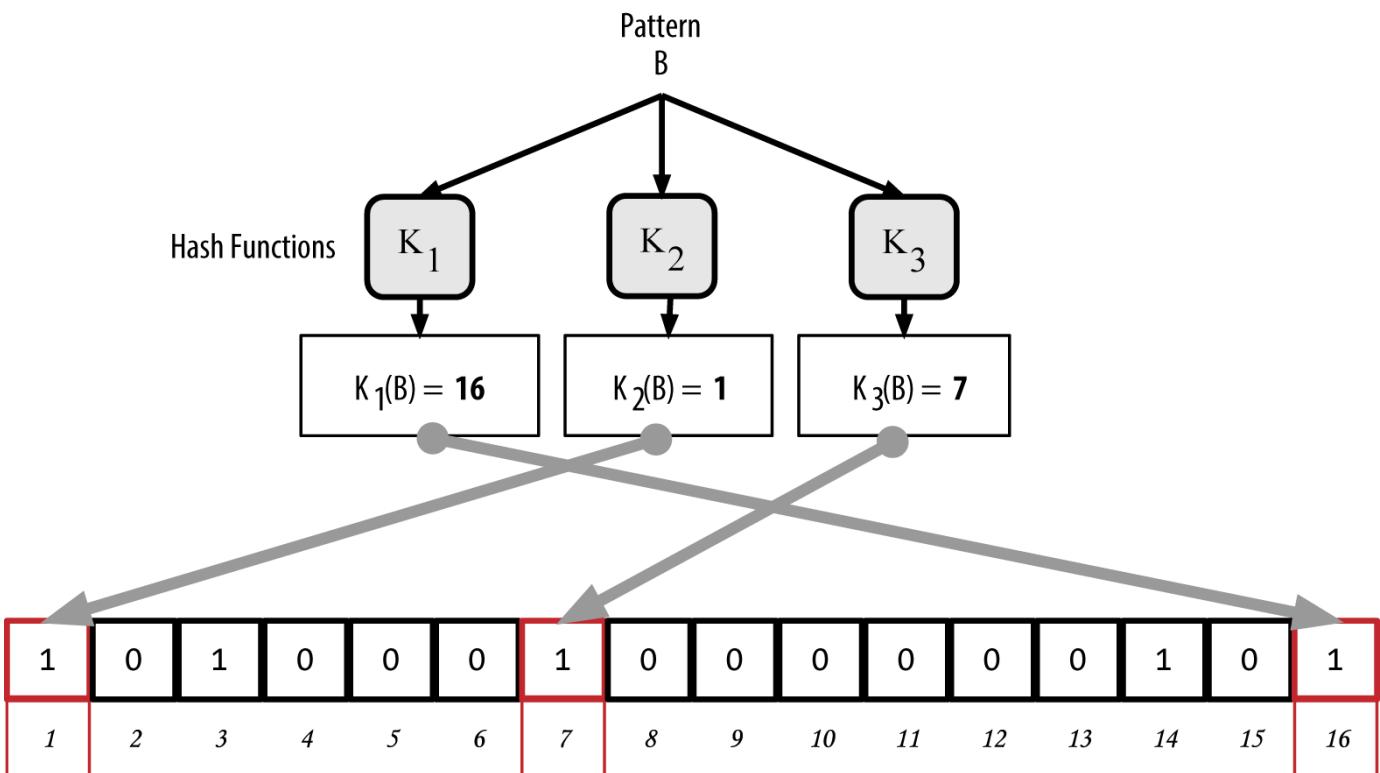

Figure 9. Egy második keresési minta, a „B” hozzáadása az egyszerű Bloom szűrőnkhoz

Ha szeretnénk leellenőrizni, hogy egy minta benne van-e a Bloom szűrőben, akkor hash-eljük össze minden egyes hash függvénytel a mintát, és hasonlítsuk össze az így kapott bit mintát a bit tömbbel. Ha a hash függvények által indexelt összes bit 1-ben van, akkor a mintát valószínűleg tartalmazza a Bloom szűrő. Mivel a bitek a különféle minták átfedése miatt is beállításra kerülhetnek, a válasz nem biztos, inkább valószínű. Egyszerűen a Bloom szűrőnél a pozitív egyezés azt jelenti, hogy „talán igen”.

Alább a [bloom4] példában azt ellenőrzük, hogy az egyszerű Bloom szűrő tartalmazza-e az „X” mintát. A megfelelő bitek 1-ben vannak, emiatt a minta valószínűleg egyezik:

1. Az „X” minta meglétének ellenőrzése a Bloom szűrőben. Az eredmény pozitív egyezés, ami azt jelenti, hogy „talán” image::images/msbt_0611.png["Bloom4"]

Ezzel szemben, ha ellenőrizünk egy mintát a Bloom szűrőben, és bármelyik ellenőrzött bit 0, akkor ez azt mutatja, hogy a minta nem volt rögzítve a Bloom szűrőben. A negatív eredmény nem valószínűség, hanem bizonyosság. Egyszerűen szólva, a Bloom szűrőnél a negatív egyezés azt jelenti, hogy „biztosan nem”.

A Az „Y” minta létezésének ellenőrzése a Bloom szűrőben. Az eredmény határozott negatív egyezés, ami azt jelenti, hogy „biztosan nem” példában azt ellenőrzük, hogy az „Y” minta létezik-e az egyszerű Bloom szűrőben. Az egyik szóban forgó bit 0, emiatt a minta biztosan nem illeszkedik:

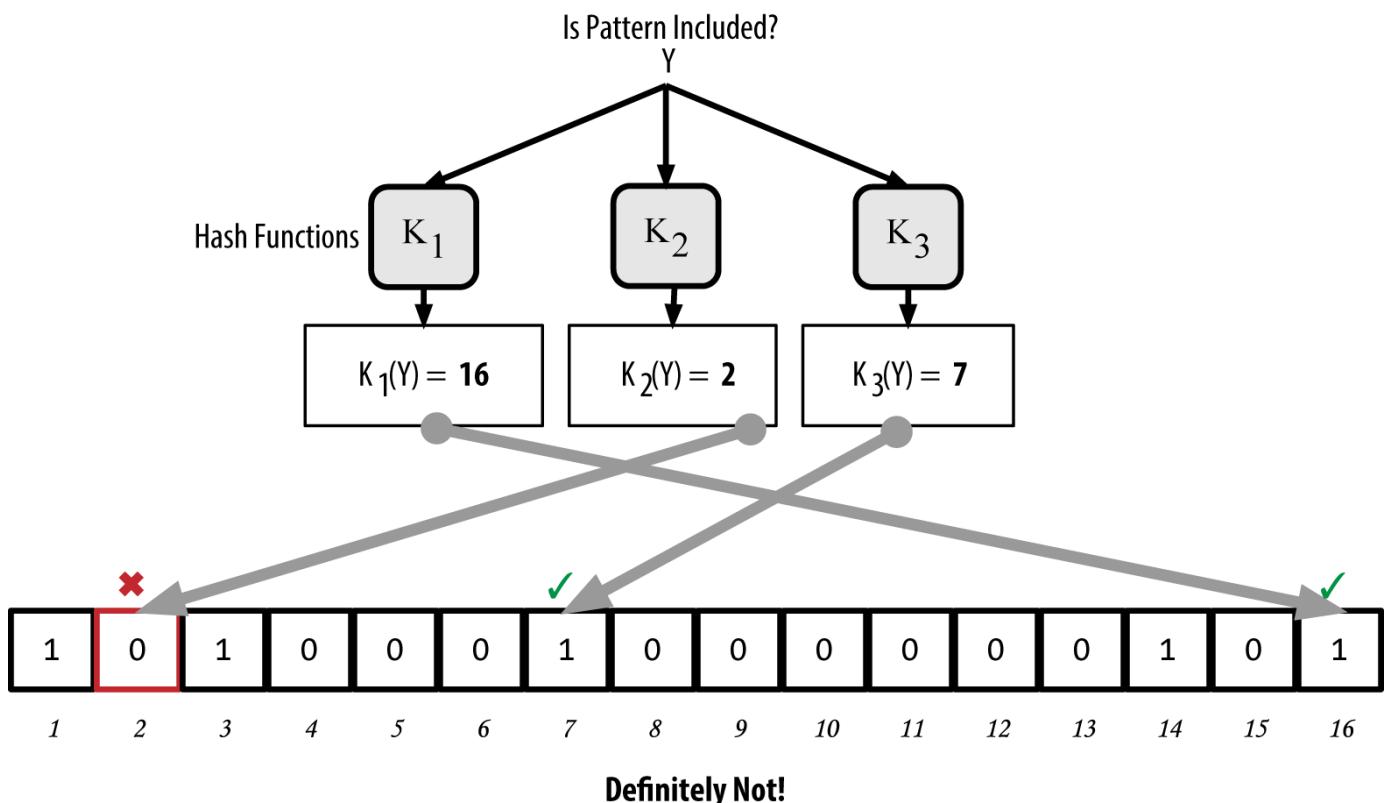

Figure 10. Az „Y” minta létezésének ellenőrzése a Bloom szűrőben. Az eredmény határozott negatív egyezés, ami azt jelenti, hogy „biztosan nem”

A bitcoinban megvalósított Bloom szűrőket a 37. Bitcoin Módosítási Javaslat (Bitcoin Improvement Proposal 37, BIP0037) írja le. Lásd a [\[appdxbitcoinimpproposals\]](#) részt, vagy a [GitHub](#) webhelyet.

A Bloom szűrők és a leltár frissítések

A peer-ektől kapott tranzakciók (és az őket tartalmazó blokkok) szűrésére az SPV csomópontok Bloom szűrőket használnak. Az SPV csomópontok egy olyan szűrőt hoznak létre, amely az SPV csomópont pénztárcájában lévő címeknek felel meg. Az SPV csomópont ezután egy filterload üzenettel elküldi a kapcsolattartás során használandó Bloom szűrőt a peer-nek. A szűrő létrejötte után a peer minden egyes tranzakció kimenetét teszteli a Bloom szűrővel. Csak azokat a tranzakciókat küldi el a csomópontnak, amelyeknél a szűrő szerint valamelyik kimenet megfelel a szűrőnek.

A node-tól kapott getdata üzenetre a peer-ek egy merkleblock üzenettel válaszolnak, melyek minden egyes tranzakcióra vonatkozóan csak a filterhez illeszkedő blokkok blokkfejeit tartalmazzák (lásd [\[merkle_trees\]](#)). A peer-ek ezt követően tx üzeneteket is küldenek, melyek a filterhez illeszkedő tranzakciókat tartalmazzák.

A Bloom szűrőt beállító csomópont menet közben további mintákkal bővítheti a szűrőt, ehhez a filteradd üzenetet kell elküldenie. Mivel a Bloom szűrőből nem lehet mintát eltávolítani, ezért ha valamelyik mintára már nincs szükség, akkor a csomópontnak először egy filterclear üzenettel törölnie kell a Bloom szűrőt, majd egy újabb Bloom szűrőt kell küldenie.

Tranzakció pool-ok

("megerősítetlen tranzakciók") A megerősítetlen tranzakciókból a bitcoin hálózat majdnem minden csomópontja egy listát képez, az ún. *memory pool-t* vagy *tranzakció pool-t*. A csomópontok ennek az alapján követik nyomon azokat a tranzakciókat, melyeket a hálózat már ismer, de még nincsenek a blokkláncba foglalva. Például egy olyan csomópont, amelyik pénztárcát is tartalmaz, a tranzakció pool-t arra használja, hogy nyomon kövesse a hálózaton át a a pénztárcába érkező, de még megerősítetlen befizetéseket.

Az tranzakciókat a csomópont a beérkezésük és ellenőrzésük után a tranzakció pool-ba helyezi, majd a hálózati szétterjedés érdekében a szomszédos csomópontoknak továbbítja.

Némelyik implementációjában egy külön lista szolgál az elárvult tranzakciók nyilvántartására. Ha a tranzakció bemeneti olyan tranzakcióra hivatkoznak, amely még nem ismert, pl. hiányzik a szülő, akkor az elárvult tranzakció átmenetileg az elárvult tranzakciók pool-jában tárolódik, amíg meg nem érkezik a szülő tranzakció.

Ha a tranzakció pool-ba bekerül egy tranzakció, akkor a csomópont ellenőrzi az elárvult tranzakciók között, hogy nem hivatkozik-e valamelyik árva tranzakció a most bekerült tranzakcióval valamelyik kimenetére (nem gyereke-e ennek a tranzakciónak), majd ellenőrzi az illeszkedő árva tranzakciókat. Ha a tranzakció érvényes, akkor eltávolítja az elárvult tranzakciók közül, és hozzáadja a tranzakciók pool-jához, vagyis kiegészíti a szülő tranzakcióval elkezdett láncot. Az újonnan hozzáadott, már nem árva tranzakcióra vonatkozóan, a folyamatot rekurzív módon megismétli, és további leszármazottakat keres, amíg vannak további leszármazottak. Ennek a folyamatnak a révén egy szülő tranzakció beérkezése a tőle függő tranzakciók egész láncának rekonstruálását váltja ki, és az árva tranzakciókat ismét egyesíti a szüleikkel.

Sem a tranzakciók, sem az árva tranzakciók pool-ját (ha van ilyen) nem tárolják diszken, hanem csak a helyi memoriában léteznek, és dinamikusan, a bejövő hálózati üzenetek alapján kerülnek feltöltésre. Egy csomópont elindulásakor minden két pool üres, és fokozatosan, az új tranzakciók beérkezésekor kerül feltöltésre.

A bitcoin kliens némelyik implementációja egy UTXO adatbázist vagy UTXO pool-t is tartalmaz, amely a blokkláncban lévő elkötetlen kimenetek halmazának felel meg. Noha az „UTXO pool” hasonlónak tűnik a tranzakció pool-hoz, de más adathalmazt jelent. A tranzakciók és az elárvult tranzakciók pool-jával szemben az UTXO pool nem üresen indul, hanem elkötetlen tranzakció kimenetek millióit tartalmazza, melyek 2009-ig nyúlnak vissza. Az UTXO pool vagy a helyi tárban van, vagy a háttértár egy indexelt adatbázis táblája alkotja.

Míg a tranzakciók és árva tranzakciók pool-ja a helyi csomóponttól függ, és csomópontról csomópontra jelentősen változhat, attól függően, hogy a csomópont mikor indult vagy mikor indult újra, az UTXO pool a hálózatban kialakult konszenzusnak felel meg, és emiatt csak nagyon kicsiny eltérések lehetségesek az egyes csomópontok között. Ezen túlmenően a tranzakciók és árva tranzakciók pooljában csak megerősítetlen tranzakciók lehetnek, míg az UTXO pool csak megerősített kimeneteket tartalmazhat.

Figyelmeztető üzenetek

A figyelmeztető üzenetek ritkán használatosak, de a funkció a legtöbb csomópontban mégis meg van valósítva. A figyelmeztető üzenetek jelentik a bitcoin „vészjelző rendszerét”, mellyel a bitcoin fejlesztők vészhelyzetben szöveges üzenetet tudnak az összes bitcoin csomópontnak küldeni. Ezt a jellemző azért lett megvalósítva, hogy a bitcoin core klienst fejlesztő csapat az összes bitcoin felhasználót értesíteni tudja a bitcoin hálózatban felmerült súlyos problémáról, például egy kritikus hibáról, amely felhasználói beavatkozást igényel. A jelzőrendszeret csak néhányszor használták, ezek közül a legnevezetesebb eset 2013-ban volt, mikor egy kritikus adatbázis hiba miatt elágazás történt a bitcoin blokkláncban.

A figyelmeztető üzeneteket az alert üzenettel lehet továbbítani. A figyelmeztető üzenetnek számos mezője van. Ezek a következők:

ID

A figyelmeztető üzenet azonosítója, amivel elkerülhető a figyelmeztetés megkettőződése

Expiration

a figyelmeztetés lejáratideje

RelayUntil

A figyelmeztetés relézési ideje, ami után már nem szabad továbbadni

MinVer, MaxVer

Azoknak a bitcoin protokoll változatoknak a tartománya, amelyekre ez a figyelmeztetés vonatkozik

subVer

Az a kliens szoftver alverzió, amelyre ez a figyelmeztetés vonatkozik

Priority

A figyelmeztetés prioritási szintje, jelenleg nem használt

A figyelmeztetések egy publikus kulccsal vannak aláírva. A publikus kulcshoz tartozó privát kulcsot a fejlesztő csapat néhány kiválasztott tagja birtokolja. A digitális aláírás biztosítja, hogy a hálózat ne továbbíthasson hamis figyelmeztetéseket.

Ha egy csomópontra figyelmeztető üzenet érkezik, akkor a csomópont ellenőrzi az üzenetet, többek között a lejáratidőt, és továbbítja az összes peer-jének, így biztosítva az egész hálózatban az üzenet gyors szétterjedését. A csomópontok a figyelmeztetés továbbításán túlmenően rendelkezhetnek egy felhasználói interfész funkcióval, amely az üzenetet megjeleníti a felhasználó számára.

A Bitcoin Core kliensben a figyelmeztetéshez az -alertnotify parancssori opció tartozik. Ezzel lehet megadni, hogy milyen parancs fusson le, ha figyelmeztető üzenetet kapunk. A figyelmeztető üzenet paraméterként van megadva az alertnotify parancsban. Az alertnotify parancsot a leggyakrabban úgy állítják be, hogy a figyelmeztető üzenetet tartalmát egy email üzenetetben küldje el a csomópont

adminisztrátorának. A figyelmeztetés a grafikus felhasználói felületen (bitcoin-Qt) egy felugró ablak formájában is megjelenik, ha fut a kliens.

A bitcoin protokoll egyéb implementációiban a figyelmeztetés kezelése eltérő módon történhet. Sok hardverbe integrált bányász rendszer a figyelmeztető üzenet funkciót nem valósítja meg, mivel ezeknek a rendszereknek nincs felhasználói felületük. Erősen javallott, hogy az ilyen bányász rendszereket futtató bányászok a bányatársaság üzemeltetőjénél „fizessenek elő” a figyelmeztetésekre, vagy csak a figyelmeztetések miatt futtassanak egy pehelysúlyú csomópontot.

A blokklánc

Bevezetés

A blokklánc, mint adatstruktúra a tranzakciós blokkok egy rendezett láncolt listája. A blokkláncot tárolhatjuk sima fájlként, vagy egy egyszerű adatbázisban. A Bitcoin Core kliens a blokklánc metaadatait a Google LevelDB adatbázisának segítségével tárolja. minden blokk visszafelé láncolt, azaz mindegyik visszahivatkozik a blokklánc előző blokkjára. A blokkláncot gyakran egy függőleges halomként ábrázolják, ahol az első blokk mindig a halom alán szerepel. A blokkok ilyen megjelenítése miatt használunk olyan kifejezéseket, mint például a első blokktól számított távolság megjelölésére a "magasság", vagy a legutóbbi hozzáadott blokk esetén a "csúcs".

A blokklánc minden blokkját egy hash azonosítja, amely a blokk fejlécére alkalmazott SHA256 kriptográfiai hash algoritmussal áll elő. A blokkfejlécben lévő "előző blokk hash-e" mező segítségével minden blokk hivatkozik a megelőző blokkra is, amelyet *szülő blokknak* szokás nevezni. Más szóval: a saját fejlécén belül minden blokk tartalmazza a szülő blokkjának a hash-ét is. Ekképp a hash-ek sorozatából, melyek minden blokkot összekapcsolnak a szülőjével, egy lánc jön létre, amely minden esetben visszavezet a legeslegelsőként generált blokkhoz, az úgynevezett *genезis blokkhoz*.

Bár egy blokknak csak egy szülője van, átmenetileg akár több gyereke is lehet. minden gyerek ugyanarra a szülő blokkra hivatkozik, illetve minden gyerek azonos szülő hash-t tartalmaz az "előző blokk hash-e" mezőjében. Egy blokklánc elágazásnál egyszerre több gyerek is létrejöhét. Az elágazás egy átmeneti állapot, amely akkor jelentkezik, amikor két bányász szinte egy időben fedez fel két különböző blokkot (lásd: [\[forks\]](#)). Végül csak az egyik gyerek-blokk fog a blokklánc részévé válni, az „elágazás” pedig megoldódik. Egy blokknak tehát akár több gyereke is lehet, azonban minden blokknak csak egy szülője van. Ez azért van így, mert egy blokknak csak egyetlen olyan "előző blokk hash-e" mezője van, amely az egyedüli szülőjére hivatkozik.

Az "előző blokk hash-e" mező a blokkfejlécben van, és emiatt befolyásolja az *aktuális* blokk hash-ét is. Ha a szülő identitása megváltozik, akkor a gyermek identitása is megváltozik. Ha a szülő bármilyen módon megváltozik, akkor a hash-e is megváltozik. A megváltozott szülő hash-ének változása pedig elkerülhetetlenné teszi a gyerekben lévő "előző blokk hash-ének" a változását is. Emiatt a gyerek hash-e is változni fog, ez pedig változást eredményez az unokában lévő hivatkozásban is, tehát megváltozik az unoka is, és így tovább. Ez a kaszkád hatás biztosítja, hogy ha egy blokkot több generáció követ, akkor a blokkot csak úgy lehet megváltoztatni, ha az összes rákövetkező blokkot is újraszámításra kötelezzük. Mivel egy ilyen újraszámítás hatalmas számítási kapacitást igényelne, a blokkok hosszú láncolatának a megléte megváltoztathatatlaná teszi a blokklánc mélyének történelemét, ez pedig a bitcoin biztonságának a kulcsfontosságú eleme.

A blokkláncot valahogy úgy lehet elképzelni, mint a geológiai képződmények rétegeit, vagy mint egy gleccser-mag mintát. A felületi rétegek az évszakoknak megfelelően változhatnak, vagy akár el is tűnhetnek még azelőtt, hogy idejük lett volna sorba rendeződni. Ha viszont pár centivel mélyebbre ásunk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a geológiai rétegek egyre stabilabbak. Amikor néhány száz méter mélyen vizsgálódunk, akkor tulajdonképpen a múlt pillanatfelvételét szemléljük, mely évezredeken,

vagy évmilliókon át zavartalan maradt. A blokklánc néhány legutóbbi blokkja módosulhat, ha egy elágazás miatt újra kell számolni a láncot. A legfelső hat blokk olyan, mint a termőtalaj néhány centimétere. De ha egyre mélyebbre ásunk a blokkláncban, pl. 6 blokkon túl, akkor egyre valószínűtlenebb lesz, hogy egy blokkok megváltozik. 100 blokk után már olyan szintű a stabilitás, hogy az úgynevezett „coinbase” tranzakció (az a tranzakció, amely az újonnan kibányászott érméket tartalmazza) el is költhető. Néhány ezer egymásra rétegződött blokk (kb. egy hónap), és a blokklánc már a történelem része, azaz gyakorlatilag soha nem változik meg. Noha a protokoll lehetővé teszi, hogy a láncot bármikor egy hosszabb lánc váltsa fel, és bármelyik blokk esetén van rá esély, hogy a blokk visszafordításra kerül, az ilyen események valószínűsége az idő múlásával egyre kisebbé válik, amíg infinitézimálissá nem lesz.

Egy blokk szerkezete

A blokk egy olyan adattároló adatszerkezet, amely összegyűji a tranzakciókat, hogy azokat a nyilvános főkönyvbe, azaz a blokkláncba foglalja. A blokk egy meta-adatokat tartalmazó fejlécből, és az azt követő, a tranzakciók hosszú sorát tartalmazó listából áll, ez utóbbi határozza meg a blokk méretét. A blokkfejléc mérete 80 bajt, míg egy átlagos tranzakcióé minimum 250 bajt. Egy átlagos blokk több mint 500 tranzakciót tartalmaz, így egy teljes blokk, az összes tranzakcióval együtt 1000-szer nagyobb, mint a blokkfejléc. A [Egy blokk szerkezete](#) egy blokk szerkezetét írja le.

Table 1. Egy blokk szerkezete

Méret	Mező	Leírás
4 bajt	Blokkméret	A blokk mérete bajtokban, ezt a mezőt követően
80 bajt	Blokkfejléc	A blokkfejléc mezői (lásd alább)
1-9 bajt (VarInt)	Tranzakció számláló	Hány tranzakció jön ezután
változó	Tranzakciók	A blokkban rögzített tranzakciók

A blokkfejléc

A blokkfejléc háromféle blokk meta-adatból áll. Először is, van egy hivatkozás az előző blokk hash-ére, amely a blokklánc aktuális blokkját köti össze a megelőző blokkal. A második meta-adat halmaz az úgynevezett „difficulty” (nehézség), illetve az időbélyegző és számláló, ezek a bányászattal függnek össze, amint azt a [\[ch8\]](#) részletezte. A meta-adatok harmadik része a Merkle-fa gyökér, ami egy olyan adatstruktúra, amely hatékonyan összefoglalja a blokk tranzakcióit. A [A blokkfej szerkezete](#) a blokkfejléc felépítését írja le.

Table 2. A blokkfej szerkezete

Méret	Mező	Leírás
4 bajt	Version	A szoftver/protokoll változásokat nyomon követő verziószám

Méret	Mező	Leírás
32 bájt	Previous Block Hash	Hivatkozás a blokklánc előző (szülő) blokkjának a hash-ére
32 bájt	Merkle Root	A blokk tranzakcióihoz tartozó Merkle-fa gyökerének a hash-e
4 bájt	Timestamp	Időbélyeg: hozzávetőleg mikor jött létre a blokk (a Unix kezdőidő óta eltelt másodpercek)
4 bájt	Difficulty Target	A munkabizonyíték algoritmus által megkövetelt cél nehézségi szint
4 bájt	Nonce	A munkabizonyíték algoritmus által használt számláló

A Nonce, a nehézségi szint ás az időbélyeg a bányászat során használatos, ezekről részletesebben a [\[ch8\]](#) részben írunk.

Blokk azonosítók: Blokkfejléc, Hash, és Blokk magasság

Egy blokk elsődleges azonosítója a blokk kriptográfiai hash-e, azaz a az digitális ujjlenyomata, amely oly módon jön létre, hogy a blokkfejléc az SHA256 algoritmussal kétszer hashelésre kerül. Az így kapott 32 bájtos hash az úgynevezett *blokk hash*, vagy pontosabban a *blokkfejléc hash*, mivel a kiszámításához csak a blokkfejlécre van szükség. Például a legelső legenerált bitcoin blokk blokk hash-e a 000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f érték. A blokk hash egyértelmű módon azonosítja a blokkot. Bármely csomópont képes arra, hogy a többitől függetlenül előállítsa. Ehhez csupán a blokkfejlécet kell hashelnie.

Meg kell jegyezni, hogy a blokk belső adatstruktúrája ténylegesen nem tartalmazza a blokk hash-t, sem akkor, amikor a blokk átvitelre kerül a hálózaton, sem akkor, amikor a blokklánc részeként, egy csomópontron tárolásra kerül. Valójában az történik, hogy mikor a blokk a hálózatból megérkezik, minden egyes csomópont újraszámítja a blokk hash-t. A blokk hash a blokk meta-adatainak a részeként egy külön adatbázis táblázatban is tárolható. Ez megkönnyíti a blokkok indexelését és meggyorsítja a blokkok merevlemezről történő visszakeresését.

Egy blokk azonosítására egy másik módszer az, hogy megadjuk a blokkláncon belüli pozícióját, az úgynevezett *blokk magasságát*. A legelőször legenerált blokknak a blokk magassága 0 (nulla), ez ugyanaz a blokk, amire az imént a 000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f blokk hash-el hivatkoztunk. A blokk tehát kétféleképpen azonosítható: vagy a blokk hash-sel, vagy a blokk magassággal. minden következő blokk az előző "tetejéhez" adódik hozzá, vagyis ahhoz, amelyik éppen a blokklánc „legmagasabb” blokkja volt, valahogy úgy, ahogy dobozokat rakunk egymás tetejére. A blokk magasság 2014. január 1-én körülbelül 278'000 volt, ami azt jelenti, hogy a megjelölt időpontig 278'000 blokk halmozódott fel a 2009 januárjában létrehozott első blokkon.

A blokk hash-sel ellentétben, a blokk magasság nem egy egyedi azonosító. Míg egy blokknak minden van egy adott és állandó blokk magassága, addig ennek a fordítottja nem igaz - a blokk magassághoz nem csak egy blokkot tartozhat. Két vagy akár több blokknak is azonos lehet a blokk magassága. Ezek a blokkok a blokklánc ugyanazon pozíciójáért versenyeznek. Ennek a menetéről az [forks] részben írunk részletesebben. A blokk magasság szintén nem része a blokk adatstruktúrájának; tehát nem kerül a blokkon belül tárolásra. minden csomópont dinamikusan azonosítja az adott blokk blokkláncon belüli helyzetét (magasságát), amikor azt a bitcoin hálózattól megkapja. A gyorsabb visszakeresés érdekében a blokk magasság is tárolható meta-adatként egy indexelt adatbázis táblázatban.

TIP

Egy blokk *block hash*-e minden esetben egyedi módon, egyetlen egy blokkot azonosít. A blokknak minden van egy adott blokk magassága is. De egy adott blokk magasság nem minden esetben azonosít csak egyetlen blokkot. Gyakran előfordul, hogy két vagy akár több blokk is ugyanazért az blokkláncbeli pozícióért versenyez.

A „Genezis” Blokk

A blokklánc első blokkját, amely 2009-ben jött létre, „Genezis blokk”-nak nevezzük. Ez minden blokklánc blokkjának a "közös őse", ami azt jelenti, hogy ha a blokklánc mentén, bármelyik blokktól, elkezdünk időben visszafelé haladni, akkor végül a „Genezis blokk”-hoz fogunk elérkezni.

Minden csomópont minden minimum egy blokkból álló blokklánckal indul, mivel a Genezis blokk megváltoztathatatlan módon, statikusan be van kódolva a bitcoin kliens szoftverbe. minden csomópont minden "tudja", hogy mi a Genezis blokk hash-e és milyen a szerkezete, mikor joött létre, és milyen tranzakciókat tartalmaz. Így minden csomópont rendelkezik a blokklánc kiindulópontjával, azaz van olyan biztonságos "gyökere", amelyből kiépíthető egy megbízható blokklánc.

A a Bitcoin Core kliensben a statikusan kódolt Genezis blokk a chainparams.cpp állományban van: [chainparams.cpp](#).

A Genezis blokk azonosító hash-e:

```
000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f
```

Ezt a blokk hash-t tetszőleges blokklánc vizsgáló web lapon megkereshetjük, például a [blockchain.info](#) n is, az eredményként kapott oldal ennek a blokknak a tartalmát írja le, és mellesleg az URL-ben a hash-t is tartalmazza:

<https://blockchain.info/block/000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f>

<https://blockexplorer.com/block/000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f>

A Bitcoin Core referencia kliensét használva a parancssorban:

```
$ bitcoind getblock 000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f
```

```
{  
    "hash" : "000000000019d6689c085ae165831e934ff763ae46a2a6c172b3f1b60a8ce26f",  
    "confirmations" : 308321,  
    "size" : 285,  
    "height" : 0,  
    "version" : 1,  
    "merkleroot" : "4a5e1e4baab89f3a32518a88c31bc87f618f76673e2cc77ab2127b7afdeda33b",  
    "tx" : [  
        "4a5e1e4baab89f3a32518a88c31bc87f618f76673e2cc77ab2127b7afdeda33b"  
    ],  
    "time" : 1231006505,  
    "nonce" : 2083236893,  
    "bits" : "1d00ffff",  
    "difficulty" : 1.00000000,  
    "nextblockhash" : "00000000839a8e6886ab5951d76f411475428afc90947ee320161bbf18eb6048"  
}
```

A Genezis blokk tartalmaz egy rejtett üzenetet is. A coinbase tranzakció bemenete az alábbi szöveget is tartalmazza: „The Times 03/Jan/2009 Chancellor on brink of second bailout for banks” („The Times, 2009. jan. 3., A pénzügyminiszter hajlik a bankok második kimentésére”). Ez az üzenet bizonyítja, hogy mikor jött létre a legelső blokk, mivel a *The Times* brit újság akkori főcímére utal. A konkrét szöveget ironikus tréfaként is felfoghatjuk, hiszen felhívja figyelmünket egy önálló/független monetáris rendszer fontosságára, illetve arra is, hogy a Bitcoin a példátlan világméretű pénzügyi válsággal egy időben indult útjára. Az üzenetet a Bitcoin megalkotója, Satoshi Nakamoto rejtette el az első blokkban.

A blokkok a blokklánccá történő összekapcsolása

A Bitcoin csomópontnak a blokkláncból egy helyi példányuk van, amely a Genezis blokk-kal indul. A blokklánc helyi másolata folyamatosan frissül, mivel új blokkok képződnek, melyek bővítik a láncot. Ha a csomópontra a hálózatból egy blokk érkezik, akkor a csomópont először ellenőrzi a blokkot, majd hozzákapcsolja a blokkot a meglévő blokklánchoz. Az összekapcsoláshoz a csomópont megvizsgálja a beérkező blokk blokkfejlécét, és megkeresi benne az „előző blokk hash”-ét.

Tegyük fel például, hogy egy csomópontnak 277'314 blokkja van a helyi blokklánc másolatában. A csomópont által ismert utolsó blokk a 277'314, melyben a blokkfejléc hash-e: 000000000000000027e7ba6fe7bad39faf3b5a83daed765f05f7d1b71a1632249.

A bitcoin csomópont ezután kap egy új blokkot a hálózattól, amelyet az alábbiak szerint értelmez:

```

{
  "size" : 43560,
  "version" : 2,
  "previousblockhash" :
    "000000000000000027e7ba6fe7bad39faf3b5a83daed765f05f7d1b71a1632249",
  "merkleroot" :
    "5e049f4030e0ab2debb92378f53c0a6e09548aea083f3ab25e1d94ea1155e29d",
  "time" : 1388185038,
  "difficulty" : 1180923195.25802612,
  "nonce" : 4215469401,
  "tx" : [
    "257e7497fb8bc68421eb2c7b699dbab234831600e7352f0d9e6522c7cf3f6c77",
    # [... sok egyéb, itt fel nem tüntetett tranzakció ...]
    "05cf38f6ae6aa83674cc99e4d75a1458c165b7ab84725eda41d018a09176634"
  ]
}

```

Az új blokk vizsgálatakor a csomópont megtalálja az "előző blokk hash-e" mezőt, amely a szülő blokk hash-ét tartalmazza. Ezt a hash-t a csomópont ismeri, hiszen ez a lánc utolsó, 277'314-ik blokkjáé. Következésképpen, az új blokk a lánc utolsó blokkjának a gyereke, és kiterjeszhető vele a már meglévő blokklánc. A csomópont az új blokkot a lánc végéhez adja hozzá, 277'315-re növelve a blokklánc magasságát. A [Az előző blokkfejléc hash-ére hivatkozó, blokkláncba kapcsolt blokkok](#), ábrán egy három blokkból álló lánc látható, a blokkokat a previousblockhash mezőben lévő hivatkozások kapcsolják össze.

Merkle fák

("Merkle fák", id="ix_ch07-asciidoc2", range="startofrange") A bitcoin blokklánc minden egyes blokkjában van egy mező, amely egy *Merkle fa* segítségével a blokkhoz tartozó összes tranzakciót összefoglalja.

A *Merkle fa*, vagy más néven *bináris hash fa* egy olyan adatstruktúra, amelyet nagy adathalmazok hatékony összefoglalására, illetve sértetlenségének az ellenőrzésére használható. A Merkle fák kriptográfiai hash-eket tartalmazó bináris fák. A "fa" kifejezés a számítástechnikában egy elágazó adatszerkezet leírására használatos, ám ezek a fák általában fejjel lefelé vabnnak ábrázolva, azaz "gyökerük" van az ábra tetején, míg "leveleik" a diagram alján, amint azt a következő példákban is láthatjuk.

Block Height 277316

Header Hash:

0000000000000001b6b9a13b095e96db
41c4a928b97ef2d944a9b31b2cc7bdc4

Previous Block Header Hash:

0000000000000002a7bbd25a417c0374
cc55261021e8a9ca74442b01284f0569

Timestamp: 2013-12-27 23:11:54

Difficulty: 1180923195.26

Nonce: 924591752

Merkle Root: c91c008c26e50763e9f548bb8b2
fc323735f73577effbc55502c51eb4cc7cf2e

Transactions

H
E
A
D
E
R

Block Height 277315

Header Hash:

0000000000000002a7bbd25a417c0374
cc55261021e8a9ca74442b01284f0569

Previous Block Header Hash:

00000000000000027e7ba6fe7bad39fa
f3b5a83daed765f05fd1b71a1632249

Timestamp: 2013-12-27 22:57:18

Difficulty: 1180923195.26

Nonce: 4215469401

Merkle Root: 5e049f4030e0ab2debb92378f5
3c0a6e09548aea083f3ab25e1d94ea1155e29d

Transactions

Block Height 277314

Header Hash:

00000000000000027e7ba6fe7bad39fa
f3b5a83daed765f05fd1b71a1632249

Previous Block Header Hash:

00000000000000038388d97cc6f2c1d
fe116c5e879330232f3bf1c645920bdf

Timestamp: 2013-12-27 22:55:40

Difficulty: 1180923195.26

Nonce: 3797028665

Merkle Root: 02327049330a25d4d17e53e79f
478ccb79c53a509679b1d8a1505c5697afb326

Transactions

Figure 1. Az előző blokkfejléc hash-ére hivatkozó, blokkláncba kapcsolt blokkok,

A bitcoinnál a Merkle fák arra a célra szolgálnak, hogy összefoglalják egy blokk összes tranzakcióját, vagyis a blokkban szereplő tranzakciókból egy átfogó digitális ujjlenyomatot hozzanak létre, s ily módon egy nagyon hatékony eljárást biztosítanak annak az ellenőrzésére, hogy egy adott tranzakció valóban szerepel-e a blokkban. A Merkle fa csomópont párok rekurzív hash-elésével épül fel, egészen addig, amíg már csak egy hash, az úgynevezett gyökér vagy *Merkle gyökér* marad. A bitcoin esetében a Merkle fáknál használt kriptográfiai hash algoritmus a kétszer egymás után alkalmazott SHA256, vagyis a dupla SHA256 néven is ismert algoritmus.

Ha N db adatelem egy Merkle fában van összefoglalva, akkor legfeljebb $2^{\log_2(N)}$ számítással ellenőrizhetjük, hogy egy adott adatelem valóban megtalálható-e a fában, emiatt ez az adatstruktúra rendkívül hatékony.

A Merkle fa alulról felfelé épül. Az alábbi példában négy tranzakciót kezdjük a munkát, A, B, C és D-vel, amelyek a Merkle fa leveleit alkotják, ahogy ez a [Egy Merkle fa csomópontjainak a kiszámítása](#) ábra is mutatja. A Merkle fa nem tárolja a tranzakciókat, inkább hasheli azok adatait, és az így kapott hash-t tárolja minden egyes levél-csomópontban, H_A , H_B , H_C és H_D -ként:

$$H_A = \text{SHA256}(\text{SHA256}(\text{Transaction A}))$$

Az egymás utáni levél-csomópontokat ezután a szülő-csomópont foglalja össze úgy, hogy összekapcsolja a két hash-t, majd hasheli őket. Például a H_{AB} szülő-csomópont úgy áll elő, hogy a két 32 bájtos hash gyerek összefűzésével egy 64 bájtos string áll elő. Ennek a stringnek a duplán hashelésével áll elő a szülő-csomópont hash-e:

$$H_{AB} = \text{SHA256}(\text{SHA256}(H_A + H_B))$$

A folyamat mindaddig folytatódik, amíg már csak egyetlen csomópont lesz legfelül, az ú.n. Merkle gyökér. A blokkfejléchen ez a 32 bájtos hash kerül tárolásra, amely minden a négy tranzakció adatait összefoglalja.

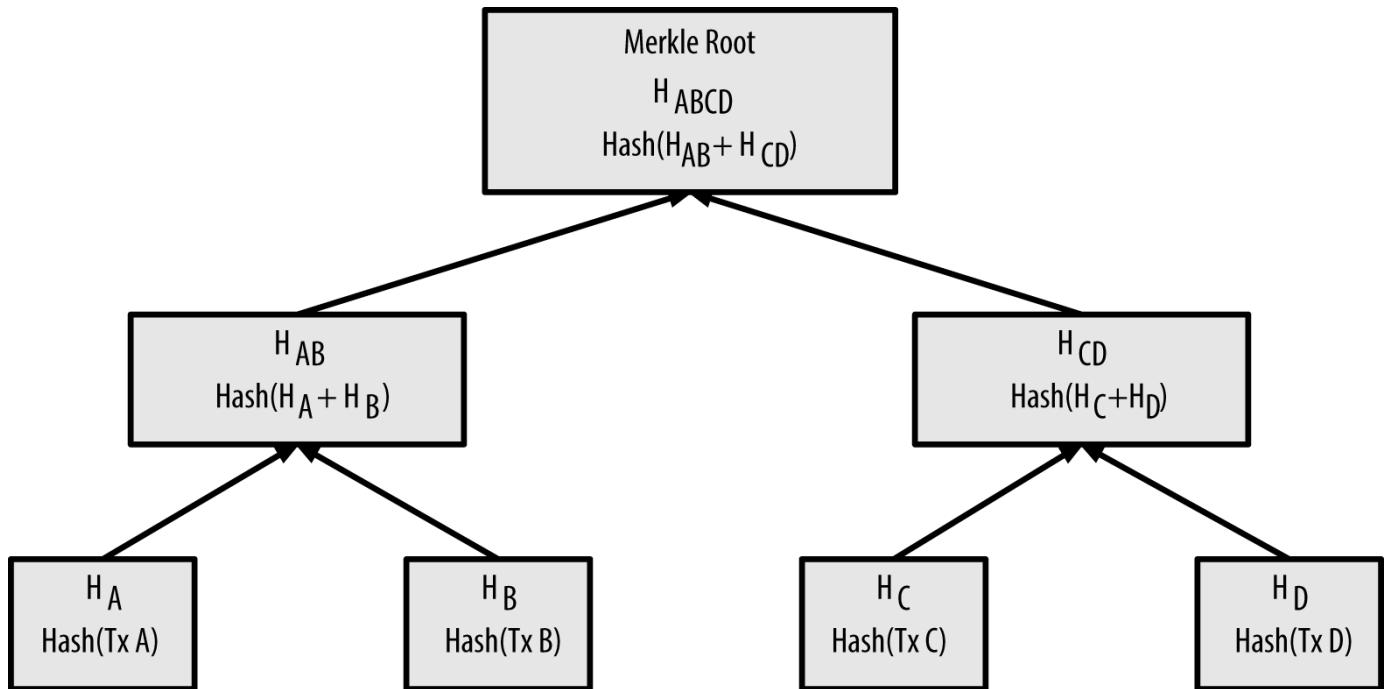

Figure 2. Egy Merkle fa csomópontjainak a kiszámítása

Mivel a Merkle fa egy bináris fa, így páros számú levél csomópontra van szüksége. Ha páratlan számú tranzakció összefoglalására van szükség, akkor az utolsó tranzakció hash-e duplikálódik, így páros számú levél csomópont lesz. Ez az ún. *kiegyensúlyozott fa*. Ezt szemlélteti az alábbi [Egy adatelem megkettőzésével páros számú adat elem áll elő](#), ahol a C tranzakció lett megkettőzve:

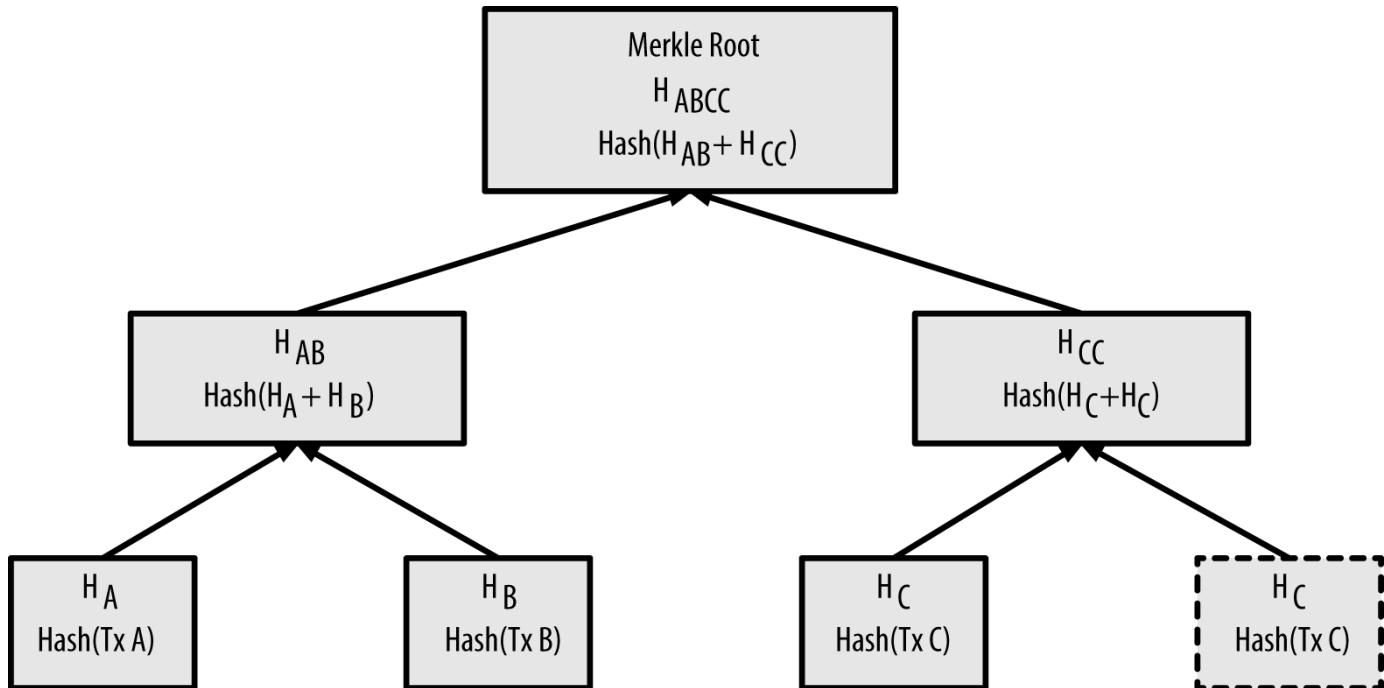

Figure 3. Egy adatelem megkettőzésével páros számú adat elem áll elő

A négy tranzakcióból fát építő módszer általánosítható bármilyen méretű fa felépítésére. A bitcoinnál gyakori, hogy egy blokk több száz, vagy akár több ezer tranzakciót is tartalmaz. Ezek pontosan ugyanilyen módon kerülnek összefoglalásra, és egyetlen 32 bájtos adatelem, a Merkle gyökér áll elő

belőlük. Az alábbi [Nagyszámú adatelemt összefoglaló Merkle fa](#) ábrán egy 16 tranzakcióból felépülő fa látható. Meg kell jegyezni, hogy az ábrán a gyökér ugyan nagyobbnak látszik, mint levél csomópontjai, méretük azonban pontosan ugyanaz, mindenből 32 bájt. Legyen szó egy blokk egyetlen egy, vagy akár több százezer tranzakciójáról, a Merkle gyökér minden 32 bájtban foglalja össze őket:

Ha bizonyítani szeretnénk, hogy egy adott tranzakció szerepel egy blokkban, akkor csupán arra van szükség, hogy a csomópont egy $\log_2(N)$ 32 bájtos hash-t hozzon létre, amely *hitelesítési útvonalat* vagy úgynevezett *Merkle útvonalat* alkot, és összeköti az adott tranzakciót a fa gyökérével. Ez különösen akkor fontos, amikor a tranzakciók száma nagy, mivel a tranzakciók számának 2-es alapú logaritmusával sokkal lassabban növekszik. Íly módon a Bitcoin csomópontok képesek arra, hogy tíz vagy tizenkét hashből (320-384 bájt ből) álló hatékony útvonalat hozzanak létre, amellyel bizonyítható egy tranzakció blokkon belüli jelenléte, akár egy megabájt méretű blokk többezer tranzakciójához is.

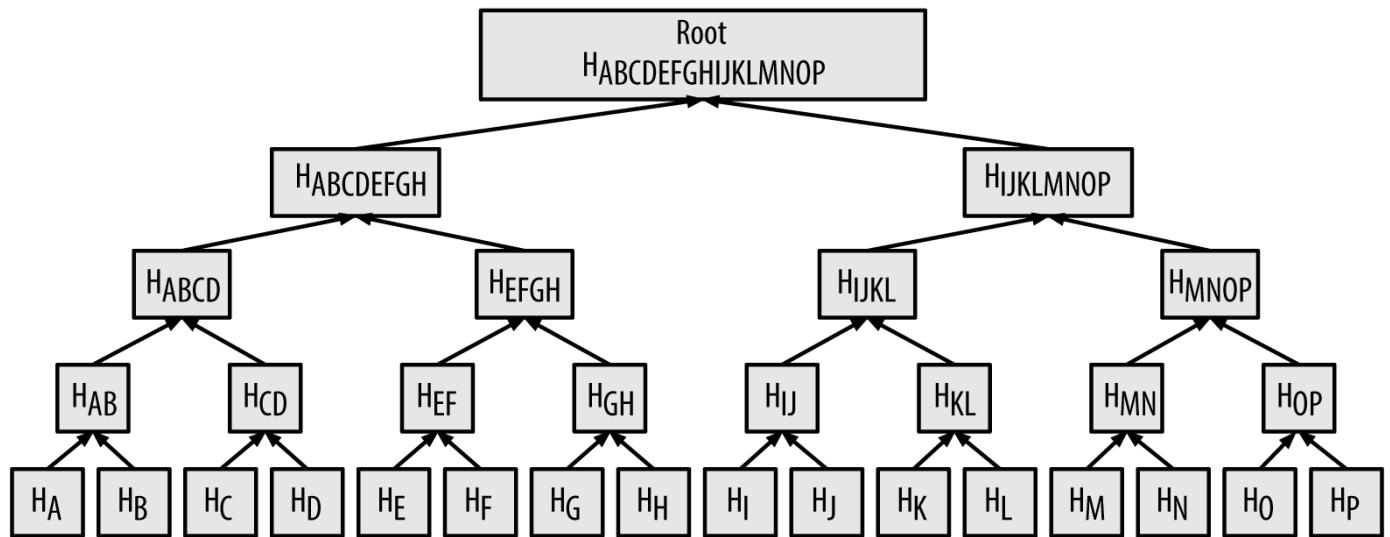

Figure 4. Nagyszámú adatelemet összefoglaló Merkle fa

Az alábbi [Merkle útvonal egy adatelem jelenlétének a bizonyítására](#) példában a csomópont úgy tudja bizonyítani, hogy a blokk tartalmazza a K tranzakciót, hogy csupán négy 32 bájt hash hosszúságú (összesen 128 bájt) Merkle útvonalat hoz létre. Az útvonal a következő négy hash-ből áll: H_L , H_{IJ} , H_{MNOP} és $H_{ABCDEGHIJKLMNOP}$. A hitelesítési útvonalat alkotó négy hash érték ismeretében bármelyik csomópont bizonyítani tudja, hogy H_K (ami az ábrán zölddel szerepel) benne van a Merkle fában. Ehhez további három hash-párt kell kiszámítania : H_{KL} , H_{IJKL} és $H_{IJKLMNOP}$, melyek elvezetik a Merkle gyökérhez (az ábrán ezt pontozott vonal szemlélteti).

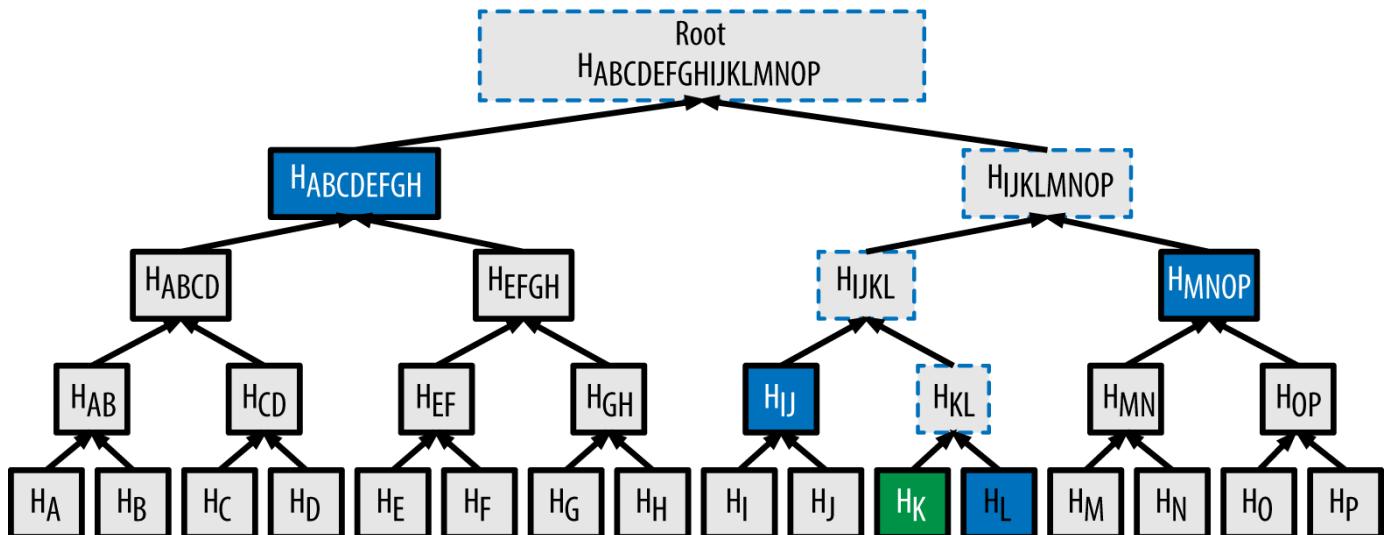

Figure 5. Merkle útvonal egy adatelem jelenlétének a bizonyítására

A [Egy Merkle fa felépítése](#) példában szereplő program egy Merkle fa létrehozásának folyamatát szemlélteti, a levél csomópontokból a gyökér irányába haladva. A példa a libbitcoin könyvtárat és néhány segédfüggvényt használ.

Example 1. Egy Merkle fa felépítése

```

#include <bitcoin/bitcoin.hpp>

bc::hash_digest create_merkle(bc::hash_list& merkle)
{
    // Stop if hash list is empty.
    if (merkle.empty())
        return bc::null_hash;
    else if (merkle.size() == 1)
        return merkle[0];

    // While there is more than 1 hash in the list, keep looping...
    while (merkle.size() > 1)
    {
        // If number of hashes is odd, duplicate last hash in the list.
        if (merkle.size() % 2 != 0)
            merkle.push_back(merkle.back());
        // List size is now even.
        assert(merkle.size() % 2 == 0);

        // New hash list.
        bc::hash_list new_merkle;
        // Loop through hashes 2 at a time.
        for (auto it = merkle.begin(); it != merkle.end(); it += 2)
        {
            // Join both current hashes together (concatenate).
            new_merkle.push_back(join_hashes(*it, *(it + 1)));
        }
        merkle = new_merkle;
    }
}
  
```

A [A Merkle példaprogram lefordítása és futtatása](#) a példa lefordítását és futtatásának az eredményét mutatja.

Example 2. A Merkle példaprogram lefordítása és futtatása

```
$ # A merkle.cpp lefordítása
$ g++ -o merkle merkle.cpp $(pkg-config --cflags --libs libbitcoin)
$ # A merkle végrehajtható program futtatása
$ ./merkle
Aktuális Merkle hash lista:
32650049a0418e4380db0af81788635d8b65424d397170b8499cdc28c4d27006
30861db96905c8dc8b99398ca1cd5bd5b84ac3264a4e1b3e65afa1bcee7540c4

Aktuális Merkle hash lista:
d47780c084bad3830bcdaf6eace035e4c6cbf646d103795d22104fb105014ba3

Result: d47780c084bad3830bcdaf6eace035e4c6cbf646d103795d22104fb105014ba3
```

A Merkle fák hatékonysága a méret növekedésével válik nyilvánvalóvá. A [A Merkle-fák hatékonysága](#) mutatja, hogy mennyi adatcserére van szükség egy Merkle útvonalon, ha bizonyítani szeretnénk, hogy az adott tranzakció része egy blokknak.

Table 3. A Merkle-fák hatékonysága

Tranzakciók száma	Blokk kb. mérete	Útvonal mérete (hash db)	Útvonal mérete (bájtokban)
16 tranzakció	4 kilobájt	4 hash	128 bájt
512 tranzakció	128 kilobájt	9 hash	288 bájt
2048 tranzakció	512 kilobájt	11 hash	352 bájt
65'535 tranzakció	16 megabájt	16 hash	512 bájt

Ahogy a táblázatban látható: míg egy blokk mérete gyorsan növekszik, a 16 tranzakciót tartalmazó blokk 4 kilobájtjáról a 65,535 tranzakciónak megfelelő 16 megabájtra, addig a tranzakció jelenlétének az igazolásához szükséges Merkle útvonal sokkal lassabban, 128 bájtról csak 512 bájtra növekszik. A Merkle fákkal megoldható, hogy egy csomópont csak a blokkfejlécet (80 bájt/blokk) töltse le, és mégis képes legyen azonosítani egy tranzakció blokkon belüli jelenlétét úgy, hogy a Merkle útvonalnak minden össze csak egy kis részét keresi vissza a teljes csomópontból. Ehhez csupán a teljes blokkláncnak, ami több gigabájt méretű, csupán egy elenyésző részét kell tárolnia vagy letöltenie. Az úgynevezett Simplified Payment Verification (Egyszerűsített Fizetési Ellenőrzés) vagy SPV csomópontok olyan csomópontok, amelyek a teljes blokklánc letöltése nélkül, Merkle útvonalak segítségével ellenőrizik a tranzakciók jelenlétét.

A Merkle fák és az egyszerűsített fizetés ellenőrzés (Simplified Payment Verification (SPV))

Az úgynevezett Simplified Payment Verification csomópontok széles körben használják a Merkle fákat. A SPV csomópontokban nincs meg az összes tranzakció, és teljes blokkokat sem töltenek le, csupán blokkfejléceket. Ahhoz, hogy a hitelesítési útvonal, vagy Merkle útvonal használatával ellenőrizni tudják egy tranzakció blokkon belüli jelenlétét, nem szükséges a blokkon belüli összes tranzakció letöltése.

Vegyük például egy SPV csomópontot, amely a bejövő fizetésekkel egy adott, a pénztárcájában megtalálható cím után érdeklődik. Ekkor, a SPV csomópont létrehoz egy szűrőt a peer-jeiben. A szűrő a tranzakciók küldését csak a szóban forgó címre korlátozza. Amikor megjelenik egy, a szűrőnek megfelelő tranzakció, akkor a peer csomópont egy merkleblock üzenet segítségével elküldi az adott blokkot. A merkleblock üzenet egyszer a blokkfejlécet, másrészt a keresett tranzakciót a blokk Merkle gyökerével összekötő Merkle útvonalat tartalmazza. Az SPV csomópont ezt a Merkle útvonalat használja arra is, hogy összekösse a tranzakciót a blokk-kal, illetve, hogy ellenőrizze a tranzakció jelenlétét a blokkban. Az SPV csomópont a blokkfejlécet is használja, hogy a blokkot összekapcsolja a lánc további részével. Ez a tranzakció és a blokk, illetve a blokk és a blokklánc közötti két kapcsolat bizonyítja azt, hogy a tranzakció rögzítésre került a blokkláncban. Mindent összevetve, az SPV csomópont kevesebb, mint egy kilobájt adat formájában megkapja a blokkfejlécet, illetve a Merkle útvonalat. Ez az adatmennyiség több mint ezerszer kisebb egy teljes blokknál (ami jelenleg körülbelül 1 megabájt).

Bányászat és konszenzus

Bevezetés

A bányászat az a folyamat, amely a pénzkészletet új bitcoinokkal bővíti. A bányászat emellett védi a bitcoin rendszert a csalásoktól vagy ugyanannak a bitcoin összegnek a többszöri elköltésétől, azaz az ún. kettős költéstől is. A bányászok felfolgozó kapacitást biztosítanak a bitcoin hálózatnak, ezért cserébe bitcoinokat kaphatnak jutalomul.

A bányászok ellenőrzik az új tranzakciókat és a globális főkönyvbe rögzítik őket. minden 10 percben egy új blokk kerül „kibányászsra”, amely az utolsó blokk kibányászása óta előfordult tranzakciót tartalmazza, vagyis a blokkláncot ezekkel a tranzakciókkal bővíti. A blokkba foglalt, és a blokklánchoz hozzáadott tranzakciók „megerősített” tranzakciók. A megerősítés teszi lehetővé az új bitcoin tulajdonosok számára, hogy elöltsék az ilyen tranzakciókban kapott bitcoinjaikat.

A bányászok kétféle jutalmat kapnak a bányászatért: az új blokkokkal létrejövő új érméket, és a blokkban lévő tranzakciók tranzakciós díjait. Ahhoz, hogy megkaphassák ezt a jutalmat, a bányászoknak egy kriptográfiai hash algoritmussal kapcsolatos bonyolult matematikai problémát kell megoldaniuk. A probléma megoldása, az ún. munkabizonyíték (Proof-of-Work) beépül az új blokkba, és bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy a bányász jelentős számítási munkát végzett. A bitcoin biztonságát az egymással versenyző bányászok alapozzák meg, akik a munkabizonyíték előállítási feladat megoldása révén jutalomhoz és a tranzakciók blokkláncban történő rögzítésének a jogához jutnak.

Az új érmék előállításának folyamatát azért hívjuk bányászatnak, mert a jutalom úgy lett megalkotva, hogy a nemesfémek bányászatához hasonlóan a hozadék egyre kisebb legyen. A bitcoin pénzkibocsátása bányászattal történik, hasonlóan ahhoz, ahogy egy központi bank bankjegyek nyomtatásával új pénzt hoz létre. A bányászok által a blokkhoz hozzáadott új bitcoinok mennyisége kb. négy évenként (pontosabban 210 ezer blokkonként) a felére csökken. 2009 januárjában 50 bitcoin/blokk értékkel indult a folyamat, ez 2012 novemberében 25 bitcoin/blokkra csökkent. A jutalom valamikor 2016-ban fog újra feleződni, és 12.5 bitcoin lesz. Ennek a képletnek az alapján a bitcoin bányászat jutalma exponenciálisan csökkenni fog, egészen 2140-ig, amikorra az összes bitcoin (20'999'999.98 BTC) kibocsátásra kerül. 2140 után több új bitcoin már nem kerül forgalomba.

A bitcoin bányászok a tranzakciós díjakat is megkapják. Mindegyik tranzakció tartalmazhat tranzakciós díjat, a tranzakció bemenetei és kimenetei közötti különbség formájában. A győztes bitcoin bányász jut hozzá a nyertes blokk tranzakcióiban lévő „visszajáró” pénzhez. Manapság a díjak a bitcoin bányászok bevételeinek 0.5 %-át vagy még kisebb hányadát alkotják, a bevétel túlnyomó többsége az újonnan „vert” bitcoinokból származik. De ahogy a jutalom idővel csökken majd, a blokkonkénti tranzakciók száma pedig nő, úgy fog a bitcoin bányászok bevételének egyre nagyobb hányada a díjakból származni. 2140 után a bitcoin bányászok összes bevételét a tranzakciós díjak fogják jelenteni.

A „bányászat” szó kicsit félrevezető. Azáltal, hogy a nemesfémek bányászatának a képét idézi föl, a bányászatért kapott jutalmat, a blokkonként létrejövő új bitcoinokat állítja a figyelem középpontjába. Noha a bányászokat ez a jutalom mobilizálja, a bányászat elsődleges célja nem a jutalom vagy az új érmék előállítása. Ha a bányászatot csak az érmék előállítására szolgáló folyamatnak tekintjük, akkor nem szabad a folyamat eszközét (ösztönzőjét) a folyamat céljával összekevernünk. A bányászat jelenti a decentralizált elszámolóház fő folyamatát. A bányászat során kerülnek ellenőrzésre és elszámolásra a tranzakciók. A bányászat teremti meg a bitcoin rendszer biztonságát és teszi lehetővé, hogy az egész hálózatban központi szervezet nélkül létrejöjjön a konszenzus.

A bányászat az az újítás, ami a bitcoint különlegessé teszi: ez az a decentralizált biztonsági mechanizmus, ami a peer-to-peer digitális pénz alapja. Az újonnan kibocsátott érmékkel kapott jutalom és a tranzakciós díjak olyan ösztönzést jelentenek, amely a bányászok tetteit a hálózat biztonságával hangolja össze, és egyúttal a pénzkibocsátást is megoldja.

Ebben a fejezetben először a bányászatot mint pénz kibocsátó mechanizmust fogjuk vizsgálni, majd megnézzük a bányászat legfontosabb funkcióját: a decentralizált konszenzus létrejöttének módját, amely megteremti a bitcoin biztonságát.

A bitcoin gazdaság és a pénz kibocsájtás

A bitcoinokat az új blokkok létrehozása során „verik”, fix és egyre csökkenő ütemben. Az átalagosan 10 percenként létrejövő új blokkok mindegyikében teljesen új bitcoinok vannak, melyek a semmiből jönnek létre. minden 210 ezer blokk után, azaz kb. négy évente a pénz kibocsátás mértéke 50 %-kal csökken. A hálózat működésének első négy éve során mindegyik új blokk 50 új bitcoint tartalmazott.

2012 novemberében az új bitcoinok kibocsájtási üteme 25 bitcoin/blokkra csökkent, és valamikor 2016-ban, a 420'000-ik blokknál fog csökkenni ismét, és 12.5 bitcoin lesz. Az új érmék kibocsájtási üteme 64 „felezés” révén, exponenciálisan csökken, egészen a 13'230'000-ik blokkig (melyet valamikor 2137-ben fognak kibányászni), amikor is a jutalom eléri a legkisebb pénzegységet, az 1 satoshit. Végül a 13.44 milliomodik blokk után, kb. 2140-re a kibocsátott bitcoinok mennyisége 2'099'999'997'690'000 satoshi, azaz kb. 21 millió bitcoin lesz. Ezt követően a blokkok már nem fognak új bitcoinokat tartalmazni, és a bányászok jutalma kizárolag a tranzakciós díjakból fog származni. A [A bitcoin mennyisége az idő függvényében egy mértanilag csökkenő pénzkibocsájtási ütem jellemzi](#) mutatja a forrgalomban lévő bitcoinokat az idő függvényében. Látható a kibocsátás csökkenő üteme.

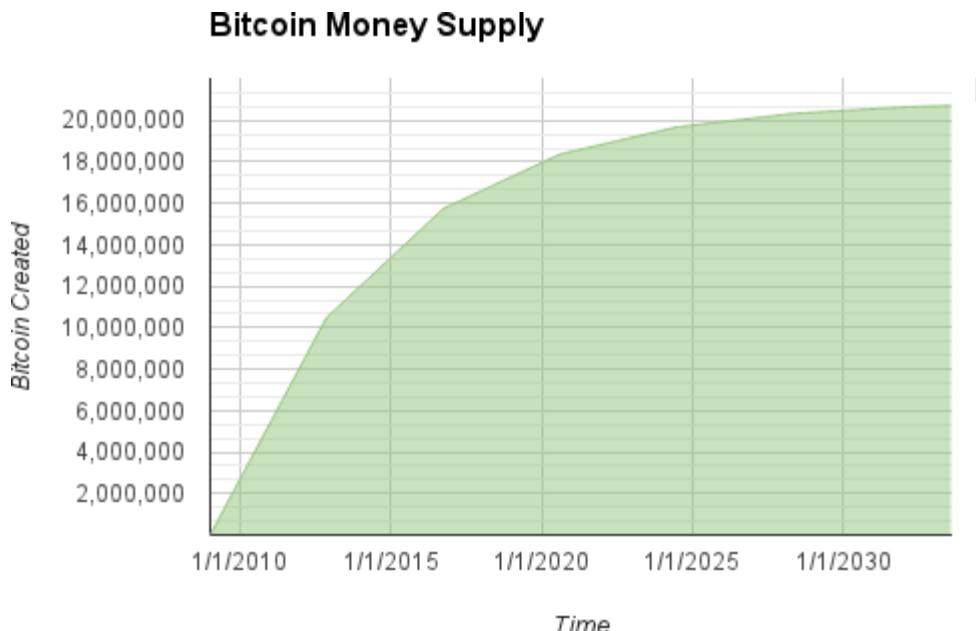

Figure 1. A bitcoin mennyiséget az idő függvényében egy mértanilag csökkenő pénzkibocsátási ütem jellemzi

NOTE

A kibányászott érmék száma adja a bitcoinok számának *felső határát*. A gyakorlatban a bányászoknak nem kötelező a blokk után járó teljes jutalom kibányászása. Ilyen blokkok már eddig is előfordultak, és a jövőben is lehetnek ilyenek, emiatt az össze bitcoin száma kevesebb lesz, mint az elvi határ.

A [Egy script, amely azt számítja ki, hogy összesen hány bitcoin fog forgalomba kerülni](#) példaprogramban kiszámítjuk a forgalomba kerülő összes bitcoin számát.

Example 1. Egy script, amely azt számítja ki, hogy összesen hány bitcoin fog forgalomba kerülni

```
# Original block reward for miners was 50 BTC
start_block_reward = 50
# 210000 is around every 4 years with a 10 minute block interval
reward_interval = 210000

def max_money():
    # 50 BTC = 50 000 0000 Satoshis
    current_reward = 50 * 10***8
    total = 0
    while current_reward > 0:
        total += reward_interval * current_reward
        current_reward /= 2
    return total

print "Total BTC to ever be created:", max_money(), "Satoshis"
```

A [A max_money.py script futtatása](#) mutatja a script futtatása során kapott kimenetet.

Example 2. A max_money.py script futtatása

```
$ python max_money.py  
Az összes, valaha létrejövő BTC: 2099999997690000 Satoshi
```

A véges és egyre csökkenő mértékű kibocsájtás egy véges pénzkészletet hoz létre, amely ellenálló az inflációval szemben. A hagyományos papírpénzekkel szemben, melyek korlátlanul nyomtathatók, a bitcoin nyomatással soha sem lesz inflálható.

Deflációs pénz

A fix és egyre csökkenő pénzkibocsájtás egyik legfontosabb és legvitatottabb következménye az, hogy a pénz óhatatlanul *deflációs* tendenciát rejt magában. A defláció az a jelenség, melynek során a pénz értéke nő, mivel a kereslet és a kínálat közötti egyensúly hiánya felhajtja a pénz értékét (és váltási árfolyamát). Az árak deflációja, vagyis az infláció ellentéte azt jelenti, hogy a pénznak idővel egyre nagyobb lesz a vásárlóértéke.

Sok közigazdász szerint egy deflációs gazdaság katasztrófát jelent, és mindenáron el kell kerülni. Ennek az az oka, hogy a gyors defláció időszakában az emberek inkább felhalmozák a pénzt, ahelyett hogy elkölnének, mert azt remélik, hogy az árak csökkenni fognak. Ilyen jelenség bontakozott ki Japán „Elveszett Évtizede” során, mikor a kereslet teljes összeomlása egy deflációs spirálba taszította a japán pénzt.

A bitcoin szakértők szerint a defláció önmagában nem rossz. Szerintük a deflációt eddig azért hozták kapcsolatba a kereslet összeomlásával, mert az általunk ismert deflációra ez az egyetlen példa. A papírpénz korlátlan nyomtathatosága mellett nagyon nehéz deflációs spirálba kerülni, kivéve, ha teljesen összeomlik a kereslet és nincs pénznyomtatási hajlandóság. A bitcoin deflációját nem a kereslet összeomlása okozza, hanem az előre megjósolható kibocsájtás.

A gyakorlatban bebizonyosodott, hogy a deflációs pénz által okozott felhalmozási ösztön árleszállításokkal legyőzhető, ha ennek mértéke nagyobb, mint a vevő felhalmozási ösztöne. Mivel az eladó szintén érdekkelt a pénz felhalmozásban, a leszállított ár jelenti azt az egyensúlyi árat, amely mellett a két felhalmozási ösztön kiegyenlíti egymást. A legtöbb eladó 30%-os árleszállítással különösebb nehézségek nélkül le tudja győzni a felhalmozási ösztönt, és bevételt tud generálni. A jövő zenéje, hogy a pénz deflációs jellege valóban problémát jelent-e, ha a deflációt nem a gyors gazdaságcsökkenés váltja ki.

Decentralizált konszenzus

Az előző fejezetben a blokkláncot, vagyis az összes tranzakciót tartalmazó publikus globális főkönyvet

vizsgáltuk, amelyet a bitcoin rendszer valamennyi résztvevője a tulajdon hiteles okmányaként fogad el.

De hogyan lehet a hálózaton belül kölcsönös bizalom nélkül egyetlen univerzális „igazságban” megállapodni arról, hogy kinek mije van? Az összes hagyományos fizetési rendszer egy bizalmi modellen alapul, melyben egy központi szervezet nyújtja az elszámolási szolgáltatást, melynek során alapjában véve a tranzakciók ellenőrzése és elszámolása történik. A bitcoinban nincs ilyen központi szervezet, de mégis minden csomópontnak egy teljes másolata van a főkönyvről, melyben hiteles okmányként megbízhat. A blokkláncot nem egy központi szervezet hozza létre, hanem egymástól függetlenül a hálózat csomópontjai állítják össze. Valamiféleképpen a hálózat csomópontjai képesek a nem biztonságos hálózati összeköttetéseken továbbított információk alapján ugyanarra a következtetésre jutni és ugyanazt a főkönyönvi példányt összeállítani, mint a többiek. Ebben a fejezetben azt a folyamatot vizsgájuk meg, amellyel a bitcoin hálózat központi szervezet nélkül globális konsenzust ér el.

Satoshi Nakamoto fő felfedezése a *konszenzus kialakulásának* decentralizált mechanizmusa volt. Ez a konszenzus nem explicit módon jön létre – nincsenek választások vagy rögzített időpillanatok, amikor konszenzus van. A közmegegyezés inább a sok ezer, egyszerű szabályokat követő, független csomópontok aszinkron kölcsönhatásai révén alakul ki. A bitcoin esetén a pénz, a tranzakciók, a pénz küldés vagy a biztonság nem valamilyen központi szervezettől függ és nem a bizalomra épül, hanem ebből a felfedezésből adódik.

A bitcoin decentralizált konszenzusa négy folyamat kölcsönhatásának az eredményeképpen jön létre. A négy folyamat egymástól függetlenül megy végbe a hálózat csomópontjain:

- minden egyes tranzakció egymástól független ellenőrzése. Ezt számos kritérium alapján a teljes csomópontok végzik.
- ezeknek a tranzakciónak az új blokkokban történő egyesítése. Ezt a bányász csomópontok egymástól függetlenül végzik. A bányász csomópontok a munkabizonyíték algoritmus segítségével igazolják, hogy elvégeztek bizonyos számításokat.
- az új blokk ellenőrzése és láncba szervezése, melyet az egyes csomópontok egymástól függetlenül végeznek.
- a legtöbb összesített munkabizonyíték számítást tartalmazó lánc kiválasztása. Ezt minden egyes csomópont a többitől függetlenül végzi.

A következő néhány részben megvizsgáljuk ezeket a folyamatokat, valamint megnézzük, hogy a kölcsönhatásai hogyan teremtik meg a hálózat egészében megjelenő közmegegyezést, amellyel bármely bitcoin csomópont képes a saját hiteles, megbízható, publikus és globális főkönyvének az összeállítására.

A tranzakciók egymástól független ellenőrzése

A [transactions] című fejezetben láttuk, hogy egy pénztárca az UTXO-k összegyűjtésével állítja elő a tranzakciókat. Ennek során először megadja a megfelelő zárolást feloldó scripteket, majd új

kimeneteket hoz létre, melyek egy új tulajdonoshoz vannak hozzárendelve. Az így előálló tranzakciót ezután elküldi a bitcoin hálózat szomszédos csomópontjainak, hogy a tranzakció az egész bitcoin hálózatban szétterjedhessen.

Mielőtt azonban egy bitcoin csomópont továbbítaná a tranzakciókat a szomszédainak, először ellenőrzi őket. Ez biztosítja, hogy csak érvényes tranzakciók terjedjenek tova a hálózatban, az érvénytelen tranzakciókat pedig már az első csomópont elvesse.

A csomópontok az egyes tranzakciót kritériumok hosszú sora alapján ellenőrzik:

- helyes-e a tranzakció szintaxisa és adatstruktúrája
- sem a bemenetek, sem a kimenetek lista nem lehet üres
- a tranzakció mérete bájtokban kisebb-e a MAX_BLOCK_SIZE-nál
- az egyes kimenetek értéke, valamint ezek összege a megengedett tartományon belül van-e (kevesebb-e, mint 21 M érme, és több-e, mint 0)
- semelyik bemenet hash-e sem lehet 0, N=-1 (a coinbase tranzakciókat nem kell továbbküldeni)
- az nLockTime kisebb vagy egyenlő-e INT_MAX-nál
- a tranzakció mérete bájtokban nagyobb vagy egyenlő-e 100-nál
- a tranzakcióban lévő aláírási műveletek száma kevesebb-e, mint az aláírások max. számára vonatkozó határ
- a zárolást feloldó script (scriptSig) csak számokat helyezhet a veremre, a zároló scriptnek (scriptPubkey) pedig meg kell felelnie az isStandard formátumoknak (itt történik a „nem szabványos” tranzakciók elvetése)
- a memória pool-ban vagy a fő ág egy blokkjában kell legyen egy ennek megfelelő tranzakció
- minden egyes bemenetre: ha a hivatkozott kimenetek léteznek a memória poolban lévő bármelyik másik tranzakcióban, akkor a tranzakció elvetése
- minden egyes bemenetre: annak az ellenőrzése, hogy létezik-e a fő ágban vagy a tranzakció poolban a hivatkozott kimeneti tranzakció. Ha a kimeneti tranzakció bármelyik bemenetnél hiányzik, akkor egy árva tranzakcióról van szó. A tranzakciót az árva tranzakciók listájához adja hozzá, ha a poolban még nincs meg az illeszkedő tranzakció
- minden egyes bemenetre: ha a hivatkozott kimeneti tranzakció egy coinbase kimenet, akkor van-e már legalább COINBASE_MATURITY (100) megerősítése
- minden egyes bemenetre: a hivatkozott kimenet létezik-e és elköltetlen-e
- a hivatkozott kimeneti tranzakciók alapján a bemeneti értékük megállapítása, és annak az ellenőrzése, hogy mindegyik bemeneti érték, valamint az összegük is a megengedett értéktartományban van-e (21 M érménél kevesebb, 0-nál több)
- a tranzakció elvetése, ha a bemeneti értéke összege < a kimeneti értékek összege
- a tranzakció elvetése, ha a tranzakciós díj túl kicsi ahhoz, hogy a tranzakció bekerülhessen egy üres blokkba

- minden egyes bemenetre: a zárolást feloldó script és a neki megfelelő kimeneti zároló script megefelel-e egymásnak

Ezek a feltételek a bitcoin referencia kliens következő függvényeiben vannak részelesen leírva: `AcceptToMemoryPool`, `CheckTransaction`, és `CheckInputs`. A feltételek idővel változhatnak, pl. ha újfajta Dos szolgáltatás megtagadási támadások kezelésére van szükség, vagy arra, hogy a szabályok lazítása révén többféle tranzakció típus legyen kezelhető.

Mivel a többi csomóponttól függetlenül minden egyik csomópont ellenőrzi a tranzakciókat azok beérkezésekor, és a továbbításuk előtt, minden egyik csomópont felépíti az érvényes (de még nem megerősített) új tranzakciók készletét, az ún. *tranzakció pool-t*, vagy másnéven *memória pool-t* vagy *mempool-t*.

Bányász csomópontok

A bitcoin hálózat bizonyos csomópontjai speciális csomópontok, az ún. *bányászok*. Az [\[ch01_intro_what_is_bitcoin\]](#) fejezetben bemutattuk Jinget, a bitcoin bányászt, aki Sanghajban számítástechnikát tanul. Jing úgy jut bitcoinokhoz, hogy egy „bányász platformot” üzemeltet, amely egy bitcoin bányászatra szolgáló speciális számítógép hardver. Jing speciális bányász hardvere összeköttetésben áll egy teljes bitcoin csomópontot futtató szerverrel. Jingtől eltérően nemelyik bányász teljes csomópont nélkül bányászik, amint azt a [Bánytársaságok \(Mining Pools\)](#) részben látni fogjuk. Jing csomópontja a hálózat többi csomópontjához hasonlóan megkapja és továbbítja a hálózat megerősítetten tranzakcióit. Jing csomópontja azonban új blokkokba is egyesíti ezeket a tranzakciókat.

Jing csomópontja a többi csomóponthoz hasonlóan szintén észleli a bitcoin hálózatot belül továbbított új blokkokat. De egy új blokk érkezése a bányász csomópont számára speciális jelentőségű. A bányászok közötti versengést lényegében az új blokk szétterjedése állítja le, mert ez felel meg a győztes kihirdetésének. Egy bányász számára egy új blokk érkezése azt jelenti, hogy valaki más nyerte meg a versenyt, ő pedig veszített. De az egyik versenyforduló vége egyúttal a következő forduló kezdete. Az új blokk nem csak egy kockás zászló, amely a verseny végét jelzi, hanem egy startpisztoly is, mely a következő blokkért folyó versenyt indítja.

A tranzakciók blokkokba gyűjtése

A bitcoin csomópontokban a tranzakciók az ellenőrzés után bekerülnek a *memória pool*-okba, másnéven *tranzakció készlet ekbe*. A tranzakciók itt várakoznak arra, hogy bekerüljenek egy blokkba (*kibányásszák* őket). Jing csomópontja a többi csomóponthoz hasonlóan összegyűjti, ellenőrzi, és továbbítja az új tranzakciókat. De a többi csomóponttól eltérően Jing csomópontja ezekből a tranzakciókból egy blokk jelöltet is létrehoz.

Kövessük a annak a blokknak az útját, amely akkor keletkezett, amikor Alice egy csésze kávét vett Bob kávézójában (lásd az [\[cup_of_coffee\]](#) részt). Alice tranzakciója a 277'316-ik blokkba lett befoglalva. A fejezetben szereplő fogalmak szemléltetése érdekében tegyük fel, hogy a blokkot Jing bányagépe bányászta ki, és kövessük Alice tranzakcióját, amint részévé válik ennek az új blokknak.

Jing bányász csomópontja egy helyi példányt tart fönn a blokkláncból, vagyis azokból a blokkokból, melyek bitcoin rendszer kezdete, 2009 óta képződtek. Mikor Alice megvette a csésze kávét, Jing csomópontja már egészen a 277'314-ik blokkig összeállította a láncot. Jing csomópontja figyelte a tranzakciókat, megpróbált előállítani egy új blokkot, és egyúttal figyelte a többi csomópont által előállított blokkokat is. Miközben Jing csomópontja bányászott, megjött a 277'315-ik blokk a bitcoin hálózattól. Az új blokk érkezése jelezte a 277'315-ik blokkért történő versengés végét, és a 277'316-ik előállításáért folytatott verseny kezdetét.

Az előző 10 percben, míg Jing csomópontja a 277'315-ik blokk megoldását kereste, az új blokk előállításának előkészületeként tranzakciókat is gyűjtött. Mostanra már pár száz tranzakció gyűlt össze a memóriában. Amikor Jing csomópontja megkapta a 277'315-ik blokkot és ellenőrizte azt, a memóriában lévő tranzakciókat is ellenőrizte, és eltávolította közülük azokat, melyek szerepeltek a 277'315- blokkban. A memóriában maradt tranzakciók megerősítetlenek, és arra várnak, hogy egy új blokkba foglalják őket.

Jing csomópontja egy új üres blokkot állít elő, a 277'316-ik blokkot. Ez a blokk csak egy létrehozandó jelölt, amely még nem érvényes, mivel nem tartalmaz érvényes munkabizonyítékot. A blokk csak akkor válik érvényessé, ha a bányásznak sikerül egy megoldást találnia a munkabizonyíték algoritmusra .

Tranzakció életkor, díjak és prioritás

Jing bitcoin csomópontja kiszámítja az összes, memóriában lévő tranzakció prioritását, és a létrehozandó blokk jelölthöz először a legmagasabb prioritású tranzakciókat adja hozzá. A tranzakciók prioritása a bemeneteikben szereplő UTXO-k „életkorától” függ. Ez lehetővé teszi, hogy a régi és nagy értékű bemenetek elsőbbséget élvezzenek az újabb és kisebb bemenetekkel szemben. Az elsőbbséget elvező/priorizált tranzakciók díj nélkül küldhetők, ha elég hely van a blokkban.

A tranzakció prioritása úgy számítható ki, hogy összeadjuk az egyes bemenetek értékének és életkorának szorzatait, és az összeget elosztjuk a tranzakció teljes méretével:

$$\text{Prioritás} = \frac{\text{Összeg} (\text{Bemenet}_\text{értéke} * \text{Bemenet}_\text{életkora})}{\text{Tranzakció}_\text{méret}}$$

A fenti egyenletben a bemenet értéke alap egységekben, satoshi-ban (1/100M bitcoinban) van megadva. Az UTXO életkora az UTXO-nak a blokkláncban történő rögzítése óta képződött blokkok számával egyenlő. Az életkor azt méri, hogy milyen „mélyen” van a blokk a blokkláncban. A tranzakció mérete bájtokban van megadva.

Egy tranzakció akkor számít „magas prioritásúnak”, ha a prioritása nagyobb, mint 57'600'000, ami annak felel meg meg, mint ha 1 bitcoin (100M satoshi), melynek életkora 1 nap (144 blokk) egy 250 bájt méretű tranzakcióban szerepelne.

$$\text{Magas}_\text{prioritás} > 100'000'000 \text{ satoshi} * 144 \text{ blokk} / 250 \text{ bájt} = 57'600'000$$

A blokk első 50 kilobájtja a magas prioritású tranzakciók számára van fenntartva. Jing csomópontja

kitölti az első 50 kilobájtot, és ebben a díjtól függetlenül a legmagasabb prioritású tranzakciókat helyezi el először. Ennek megfelelően a magas prioritású tranzakciók akkor is feldolgozásra kerülnek, ha a bennük szereplő tranzakciós díj nulla.

Ezután Jing csomópontja a blokk maradék részét azokkal a tranzakciókkal tölti fel, melyek legalább a minimális tranzakciós díjat tartalmazzák, elsőbbségen részesítve azokat, melyeknél egy kilobájtra vonatkoztatva a legmagasabb a tranzakciós díj. A feltöltés egészen a max. blokkméretig (a kódban MAX_BLOCK_SIZE) tart.

Ha marad még hely a blokkban, akkor Jing bányász csomópontja a maradék helyet tranzakciós díj nélküli tranzakciókkal tölti fel. Némelyik bányász a tranzakciós díj nélküli tranzakciót „ahogy esik, úgy puffan” módon kezeli. Más bányászok viszont akár teljesen ki is hagyhatják a létrehozandó blokk jelöltből ezeket a tranzakciókat.

A blokk felöltése után a memóriában maradó tranzakciók a következő blokkba kerülhetnek be. A memóriában maradó tranzakció bemenetei „öregebbekké” válnak, mivel az általuk elköltött UTXO az új blokk miatt mélyebbre került a blokkláncban. Mivel a tranzakció prioritása függ a bemeneteinek az életkorától, a memóriában maradó tranzakciók egyre régebbiek lesznek, és emiatt nő a prioritásuk. Végül a tranzakciós díjat nem tartalmazó tranzakciók is elég magas prioritásúvá válhatnak ahhoz, hogy díjtalanul befoglalásra kerülhessenek egy blokkba.

A bitcoin tranzakcióknak nincs lejáratú idejük. Egy jelenleg érvényes tranzakció az idők végezetéig érvényes marad. Mivel azonban a tranzakciót a hálózat csak egyszer továbbítja, csak addig marad fenn, amíg benne van egy bányász csomópont memóriájában. Ha a bányász csomópontot újraindítják, a memóriájában lévő tartalom törlődik, mivel a memória csak egy átmeneti, nem tartós tárolási forma. Ha a hálózat egy érvényes tranzakciót küldött szét, de a tranzakció nem hajtódi végre, akkor ennek az lehet az oka, hogy már nincs egyetlen bányász memóriájába sem. A pénztárca szoftverek ilyen esetben vagy változatlanul újraküldik a tranzakciót, vagy magasabb tranzakciós díjjal ismét előállítják és elküldik őket, amíg végül ésszerű idő alatt meg nem történik a végrehajtásuk.

Mikor Jing csomópontja összeszedte a memóriában lévő tranzakciókat, a jövendő blokk 418 tranzakciót tartalmazott, és a tranzakciós díj összesen 0.09094928 bitcoin volt. A blokkláncban a <block277316> blokk a Bitcoin Core kliens parancssori felületével a következőképpen nézhető meg:

```
$ bitcoin-cli getblockhash 277316  
0000000000000001b6b9a13b095e96db41c4a928b97ef2d944a9b31b2cc7bdc4  
  
$ bitcoin-cli getblock  
0000000000000001b6b9a13b095e96db41c4a928b97ef2d944a9b31b2cc7bdc4
```

Example 3. Block 277,316

A generáló tranzakció

A blokk első tranzakciója egy különleges tranzakció, melyet *generáló tranzakciónak* vagy *coinbase tranzakciónak* hívnak. Ezt a tranzakciót Jing csomópontja hozza létre, és a bányászatért járó jutalmat tartalmazza. Jing csomópontja a generáló tranzakciót a saját pénztárcájába történő kifizetésként hozza létre: „Kifizetés Jing címére 25.09094928 bitcoin értékben”. A blokk kibányászáért kapott összes jutalmat a coinbase jutalom (25 új bitcoin) és a blokkba befoglalt tranzakciók tranzakciós díjak (0.09094928) összege adja.

```
$ bitcoin-cli getrawtransaction  
d5ada064c6417ca25c4308bd158c34b77e1c0eca2a73cda16c737e7424afba2f 1
```

Example 4. Generáló tranzakció

```
{  
    "hex" :  
"0100000010000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000fffff0f  
03443b0403858402062f503253482fffffff0110c08d9500000000232102aa970c592640d19de03ff6f  
329d6fd2eecb023263b9ba5d1b81c29b523da8b21ac00000000",  
    "txid" : "d5ada064c6417ca25c4308bd158c34b77e1c0eca2a73cda16c737e7424afba2f",  
    "version" : 1,  
    "locktime" : 0,  
    "vin" : [  
        {  
            "coinbase" : "03443b0403858402062f503253482f",  
            "sequence" : 4294967295  
        }  
    ],  
    "vout" : [  
        {  
            "value" : 25.09094928,  
            "n" : 0,  
            "scriptPubKey" : {  
                "asm" :  
"02aa970c592640d19de03ff6f329d6fd2eecb023263b9ba5d1b81c29b523da8b210P_CHECKSIG",  
                "hex" :  
"2102aa970c592640d19de03ff6f329d6fd2eecb023263b9ba5d1b81c29b523da8b21ac",  
                "reqSigs" : 1,  
                "type" : "pubkey",  
                "addresses" : [  
                    "1MxTkeEP2PmHSMze5tUZ1hAV3YTKu2Gh1N"  
                ]  
            }  
        }  
    ],  
    "blockhash" : "0000000000000001b6b9a13b095e96db41c4a928b97ef2d944a9b31b2cc7bdc4",  
    "confirmations" : 35566,  
    "time" : 1388185914,  
    "blocktime" : 1388185914  
}
```

A szabályos tranzakciókkal ellentétben a generáló tranzakciók a bemenetükön nem fogyasztanak (nem költenek el) UTXO-kat. Csak egy bemenetük van, a *coinbase*, amely a semmiből állít elő új bitcoinokat. A generáló tranzakciónak egy kimenete van, melyben a bányász saját bitcoin címére történő kifizetés áll. A generáló tranzakció kimenete 25.09094928 bitcoint küld a bányász bitcoin címére, ebben az esetben az 1MxTkeEP2PmHSMze5tUZ1hAV3YTKu2Gh1N címre.

A coinbase jutalom és tranzakciós díjak

A generáló tranzakció előállításához Jing csomópontjának először ki kell számítania a teljes tranzakciós díjat. Ehhez a blokkban szereplő 418 tranzakció összes bemenetének összegéből le kell vonna a 418 tranzakció kimeneteinek összegét:

$$\text{Teljes_díj} = \text{Összeg(Bemenetek)} - \text{Összeg(Kimenetek)}$$

A 277'316-ik blokkban a tranzakciós díj 0.09094928 bitcoin volt.

Ezután Jing csomópontja kiszámítja a blokkért járó jutalmat. A jutalom a blokk magasságától függ, kezdetben 50 bitcoin volt, és minden 210'000 blokk után feleződik. Mivel ennek a bloknak a magassága 277'316, 25 bitcoina a jutalom.

The calculation can be seen in function `GetBlockSubsidy` in the Bitcoin Core client, as shown in [Calculating the block reward — Function `GetBlockSubsidy`, Bitcoin Core Client, main.cpp](#).

Example 5. Calculating the block reward — Function `GetBlockSubsidy`, Bitcoin Core Client, main.cpp

```
CAmount GetBlockSubsidy(int nHeight, const Consensus::Params& consensusParams)
{
    int halvings = nHeight / consensusParams.nSubsidyHalvingInterval;
    // Force block reward to zero when right shift is undefined.
    if (halvings >= 64)
        return 0;

    CAmount nSubsidy = 50 * COIN;
    // Subsidy is cut in half every 210,000 blocks which will occur approximately
    // every 4 years.
    nSubsidy >>= halvings;
    return nSubsidy;
}
```

A kezdeti támogatás satoshiban az 50 és a COIN konstans (100,000,000 satoshi) szorzata. A kezdeti jutalmat (`nSubsidy`) ez állítja be 5 milliárd satoshira.

Ezt követően a függvény kiszámítja, hogy hány darab feleződés történt, mégpedig úgy, hogy az aktuális blokk magasságát elosztja a felezési intervallummal (`SubsidyHalvingInterval`). A 277'316-ik blokk esetében az eredmény 1.

A felezések értéke max. 64 lehet, emiatt 64-nél több felezés esetén a kód nulla jutalmat ad (csak a tranzakciós díjat adja vissza).

Ezután a függvény minden egyes felezésnek megfelelően jobbra léptetéssel 2-vel osztja a jutalmat

(nSubsidy) . A 277'316-ik blokk esetében ez azt jelenti, hogy az 5 milliárd satoshis jutalmat egyszer lépteti jobbra (egy felezés van), az eredmény pedig 2.5 milliárd satoshi, vagyis 25 bitcoin. A 2-vel való osztás azért a bináris jobbra léptetéssel történik, mert ez hatékonyabb, mint egy egésszel vagy valós számmal történő osztás.

Végül a coinbase jutalmat (nSubsidy) összeadja a tranzakciós díjjal (nFees), és ezt az összeget adja vissza eredményként.

A generáló tranzakció felépítése

Ezen számítások után Jing csomópontja előállítja a generáló tranzakciót, amellyel kifizet magának 25.09094928 bitcoint.

Amint azt a [Generáló tranzakció](#) mutatja, ennek a tranzakciónak különleges formátuma van. A tranzakció bemenetén nem az elköltethető, előző UTXO-k vannak megadva, hanem egy „coinbase” bemenetet. A tranzakciós bemeneteket a [\[tx_in_structure\]](#) részben vizsgáltuk meg. Hasonlítsunk össze egy szokásos tranzakció bemenetet a generáló tranzakció bemenetével. Egy szokásos tranzakció szerkezetét a [Egy „közönséges” tranzakció egyik bemenetének szerkezete](#) mutatja, míg a [A generáló tranzakció bemenetének a szerkezete](#) a generáló tranzakció bemeneteinek a szerkezetét mutatja.

Table 1. Egy „közönséges” tranzakció egyik bemenetének szerkezete

Méret	Mező	Leírás
32 bájt	Tranzakció hash	Mutató arra a tranzakcióra, amely az elköltendő UTXO-t tartalmazza
4 bájt	Output Index	Az elköltendő UTXO indexe, az első 0
1-9 bájt (VarInt)	A zárolást megszüntető script mérete	A zárolást megszüntető script mérete bájtokban
Változó	A zárolást megszüntető script	Az UTXO-t zároló script feltételeit kielégítő script
4 bájt	Sorszám	Tx-helyettesítő lehetőség, Jelenleg letiltva, 0xFFFFFFFF

Table 2. A generáló tranzakció bemenetének a szerkezete

Méret	Mező	Leírás
32 bájt	Tranzakció hash	Az összes bit nulla: nem hivatkozik tranzakció hash-re
4 bájt	Output Index	Az összes bit egy: 0xFFFFFFFF
1-9 bájt (VarInt)	Coinbase adat méret	Coinbase adathossz, 2 és 100 bájt között

Méret	Mező	Leírás
Változó	Coinbase adat	Tetszőleges adat, a v2 blokkokban az extra nonce-t és a bányász címeket tartalmazza, a blokk magassággal kell kezdődni a v2 blokkokban a blokk magassággal kell kezdődni
4 bájt	Sorszám	0xFFFFFFFF

A generáló tranzakcióban az első két mező olyan értékeket tartalmaz, amely nem UTXO hivatkozásnak felel meg. A „Tranzakció hash” helyett az első mező mind a 32 bájtja nullával van feltöltve. Az „Output index” 4 bájtja 0xFF (255). Az „Zárolást megszüntető script” helyén a coinbase adat található, amely a bányászok által használt adatmező.

Coinbase adatok

A generáló tranzakcióknak nincs zárolást feloldó script (ún. `scriptSig`) mezőjük, hanem a mező coinbase adatokat tartalmaz, melyek hossza 2 és 100 bájt között van. Az első néhány bájt kivételével a coinbase adatok a bányász által tetszőlegesen használhatók.

Például a genezis blokkban Satoshi Nakamoto ezt a szöveget helyezte el a coinbase adatmezőbe: „The Times 03/Jan/2009 Chancellor on brink of second bailout for banks” („The Times, 2009. jan. 3., A pénzügyminiszter hajlik a bankok második kimentésére”). Ily módon a mezőt a dátum bizonyítására és egyúttal egy üzenet továbbítására használta. Jelenleg a bányászok a coinbase adatként adják meg az extra nonce értékét, amint azt a következőkben látni fogjuk.

A coinbase első néhány bájtja korábban tetszőleges lehetett, de ez most már nem így van. A BIP0034 (Bitcoin Improvement Proposal 34) szerint a 2. verziójú blokkoknál (amelyeknél a verzió mező 2-re van állítva) a coinbase mező elején a blokk magasságot kell megadni egy „push” script utasítással.

A 277'316. blokkban azt látjuk, hogy a [Generáló tranzakció](#) coinbase mezőjében (amely a tranzakciós bemenet „Zárolást megszüntető scriptje” vagy `scriptSig`-je) a 03443b0403858402062f503253482f hexadecimális szám áll. Dekódoljuk ezt az értéket!

Az első bájt, a 03 arra utasítja a script végrehajtó mechanizmust, hogy a következő 3 bájtot helyezze a script vermére (lásd a [\[tx_script_ops_table_pushdata\]](#) részt). A következő 3 bájt, a 0x443b04 a blokk magasság, ahol a legkisebb helyiértékű bájt áll legelől. A bájtok sorrendjének megcserélése után 0x043b44 lesz az eredmény, ami decimálisan 277'316.

A következő néhány hexadecimális számjegy (03858402062) az *extra nonce*-t kódolja (lásd [Az extra nonce megoldás](#)), amely a megfelelő munkabizonyíték előállításához használt véletlen érték.

A coinbase adat utolsó része (2f503253482f) a /P2SH/ string ASCII kódja, ami azt jelzi, hogy a blokkot kibányászó csomópont támogatja a BIP0016-ban definiált Fizetés-a-script-hashnek (P2SH) bővítést. A

P2SH opció bevezetése megkövetelte, hogy a bányászok „szavazzanak”, hogy a BIP0016-ot vagy a BIP0017-et támogatják. Azok, akik a BIP0016-ot támogatták, a /P2SH/-t tették a coinbase adatmezőbe. Azok, akik a P2SH BIP0017 szerinti megvalósítását támogatták, a p2sh/CHV-t tették a coinbase adatmezőbe. A BIP0016 lett győztes, de sok bányász továbbra is beteszi a /P2SH/ stringet a coinbase mezőbe, így jelezve, hogy támogatja ezt az opciót.

A [A genezis blokkban lévő coinbase adatok megjelenítése](#) az [alt_libraries] részben bevezetett libbitcoin könyvtárra támaszkodva veszi ki a genezis blokból a coinbase adatokat és jeleníti meg Satoshi üzenetét. Megjegyezzük, hogy a libbitcoin könyvtár tartalmazza a genezis blokk egy statikus másolatát, ezért a példa program közvetlenül a könyvtárból tudja elővenni a genezis blokkot.

Example 6. A genezis blokkban lévő coinbase adatok megjelenítése

```
/*
 * Display the genesis block message by Satoshi.
 */
#include <iostream>
#include <bitcoin/bitcoin.hpp>

int main()
{
    // Create genesis block.
    bc::block_type block = bc::genesis_block();
    // Genesis block contains a single coinbase transaction.
    assert(block.transactions.size() == 1);
    // Get first transaction in block (coinbase).
    const bc::transaction_type& coinbase_tx = block.transactions[0];
    // Coinbase tx has a single input.
    assert(coinbase_tx.inputs.size() == 1);
    const bc::transaction_input_type& coinbase_input = coinbase_tx.inputs[0];
    // Convert the input script to its raw format.
    const bc::data_chunk& raw_message = save_script(coinbase_input.script);
    // Convert this to an std::string.
    std::string message;
    message.resize(raw_message.size());
    std::copy(raw_message.begin(), raw_message.end(), message.begin());
    // Display the genesis block message.
    std::cout << message << std::endl;
    return 0;
}
```

A kódot a GNU C++ fordítóprogrammal fordítottuk le. Futtatása a [A "Satoshi szavai" példaprogram fordítása és futtatása](#) szerint történt.

Example 7. A "Satoshi szavai" példaprogram fordítása és futtatása

```
$ # A kód lefordítása
$ g++ -o satoshi-words satoshi-words.cpp $(pkg-config --cflags --libs libbitcoin)
$ # A végrehajtható program futtatása
$ ./satoshi-words
^D    <GS>^A^DEThe Times 03/Jan/2009 Chancellor on brink of second bailout for banks
(magyarul: A pénzügyminiszter hajlik a bankok második kimentésére.)
```

A blokkfej előállítása

A blokkfej előállításához a bányász csomópontnak a [A blokkfej szerkezete](#)-ben látható következő hat mezőt kell kitöltenie:

Table 3. A blokkfej szerkezete

Méret	Mező	Leírás
4 bájt	Version	A szoftver/protokoll változásokat nyomon követő verziószám
32 bájt	Previous Block Hash	Hivatkozás a blokklánc előző (szülő) blokkjának a hash-ére
32 bájt	Merkle Root	A blokk tranzakcióihoz tartozó Merkle-fa gyökerének a hash-e
4 bájt	Timestamp	Időbényeg: hozzávetőleg mikor jött létre a blokk (a Unix kezdőidő óta eltelt másodpercek)
4 bájt	Difficulty Target	A munkabizonyíték algoritmus által megkövetelt cél nehézségi szint
4 bájt	Nonce	A munkabizonyíték algoritmus által használt számláló

A 277'316-ik blokk kibányászásakor a blokk szerkezetére jellemző verziószám „2” volt, amelyet a legkisebb helyértékű bájt első helyre írásával, 4 bájton a 0x02000000 ábrázol.

Ezután a bányász csomópontnak az „Előző blokk hash-ét” kell betennie a fejbe. Ez a hálózattól előzőleg kapott 277'315-ik blokk blokkfejének a hash-e, melyet Jing csomópontja az ellenőrzés után a 277'316-ikként létrehozandó blokk szülőjének választott. A 277'315-ik blokk blokkfejének a hash-e:

```
0000000000000002a7bbd25a417c0374cc55261021e8a9ca74442b01284f0569
```

A következő lépés a tranzakció összesítése egy Merkle-fa formájában, mely ahhoz szükséges, hogy a Merkle-fa gyökere bekerülhessen a blokkfejbe. A generáló tranzakció a blokk első tranzakciójá. Ezt még 418 további tranzakció követi, vagyis összesen 419 tranzakció van a blokkban. Amint azt a [\[merkle_trees\]](#) részben láttuk, a fában páros számú „levél” csomópontnak kell lennie, ezért az utolsó tranzakciót meg kellett duplázni, hogy a blokkban 420 csomópont legyen. Mindegyik csomópont egy tranzakció hash-ét tartalmazza. A tranzakció hash-eket a bányász csomópont eztután párokba rendezzi, és létrehozza a fa minden egyes szintjét, míg végül az összes tranzakcióból eljut a fa „gyökerét” alkotó csomóponthoz. A Merkle-fa gyökere az összes tranzakciót egyetlen egy 32 bájtos értékbe sűríti, amely a [Block 277,316](#) "Merkle-gyökere", esetünkben:

```
c91c008c26e50763e9f548bb8b2fc323735f73577effbc55502c51eb4cc7cf2e
```

A bányász csomópont ezután egy 4 bájtos időbélyeget tesz a blokkfejbe. Az időbélyeg Unix „Epoch” időbélyegként van kódolva, ami az 1970. január 1. éjfél (UTC/GMT) óta eltelt másodpercek száma. A 1388185914 érték 2013. december 27. 23:11:54 UTC/GMT időnek felel meg.

A csomópont ezután kitölti a megkívánt nehézségi szintet – ettől függ, hogy milyen bonyolult munkabizonyítékra van szükség ahhoz, hogy érvényes legyen a blokk. A bonyolultságot a blokk a „nehézség mértéke” bitekben tárolja, amely a cél nehézségi szintet kódolja mantissza és kitevő formájában. A kitevő 1 bájtos, ezt egy 3 bájtos mantissza követi. A 277'316-ik blokk esetében a nehézségi szinthez tartozó bitek értéke 0x1903a30c. Az első rész, 0x19, egy hexadecimális kitevő, míg a következő rész, a 0x03a30c a mantissza. A cél nehézségi szint magyarázata a [A cél nehézségi szint és a nehézségi szint újraszámítása](#) részben, míg a „nehézségi szintet megadó bitek” magyarázata a [A nehézségi szint ábrázolása](#) részben szerepel.

Az utolsó mező a nonce, amelybe 0 kezdőérték kerül.

A mezők kitöltésével a blokk fej teljessé vált, és kezdődhett a bányászat folyamata. A cél az, hogy egy olyan nonce értéket találjunk, amelynél a blokk fej hash-e kisebb, mint a cél nehézségi szint. A bányász csomópont nonce értékek billióit és trillióit ellenőrzi, hogy egy olyan nonce értéket találjon, amely megfelel ennek a feltételnek.

A blokk kibányászása

Most, hogy Jing csomópontja megkonstruálta az előállítandó blokk jelöltet, Jing hardver "platformján" a sor, hogy "kibányássza" a blokkot, vagyis olyan megoldást találjon a munkabizonyíték algoritmusra, amely a blokkot érvényesé teszi. Könyünkben sokat tanulmányoztuk, hogy a bitcoin rendszer hogyan használja a kriptográfiai hash függvényeket.. A bitcoin bányászat folyamata az SHA256 függvényt használja.

A bányászat egyszerűen az a folyamat, melynek során a blokkfej hash-e egy paraméter megváltoztatása után ismételten kiszámításra kerül, mindaddig, amíg a hash meg nem felel egy adott cél értéknek. A hash függvény eredményét előre nem ismert, és olyan bemenet sem adható meg, amely egy adott hash értéket hoz létre. A hash függvény ezen jellemzői miatt egy adott célt kielégítő hash érték csak úgy állítható elő, ha újra és újra próbálkozunk, és a bement értékét mindaddig változtatjuk, amíg a kívánt hash eredmény véglegesen elő nem áll.

Munkabizonyíték algoritmus

Egy hash algoritmus egy tetszőleges hosszúságú bemenő adatból egy fix hosszúságú, determinisztikus kimenetet állít elő: a bemenet digitális ujjlenyomatát. Egy adott bemenet esetén az eredményként kapott hash mindenkor ugyanaz lesz. Az eredményt bárki könnyen kiszámíthatja és ellenőrizheti, ha lefuttatja ugyanazt a hash algoritmust. A kriptográfiai hash algoritmusok alapvető jellemzője, hogy lényegében lehetetlen két olyan bemenetet találni, amely ugyanazt az ujjlenyomatot állítja elő. Ennek következtében az is lehetetlen, hogy egy adott ujjlenyomathoz találunk egy bemenetet, amely épp ezt az ujjlenyomatot állítja elő. Csak próbálhatni tudunk: egy véletlenszerű bemenetnek kiszámítjuk az ujjlenyomatát, és ellenőrizzük, hogy ez az ujjlenyomat egyezik-e a megadott ujjlenyomattal.

Az SHA256 esetén a bemenet méretétől függetlenül a kimenet mindenkor 256 bit hosszú. A lenti [SHA256 példa](#) példában egy Python interpreterrel számítjuk ki az „I am Satoshi Nakamoto” kifejezés SHA256 hash értékét.

Example 8. SHA256 példa

```
$ python
```

```
Python 2.7.1
>>> import hashlib
>>> print hashlib.sha256("I am Satoshi Nakamoto").hexdigest()
5d7c7ba21cbbcd75d14800b100252d5b428e5b1213d27c385bc141ca6b47989e
```

Az [SHA256 példa](#) példa szerint az „I am Satoshi Nakamoto” kifejezés hash-e 5d7c7ba21cbbcd75d14800b100252d5b428e5b1213d27c385bc141ca6b47989e. Ez a 256 bites szám a kifejezés hash-e vagy *zanzája*, és a kifejezés minden egyes karakterétől függ az értéke. Már egyetlen betű megváltoztatása teljesen különböző hash értéket eredményez.

Ha megváltoztatjuk ezt a kifejezést, akkor azt várjuk, hogy teljesen különböző hash értékeket kapunk. Próbáljuk ezt ki. Egy egyszerű [Nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script](#) Python scripttel tegyük a kifejezés végére egy számot:

Example 9. Nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script

```
# example of iterating a nonce in a hashing algorithm's input

import hashlib

text = "I am Satoshi Nakamoto"

# iterate nonce from 0 to 19
for nonce in xrange(20):

    # add the nonce to the end of the text
    input = text + str(nonce)

    # calculate the SHA-256 hash of the input (text+nonce)
    hash = hashlib.sha256(input).hexdigest()

    # show the input and hash result
    print input, '=>', hash
```

Ennek futtatásával azoknak a kifejezéseknek a hash-ei állíthatók elő, melyek a fenti szöveg és egy szám összefűzésével álltak elő. A szám növelésekor különböző hasheket kapunk, ezt a [A nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script kimenete](#) mutatja.

Example 10. A nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script kimenete

```
$ python hash_example.py
```

```
I am Satoshi Nakamoto0 => a80a81401765c8eddee25df36728d732...
I am Satoshi Nakamoto1 => f7bc9a6304a4647bb41241a677b5345f...
I am Satoshi Nakamoto2 => ea758a8134b115298a1583ffb80ae629...
I am Satoshi Nakamoto3 => bfa9779618ff072c903d773de30c99bd...
I am Satoshi Nakamoto4 => bce8564de9a83c18c31944a66bde992f...
I am Satoshi Nakamoto5 => eb362c3cf3479be0a97a20163589038e...
I am Satoshi Nakamoto6 => 4a2fd48e3be420d0d28e202360cfbab...
I am Satoshi Nakamoto7 => 790b5a1349a5f2b909bf74d0d166b17a...
I am Satoshi Nakamoto8 => 702c45e5b15aa54b625d68dd947f1597...
I am Satoshi Nakamoto9 => 7007cf7dd40f5e933cd89fff5b791ff0...
I am Satoshi Nakamoto10 => c2f38c81992f4614206a21537bd634a...
I am Satoshi Nakamoto11 => 7045da6ed8a914690f087690e1e8d66...
I am Satoshi Nakamoto12 => 60f01db30c1a0d4cbce2b4b22e88b9b...
I am Satoshi Nakamoto13 => 0ebc56d59a34f5082aaef3d66b37a66...
I am Satoshi Nakamoto14 => 27ead1ca85da66981fd9da01a8c6816...
I am Satoshi Nakamoto15 => 394809fb809c5f83ce97ab554a2812c...
I am Satoshi Nakamoto16 => 8fa4992219df33f50834465d3047429...
I am Satoshi Nakamoto17 => dca9b8b4f8d8e1521fa4eaa46f4f0cd...
I am Satoshi Nakamoto18 => 9989a401b2a3a318b01e9ca9a22b0f3...
I am Satoshi Nakamoto19 => cda56022ecb5b67b2bc93a2d764e75f...
```

Minden egyes kifejezésnek teljesen más a hash értéke. A hash értékek teljesen véletlenszerűnek látszanak, ugyanakkor az eredmények egy másik számítógépen futó Python-nal pontosan reprodukálhatók, és pontosan ugyanezeket a hash értékeket eredményezik.

Az ilyen helyzetben használt változó számláló neve: *nonce*. A nonce segítségével befolyásolhatjuk a kriptográfiai függvény kimenetét, ebben az esetben a kifejezés SHA256 ujjlenyomatát.

Egy cél nehézségi szint megadásával állítsuk kihívás elé ezt az algoritmust: próbáljuk egy olyan kifejezést találni, amelynek hash-e 0-val kezdődik. Szerencsére, ez nem olyan nehéz! A [A nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script kimenete](#) szerint az „I am Satoshi Nakamoto13” által előállított hash értéke 0ebc56d59a34f5082aaef3d66b37a661696c2b618e62432727216ba9531041a5, amely megfelel ennek a követelménynek. 13 kísérlet kellett hozzá, hogy megtaláljuk ezt a stringet. A valószínűségszámítás nyelvén, ha a hash függvény kimenete egyenletes eloszlású, akkor várhatóan minden 16 darab hash között lesz egy olyan, amely a 0 hexadecimális számjeggyel kezdődik (mivel a 16 hexadecimális számjegy, 0 .. F között ez az egyik számjegy). Számszerűsítve mindezt, egy olyan hash értéket keresünk, amely kisebb mint 0x1000. Ezt a küszöbértéket célnak nevezzük, mivel egy olyan hash értéket szeretnénk találni, amely kisebb mint a cél. Ha

csökkentjük a cél értékét, egyre nehezebb és nehezebb lesz ennél a célnál kisebb hash értéket találnunk.

Egy egyszerű hasonlattal elve, képzeljünk el egy olyan játéket, amelyben a játékosok két kocka ismételt feldobását végzik, és próbálnak egy olyat dobni, ahol az összeg egy adott célnál kevesebb. Első körben legyen a cél 12. Ekkor mindegyik dobás megfelelő, kivéve, ha minden kockával 6-ost dobnak. A következő körben legyen a nehézség 11. Ekkor 10-et vagy kevesebbet kell dobniuk a játékosoknak, ami ismét csak könnyű feladat. Néhány körrel később legyen a cél 6. Ekkor a kockadobások több mint felénél az összeg több lesz mint 5, vagyis a dobás sikertelen lesz. Minél kisebb a cél, annál több kockadobásra van szükség a győzelemhez, és a kockadobások száma exponenciálisan nő. Végül, ha a cél 3 (a lehetséges minimum), akkor minden 36 dobásból 1 (2%) fog győzelemhez vezetni.

A [A nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script kimenete](#) példában a „nyerő” nonce 13, amit bárki ellenőrizhet, ha hozzáeszi az „I am Satoshi Nakamoto” string végéhez a 13-as számot, és kiszámíthatja az „I am Satoshi Nakamoto13” kifejezés hash értékét. Látni fogja, hogy a hash értéke kisebb, mint a cél. A sikeres eredmény egyúttal egy munkabizonyítékot (Proof-of-Work) jelent, mivel bizonyítja, hogy elvégeztük a fenti nonce megkereséséhez szükséges munkát. Az ellenőrzéhez csak 1 darab hash kiszámítására van szükség, ugyanakkor a {feltételnek megfelelő} nonce érték előállításához 13 darab hash kiszámításra volt szükség. Ha alacsonyabb a cél (magasabb a bonyolultság), akkor a cél feltételt kielégítő nonce előállításához sokkal több hash kiszámításra lett volna szükség, de az ellenőrzéséhez továbbra is csak egy hash kiszámítása szükséges. Ha tudjuk a célt, akkor ki tudjuk számítani a bonyolultságot, és ennek megfelelően tudjuk, hogy mennyi munka szükséges ahhoz, hogy egy ilyen nonce értéket találunk.

A Bitcoin munkabizonyítéka nagyon hasonló a fenti [A nonce növeléssel SHA256 hasheket előállító script kimenete](#) problémában szereplő munkabizonyítékoz. A bányász előállít egy jelölt blokkot, amelyet tranzakciókkal tölt föl. Ezt követően a bányász kiszámítja a blokkfej hash-ét, és megvizsgálja, hogy az kisebb-e, mint az aktuális cél. Ha a hash értéke nem kisebb a célnál, akkor a bányász módosítja a nonce-t (általában úgy, hogy megnöveli eggyel), és újra próbálkozik. A bitcoin hálózat jelenlegi bonyolultsági szintje mellett a bányászoknak sok billiószor kell próbálkozniuk ahhoz, hogy egy olyan nonce értéket találjanak, amely elég kicsiny blokkfej hash értéket eredményez.

Az alábbi [Egy egyszerű munkabizonyíték algoritmus](#) Python kód egy nagyon leegyszerűsített munkabizonyíték algoritmust (Proof-of-Work algorithm) valósít meg:

Example 11. Egy egyszerű munkabizonyíték algoritmus

```
#!/usr/bin/env python
# example of proof-of-work algorithm

import hashlib
import time

max_nonce = 2 ** 32 # 4 billion

def proof_of_work(header, difficulty_bits):
```

```

# calculate the difficulty target
target = 2 ** (256-difficulty_bits)

for nonce in xrange(max_nonce):
    hash_result = hashlib.sha256(str(header)+str(nonce)).hexdigest()

    # check if this is a valid result, below the target
    if long(hash_result, 16) < target:
        print "Success with nonce %d" % nonce
        print "Hash is %s" % hash_result
        return (hash_result,nonce)

print "Failed after %d (max_nonce) tries" % nonce
return nonce

if __name__ == '__main__':
    nonce = 0
    hash_result = ''

    # difficulty from 0 to 31 bits
    for difficulty_bits in xrange(32):

        difficulty = 2 ** difficulty_bits
        print "Difficulty: %ld (%d bits)" % (difficulty, difficulty_bits)

        print "Starting search..."

        # checkpoint the current time
        start_time = time.time()

        # make a new block which includes the hash from the previous block
        # we fake a block of transactions - just a string
        new_block = 'test block with transactions' + hash_result

        # find a valid nonce for the new block
        (hash_result, nonce) = proof_of_work(new_block, difficulty_bits)

        # checkpoint how long it took to find a result
        end_time = time.time()

        elapsed_time = end_time - start_time
        print "Elapsed Time: %.4f seconds" % elapsed_time

        if elapsed_time > 0:

```

```
# estimate the hashes per second
hash_power = float(long(nonce)/elapsed_time)
print "Hashing Power: %ld hashes per second" % hash_power
```

A fenti kód futtatásakor beállítható a kívánt nehézség (bitekben, vagyis hogy hány bit legyen a hash elején nulla), és megvizsgálható, hogy mennyi idő szükséges tart egy megoldáshoz. A [A munkabizonyíték példa futtatása különféle nehézségi szintekre](#) mutatja, hogy egy átlagos laptop-on hogyan működik az algoritmus:

Example 12. A munkabizonyíték példa futtatása különféle nehézségi szintekre

```
$ python proof-of-work-example.py*
```

Difficulty: 1 (0 bits)

[...]

Difficulty: 8 (3 bits)

Starting search...

Success with nonce 9

Hash is 1c1c105e65b47142f028a8f93ddf3dabb9260491bc64474738133ce5256cb3c1

Elapsed Time: 0.0004 seconds

Hashing Power: 25065 hashes per second

Difficulty: 16 (4 bits)

Starting search...

Success with nonce 25

Hash is 0f7becfd3bcd1a82e06663c97176add89e7cae0268de46f94e7e11bc3863e148

Elapsed Time: 0.0005 seconds

Hashing Power: 52507 hashes per second

Difficulty: 32 (5 bits)

Starting search...

Success with nonce 36

Hash is 029ae6e5004302a120630adcbb808452346ab1cf0b94c5189ba8bac1d47e7903

Elapsed Time: 0.0006 seconds

Hashing Power: 58164 hashes per second

[...]

Difficulty: 4194304 (22 bits)

Starting search...

Success with nonce 1759164

Hash is 0000008bb8f0e731f0496b8e530da984e85fb3cd2bd81882fe8ba3610b6cef3

Elapsed Time: 13.3201 seconds

Hashing Power: 132068 hashes per second

```

Difficulty: 8388608 (23 bits)
Starting search...
Success with nonce 14214729
Hash is 000001408cf12dbd20fcba6372a223e098d58786c6ff93488a9f74f5df4df0a3
Elapsed Time: 110.1507 seconds
Hashing Power: 129048 hashes per second
Difficulty: 16777216 (24 bits)
Starting search...
Success with nonce 24586379
Hash is 0000002c3d6b370fccd699708d1b7cb4a94388595171366b944d68b2acce8b95
Elapsed Time: 195.2991 seconds
Hashing Power: 125890 hashes per second

[...]

Difficulty: 67108864 (26 bits)
Starting search...
Success with nonce 84561291
Hash is 0000001f0ea21e676b6dde5ad429b9d131a9f2b000802ab2f169cbca22b1e21a
Elapsed Time: 665.0949 seconds
Hashing Power: 127141 hashes per second

```

Mint látható, a nehézségi szint 1 bittel történő megnövelése exponenciálisan növeli a megoldás megkereséséhez szükséges időt. Ha az egész 256-bites számteret tekintjük, akkor minden egyes alkalommal, amikor egy további bittől megköveteljük a nullák számát, megfelezzük a keresési tért. A fenti [A munkabizonyíték példa futtatása különféle nehézségi szintekre](#) példában 84 millió próbálkozás kellett ahhoz, hogy egy olyan nonce értéket találjunk, amelynél a hash első 26 bitje nulla. Még 120 ezer hash /másodperc sebességnél is több mint 10 perce került, hogy egy közönséges laptop-on megtaláljuk ezt a megoldást.

Amikor e sorokat írom, a hálózat olyan blokkot próbál találni, amelynél a blokkfej hash értéke kevesebb, mint 0000000000000004c296e6376db3a241271f43fd3f5de7ba18986e517a243baa7. Mint látják, sok-sok nulla van a hash elején, ami azt jelenti, hogy a megengedhető hash tartomány sokkal kisebb, emiatt sokkal nehezebb egy ennek megfelelő hash értéket találni. Átlagosan több mint 150 ezer billió hash számításra van szükség másodpercenként, hogy a halózat a megtalálja a következő blokkot. Ez szinte megoldhatatlan feladatnak látszik, de szerencsére a hálózat 100 Petahash/sec számítási teljesítménnyel rendelkezik, ami lehetővé teszi, hogy átlagosan 10 perc alatt találjon egy blokkot.

A nehézségi szint ábrázolása

A [Block 277,316](#) blokknál láttuk, hogy a blokkfej tartalmazza a nehézségi célt, olyan jelölésmódban, amit „nehézségi szintet meghatározó biteknek” vagy egyszerűen csak „biteknek” hívunk. A 277'316-ik blokk esetén ez az érték 0x1903a30c. Ez a jelölésmód mantissa/kitevő formátumban fejezi ki a kívánt nehézségi szintet, ahol az első két hexa számjegy a kitevő, a következő hat hexa számjegy pedig a mantissa. Ennek megfelelően ebben a blokkban a kitevő 0x19, a mantissa pedig 0x03a30c.

A kívánt nehézségi szint ebből az ábrázolásból a következő képlettel számítható ki:

```
cél = mantissa * 2 ^ (8*(kitevő - 3))
```

Ha a képletet a 0x1903a30c nehézségi bitekre vonatkozóan a használjuk, akkor azt kapjuk, hogy:

$\Rightarrow \text{cél} = 0x03a30c * 2^{(0x08 * (0x19 - 0x03))}$

$\Rightarrow \text{cél} = 0x03a30c * 2^{(0x08 * 0x16)}$

$\Rightarrow \text{cél} = 0x03a30c * 2^{0xB0}$

ami decimálisan:

```
⇒ cél = 238,348 * 2^176^  
⇒ cél = 22'829'202'948'393'929'850'749'706'076'701'368'331'072'452'018'388'575'715'328
```

Ezt hexadecimális alakra visszaírva:

Ez azt jelenti, hogy a 277'316 magasságban az a blokk érvényes, melynél a blokk fej hash-ének értéke kisebb, mint a cél. Binárisan ez a szám több, mint 60 db nullával kezdődik. Ennél a nehézségi szintnél egy olyan bányász, amely másodpercenként 1 billió hash értéket képes kiszámítani (ami másképpen 1 terahash másodpercenként, azaz 1 TH/sec), átlagosan csak minden 8496 blokkonként (vagyis 59 naponta) fog egy megoldást találni.

A cél nehézségi szint és a nehézségi szint újraszámítása

Mint azt fent láttuk, a cél határozza meg a nehézégi szintet, és emiatt közvetlenül befolyásolja, hogy mennyi idő szükséges a munkabizonyíték (Proof-of-Work) algoritmus megoldásához. Ez viszont felveti a következő nyilvánvaló kérdést: ha a nehézségi szint állítható, akkor ki állítja és hogyan?

A bitcoin blokkjai átlagosan 10 percentként állnak elő. Ez a bitcoin szívverése, ami a pénzkibocsátás gyakoriságát és a tranzakciók elszámolását határozza meg. Nem csak rövid távon, hanem hosszú évtizedek során is állandónak kell maradnia. Azt várjuk, hogy idővel gyors ütemben nő majd a számítási kapacitás. Ezen kívül a bányászatban részt vevők száma és az általuk használt berendezések száma szintén állandóan változik. Ha azt szeretnénk, hogy a blokk előállítás ideje 10 perc maradjon, a bányászat nehézségét úgy kell szabályozni, hogy figyelembe vegye ezeket a körülményeket. És valóban, a nehézségi szint egy dinamikus paraméter, amelynek időről időre történő állításával elérhető, hogy teljesüljön a 10 perces blokk előállítási idő. Leegyszerűsítve, a cél nehézségi szint mindenkor úgy fog

beállni, hogy a bányászok teljesítményétől függetlenül 10 perc legyen a blokkok közötti idő.

Hogyan lehet egy teljesen decentralizált hálózatban egy ilyen beállítást elvégezni? A cél nehézségi szint újraszámítása minden teljes csomópontron automatikusan és a többi csomóponttól teljesen függetlenül történik. minden 2016 darab blokk után mindegyik csomópont újraszámítja a nehézségi szintet. A nehézségi szint újraszámításra szolgáló képletben a 2016 darab blokk tényleges előállításához szükséges időt hasonlítják össze a várt 20'160 perces értékkel (ami a kívánatos 10 perces blokk idő esetén két hét). A ténylegesen eltelt idő és a kívánt idő hányadosának kiszámítása után megtörténik a nehézségi szint szükséges korrekciója (fölfelé vagy lefelé). Leegyszerűsítve: Ha a hálózat átlagosan 10 percnél hamarabb találja meg a blokkokat, akkor a nehézségi szint nő. Ha a blokkok előállítása lassabb a vártnál, akkor a nehézségi szint csökken.

Az egyenlet a következőképpen foglalható össze:

$$\text{Új\_nehézség} = \text{Régi\_nehézség} * (\text{Az\_utolsó\_2016\_blokk\_előállításának\_ideje} / 20160 \text{ perc})$$

A [Retargeting the proof-of-work difficulty — CalculateNextWorkRequired\(\) in pow.cpp](#) a Bitcoin Core kliensen belül használt kódot mutatja

Example 13. Retargeting the proof-of-work difficulty — CalculateNextWorkRequired() in pow.cpp

```
// Korlátozzuk a módosítás mértékét
int64_t nActualTimespan = pindexLast->GetBlockTime() - nFirstBlockTime;
LogPrintf(" nActualTimespan = %d before bounds\n", nActualTimespan);
if (nActualTimespan < params.nPowTargetTimespan/4)
    nActualTimespan = params.nPowTargetTimespan/4;
if (nActualTimespan > params.nPowTargetTimespan*4)
    nActualTimespan = params.nPowTargetTimespan*4;

// Újraszámítjuk a nehézségi szintet
const arith_uint256 bnPowLimit = UintToArith256(params.powLimit);
arith_uint256 bnNew;
arith_uint256 bnOld;
bnNew.SetCompact(pindexLast->nBits);
bnOld = bnNew;
bnNew *= nActualTimespan;
bnNew /= params.nPowTargetTimespan;

if (bnNew > bnPowLimit)
    bnNew = bnPowLimit;
```

NOTE

Míg a nehézségi szint újraszámítása 2016 blokkonként történik, az eredeti Bitcoin Core kliens egy hiba miatt az előző 2015 blokk idejét veszi figyelembe (nem 2016 darabét, ahogyan azt kellene). Emiatt a nehézségi szint 0.05%-kal magasabb lesz, mint kellene.

Az Interval paramétert (2016 blokk) és a TargetTimespan paramétert (két hét, azaz 1'209'600 másodperc) a *chainparams.cpp* definiálja.

A nehézségi szint nagy ingadozásainak elkerülése érdekében a módosító tényezőnek ciklusonként (2016 blokkonként) 4-nél kisebbnek kell lennie. Ha a kívánt nehézségi szint módosítás több mint négyeszeres, akkor a maximum 4-re lesz állítva. A további állítások a következő körben fognak megvalósulni, és a következő 2016 blokkban fennmarad az egyensúlyhiány. Emiatt a hash kapacitás és a nehézségi szint közötti nagy eltérések kiegyenlítődéséhez egynél több 2016 blokkos ciklusra lehet szükség.

TIP

A teljes bitcoin hálózatban kb. 10 perc szükséges az egész hálózat számára egy blokk előállításához, ami az előző 2016 blokk előállításához szükséges idő alapján, 2016 blokkonként újraszabályozásra kerül.

Figyeljék meg, hogy a cél nehézségi szint független a tranzakciók számától vagy értékétől. Ez azt jelenti, hogy a bitcoin hálózat biztonságának megteremtésre fordított hash kapacitás, vagyis villamos energia szintén teljesen független a tranzakciók számától. Ha a bitcoin elterjedtebbé válik, akkor sem lesz szükséges, hogy a biztonság érdekében a hash kapacitás a mai szinthez képest tovább növekedjen. A hash kapacitás növekedése olyan piaci erőknek tudható be, mint a jutalomért versengő újabb bányászok megjelenése. Amíg a jutalomért versenyző bányászok között elég sok becsületes bányász van, addig nem lehetséges a hálózat „kisajátítása”, és emiatt elégségesek ahhoz, hogy a bitcoin biztonságos maradjon.

A cél nehézségi szint szoros kapcsolatban a villamos energia árával és a bitcoin átváltási árfolyamával, t.i. a bányászok a villanyszámlát hagyományos papírpénzzel fizetik. A nagy kapacitású bányász "farmok" a lehető leggazdaságosabban működnek, a legmodernebb integrált áramkörök (ASIC) használják, és a villamos energiát a lehető leghatékonyabban alakítják át hash számításokká. A bányászokra a legközvetlenebb hatást 1 kWh bitcoinban mért ára jelenti, mivel ez határozza meg a bányászat jövedelmezőségét, vagyis azt, hogy érdemes-e belépni erre a piacra, vagy be kell szüntetni a tevékenységet.

A blokk sikeres kibányászása

Mint azt korábban láttuk, Jing csomópontja előállított egy blokk jelöltet és előkészítette a bányászathoz. Jingnek számos ASIC (ASIC = Application Specific Integrated Circuit, BOÁK, Berendezés Orientált Árakör) alapú bányász berendezése van, amelyekben az integrált áramkörök SHA256 algoritmusok ezreit futtatják egyással párhuzamosan, hihetetlen sebességgel. Ezek a specializált gépek USB-vel kapcsolodnak hozzá a bányász csomóponthoz. A Jing asztali számítógépén futó bányász csomópont elküldi a blokkfejet a bányász hardvernek, amitőbb billió nonce / másodperc sebességgel elkezdi tesztelni a nonce-okat.

A 277'316-ik blokk bányászatának megkezdése után majdnem 11 perccel az egyik hardver talál egy megoldást, és visszaküldi a bányász csomópontnak. A nonce $4'215'469'401$, melyet a következő blokk hash-t eredményezi:

0000000000000002a7bbd25a417c0374cc55261021e8a9ca74442b01284f0569

amely kisebb, mint a megkívánt cél:

Jing számítógépe azonnal elküldi a blokkot a szomszédos csomópontoknak. Ezek fogadják, ellenőrzik, majd továbbítják az új blokkot. Amint a blokk szétterjed a hálózaton, mindenki csomópont hozzáadja ezt a blokkot a saját blokkláncához, így a blokklánc magassága 277'316-ra nő. Miután a bányász csomópontok megkapták és ellenőrizték az új blokkot, abbahagyják annak blokk keresését, melynek a 277'315-ik blokk a szülője, és azonnal hozzálátnak a lánc következő blokkjának a kiszámításához.

A következő részben azt a folyamatot fogjuk megvizsgálni, amellyel az egyes csomópontok ellenőrzik a blokkot és kiválasztják a leghosszabb láncot, megteremtve ezáltal azt a közmegegyezést, amely a decentralizált blokklánc létrejöttének az alapja.

Az új blokk ellenőrzése

A bitcoin konszenzus mechanizmusának harmadik eleme a blokkok egymástól független ellenőrzése, amely a hálózat minden egyes csomópontján végbemegy. Az újonnan keletkezett blokkok hálózati szétterjedésekor mindegyik csomópont egy tesztelést végez, mielőtt a blokkot továbbítaná a peer-jeinek. Ez biztosítja, hogy a hálózatban csak érvényes blokkok terjedhessenek szét. A blokkok független ellenőrzése azt is biztosítja, hogy a becsületes bányászok blokkjai beépülnek a blokkláncba, és a bányász ezáltal hozzájut a jutalmához. A csaló bányászok blokkjait viszont a többiek elvetik, és így a bányász nem csupán a jutalomtól esik el, hanem a munkabizonyíték előállításához elvégzett munkája is pocsékba megy, vagyis a villamos energia költségét nem kompenzálja semmi.

Ha egy csomópontba új blokk érkezik, akkor a csomópont a blokkot egy hosszú feltételezett lista alapján ellenőrzi. A blokknak az össze feltételt teljesítenie kell, különben a blokkot elveti a csomópont. Ezek a feltételek a Bitcoin Core kliens CheckBlock és CheckBlockHeader függvényeiben találhatók meg. A feltételek a következők:

- a blokk adatstruktúrája szintaktikusan érvényes
  - a blokkfej hash-e kisebb, mint a cél nehézségi szint (a munkabizonyíték betartatása)
  - a blokk időbélyege kevesebb, mint két órával mutat a jövőbe (óra hibák engedélyezése)
  - a blokk mérete a megengedett határok között van
  - az első (és csak az első) tranzakció egy coinbase tranzakció

- a [A tranzakciók egymástól független ellenőrzése](#) tranzakciós ellenőrző lista alapján a blokkban lévő összes tranzakció érvényes

A hálózat minden csomópontja által, a többi csomóponttól függetlenül elvégzett ellenőrzések biztosítják, hogy a bányászok ne csalhassanak. Az előző részben láttuk, hogy egy bányász hogyan tud olyan tranzakciót létehozni, amely a blokkban létrejött bitcoinokat és a tranzakciós díjakat a bányász saját címére utalja. Miért nem írnak a bányászok ebbe a tranzakcióba több ezer bitcoint a jutalom helyes összege helyett? Mert minden csomópont ugyanazon szabályok szerint ellenőrzi a blokkokat. Egy érvénytelen coinbase tranzakció az egész blokkot érvénytelenné tenné, ami miatt a többi csomópont elvetné a blokkot és a blokk soha nem válna a főkönyv részévé. Egy bányásznak tökéletesen helyes blokkot kell előállítania, amely megfelel a többi csomópont által követett közös szabályoknak, és a munkabizonyíték helyes megoldását tartalmazza. A bányászathoz sok villamos energia szükséges, ami a csalás esetén nem térül meg. A blokkok független ellenőrzése emiatt kulcsfontosságú a decentralizált konszenzus meghatározása szempontjából.

A blokklánc összeállítása és kiválasztása

A bitcoin rendszer decentralizált konszenzus mechanizmusának utolsó lépése a blokkok láncokba történő szervezése, és annak a blokkláncnak a kiválasztása, amely a legtöbb munkabizonyítékot tartalmazza. Ha egy csomópont elvégezte a blokk ellenőrzését, akkor megkísérli a blokklánc bővítését, vagyis a blokk és a már létező blokklánc összekapcsolását.

A csomópontok háromféle blokkot tartanak nyilván: a fő blokklánchoz kapcsolódó blokkokat, a fő blokklánc elágazásain lévő blokkokat (másodlagos láncok) és végül azokat a blokkokat, amelyeknek az ismert blokkláncban nincsenek szülei (árva blokkok). Ha valamelyik ellenőrzési feltétel nem teljesül, akkor az érvénytelen blokkot a csomópont azonnal elveti, emiatt a blokk egyik blokkláncba sem kerül be.

A „fő lánc” egy adott időpillanatban az a blokklánc, amelyben a nehézségi szint kummulált értéke a legnagyobb. A legtöbb esetben ez azonos a legtöbb blokkot tartalmazó láncnal, kivéve, ha két lánc azonos hosszúságú, mert ekkor a több munkabizonyítékot tartalmazó lánc lesz a fő lánc. A fő láncról elágazó láncok blokkjai a fő láncon lévő blokkok „testvérei”. Ezek a blokkok érvényesek ugyan, de nem részei a fő láncnak. Azért tartják meg őket, mert előfordulhat, hogy valamelyik elágazó lánc bővülése miatt az elágazó lánc nehézségi szintje meghaladja a fő láncét. A következő részben ([Blokklánc elágazások](#)) látni fogjuk, hogy hogyan jönnek létre másodlagos láncok, ha két bányász majdnem egyidőben azonos magasságban lévő blokkokat bányász ki.

Egy új blokk beérkezése után a csomópont megpróbálja beilleszteni a blokkot a létező blokkláncba. A csomópont megvizsgálja a blokk „előző blokk hash-e” mezőjét, amely a blokk szülőjére hivatkozik. Ezután a csomópont a létező blokkláncban megpróbálja megkeresni ezt a szülőt. A legtöbbször a szülő a fő lánc „csúcsán” lesz, vagyis az új blokk a fő láncot fogja meghosszabbítani. Például a 277'316-ik blokk a 277'315-ik, szülő blokk hash-ére hivatkozik. A legtöbb csomópont a 277'316-ik blokk megérkezésekor már rendelkezik a 277'315-ik blokkkal, és a 277'315-ik blokk van a fő láncuk legtetején, vagyis az új blokk beláncolása ezt a láncot fogja kibővíteni.

Néha, amint azt a [Blokklánc elágazások](#) részben látni fogjuk, az új blokk nem a fő láncot bővíti ki. Ebben az esetben a csomópont a másodlagos lánchoz kapcsolja hozzá az új blokkot, és azután összehasonlítja a másodlagos lánc és a fő lánc nehézségi szintjét. Ha a másodlagos lánc összegzett nehézsége nagyobb, mint a fő láncé, akkor a csomópont átkonvergál a másodlagos láncre, ami azt jelenti, hogy a másodlagos láncából fő lánc válik, a korábbi fő láncából pedig másodlagos lánc. Ha a csomópont bányász csomópont, akkor az általa létrehozott blokk ezt az új „hosszabb” láncot fogja bővíteni.

Ha egy olyan érvényes blokk érkezik, melynek a létező láncban nincs szülője, akkor a blokkot a csomópont „árvának” tekinti. Az árva blokkokat az árva blokkok készletébe helyezi, és a blokk egészen addig itt fog maradni, amíg meg nem érkezik a szüleje. Ha megérkezett a szülő, és a csomópont beillesztette a szülőt a létező blokkláncba, akkor az árva blokkot kiveszi az árva blokkok készletéből, és összekapcsolja a szülőjével, vagyis a lánc részévé teszi. Árva blokkok általában akkor fordulnak elő, ha egymás után kis időeltéréssel két blokk kerül kibányászásra, és a blokkok fordított sorrendben érkeznek meg (a gyermek előbb, mint a szülő).

A legnagyobb nehézségű lánc kiválasztása révén az összes csomópont előbb-utóbb egyezségre jut. A láncok közötti átmeneti eltéréseket végül a további mukabizonyíték hozzáadása oldja fel, amely bővíti valamelyik lehetséges láncot. A bányász csomópontok a következő blokk kibányászásakor a számítási kapacitásukkal „szavaznak”, mert ők választják ki, hogy melyik láncot akarják bővíteni. Ha sikerül kibányászniuk egy új blokkot, és kibővíteni vele a láncot, akkor maga az új blokk jelenti a szavazatukat.

A következő részben megnézzük, hogy az egymással versenyző láncok közötti eltéréseket (elágazásokat) hogyan oldja föl az, hogy az egyes csomópontok egymástól függetlenül a legnagyobb nehézségű láncot választják.

Blokklánc elágazások

Mivel a blokklánc egy decentralizált adatszerkezet, a különböző példányai nem minden konzisztensek. Az egyes csomópontokhoz a blokkok eltérő időben jutnak el, emiatt a csomópontok máshogyan fogják látni a blokkláncot. Ennek feloldása érdekében mindegyik csomópont minden azt a láncot választja és bővíti, amely a legtöbb mukabizonyíéknak felel meg, vagyis a legnagyobb összegzett nehézségi szinttel rendelkező láncot. A lánc blokkjaiban lévő méhézségi szint összegzése révén a csomópont kiszámítja, hogy az adott láncnak a létrehozásához összesen mennyi mukabizonyítékről volt szükség. Ha a hálózat mindegyik csomópontja a legnagyobb összegzett nehézségű láncot választja, a globális bitcoin hálózat előbb-utóbb konzisztens állapotba kerül. Az elágazások csupán átmeneti inkonzisztenciát jelentenek a blokklánc különféle változatai között. Az elágazások az átkonvergálás révén oldódnak meg, vagyis azáltal, hogy valamelyik elágazás újabb blokkokkal bővül.

A következő néhány ábrán egy „elágazási” eseményt követünk nyomon a hálózatban. Az ábra a globális bitcoin hálózat egy egyszerűsített ábrázolása. A valóságban a bitcoin hálózat nem földrajzi szerveződésű, hanem egymással kapcsolatban lévő csomópontok hálózata, melyek földrajzilag nagyon távol is lehetnek egymástól. A földrajzi topológia egy egyszerűsítés, amelyet az elágazás szemléltetése érdekében használunk. A valódi bitcoin hálózatban a csomópontok közötti „távolságot” a csomópontok közötti „ugrásokkal” („hops”) mérjük, nem pedig a földrajzi helyzet alapján. A

szemléltetés kedvéért a különböző blokkokat különböző színekkel jelöltük.

Az lenti első ábrán ([Egy blokklánc elágazás szemléltetése – az elágazás előtti állapot](#)) a hálózat a blokkláncot egységesnek látja. A kék blokkok a fő lánc legtetején vannak.

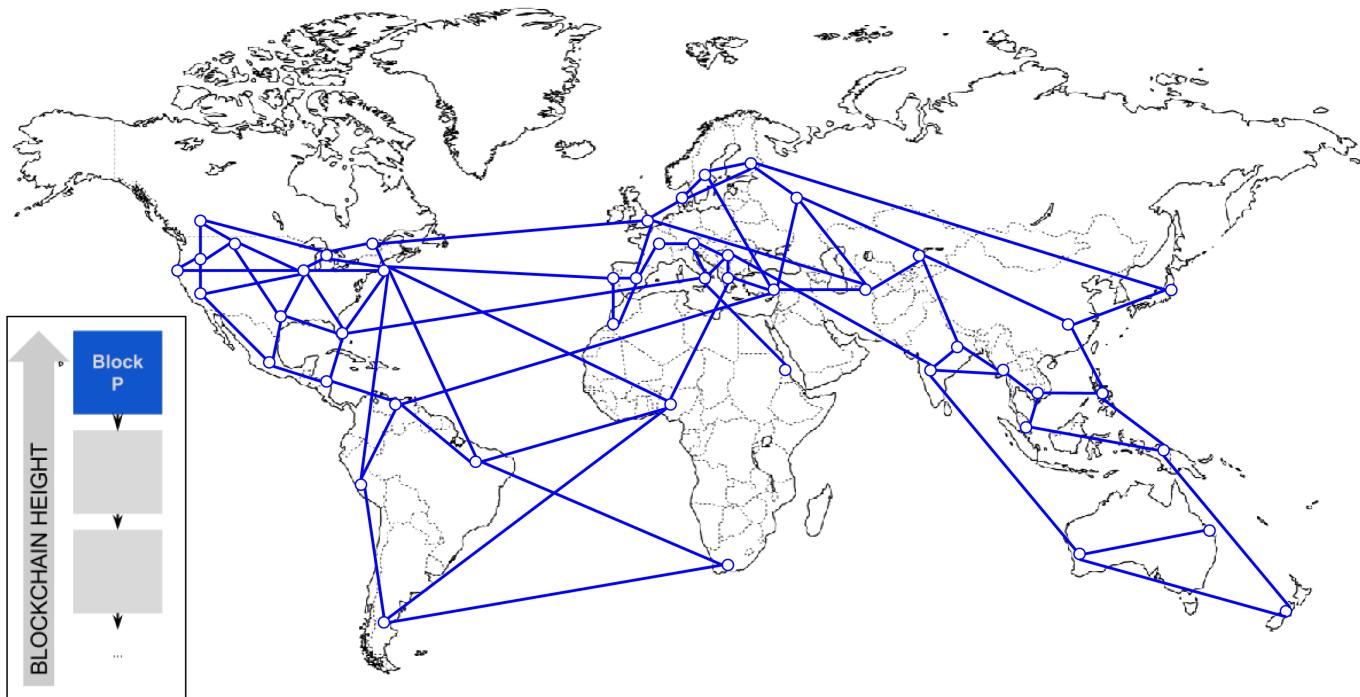

Figure 2. Egy blokklánc elágazás szemléltetése – az elágazás előtti állapot

„Elágazás” akkor forul elő, ha két blokkjelölt versenyez egymással, hogy melyik van a leghosszabb blokkláncon. Normális körülmények között ez akkor fordul elő, ha két bányász egymáshoz képest viszonylag kis időkülönbséggel egy-egy új blokkot állított elő. Mindkét bányász azonnal közvetíti a „nyerő” blokkot, mihelyt sikerült megoldania a munkabizonyíték algoritmust, és a blokkok a közvetlen szomszédaikon keresztül kezdenek szétterjedni a hálózatban. Mindegyik csomópont, amelyik megkapja az érvényes blokkot, beépíti azt a blokkláncába, vagyis bővíti a saját blokkláncát egy blokkal. Ha a csomópont később egy másik blokkot lát, amely ugyanazt a szülőt bővíti, akkor a második blokkot egy másodlagos láncra helyezi. Ennek eredményeképpen bizonyos csomópontok az egyik blokkot fogják „látni” először, míg a többiek a másikat, és a blokklánc két egymással versengő változata jön létre.

A [Egy blokklánc elágazás szemléltetése – egyszerre két blokk jött létre](#) ábrán két bányászt látunk, akik majdnem egyidőben két különböző blokkot bányásztak ki. Mindkét kibányászott blokk a kék blokk gyermekje, vagyis a láncot a kék blokk tetején bővíti. Hogy az események jobban nyomon követhetők legyenek, az egyik blokkot egy Kanadából származó piros blokként ábrázoltuk, míg a másikat egy Ausztráliából származó zöld blokként.

Tegyük fel például, hogy a kanadai bányász a „piros” blokkhoz talált egy olyan munkabizonyítéköt, amely a „kék” szülő blokkláncra épül. Majdnem ugyanekkor egy ausztrál bányász, aki szintén a „kék” blokkot szeretné bővíteni, talál egy megoldást a „zöld” blokkjához. Két lehetséges blokkunk van tehát, a „piros”, ami Kanadából indul, és a „zöld”, ami Ausztráliából. Mindkét blokk érvényes, mindenki blokk érvényes munkabizonyítékot tartalmaz, mindenki pedig ugyanazt a szülőt bővíti. Valószínűleg mindenki

blokkban ugyanazok a tranzakciók vannak, de a tranzakciók sorrendjében előfordulhatnak különbségek.

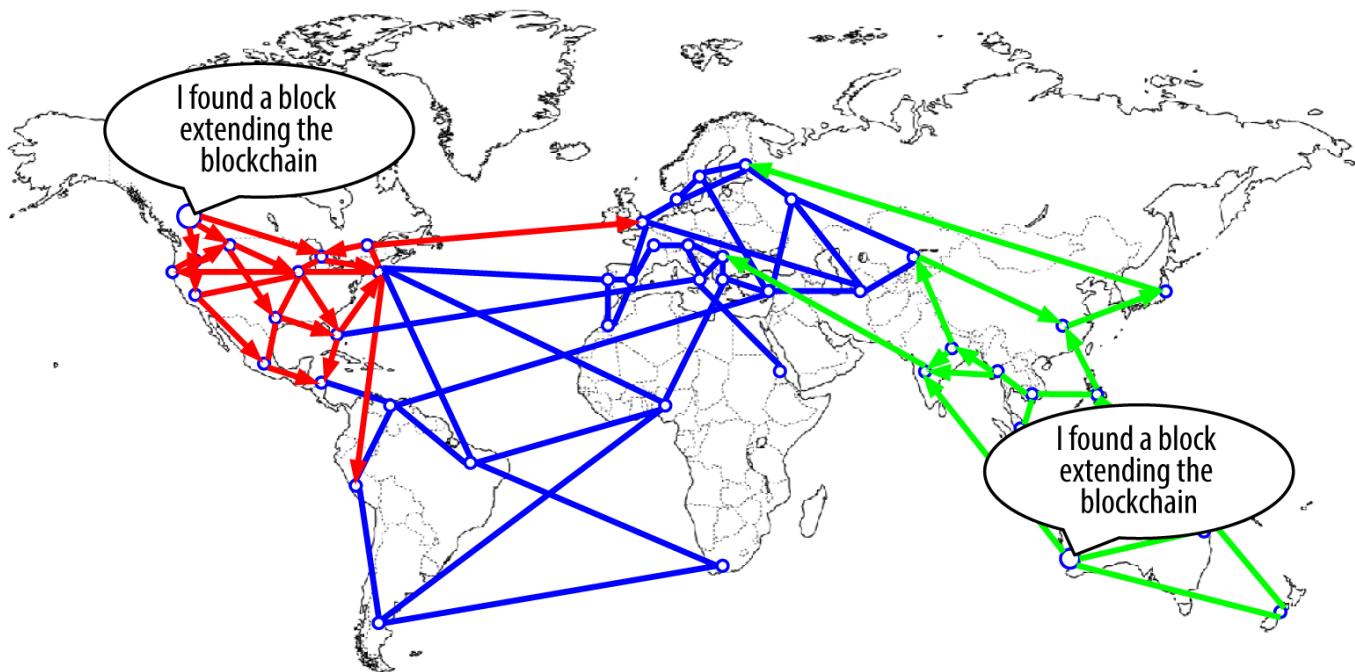

Figure 3. Egy blokklánc elágazás szemléltetése – egyszerre két blokk jött létre

A két blokk szétterjedése során némelyik csomóponthoz a „piros” blokk jut el először, míg másokhoz a „zöld”. Amint az a [Egy blokklánc elágazás szemléltetése – a két blokk szétterjedése során a hálózat két részre szakad](#) mutatja, a hálózat két részre szakad, és minden rész másképpen látja a blokkláncot: az egyiknél a piros blokk van a blokklánc tetején, a másiknál a zöld.

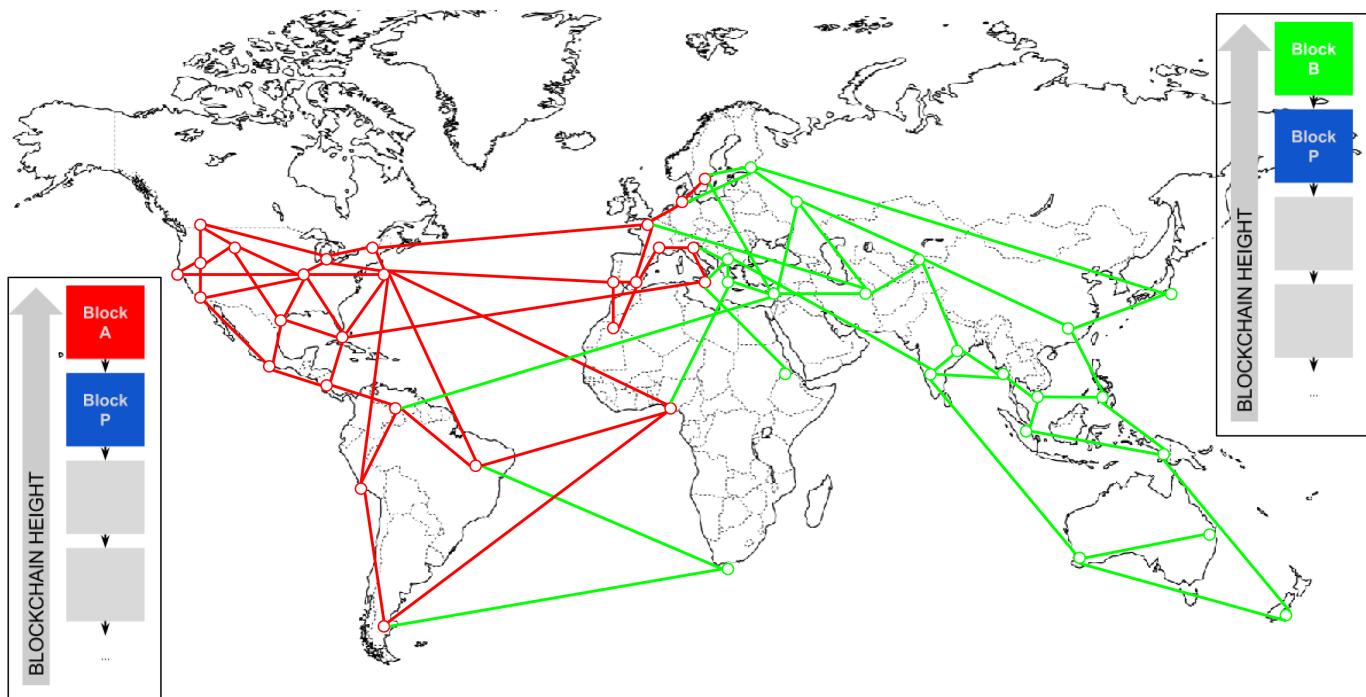
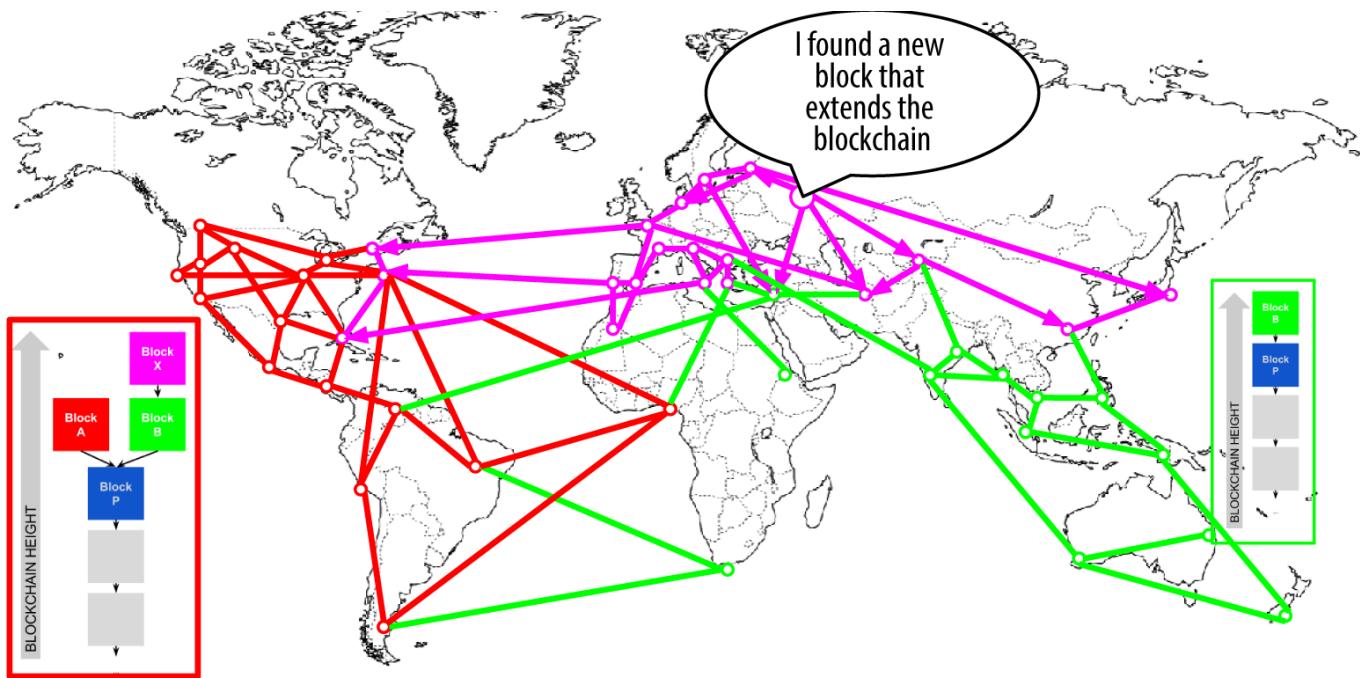

Figure 4. Egy blokklánc elágazás szemléltetése – a két blokk szétterjedése során a hálózat két részre szakad

Ettől a pillanattól kezdve a bitcoin hálózat azon csomópontjai, melyek a kanadai csomóponthoz vannak topológiaiailag a legközelebb, a „piros” blokkról fognak először tudomást szerezni, és a legnagyobb nehézségi szint összeggel rendelkező láncba a „piros” blokkot teszik be a lánc utolsó tagjaként (kék-piros), a „zöld” blokkot pedig, amely egy kicsit később érkezik, figyelmen kívül hagyják. Közben az ausztráliai csomóponthoz közelebb lévő csomópontok a „zöld” blokkot fogják nyertesen tekinteni, és ezzel bővítik a blokkláncukat (kék-zöld), és elhanyagolják a néhány másodperccel ezután megérkező „pirosat”. Azok a bányászok, melyek a „pirosat” látták meg először, olyan blokk jelölteket hoznak létre, melyekben a „piros” a szülő blokk, és ezekkel a blokkokkal kezdik el a munkabizonyíték algoritmus megoldását. A „zöld” blokkot elfogadó bányászok viszont a „zöldre” épülő blokkal próbálják meg az új blokk létrehozását.

Az elágazások majdnem minden egy blokkon belül megoldódnak. A hálózat hash kapacitásának egyik része a „piros” blokkra épülő blokkot szeretne létrehozni, a másik része a „zöldre” épülőt. Még ha a hash kapacitás közel egyforma lenne is, akkor is valószínűtlen, hogy a két bányászcsoporthoz ismét közel egyszerre talál egy-egy megoldást. Ha valamelyik csoport talál egy megoldást, az ezúttal zavartalanul szétterjed a hálózatban, mielőtt amásik csoport találna egy megoldást. Mondjuk, hogy azok a bányászok, akik a „zöld” blokkra építettek, találtak egy „rózsaszín” új blokkot, amely ezt a láncot bővíti ki (vagyis kék-zöld-rózsaszín). Azonnal továbbítják a blokkot a többi csomópontnak, és a blokkot az egész hálózat érvényes megoldásnak látja, amint azt a [Egy blokklánc elágazás szemléltetése – az elágazás egy újabb blokkal bővül](#) mutatja.

Figure 5. Egy blokklánc elágazás szemléltetése – az elágazás egy újabb blokkal bővül

Azok a csomópontok, melyek az előző körben a „zöldet” tekinették győztesnek, egyszerűen kibővítik a blokkláncukat egy blokkal. Azok a csomópontok azonban, melyek a „pirosat” tekintették győztesnek, most két láncot látnak: egy kék-zöld-rózsaszín láncot és egy kék-piros láncot. Ezek a csomópontok a kék-zöld-rózsaszín láncra váltanak át, és a továbbiakban ez lesz a fő lánc, a kék-piros láncot pedig másodlagos lánctársak teszik, lásd a [Egy blokklánc elágazás szemléltetése – a hálózat átkonvergál a](#)

[leghosszabb láncra](#) ábrát. Lánc átkonvergálás történik, mivel a csomópontok egy részének meg kell változtatnia a blokkláncról alkotott képet, hogy a hosszabb láncban lévő, új munkabizonyítéköt tartalmazó blokkot be tudja építeni. Azok a bányászok, akik a kék-piros lánc bővítésén dolgoztak, most félbeszakítják ezt a munkát, mivel a blokkjuk, amelyen dolgoztak, „árvává” vált, hiszen a „piros” szülő blokk már nincs a leghosszabb láncban. A „piros” blokkban lévő tranzakciók ismét sorbaállnak, hogy bekerülhessenek a következő blokkba, mivel a blokk már nem a leghosszabb láncban van. Az egész hálózat átkonvergál a kék-zöld-rózsaszín blokkláncra, amelyben a „rózsaszín” a lánc utolsó eleme. Az összes bányász olyan blokk jelöltekben kezd dolgozni, amelyekben a „rózsaszín” blokk a szülő, és a blokk a kék-zöld-rózsaszín láncot fogja bővíteni.

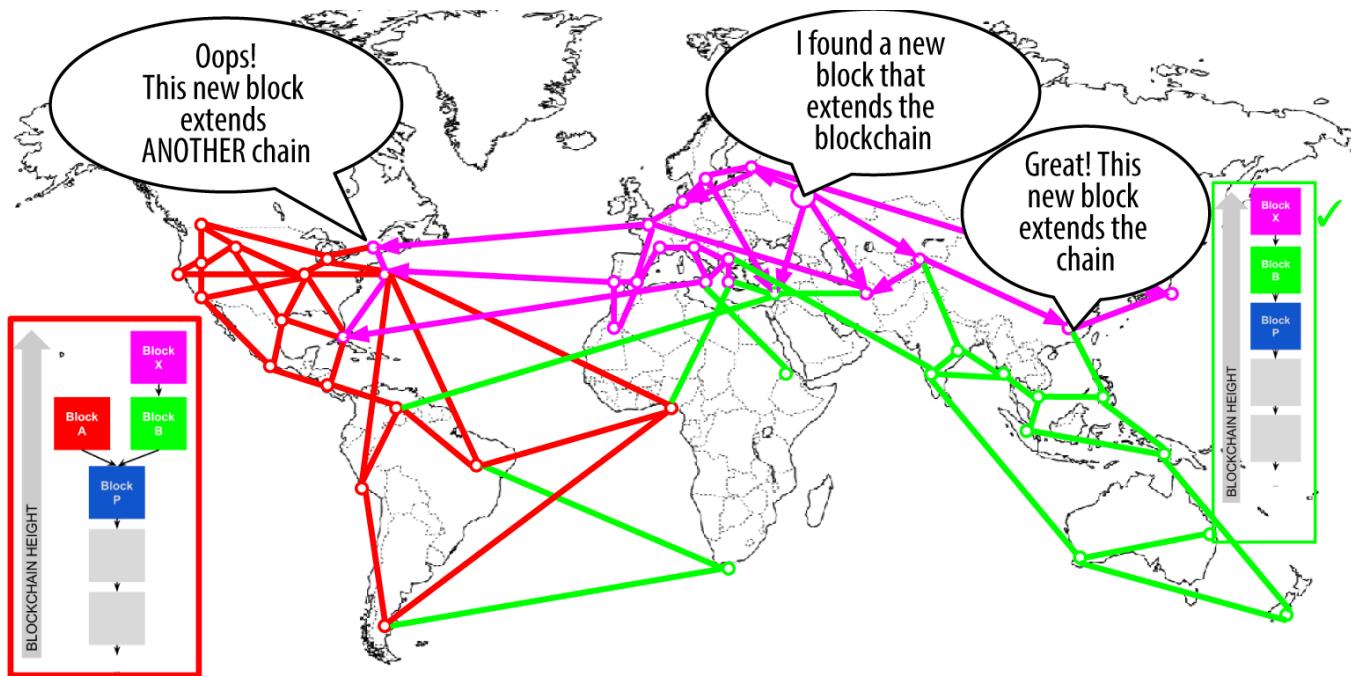

Figure 6. Egy blokklánc elágazás szemléltetése – a hálózat átkonvergál a leghosszabb láncra

Elméletileg lehetséges, hogy egy elágazás két blokkon keresztül tartson, ha a hálózat két ellentétes „végén” két bányász majdnem egyszerre két blokkot talál. Ennek a bekövetkezési valószínűsége nagyon kicsi. Míg egy blokkos elágazások hetente előfordulnak, a két blokkos elágazások nagyon ritkák.

A bitcoin 10 perces blokkideje tervezési kompromisszum a gyors megerősítési idő (tranzakciók elszámolása) és az elágazások létrejötte között. A kisebb blokk idő meggyorsítána a tranzakciók feldolgozását, de gyakrabban lennének a blokklánc elágazások, míg a nagyobb blokkidő csökkentené az elágazások számát, de lassítaná az elszámolást.

Bányászat és versenyfutás a hash kapacitásban

A bitcoin bányászatban nagy a verseny. Amióta csak létezik a bitcoin, a hash kapacitás minden évben exponenciálisan nőtt. Néhány éve a növekedés a teljes technológiaváltást tükrözte, pl. 2010-ben és 2011-ben, amikor sok bányász CPU-ról GPU-ra (Graphical Processing Unit) és FPGA-ra (Field Programmable Gate Array) állt át. 2013-ban az ASIC-ok (Application Specific Integrated Circuits)

bányászati alkalmazása újabb hatalmas ugrást okozott a bányász kapacitásban, mert az SHA256 függvény közvetlenül a bányászatra specializált szilicium integrált áramköri chip-eken lett megvalósítva. Az ilyen chip-ekből összeállított első eszközöknek több kapacitása volt, mint az egész bitcoin hálózatnak 2010-ben.

A következő lista a bitcoin hálózat teljes hash kapacitását mutatja, a hálózat működésének első öt évében:

2009

0.5 MH/sec–8 MH/sec (16-szoros növekedés)

2010

8 MH/sec–116 GH/sec (14,500-szoros növekedés)

2011

16 GH/sec–9 TH/sec (562-szoros növekedés)

2012

9 TH/sec–23 TH/sec (2.5-szoros növekedés)

2013

23 TH/sec–10 PH/sec (450-szoros növekedés)

2014

10 PH/sec–150 PH/sec in August (15-szörös növekedés)

A [A teljes hash kapacitás az elmúlt két évben, gigahash/sec-ben](#) ábrán a bitcoin hálózat hash kapacitásának a növekedése látható az elmúlt két évben. Látható, hogy a bányászok közötti versengés és a bitcoin elterjedése miatt a hash kapacitás (a hálózatban végezhető hash-ek száma másodpercenként) exponenciálisan növekedett.

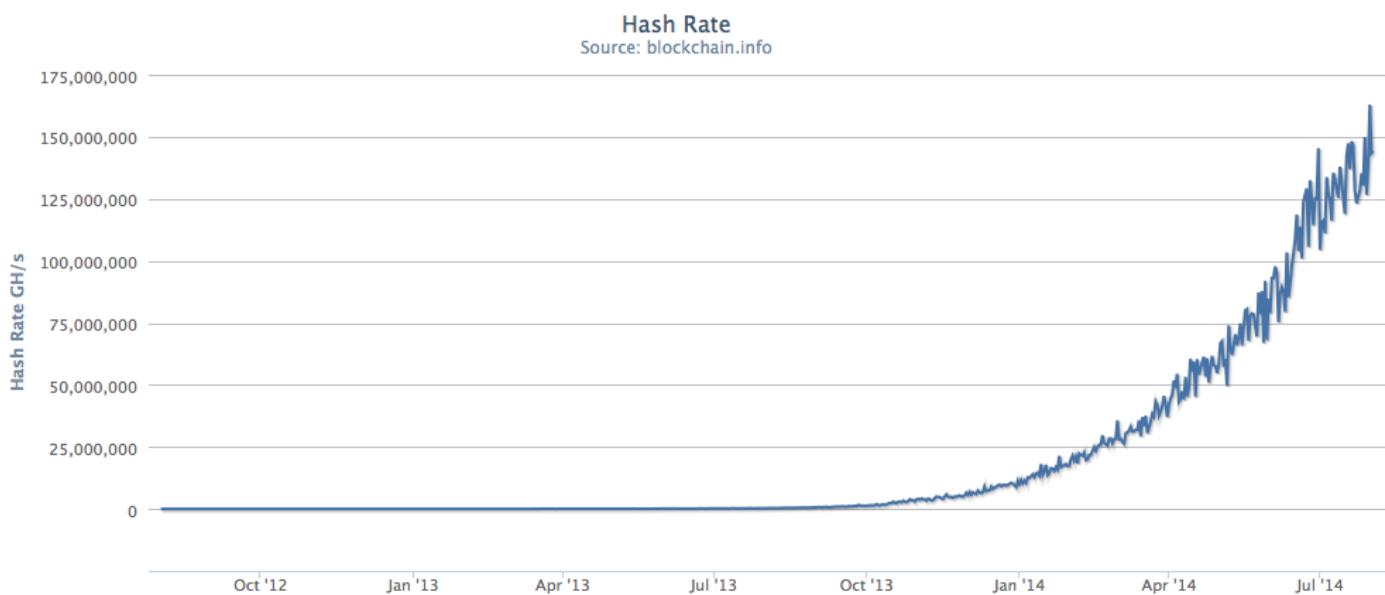

Figure 7. A teljes hash kapacitás az elmúlt két évben, gigahash/sec-ben

A bitcoin bányászat hash kapacitásának nővekedésével együtt a nehézségi szint is nőtt. A [A bitcoin bányászat nehézsége az elmúlt két évben](#) ábrán a nehézségi szintet egy arányszám ábrázolja, amely az aktuális nehézségi szint és a minimális nehézségi szint hányadosa (a minimális nehézségi szint az első blokk nehézségi szintjének felel meg):

Figure 8. A bitcoin bányászat nehézsége az elmúlt két évben

Az elmúlt két évben az ASIC bányász chip-ekben lévő tranzisztorok egyre kisebbek és kisebbek lettek, és ma már megközelítik a gyártható legkisebb méreteket, ami jelenleg 22 nanométer (nm). Az ASIC gyártók szeretnék a CPU gyártási technológiát alkalmazni, amely 16 nm-es vonalvastagságot használ, mert a bányászat jövedelmezősége az iparágat rendkívül gyorsan hajtja előre. A bitcoin bányászatban nem várhatók további óriási ugrászok, mert az iparág eljutott a leghatékonyabb eszközökig. A Moore szabály azt mondja ki, hogy az elemek sűrűsége 18 havonta megduplázódik. A hálózat bányászkapacitása ugyanakkor exponenciális ütemben fog tovább nőni, mivel az egyre kisebb méretű tranzisztorok helyett most az egyre nagyobb energiahatékonyságra tevődik át a verseny. Már nem arról szól a történet, hogy mennyit lehet bányászni egy chip-pel, hanem arról, hogy hánny chip helyezhető el egy épületen belül úgy, hogy a hőleadás és a tápellátás megfelelő legyen.

Az extra nonce megoldás

2012 óta a bitcoin bányászat fejlődése megoldotta a blokkfej szerkezetének egy alapvető korlátját. A bitcoin korai napjaiban úgy lehetett egy blokkot kibányászni, hogy a bányász addig növelte a nonce értékét, amíg az eredményül kapott hash értéke kisebb nem lett a célnál. A nehézségi szint annyira megnőtt, hogy a bányászok gyakran anélkül lépkedtek végig mind a 4 milliárd értéken, hogy megoldást találtak volna. Ezt azonban könnyű volt orvosolni azzal, hogy az eltelt időnek megfelelően módosították a blokk fejben lévő időbényeget. Mivel az időbényeg a blokk része, a változtatás lehetővé tette, hogy a bányász ismét végigpróbálja a nonce értékeit, és más eredményeket kapjon. Amikor azonban a bányász hardverek sebessége meghaladta a 4 GH/sec-et, egyre nehezebb volt ennek a módszernek az alkalmazása, mert a nonce értékek végigvizsgálásához 1 másodpercnél rövidebb időre

volt szükség. Mikor az ASIC bányász berendezések kezdték megközelíteni, ill. túllépéni az 1TH/sec hash sebességet, a bányász szoftverben az érvényes blokk előállításához szükséges további nonce értékekkel kellett helyet találni. Az időbélyeg módosítható egy kicsit, de ha túlságosan előreállítják, akkor a blokk érvénytelen lesz. A blokkfejben egy új „módosíthatósági” forrásra volt szükség. A megoldás az lett, hogy a coinbase tranzakció lett az extra nonce értékek forrása. Mivel a coinbase script 2 és 100 bájt közötti adat tárolásra képes, a bányászok ezt a helyet kezdték használni extra nonce helyként, ami lehetővé tette a számukra, hogy az érvényes blokkok előállításához sokkal nagyobb értéktartományt vizsgálhassanak át a blokkfejben. A coinbase tranzakció benne van a Merkle-fában, ami azt jelenti, hogy a coinbase script bármilyen megváltoztatása esetén a Merkle-gyökér is megváltozik. 8 bájt extra nonce és a „hagyományos” nonce 4 bájtja 2^{96} lehetőség átvizsgálását teszi lehetővé másodpercenként, az módosítása nélkül. A jövőben a bányászok először ezeket a lehetőségeket fogják kimeríteni, és csak ez után nyúlnak az időbélyeg módosításának módszeréhez. A coinbase scriptben van még további hely is, ha szükség lenne az extra nonce tér kibővítésére.

Bányatársaságok (Mining Pools)

Ebben a rendkívül versengő környezetben a magányos bányászoknak (az ún. szingli bányászoknak) esélyük sincs a jutalomra. Annak a valószínűsége, hogy találnak egy blokkot, amely majd fedezíti az energia és hardver költségeiket, annyira csekély, mint ha szerencsejátékot játszanának, például olyan, mint ha lottóznának. Még a kereskedelmi forgalomban lévő leggyorsabb ASIC bányász rendszerek sem tudják felvenni a versenyt azokkal a rendszerekkel, amelyek ilyen ASIC chip-ek tízezreit zsúfolják be hatalmas épületekbe, és vízerőművek olcsó energiáját használják. A bányászok ezért bányatársaságokat alkotnak, közösen bányásznak, és a jutalmat a sok ezer résztvevő között osztják el. Ha egy bányász bányatársaságban bányászik, akkor a teljes jutalomnak csak egy kis részét kapja meg, de minden nap kap valami jutalmat, ami csökkenti a bizonytalanságot.

Nézzünk egy konkrét példát. Tegyük fel, hogy egy bányász vett egy bányagépet, amelynek összkapacitása 6000 GH/sec, azaz 6 TH/sec. 2014 augusztusában egy ilyen berendezés kb. 10,000 USD-be került. A hardver fogyasztása 3 kW * 24 óra, azaz 72 kWh naponta, ami kb. napi 8 USD kiadást jelent. A jelenlegi bitcoin nehézségi szintnél a bányász szingli-módban kb. 155 naponként (5 havonta) tud kibányászni egy blokkot. Ha a bányász az 5 hónap alatt talál egy blokkot, akkor a jutalma 25 bitcoin, ami 600 \$-os árfolyammal számolva kb. 15'000 USD egyszeri kifizetésnek felel meg, ami fedezíti a hardver és villamos energia költségeket, és kb. 3000 USD hasznos eredményez. Az viszont, hogy talál-e a bányász 5 hónap alatt egy blokkot, a szerencsén múlik. Lehet, hogy két blokkot is talál, és nagyon nagy haszonra tesz szert. Az is lehet, hogy 10 hónap alatt sem talál egyetlen egy blokkot sem, és veszteséges lesz. Még súlyosabb, hogy a munkabizonyíték algoritmus nehézségi szintje valószínűleg jelentősen nőni fog ezen időszak alatt, figyelembe véve a hash kapacitás jelenlegi növekedését, ami azt jelenti, hogy a bányásznak max. 6 hónapja van arra, hogy nullszaldót érjen el, mert ez alatt a hardvere gyakorlatilag elavul, és egy nagyobb kapacitású, hatékonyabb hardvert kell beszereznie. Ha azonban a bányász egy bányatársaságban vesz részt, akkor nem kell az 5 havonkénti egyszeri, 15'000 dolláros alkalomra várnia, hanem heti 500 és 750 dollár közötti összeget fog keresni. A bányatársaság kifizetései révén amortizálni tudja a hardverköltséget és ki tudja fizetni a villamos energiát anélkül, hogy hatalmas kockázatot vállalna. A hardver 6 – 9 hónap múlva még mindig elavul, és a kockázat még mindig magas, de a vizsgált időszak alatt a bevétel kiszámítható és biztos.

A bányatársaságok speciális protokollok segítségével több száz ill. több ezer bányász munkáját hangolják össze. Az egyes bányászok egy számlaszámot nyitnak a bányatársaság szerverén, majd ezt követően úgy állítják be a berendezéseiket, hogy azok ehhez a szerverhez kapcsolódjanak. A bányászok a bányászat során a hardverükkel ehhez a szerverhez kapcsolódnak, a szerver pedig összehangolja a munkájukat a többi bányászával. Ez azt jelenti, hogy a bányatársaság tagjai közösen bányásznak ki egy blokkot, és osztoznak a jutalomban.

Egy blokk sikeres kibányászásakor a jutalom nem az egyes bányászokhoz, hanem a bányatársaság bitcoin címére kerül. A szerver bizonyos időközönként, ha a jutalom meghalad egy bizonyos határt, kifizeti a bányászokat. A bányatársaság általában egy pár százalákos díjat számít fel a szolgáltatásáért.

A bányatársaságban részt vevő bányászok megosztják egymás között a következő blokk utáni kutatómunkát, és „részvényeket” kapnak a munkájukért. A bányatársaságon belül beállított nehézségi szint általában 1000-szer kisebb, mint a bitcoin hálózat aktuális nehézségi szintje. Ha egy bányász talál egy blokkot, amely megfelel ennek a kisebb nehézségi szintnek, akkor kap egy részvényt. Ha valamelyik bányász sikerrel jár, és kibányász egy blokkot, akkor a jutalom a bányatársasághoz került, és a bányászok között annak arányában kerül felosztásra, hogy ki hányszénnel járult hozzá a munkához.

A bányatársaságok bárki előtt nyitva állnak, legyen profi vagy amatőr, óriási vagy pirinyó hash kapacitással. A bányatársaságoknak egyes tagjainak csak egy kis teljesítményű kütüje van, míg mások egy teli garázs nagy teljesítményű készülékkel rendelkeznek. Némelyik bányász berendezéseinek pár kilowatt a fogyasztása, míg mások egy egész adatközponttal bányászkodnak, melynek pár megawatt a fogyasztása. Hogyan tudja a bányatársaság lemníni, hogy ki mennyivel járul hozzá a közös munkához, hogyan tudja megakadályozni, hogy a bányászok csaljanak? A választ a bitcoin munkabizonyíték rendszere jelenti, amely alacsonyabb nehézségi szintre van beállítva. Ennél az alacsonyabb nehézségi szintnél még a legkisebb hash kapacitással rendelkező bányász is elég gyakran jut részvényekhez, és emiatt megérni neki, hogy részt vegyen a bányatársaság munkájában. Azzal, hogy a bányatársaság alacsonyabbra állítja be a részvényhez jutás nehézségi szintjét, a mérni tudja az egyes bányászok által elvégzett munka nagyságát. Ha valamelyik bányász talál egy olyan blokkfej hash értéket, amely kisebb a bányatársaság által megszabott néhány szintnél, akkor ezzel bizonyítani tudja, hogy elvégezte a munkát, ami ennek a hash-nek az előállításához kellett. De ami ennél is fontosabb, a részvények keresése statisztikailag is mérhető formában hozzájárul ahhoz a munkához, amely a hálózati küszöbértéknél kisebb hash-ű blokk előállítására irányul. A bányászok ezrei közül, akik minél kisebb hash-eket próbálnak előállítani, egynek végül sikerülni fog egy olyan hash-t találni, amely elég kicsiny ahhoz, hogy kielégítse a bitcoin hálózat által felállított célt.

Térjünk vissza a kockajáték hasonlathoz. Ha a játéknak az a célja, hogy négynél kevesebbet dobunk (a teljes hálózatra vonatkozó cél), akkor a bányatársaság egy könnyebb célt ad meg, és pl. megszámolja, hogy hányszor sikerült a bányatársaságban részt vevő játékosoknak 8-nál kevesebbet dobnia. Ha egy játékos 8-nál kevesebbet dob (a bányatársaság által felállított cél), akkor a játékos kap egy részvényt, de nem nyeri meg a játékot, mivel a játék még nem érte el a célját (hogy az összeg 4-nél kevesebb legyen). A társaságban lévő játékosok a könnyebb célt gyakrabban elérik, és szabályosabb időközönként jutnak részvényekhez, még ha nem is érik el a nehezebb célt, a játék megnyerését. Néha valamelyik játékosnak sikerül olyat dobni, hogy a kockák összege négynél kevesebb legyen, vagyis megnyeri a

játékot a társaságnak. Ekkor a bevétel a játékosok között annak az arányában osztható el, hogy ki hányszámmal résztvevő rendelkezik. A 8-nál kisebb cél ugyan nem volt nyerő, de jól mérte a játékban résztvevő játékosok kockadobásainak a számát.

Hasonló lépésben, a bányatársaság által beállított nehézségi szint esetén az egyes bányászok gyakran találnak olyan blokkfejeket, amelyek hash értéke kisebb ennél, és így részvényekhez jutnak. Néha egy olyan blokkfej áll elő amelynek hash-e kisebb a bitcoin hálózat által megkövetelt célnál, vagyis a blokk érvényes lesz, és az egész társaság nyer.

Felügyelt bányatársaságok (Managed pools)

A legtöbb bányatársaság „felügyelt”, ami azt jelenti, hogy van egy egyén vagy szervezet, aki/amely a bányatársaság szerverét, a pool szervert futtatja. A szerver tulajdonosát *pool operátornak* hívják, és a bányászoktól a bevételből pár százalékos díjat szed.

A pool szerver speciális szoftvert és pool bányászprotokolt futtat, amely összehangolja a bányászok tevékenységét. A pool szerver egy vagy több teljes csomóponthoz is kapcsolódik, és közvetlen hozzáférése van a teljes blokklánc adatbázishoz. Ez lehetővé teszi, hogy a pool szerver a bányászok nevében ellenőrizze a tranzakciókat és a blokkokat, és mentesítse őket a teljes csomópont futtatásának terhétől. A bányászok szempontjából ez nagyon fontos szempont, mivel egy teljes csomóponthoz egy külön számítógépre van szükség, melynek legalább 15 – 20 Gbájtos tárolója (diszk) és legalább 2 Gbájt memóriája (RAM) van. Ez kívül a teljes csomóponton futó bitcoin szoftver monitorozást igényel, karban kell tartani és gyakran kell verziót váltást végezni. Bármilyen leállás, amit a karbantartás hiánya vagy erőforrás hiány okoz, hátrányosan érinti a bányászok profitját. Sok bányász amiatt csatlakozik egy felügyelt bányatársasághoz, mert nagy előnyt jelent, hogy egy teljes csomópont futtatása nélkül is bányászkodni tud.

A bányatársaság bányászai egy bányász protokoll segítségével kapcsolódnak a pool szerverhez, pl. Stratum (STM) vagy GetBlockTemplate (GBT) segítségével. Egy régebbi szabvány, melynek GetWork a neve, 2012 vége óta elavultnak számít, mivel 4 GH/s felett nehézkesen támogatja a bányászatot. Mind az STM, mind a GBT protokoll blokk sablonokat hoz létre, amelyek a létrehozandó blokk blokkfejének sablonját tartalmazzák. A pool szerver a tranzakciók összesítésével előállítja a létrehozandó blokk jelöltet, beleteszi a coinbase tranzakciót (az extra nonce hellyel), kiszámítja a Merkle-gyökeret, és hozzákapcsolja az előző blokk hash-ét. Az előállítandó blokk jelölt fejét ezután sablonként elküldi a pool bányászainak. Mindegyik bányász ezt a sablont használja, persze kisebb nehézségi szinttel, mint ami a bitcoin hálózatban fennáll, és a sikeres eredményeket visszaküldi a pool szervernek, hogy részvényeket kaphasson.

P2Pool

A felügyelt pool-ok megteremtik a lehetőséget annak, hogy a pool operátor csaljon, hiszen az operátor a tagok által végzett munkát arra használhatja, hogy kettős költést kíséreljen meg, vagy hogy érvénytelenné tegyen egy blokkot (lásd [A konszenzus elleni támadások](#)). Ezen kívül a központosított pool szerverek egy egy-pontos meghibásodási lehetőséget jelentenek. Ha a pool szerver leáll, vagy DoS támadás éri, akkor a pool bányászai nem tudnak tovább bányászni. 2011-ben ezen kérdések megoldására egy új bányászati módszert javasoltak és fejlesztettek ki: a P2Pool egy peer-to-peer

bányász protokoll, melynek nincs operátora.

A P2Pool decentralizálja a pool szerver feladatait oly módon, hogy egy párhuzamos, blokklánc-szerű rendszert valósít meg, az ún. részvényleláncot (sharechain-t) . A részvénylelánc a bitcoin blokkláncnál alacsonyabb nehézségi szinttel rendelkező lánc. A részvénylelánc lehetővé teszi a bányászok decentralizált poolban történő együttműködését, mert a részvényleláncon 30 másodpercenként áll elő egy részvényeknek megfelelő blokk. A részvénylelánc minden egyes blokkja rögzíti a munkában résztvevő bányászok arányos jutalmait, és az előző részvényleláncból tovább viszi az addigi eredményeket. Ha valamelyik részvénylelánc blokk eléri a bitcoin hálózat nehézségi szintjét, akkor továbbításra kerül a bitcoin hálózatba és bekerül a blokkláncba. A jutalmat azok a bányászok kapják, akik létrehozták a nyerő blokk előtti részvényeket. Lényegében ahelyett, hogy egy pool szerver tartaná nyilván a pool bányászainak részvényeit és jutalmát, a részvénylelánc biztosítja a bányászok számára, hogy a bitcoin blokklánc konszenzus mechanizmusához hasonló, decentralizált konszenzus mechanizmus segítségével tartsák nyilván a részvényeket.

A P2Pool bányászat bonyolultabb, mint a bányatársaságokban történő bányászat, mivel a P2Pool bányászathoz egy külön számítógépre van szükség, amelyen elégéges a diszk hely, a memória, és az internet sávszélesség ahhoz, hogy támogatni tudjon egy teljes bitcoin csomópontot valamint a P2Pool csomópont szoftverét. A P2Pool bányászok a bányagépeiket a helyi P2Pool csomópontjukkal kötik össze, ami egy pool szerver funkcióit szimulálja, vagyis blokk sablonokat küld a bányász hardvernek. Egy P2Pool-ban mindegyik bányász maga állítja össze a blokk jelöltjét, és a tranzakciókból épp úgy képzi a blokkot, mint a szingli bányászok, de ezt követően a részvénylelánc közösen bányászik a többi bányással . A P2Pool egy hibrid módszer, amelynek előnye, hogy tagjai gyakrabban jutnak jövedelemhez, mint a szingli bányászok, de mindez nem feltétlenül valósul meg, hogy egy pool operátor túl sok felügyeleti joghoz jutna.

Mostanában a P2Pool-okban jelentősen nőtt a részvétel, mivel a bányatársaságok koncentrációja megközelítette azt a szintet, ami már felveti az 51%-os támadással kapcsolatos aggodalmakat (lásd [A konszenzus elleni támadások](#)). A P2Pool protokoll továbbfejlesztése várhatóan szükségtelenné teszi majd a teljes csomópont futtatását, ami még könnyebbé teszi majd a decentralizált bányászatot.

Noha a P2Pool csökkenti a bányatársaságok operátorainak a hatalmát, maga a részvénylelánc viszont sebezhető az 51%-os támadásokkal szemben. A P2Pool sokkal szélesebb elterjedése sem oldja meg a bitcoin 51%-os támadásokkal kapcsolatos problémáját. A P2Pool inkább csak ellenállóbbá teszi a teljes rendszert, mert diverzifikálja a bányászati ökoszisztemát.

A konszenzus elleni támadások

A bitcoin konszenzus mechanizmusa elméletben támadható, ha a bányászok (vagy pool-ok) a hash kapacitásaikat tisztegtelen vagy ártalmas célra használják. Mint láttuk, a konszenzus mechanizmus azon alapul, hogy a bányászok többsége becsületesen, önzetlenül viselkedik. De ha egy bányásznak vagy egy bányász csoporthoz sikerül megszereznie a bányász kapacitás jelentős részét, akkor a konszenzus mechanizmus ellen indított támadással szétzilálhatja a bitcoin hálózat biztonságát és rendelkezésre állását.

Fontos megjegyeznünk, hogy konszenzus elleni támadásokkal csak a jövőbeli, vagy legfeljebb a közelmúlt eseményei befolyásolhatók (néhányszor tíz blokk). A bitcoin főkönyve az idő műlásával egyre ellenállóbb. Bizonyos „mélységen” túl a blokkok teljesen immunisak, még egy olyan tartós, konszenzus elleni támadás esetén is, amely elágazást hoz létre. A konszenzus elleni támadások nem érintik a titkos kulcsok és az aláíró algoritmus (ECDSA) biztonságát. Egy konszenzus elleni támadással nem lehet bitcoinokat lopni, vagy aláírás nélkül bitcoinokat elkölni, átirányítani őket vagy más módon megváltoztatni a régebbi tranzakciókat vagy bejegyzéseket. A konszenzus elleni támadások csak a legutóbbi blokkokat érintik, és megakadályhatják további blokkok előállítását, vagyis DoS (denial-of-service, szolgáltatás megtagadási) támadást valósíthatnak meg.

A konszenzus mechanizmus elleni egyik ilyen támadás forgatókönyve az ún. „51 %-os támadás”. Ennél a forgatókönyvnél a hálózat hash kapacitás többségével (51%-val) rendelkező bányászok összejátszanak egymással. Mivel a támadók képesek arra, hogy a blokkok többségét ők bányásszák ki, ezért tudatosan „elágazásokat” képesek létrehozni a blokkláncban, és kétszer is el tudják költeni ugyanazt a bitcoint, vagy DoS támadást képesek indítani bizonyos tranzakciók vagy címek ellen. Egy elágazás/készeres költés úgy valósul meg, hogy a támadó az előzőleg már megerősített blokkokat érvénytelenné teszi, mégpedig úgy, hogy a blokkok előtt egy elágazást hoz létre, és egy alternatív láncra történő átkonvergálást kényszerít ki. Megfelelő hash kapacitással a támadó egymás után akár 6 vagy még több blokkot érvénytelenné tud tenni, ezáltal azok a tranzakciók, amelyeket már változatlannak tekintettek (6 megerősítés), érvénytelenné válnak. Megjegyzem, hogy a kettős költés csak a támadó saját tranzakcióinál valósítható meg, mert a támadó ezeket tudja szabályosan aláírni. A saját tranzakciók újbóli elköltése akkor rentabilis, ha a támadó így egy visszafordíthatatlan kifizetéshez vagy áruhoz jut, anélkül, hogy fizetne érte.

Nézzünk az 51 %-os támadásra egy gyakorlati példát. Az első fejezetben láttunk egy Alice és Bob közötti tranzakciót, amellyel Alice vett egy csésze kávét. Bob, a kávéház tulajdonosa szívesen elfogadja a kávé árát anélkül is, hogy megvárná a megerősítését (egy blokk kibányászását), mert a kettős költés veszélye egy csésze kávé esetén viszonylag csekély, és fontosabb a gyors kiszolgálás. Ez hasonló ahhoz a gyakorlathoz, hogy a legtöbb kávéházban 25 \$ alatti összegeknél a hitelekártyás fizetési módot aláírás nélkül is elfogadják, mivel az utólagos visszaszámítás veszélye kicsi, míg az aláírás okozta késedelem költsége viszonylag nagy. Ezzel szemben ha egy költségesebb tételel adnak el bitcoinért, akkor a kettős költés veszélye nagyobb, mivel a vevő szétküldhet egy másik tranzakciót, amely ugyanazokat a bemeneteket (UTXO) költi el, és a kereskedő hoppon marad. Kettős költés kétféleképpen valósulhat meg: vagy úgy, hogy a tranzakció még nincs megerősítve, vagy úgy, hogy a támadó egy blokklánc elágazás segítségével számos blokkot „visszacsinál”. Egy 51 %-os támadás esetén a támadó egy új láncban másodszor is képes elkölni a saját tranzakcióiban lévő bitcoinokat, és így érvényteleníteni tudja a régi lánc ezeknek megfelelő tranzakcióját.

Példákban a rosszindulatú támadó, Mallory elmegy Carol galériájába, és vásárol egy gyönyörű szárnyas oltárt, amely Satoshi Nakamotót Prométeusz-ként ábrázolja. Carol „A nagy tűz” című képet, mely 250'000\$-ba kerül, bitcoinért adja el Mallory-nak. Carol ahelyett, hogy várna hat vagy hét megerősítésre, becsomagolja a képet, és egy megerősítés után átadja Mallory-nak. Mallory bűntársa, Paul egy nagy bányatársaságot üzemeltet. Amint Mallory tranzakciója bekerül a blokkláncba, Paul azonnal indít egy 51 %-os támadást. Paul úgy befolyásolja a bányatársaság munkáját, hogy ugyanazon a blokkmagasságon, amelyen a Mallory tranzakcióját tartalmazó blokk van, újrabányásszanak egy

blokkot. A régi blokkot az új blokk fogja helyettesíteni, és Mallory Carol-nak történő fizetsége helyett egy olyan tranzakciót fog tartalmazni, amely ugyanazokat a bemeneteket költi el, de ezúttal Mallory számára. A másodszori költéshez tartozó tranzakció ugyanazokat az UTXO-kat fogyasztja el, és Mallory pénztárcájába fizeti vissza őket, vagyis Mallory ahelyett hogy fizetne, lényegében megtartja a bitcoinokat. Paul ezután egy újabb blokkot állítat elő a bányatársasággal, hogy a kettős költést tartalmazó lánc hosszabb legyen, mint az eredeti lánc (vagyis egy elágazást okoz a Mallory tranzakcióját tartalmazó blokk alatt). Ha a blokklánc elágazás az új (hosszabb) lánc javára dől el, akkor a második tranzakció fog az eredeti, Carolnak történő fizetség helyébe lépni. Carol ott áll fizetség és szárnyas oltár nélkül. Azok a bányászok, akik Paul bányatársaságában dolgoznak, egyálatlán nem tudnak a kettős költési kísérletről, mivel a bányászat automatizált, és nem tudnak minden tranzakciót vagy blokkot nyomon követni.

To protect against this kind of attack, a merchant selling large-value items must wait at least six confirmations before giving the product to the buyer. Alternatively, the merchant should use an escrow multi-signature account, again waiting for several confirmations after the escrow account is funded. The more confirmations elapse, the harder it becomes to invalidate a transaction with a 51% attack. For high-value items, payment by bitcoin will still be convenient and efficient even if the buyer has to wait 24 hours for delivery, which would correspond to approximately 144 confirmations.

A kettős költésen kívül van egy másik forgatókönyv, amelynél a konszenzus elleni támadással bizonyos bitcoin szereplők (adott bitcoin címek) működése hiúsítható meg. Az a támadó, aki rendelkezik a többségi bányász kapacitással, egyszerűen figyelmen kívül hagy bizonyos tranzakciókat. Ha ezek a tranzakciók bekerültek egy másik bányász által előállított blokkba, akkor a támadó szándékosa elágazást hoz létre, és újrabányássza a blokkot, ezáltal ismét meghiusítja a tranzakciót. Ezzel a támadással tartós szolgáltatás megtagadás (DoS) érhető el egy adott címmel vagy címekkel szemben, ha a támadó rendelkezik a bányász kapacitás többségével.

A neve ellenére az 51 %-os támadáshoz nem szükséges, hogy a támadó ténylegesen rendelkezzen a hash kapacitás 51%-ával. Egy ilyen támadás már kisebb kapacitásnál is megkísérelhető. Az 51%-os határ egyszerűen csak azt a szintet jelzi, amelynél az ilyen támadás majdnem minden sikeres lesz. A konszenzus elleni támadás lényegében a következő blokkért folytatott kötélhúzás, melyben valószínűleg az „erősebb” csoport győz. Kevesebb hash kapacitásnál a sikeres valószínűsége is kisebb, mivel a többi bányász a blokkok előállítását „becsületes” módon végzi. Úgy is lehet nézni a dolgot, hogy minél több hash kapacitása van a támadónak, annál hosszabb elágazást tud szándékosa létrehozni, vagyis annál több, a közelmúltban létrejött blokkot tud érvényteleníteni, vagy annál több jövőbeli blokkot tud befolyásolni. Biztonsági kutatók statisztikai modellezéssel megállapították, hogy különféle konszenzus elleni támadások már akár 30 %-os hash kapacitás esetén is lehetségesek.

A teljes hash kapacitás nagy mértű növekedése a bitcoint vitathatatlanul támadhatatlanná tette az egyes bányászokkal szemben. Egy szingli ványász még a teljes hálózati kapacitás 1 %-a felett sem rendelkezik. Ugyanakkor a bányatársaságok miatt megjelenő központosítás magával hozta annak a veszélyét, hogy a pool operátora hasznoszerzési céllal támadást indít. A felügyelt pool-ok operátora képes az előállítandó blokkok befolyásolására, és képes azt is eldönteni, hogy mely tranzakciók kerüljenek be a blokkba. Ha a pool operátora korlátozott mértékben és ügyesen él vissza ezzel az erővel, akkor anélkül profitálhat egy konszenzus elleni támadásból, hogy lebukna.

Vannak olyan támadók is, akiket nem a haszonszerzés vágya hajt. Az egyik ilyen lehetséges forgatókönyvben a támadó célja a bitcoin hálózat szétzilálása, anélkül, hogy profitálna ebből a bomlasztásból. A bitcoin hálózat megbénításához hihetetlen nagy befektetésre és titkos tervekre van szükség, de egy nagy költségvetésű, véhetően valamelyik kormány által finanszírozott támadó még erre is képes lehet. Az is elképzelhető, hogy egy pénzes támadó egyszerre többféle módon ássa alá a konszenzus mechanizmust: bányász hardvert halmoz fel, megvesztegeti a pool operátotokat, és DoS támadást indít a többi pool ellen. Elméletileg mindegyik forgatókönyv lehetséges, de a bitcoin hash kapacitásának exponenciális növekedése mellett ez az út kevésbé jártható.

Kétségtelen tény, hogy egy konszenzus elleni komoly támadás megingatná a bitcoinba vetett rövid távú bizalmat, és jelentős árcsökkenéssel járna. A bitcoin hálózat és szoftver viszont állandóan fejlődik, emiatt a konszenzus elleni támadásokra a bitcoin közösség azonnal megfelelő ellenintézkedéseket tud tenni, ami a bitcoint még ellenállóból, egészségesebbé és robusztusabbá teszi.

Alternatív blokkláncok, fizetőeszközök, alkalmazások

A bitcoin létrejöttét közel 20 év kutatómunka előzte meg az elosztott rendszerek és fizetőeszközök világában. A bitcoinnal egy forradalmian új technológia jött létre: a munkabizonyítékon (Proof-of-Work) alapuló elosztott közmegegyezés. A bitcoinnak ez a központi jeletőségű vívmánya egy sereg egyéb újításnak is teret nyitott a fizetőeszközök, a pénzügyi szolgáltatások, a közigazdaság, az elosztott rendszerek, a választási rendszerek, a kormányzás, és a különféle szerződések terén.

Ebben a fejezetben azokkal az innovatív eljárásokkal (pl. alternatív láncok, fizetőeszközök, alkalmazások) foglalkozunk, amelyek a bitcoin, illetve a blokklánc 2009-es bevezetése óta születtek. Meg fogjuk vizsgálni az alternatív érméket, azaz az *altcoin*-okat, melyek ugyanolyan alapokon nyugvó digitális pénzek, mint a bitcoin, de teljesen különböző blokkláncot és p2p hálózatot használnak.

A fejezetben megemlített alt-coinoknál legalább 50-szer több marad majd említés nélkül (kiváltva ezek fejlesztőinek és felhasználóinak haragját). Célunk nem az alt-coinok értékelése vagy minősítése, sőt még csak nem is a „legjelentősebb” fejlesztések a valamelyen szubjektív értékítéleten alapuló kiemelése, hanem az, hogy szemléltessük az ökoszisztemá változatosságát és gazdagságát, kiemelve azon fejlesztéseket, amelyek valamelyen újdonságot, vagy jelentős eltérést hoztak az addigiakhoz képest. Az alt-coinok néhány igazán érdekes példája pénzügyi szemszögből tulajdonképpen abszolút bukásnak minősíthető. Sokszor mégis pont ettől válnak igazán érdekessé, tanulmányozásra méltóvá. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy az itt leírtak semmiféleképpen sem tekinthetők befektetői kisokosnak.

Szinte naponta jelennek meg új fejlesztések, így szinte biztos, hogy néhány fontos alt-coin kamarad a felsorolásunkból, és az sincs kizárvá, hogy pont az, amelyik megváltoztatja majd a történelmet. Az innovációk gyorsasága teszi vibrálóvá és izgalmasá ezt a szférát, és egyben garantálja, hogy ez a fejezet már a nyomtatásba kerülésekor idejétmúlt lesz.

Az alternatív fizetőeszközök és blokkláncok osztályozása

A bitcoin egy nyílt forráskódú projekt, amelynek kódja számos egyéb szoftver alapjául szolgált. A bitcoin forráskódjából származó leggyakoribb szoftverek az alternatív, decentralizált fizetőeszközök, vagyis az ú.n. *alt-coinok*, melyek a bitcoinnal megegyező építőelemeket használnak a különböző digitális fizetőeszközök megvalósítához.

A bitcoin blokkláncára egy egész sereg protokollt épül. Ezek a *meta-coinok*, *meta-chainek*, vagy *blokklánc alkalmazások*, melyek a blokkláncot egyfajta alkalmazási platformként használják, vagy a bitcoin protokollt további protokoll rétegekkel bővítik. Ilyen például a Colored Coins, a Mastercoin, az NXT és a Counterparty.

Az alábbiakban néhány jelentősebb alt-coin fogunk megvizsgálni, többek között a Litecoin-t, a

Dogecoin-t, a Freicoin-t, a Primecoin-t, a Peercoin-t, a Darkcoin-t, és a Zerocoin-t. Felhozott példáinkat történelmi okokból, vagy egy-egy specifikus újítás miatt tartjuk jelentősnek, semmiképp sem azért, mert ezek az általunk „legjobbnak”, vagy legértékesebbnek vélt alt-coinok.

Az alt-coinokon kívül számos olyan alternatív blokklánc implementáció is van, amelyek nem igazán felelnek meg a „coin” kategóriának, így ezeket a fejlesztéseket *alt-chain*-eknek hívom a továbbiakban. Ezek az alt-chainelek szerződéseket, név regisztrációkat, és egyéb alkalmazásokat valósítanak meg valamilyen közegyezést teremtő algoritmussal és egy osztott blokkláncossal. Az alt-chainelek ugyanazokat az építő elemeket használják, mint a bitcoin, és néha az is előfordul, hogy fizetőeszközöként, vagy egyfajta fizetési rendszerként használják őket, de az elsődleges céljuk nem az, hogy fizetőeszközöként funkcionáljanak. Az alt-chainelek közül a Namecoin-t, az Ethereum-ot, és az NXT-t fogjuk részletesebben megvizsgálni.

Végül meg kell említeni azokat a bitcoin versenytársakat is, amelyek felkínálják ugyan a digitális fizetőeszköz, vagy digitális fizetési hálózat lehetőségét, de nem használnak semmilyen decentralizált főkönyvet vagy munkabizonyítékon (Proof-of-Work) alapuló közmegyezési mechanizmust. Ide tartozik például a Ripple, illetve társai. Ezek a nem-blokklánc alapú technológiák kívül esnek e könyv keretein, így jelen fejezetben sem foglalkozunk velük.

Meta-coin platformok

A meta-coinok és meta-chainelek olyan szoftver rétegek, amelyek a bitcoinra lettek ráépítve, azaz esetükben vagy egyfajta „fizetőeszköz a fizetőeszközben” implementációról, vagy a bitcoin rendszerén belüli platformról/protokollról van szó. Ezek a funkcionális rétegek további tulajdonságokkal és képességekkel bővízik a bitcoin protokollt, oly módon, hogy a bitcoin tranzakciókba és címekbe egyéb kiegészítő adatokat kódolnak. Az első ilyen típusú meta-coin implementációk különféle „hack”-eket használtak a bitcoin blokklánc meta-adatokkal történő bővítésére, így például bitcoin címekbe kódoltak adatokat, vagy felhasználatlan tranzakciós mezőket (például a tranzakció szekvencia mezőjét) hasznosítottak a járulékos protokollal kapcsolatos meta-adatok kódolására. Mióta bevezetésre került az OP_RETURN műveleti kód, a meta-coinok közvetlenebb módon tudnak a blokkláncba meta-adatokat kódolni, és a legtöbb meta-coin ennek a használatára állt át.

Színezett érmék (Colored Coins)

Az úgynevezett Színezett Érmék (Colored Coins) egy olyan meta-protokoll, amely a bitcoin egy kis mennyiségréhez rendel hozzá további információkat. Ezeknek a színezett érméknek az a célja, hogy a megjelölt bitcoint egyéb értékkal is felruházzák. Például képzeljünk el egy 1 dolláros bankjegyet, amelyre rápecsételjük azt a feliratot, hogy „Ez az Hiper-Szuper Kft. 1 egységnyi részvénnyei elismervénye”. Ekképp az 1 dolláros bankjegy két funkciót is betölt: bankjegy és egyben részvénnyei elismervény. Mivel elismervényi aspektusa értékesebb fizetőeszközi minőségénél, így valószínűsíthető, hogy nem fogunk cukorkát vásárolni vele. Fizetőeszközi minősége tehát már nem tűnik hasznosnak. A Színezett Érmék hasonló elven működnek, azaz a bitcoin egy adott és parányi részét egy másik minőséggel is felruházzák. A terminusban a „color” (szín) kifejezés arra utal, hogy egy adott egységet egy speciális jelentéssel, attribútummal látunk el. Az attribútum jelzi a specifikus minőség jelenlétét az így megjelölt egységen. A „színmegjelölést”, mint attribútumot természetesen metaforikusan értjük,

azaz a Colored Coinok nem tartalmaznak színeket.

A Colored Coin-ok kezelésére speciális „pénztárca” programok szolgálnak, amelyek lajstromba veszik és értelmezik azokat a meta-adatokat, amelyeket a „colored” bitcoinokhoz csatoltak. Egy ilyen a pénztárca használatával a felhasználó egy adott mennyiségű „színtelen” (attribútum nélküli) bitcoint egy speciális jelentésű címke hozzáadásával szinezett érmévé konvertálhat. Ez a címke jelenthet részvényes elismervényt, kuponokat, ingatlan tulajdont, árucikket, beváltható pénzt, és még sok minden mást. Csak a szinezett érme felhasználóin műlik, hogy milyen specifikus minőséggel ruházzák fel az adott „színnel” (attribútummal) ellátott coinokat. Ahhoz, hogy egy sima érme szinezett érmévé váljon, arra van szükség, hogy a felhasználó meghatározza a hozzá társított meta-adatokat, például kibocsátás típusát, osztható, vagy osztathatatlan voltát, szimbólumát, leírását és egyéb adatokat. Miután egy sima coin szinezett érmévé vált, értékesíthetővé, oszthatóvá, illetve egyesíthetővé válik, és akár jutalékok kifizetésére is alkalmas. A szinezett érmék visszaállíthatóak sima coinokká is, úgy, hogy megfosztjuk őket speciális minőségüktől, és visszaállítjuk „sima” bitcoin névértéküket.

Mindennek szemléltetéseképpen létrehoztunk 20 db „MasterBTC” attribútummal ellátott szinezett érmét, kupont, amelyek a jelen könyv egy-egy ingyenes példányának felelnek meg, amint azt a [A jelen könyv egy ingyenes példányához kupont biztosító colored coin meta-adat profilja](#) mutatja. Ezt követően a MasterBTC jelzéssel ellátott összes egység (vagyis az ilyen attribútummal ellátott colored coin-ok) értékesíthetők vagy továbbadhatók minden olyan bitcoin felhasználónak, aki rendelkezik a kezeléséhez szükséges pénztárca programmal. Egy adott felhasználó a megszerzett colored coin-t más felhasználónak továbbtalthatja, vagy a kibocsájtónál beválthatja a könyv egy ingyenes példányára. Az ismertetett példa [itt](#) érhető el.

Example 1. A jelen könyv egy ingyenes példányához kúpon biztosító colored coin meta-adat profíja

```
{  
    "source_addresses": [  
        "3NpZmvSPLmN2cVFw1pY7gxEAVPCVfnWfVD"  
    ],  
    "contract_url":  
        "https://www.coinprism.info/asset/3NpZmvSPLmN2cVFw1pY7gxEAVPCVfnWfVD",  
    "name_short": "MasterBTC",  
    "name": "Free copy of \"Mastering Bitcoin\"",  
    "issuer": "Andreas M. Antonopoulos",  
    "description": "This token is redeemable for a free copy of the book \"Mastering  
Bitcoin\"",  
    "description_mime": "text/x-markdown; charset=UTF-8",  
    "type": "Other",  
    "divisibility": 0,  
    "link_to_website": false,  
    "icon_url": null,  
    "image_url": null,  
    "version": "1.0"  
}
```

Mastercoin

A Mastercoin egy olyan bitcoinra illesztett protokoll, amely a bitcoin rendszerét kiterjesztve, különféle alkalmazásokhoz biztosít platformot. A Mastercoin elsősorban nem fizetési eszköz, jóllehet a Mastercoin tranzakciókhoz az MST megjelölésű fizetőeszközt használja. A Mastercoint legjobban talán úgy lehetne meghatározni, mint fizetőeszközök, vagyontárgyak, decentralizált eszközök cseréjét, vagy például szerződések és persze még számos más dolog létrehozását támogató platformot. A Mastercoin egy olyasféle alkalmazási protokoll, amely a bitcoin pénzügyi tranzakciós transzport-rétegéhez van hozzáillesztve, hasonlóképpen a TCP-n futó HTTP-hez.

A Mastercoin elsősorban azokon a tranzakciókon keresztül operál, amelyek egy speciális bitcoin címről, vagy címre érkeznek (ezt „exodus” címnak hívjuk, 1EXoDusjGwvnjZUyKkxZ4UHEf77z6A5S4P), hasonlóképpen ahhoz, ahogy a HTTP is egy speciális portot (80 port) használ arra, hogy megkülönböztesse az általa szállított forgalmat a TCP egyéb forgalmától. A Mastercoin protokoll a tranzakciók meta-adatait a speciális exodus címmel és többszörös aláírások használatával kódolja. A Mastercoin a jövőben fokozatosan az OP_RETURN bitcoin operátor használatára tér át.

Counterparty

A Counterparty szintén egy bitcoinra illesztett protokoll, amely fizetőeszközök, átruházható zsetonok, pénzügyi eszközök, és decentralizált vagyontárgyak cseréinek, illetve egyéb speciális alkalmazásoknak a gyűjtőtára. A Counterparty implementációja elsősorban a bitcoin script nyelv OP_RETURN operátorát

használja a meta-adatok rögzítésére. Ezek járulékos jelentéssel bővítik ki a bitcoin tranzakciókat. A Counterparty az XCP jelzést használja a Counterparty tranzakciók során.

Alt-coin-ok

Az alt-coin-ok túlnyomó többségének az alapját a bitcoin forráskódja jelentette. Ezek az ú.n. „elágazások” („forks”). Némelyikük a „semmiből” lett implementálva, azaz a blokklánc modellre támaszkodik, de anélkül, hogy bármit is felhasználva a bitcoin forráskódjából. Az alt-coinok és az alt-chainek (melyekre a következő részben térünk ki részletesebben) a blokklánc technológiája teljesen különálló implementációi, tehát mindegyik változat a saját blokkláncát használja. A terminusok (alt-coin, alt-chain) közötti különbség arra utal, hogy míg az alt-coinok elsősorban fizetőeszközöként funkcionálnak, addig az alt-chain-eket általában más céllal használják.

Szigorúan véve, a bitcoin kód első jelentős alt-coinja igazából nem is alt-coin volt, hanem egy *Namecoin* nevű alt-chain, de erről a következő részben fogunk részletesebben írni.

A bejelentés időpontja alapján az első alt-coinnak az *IXCoin* minősíthető, amelyet 2011 augusztusában indítottak útjára. Az IXCoin-ban csak néhány bitcoin paramétert változtattak meg, például felgyorsították a fizetőeszköz „előállítását”, 96 érmére növelte a blokkokért járó jutalmat.

A *Tenebrix* 2011 szeptemberében indult útjára. A Tenebrix volt az első olyan digitális pénz, amely egy alternatív munkabizonyíték (Proof-of-Work) rendszeren alapuló algoritmust, az úgynevezett *scrypt*-et implementálta. A scrypt algoritmus eredetileg jelszavak megerősítésére szolgált (hogy ellenálljanak a nyers erővel (brute-force) történő töréseknek). A hivatalos közlemény szerint a Tenebrix kifejlesztésénél az volt a vezérelv, hogy egy olyan coint hozzanak létre, amely ellenálló mind a GPU, mind az ASIC tipusú bányászattal szemben, mert memória-igényes algoritmust használ. A Tenebrix, mint fizetőeszköz ugyan nem könyvelt el különösebb sikereket, de megalapozta a Litecoin-t, amely óriási népszerűségre tett szert, egyben klónok százai előtt nyitotta meg az utat.

A *Litecoin* azon kívül, hogy a scrypt-et használja munkabizonyíték (Proof-of-Work) algoritmusnak, egy gyorsabb blokk-generálási időt valósított meg, és 2,5 percre csökkentette a bitcoin 10 perces intervallumát. A Litecoin-t úgy is szokták emlegetni, hogy ez az „ezüst, ha a bitcoin arany”, és nem vitás, hogy alternatív fizetőeszközöként a bitcoin egy könnyűsúlyú versenytársa. A gyorsabb megerősítési időnek, illetve a maximum 84 millió érme összmennyiségnak köszönhetően, számos Litecoin hívő gondolja úgy, hogy az „ezüst érme” a kereskedelmi tranzakciók területén a bitcoinnál jobb megoldást jelent.

A bitcoinra vagy Litecoin-ra támaszkodó különféle alt-coin sarjak száma 2011 és 2012 folyamán tovább nőtt, és 2013 elején már közel 20 alt-coin versenyzett a piaci pozíciószerzésért. 2013 végére a különféle alt-coinok száma megtízszerződött, elérve a 200-as határt, így 2013 vitathatatlanul az „alt-coinok éve” volt. Természetesen a növekedés folytatódott, 2014-ben már közel 500 alt-coin létezéséről tudunk. Napjainkban az alt-coinok több mint fele Litecoin klón.

Egy alt-coin létrehozása viszonylag egyszerű feladat, ezért is van már belőlük 500-nál is több. Legtöbbjük csak nagyon kis eltérést mutat a bitcoinhoz képest, és igazából semmi említésre méltót sem tartalmaz. Sok csak arra a célra szolgál, hogy a fejlesztőjét gazdagabbá tegye. A „pump-and-dump”

sémák (manipulatív módon felvinni az altcoin árát, majd hirtelen elárasztani vele a piacot) és az utánzók között azért természetesen van néhány figyelemre méltó kivétel, és igazán fontos innováció is. Ezek az alt-coinok vagy egy egészen eltérő megközelítést alkalmaznak, vagy a bitcoin tervezési mintáját jelentős újítással bővíti. Alapvetően három olyan területet tudunk elkülöníteni, amelyekben az említett alt-coinok változást hoztak a bitcoinhoz képest:

- Eltérő pénzügyi irányelvek
- Eltérő munkabizonyíték (Proof-of-Work) rendszer, vagy eltérő konszenzus mechanizmus
- Különleges jellemzők, például fokozottabb anonimitás

Az alt-coinok és alt-chain-ek grafikus idővonala az alábbi linken tekinthető meg: <http://mapofcoins.com>.

Egy alt-coin kiértékelése

Hogyan lehet eldönteni, hogy a rengeteg alt-coin közül melyek a valójában figyelemre méltó fejlesztések? Vannak alt-coinok, amelyek arra tesznek kísérletet, hogy széles körben, fizetőeszközként kerüljenek felhasználásra. Mások inkább laboratóriumi próbálkozások, melyek különböző jellegzetességekkel, vagy pénzügyi modellekkel kísérleteznek, számos fejlesztés pedig kizárálag a fejlesztők gyors meggazdagodásának a céljából született. Az alt-coinok kiértékeléséhez azok sajátos jellegzetességeit és piaci paramétereit vettem figyelembe.

Íme pár kérdés, amit érdemes felenni egy alt-coinnal kapcsolatban, amikor azt a bitcoinnal összevetve vizsgáljuk:

- Hozott-e valamilyen jelentős innovációt az adott alt-coin?
- Eléggé különbözik-e az adott alt-coin a bitcointól ahhoz, hogy átcsábítsa a bitcoin felhasználókat?
- Az adott alt-coin kapcsolódik-e egy érdekes piaci szektorhoz vagy alkalmazáshoz?
- Képes-e elegendő bányász figyelmét felkelteni ahhoz, hogy védve legyen a támadásokkal szemben?

Néhány megvizsgálandó piaci és pénzügyi tényező:

- Mekkora az adott alt-coin teljes piaci kapitalizációja?
- Mennyi alt-coin becsült felhasználónak/pénztárcáinak a száma?
- Mennyi az alt-coin elfogadó kereskedők száma?
- Naponta hány darab alt-coin tranzakció megy végbe?
- Mekkora a napi tranzakciók értéke?

Könyvünk jelen fejezetében elsősorban az alt-coinok technikai jellegzetességeire és potenciális innovációira koncentrálunk, tehát az imént felsorolt kérdések első felére.

Pénzügyi paraméterű alternatívák: Litecoin, Dogecoin, Freicoin

Pénzügyi paraméterei alapján a bitcoin egy deflációs, fix kibocsátású pénz. Mennyisége 21 millió egységre (vagy 2100 billió kisebb egységre) korlátozódik, kibocsátásának sebessége szabályosan (mértani sorozat szerint) csökkenő, és „szívverésének” üteme - a tranzakciók visszaigazolásának és a blokkok legenerálásának az ideje - 10 perc. Számos alt-coin változtatta meg ezt a három paramétert abból a célból, hogy egy eltérő monetáris keretrendszeret hozzon létre. A több száz ilyen típusú alt-coin közül a leginkább figyelemre méltó fejlesztések a következőek:

Litecoin

A Litecoin, amely az egyik legelső alt-coin volt 2011-ben, a bitcoin utáni a második legsikeresebb digitális fizetőeszköz. Elsődleges innovációi a scrypt, mint Proof-of-Work algoritmus alkalmazása (Tenebrix-től örökolt újítás), illetve a gyorsabb/könnyebb fizetőeszköz paraméterek.

- Blokk-generálási idő: 2,5 perc
- Maximális érme mennyiség: 84 millió egység, 2140-ig.
- Az egyezményes algoritmus: scrypt Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 160 millió amerikai dollár 2014 közepén

Dogecoin

A Dogecoin 2013 decemberében indult útjára, mint a Litecoin egyik „elágazása”. A Dogecoin azért érdekes, mert monetáris politikája gyors kibocsátást ír elő, továbbá a fizetőeszköz maximális érmemennyisége elég magas ahhoz, hogy felhasználót fizetésre, illetve költsére motiválja. Abból a szempontból is figyelemre méltó, hogy eredetileg csak viccnek szánták, azonban viszonylag gyorsan nagy népszerűségre tett szert, és egy relatív nagy és aktív felhasználói közösséggel is rendelkezett, 2014-es gyors hanyatlását megelőzően.

- Blokk-generálási idő: 60 másodperc
- Maximális érme mennyiség: 100'000'000'000 (100 milliárd) Doge, 2015-ig.
- Az egyezményes algoritmus: scrypt Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 12 millió amerikai dollár 2014 közepén

Freicoin

A Freicoin 2012 júliusában kezdte meg pályafutását. Ez egy *inflálódó fizetőeszköz*, ami azt jelenti, hogy az érték tárolásához negatív kamatláb tartozik. A Freicoin-ban tárolt érték után évente 4,5 % díj kerül felszámításra, ami serkenti a fogyasztást, és visszatartja a pénz felhalmozását. A Freicoin azért érdekes, mert egy olyan monetáris politikát implementál, amely pontosan a bitcoin deflációs politikájának az ellentéte. A Freicoin mint fizetőeszköz nem igazán lett sikeres, jelentősége inkább abban van, hogy jól szemlélteti az alt-coinok képviselte monetáris politikák változatosságát.

- Blokk-generálási idő: 10 perc

- Maximális érme mennyisége: 100 millió érme, 2140-ig.
- Konszenzus algoritmus: SHA256 Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 130'000 amerikai dollár 2014 közepén

A konszenzusrendszer újításai: Peercoin, Myriad, Blackcoin, Vericoin, NXT

A bitcoin konszenzus mechanizmusa munkabizonyíték (Proof-of-Work) alapú, és az SHA256 algoritmust használja. Az első alt-coinok a scrypt-et használták alternatív Proof-of-Work algoritmusként, ekképp az egyébként ASIC centralizációra hajlamos bányászat CPU-barát folyamattá vált. A scrypt alkalmazása után a konszenzus mechanizmus lett az áttörő innovációk fő területe. Alt-coinok garmadáinál figyelhető meg a változatos algoritmus implementáció, például a scrypt, a scrypt-N, a Skein, a Groestl, az SHA3, az X11, a Blake, és mások adoptációja. Néhány alt-coin egyszerre több algoritmust is alkalmaz a Proof-of-Work rendszerhez. 2013 folyamán a Proof-of-Work rendszernek egy olyan alternatívájával is találkoztunk, amelyet *kockázati bizonyítéknak* (Proof-of-Stake) hívnak, és amely számos modern alt-coin alapját képzi.

A kockázati bizonyíték (Proof-of-Stake) egy olyan rendszer, amelynél a fizetőeszköz tulajdonosai leköthetik fizetőeszközüket, mint egyfajta kamatozó biztosítékot. A letéti bizonylathoz (Certificate of Deposit azaz CD) hasonlóan a résztvevők leköthetik megtakarításaiak egy részét, ezáltal nyereségre tehetnek szert új fizetőeszközök formájában (kamatkifizetésként) és traznakciós díjak formájában.

Peercoin

A Peercoin-t 2012 augusztusában indították útjára. Ez volt az első olyan alt-coin, amely az új fizetőeszköz kibocsátásához a munkabizonyíték (Proof-of-Work) és a kockázati bizonyíték (Proof-of-Stake) algoritmusának a keverékét használta.

- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: (Hibrid) Proof-of-Stake, kezdetben pedig Proof-of-Work rendszer
- Piaci kapitalizáció: 14 millió amerikai dollár 2014 közepén

Myriad

A Myriad 2014 februárjában jelent meg, és azért említésre méltó, mert, öt különböző Proof-of-Work algoritmust alkalmaz (SHA256d, Scrypt, Qubit, Skein és Myriad-Groestl) egyszerre, és a nehézségi szint a bányászati részvétel függvényében minden algoritmusnál más és más lehet. A Myriad mögött meghúzódó szándék az, hogy az alt-coin éppúgy immúnissá tegye az ASIC specializációval és központosítással szemben, mint az egyesített támadásokkal szemben, mivel több bányász algoritmust egyidejűleg kellene támadni.

- Blokk-generálási idő: átlagosan 30 másodperc (2,5perces iránycél bányászalgoritmus típusonként)
- Maximális érme mennyisége: 2 milliárd, 2024-ig
- Konszenzus algoritmus: több algoritmust alkalmazó Proof-of-Work

- Piaci kapitalizáció: 120'000 amerikai dollár 2014 közepén

Blackcoin

A Blackcoin 2014 februárjában jelent meg, és a kockázati (Proof-of-Stake) algoritmust használ konszenzus algoritmusként. Azért érdemel figyelmet, mert vezette a „multipools”-t, azaz a bányásztársulatoknak egy olyan típusát, amely automatikusan váltani tud a különböző alt-coinok között, attól függően, hogy melyiknél rentabilisabb a bányászat.

- Blokk-generálási idő: 1 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: Proof-of-Stake
- Piaci kapitalizáció: 3,7 millió amerikai dollár 2014 közepén

VeriCoin

A VeriCoin 2014 májusában jelent meg. Kockázati (Proof-of-Stake) algoritmust használ a közmegegyezésre, de olyan változó kamatlábbal, amely a piaci kínálat és kereslet szerint, dinamikusan alakul. Ugyancsak ez volt az első olyan alt-coin, amely a pénztárcából történő bitcoinos fizetésekkel automatikusan bitcoinra váltódik át.

- Blokk-generálási idő: 1 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: Proof-of-Stake
- Piaci kapitalizáció: 1,1 millió amerikai dollár 2014 első felében

NXT

A NXT (ejtsd: „Next”) egy „színtiszta” Proof-of-Stake alt-coin, legalábbis abban az értelemben, hogy nem alkalmazza a Proof-of-Work bányászatot. Az NXT egy a „semmiből” implementált digitális fizetőeszköz, tehát sem nem a bitcoinnak, sem más alt-coinnak nem az elágazása. Az NXT-nek számos fejlett jellemzője van, pl. a név regisztráció (a Namecoinhoz hasonlóan), decentralizált eszközök cserelehetősége (a Colored Coin-akkal megegyezően), beépített decentralizált és biztonságos üzenetváltás (akárcsak a Bitmessage-nél), és kockázat delegálás (a Proof-of-Stake másokra történő átruházása). A NXT hívei a „következő-generációs”, vagy 2.0 kriptopénznek is hívják ezt az alt-coint.

- Blokk-generálási idő: 1 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: Proof-of-Stake
- Piaci kapitalizáció: 30 millió amerikai dollár 2014 közepén

Kettős-célú bányászati innovációk: Primecoin, Curecoin, Gridcoin

A bitcoin Proof-of-Work algoritmusának egy célja van: biztosítani a bitcoin hálózat biztonságát. A hagyományos kifizető rendszerek védelméhez hasonlítva a bányászat költségei nem is olyan jelentősek. Ennek ellenére sokak részéről érkezett olyan kritika, hogy a bányászat „költséges”. Az altcoinok következő csoportja erre próbál megoldást találni. A kettős-célú Proof-of-Work algoritmus egyrészt valamilyen „hasznos” problémát old meg, másrészt a hálózat védelmére is használja a Proof-of-Work rendszert. Ha a fizetőeszköz védelmére szolgáló algoritmus egy külső felhasználással is rendelkezik, akkor ennek az a kockázata, hogy ez a külső hatás is befolyásolni fogja a keresletkínálat görbéjét.

Primecoin

A Primecoin 2013 júliusában látott napvilágot. Proof-of-Work algoritmusa prímszámok után kutat, nevezetesen Cunningham- és ikerprím láncok után. A prímszámok a tudomány számos területén hasznosak. A Primecoin blokklánca a munkabizonyíték algoritmussal feltárt prímszámokat tartalmazza, eképp a tudományos felfedezéseknek egyfajta nyilvános tárhelye, emellett egyben a tranzakciók nyilvános jegyzéke is.

- Blokk-generálási idő: 1 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: prímszám láncok előállítása révén megvalósított Proof-of-Work rendszer
- Piaci kapitalizáció: 1,3 millió amerikai dollár 2014 közepén

Curecoin

A Curecoin 2013 májusában jelent meg. Az SHA256 Proof-of-Work algoritmust kombinálja a fehérjék feltekeredésének a tanulmányozásával a „Folding@Home” projekten keresztül. A fehérjék feltekeredésének modellezése a fehérjék közötti biokémiai kölcsönhatások számításigényes szimulációját igényli, és a segítségével betegségek új gyógymódjai fedezhetők fel.

- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: fehérjék feltekeredésének a kutatásával megvalósított Proof-of-Work rendszer
- Piaci kapitalizáció: 58'000 amerikai dollár 2014 közepén

Gridcoin

A Gridcoin-t 2013 októberében mutatták be. A scrypt-alapú Proof-of-Work rendszert a nyílt forrású BOINC grid-computing-ban való részvételéért cserébe adott jutalom egészíti ki. A BOINC egy nyílt forráskódú protokoll, amely tudományos kutatások számításainál használható, és amely lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy saját számítási kapacitásukat megosszák egy széles körű, akadémiai kutatást szolgáló számítási kapacitással. A Gridcoin a BOINC-ot, mint általános számítási platformot

használja, tehát nem olyan specifikus problémák megoldására, mint amilyen például a prímszámok keresése, vagy a fehérjék feltekeredésének a szimulációja.

- Blokk-generálási idő: 150 másodperc
- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Konszenzus algoritmus: BOINC grid computing alapján megvalósított, jutalommal kiegészített Proof-of-Work rendszer
- Piaci kapitalizáció: 122'000 amerikai dollár 2014 közepén

Anonimitás-fokuszú alt-coinok: CryptoNote, Bytecoin, Monero, Zerocash/Zerocoin, Darkcoin

A bitcoint, gyakran hibásan, anonim fizetőeszközként is jellemzik, holott adat elemzéssel viszonylag egyszerűen felderíthető egy bitcoin cím mögött megbújó személyazonosság, és a bitcoin címek összekapcsolása révén átfogó képet kaphatunk egy adott felhasználó bitcoin körtekezési szokásairól. Számos olyan alt-coin született, amely kifejezetten ennek kérdésnek a megoldására szolgál, és amelyik kifejezetten a fokozott anonimitásra fókuszál. A legelső ilyen próbálkozás valószínűleg a *Zerocoin* volt, amely a bitcoinra épülő, és az anonimitást megőrző meta-coin protokol. A Zerocoint 2013-ban az IEEE Biztonsági és Titkosítási (Security and Privacy) szimpoziumán mutatták be. A Zerocoin egy teljesen külön alt-coinként, Zerocash néven kerül majd megvalósításra, evvel kapcsolatban a könyv írásának az idején is folynak a fejlesztések. Szintén az anonimitásra fókuszáló alternatíva a 2013 októberében egy dolgozatban bemutatott *CryptoNote*. A CryptoNote egy olyan alapvető technológia, amelyet számos alt-coin elágazás használ, és amelyről részletebben alább lesz szó. A Zerocash-en és a Cryptonote-on kívül még egy sereg független és anonim alt-coint ismerünk, például a Darkcoin-t, amely lopakódó (stealth) titkos címekkel, vagy tranzakciók összekeverésével valósítja meg az aninimitást.

Zerocoin/Zerocash

A Zerocoin a digitális fizetőeszköz anonimitásának elméleti megközelítése. A fejlesztést 2013-ban mutatták be a Johns Hopkins Egyetem kutatói. A Zerocash a Zerocoin alt-coin megvalósítása, és jelenleg is folyik a fejlesztése.

CryptoNote

A CryptoNote egy olyan referencia alt-coin implementáció, amely egy 2013 októberében bemutatott digitális anonim pénz alapjait biztosítja. Úgy lett kifejlesztve, hogy változatos implementációkhöz szolgálhasson elágazásként, illetve rendelkezik egy beépített periodikus „reset” mechanizmussal is, amely meggyőzöl, hogy a CryptoNote, mint fizetőeszköz kerüljön felhasználásra. A CryptoNote-ból rengeteg alt-coin született. Ide tartozik például a Bytecoin (BCN), az Aeon (AEON), a Boolberry (BBR), a duckNote (DUCK), a Fantomcoin (FCN), a Monero (XMR), a MonetaVerde (MCN) és a Quazarcoin (QCN). A CryptoNote azért is figyelemre méltó, mert nem a bitcoin egy elágazása, hanem teljes egészében egy újszerű kriptopénz implementáció

Bytecoin

A Bytecoin volt az első CryptoNote-on alapuló implementáció, azaz a CryptoNote technológiáján alapuló első életképes anonim fizetőeszköz. A Bytecoin 2012 júliusában jelent meg. Itt kell megemlítenünk, hogy volt egy korábbi Bytecoin nevű alt-coin is BTE rövidítéssel, míg a CryptoNote derivatíva fizetőeszközének BCN a rövidítése. A Bytecoin a Cryptonight Proof-of-Work algoritmust használja, amely legalább 2 MB RAM-ot igényel bányász példányonként, ezáltal lehetetlenné teszi a GPU vagy az ASIC típusú bányászatot. A Bytecoin örökölte a CryptoNote-ból a ring-signatures-t, a belinkelhetetlen tranzakciókat és a blokklánc-elemzőkkel szembeni ellenállóképességét az anonimitás megőrzése érdekében.

- Blokk-generálási idő: 2 perc
- Maximális érme mennyiség: 184 milliárd BCN
- Konszenzus algoritmus: Cryptonight Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 3 millió amerikai dollár 2014 közepén

Monero

A Monero is egy CryptoNote implementáció. A kibocsátási görbéje a Bytecoin-nál egy árnyalatnyival előnyösebb, mivel az érmék 80% az első négy év során kerül kibocsátásra. Anonimitásra vonatkozó tulajdonságait a CryptoNote-tól örökölte, így azzal megegyeznek.

- Blokk-generálási idő: 1 perc
- Maximális érme mennyiség: 18.4 millió XMR
- Konszenzus algoritmus: Cryptonight Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 5 millió amerikai dollár 2014 közepén

Darkcoin

A Darkcoin 2014 januárjában indult útjára. Anonim fizetőeszközt implementál egy DarkSend-nek nevezett újra-keverő (re-mixing) protokollt használatával . A Darkcoin azért is érdekes, mert 11 különböző hash funkciót (blake, bmw, groestl, jh, keccak, skein, luffa, cubehash, shavite, simd, echo) használ a Proof-of-Work algoritmushoz.

- Blokk-generálási idő: 2.5 perc
- Maximális érme mennyiség: 22 millió DRK
- Konszenzus algoritmus: több menetes, több algoritmust használó Proof-of-work
- Piaci kapitalizáció: 19 millió amerikai dollár 2014 közepén

Nem fizetőeszközöként használt alt-chainek

Az alt-chainek a blokklánc, mint ötlet alternatív implementációi, és elsősorban nem fizetőeszközöként kerülnek alkalmazásra. Számos közülük fizetőeszközt is tartalmaz, de ez a fizetőeszköz inkább mint

szimbólum/zseton kerül alkalmazásra, egyéb javak, vagy például egy szerződés szétosztásánál. Más szóval: a fizetőeszköz nem a platform lényegi kérdése, csak egy amolyan másodlagos adottsága.

Namecoin

A Namecoin volt a bitcoin kód első elágazása. A Namecoin egy olyan decentralizált kulcsnyilvántartási és transzfer platform, amely blokkláncot használ. Az Internet domain-név regisztrációs rendszeréhez hasonló, globális domain-név nyilvántartást támogat. A Namecoin-t jelenleg a .bit gyökérdomain esetében alternatív Domain Név Szolgáltatóként (DNS) alkalmazzák. A Namecoin más névtérben lévő nevek és értékpárok nyilvántartására is alkalmas, például email címek, titkosítási kódok, SSL tanúsítványok, file aláírások, szavazói regiszterek, és számtalan egyéb dolog tárolására.

A Namecoin rendszer a namecoin fizetőeszközt is tartalmazza (szimbóluma NMC), amely a név-regisztrációk és név-cserék tranzakciós dijainak a megfizetésére használható. Jelenleg egy névregisztráció díja 0,01 NMC, azaz körülbelül 1 cent. A bitcoinhoz hasonlóan, a díjakat a Namecoin bányászok kapják.

A Namecoin alap paraméterei megegyeznek a bitcoinéval:

- Blokk-generálási idő: 10 perc
- Maximális érme mennyiség: 21 millió NMC, 2140-ig.
- Konszenzus algoritmus: SHA256 Proof-of-Work
- Piaci kapitalizáció: 10 millió amerikai dollár 2014 közepén

A Namecoin névtere nem korlátozott, bárki, bárhogyan és bármilyen névteret használhat. Mindamellett, néhány bizonyos névtér rendelkezik egy jóváhagyott specifikációval, így amikor a blokkláncból kerül beolvasásra, a szoftver tudja, hogyan olvassa ki és hajtsa végre. Ha a név nem jólt formált, akkor a használt szoftvertől függetlenül hibát fogunk kapni. Íme, néhány példa a kedvelt névterekből:

- a d/ a .bit domain névtér domain-neve
- az id/ a személyes adatok, mint például email cím, PGP kulcsok, stb. jegyzékének a névtere
- az u/ egy további, jobban strukturált specifikáció személyazonosságok tárolására (openspecs alapú)

A Namecoin kliens nagyon hasonlít a Bitcoin Core kliensre, lévén, hogy ugyanabbnál a forráskódóból származik. Az installálásnál a kliens a Namecoin blokkláncnak egy teljes másolatát letölți, majd ezek után készen áll a nevek lekérdezésére és regisztrációjára. Három fő parancsa van:

name_new

egy név lekérdezése vagy pre-regisztrálása

name_firstupdate

egy név regisztrálása és a regisztráció publikálása

name_update

a részletek módosítása, vagy egy névregisztráció frissítése

Például, a mastering-bitcoin.bit domain-név regisztrálására a name_new parancssal a következőképpen lehetséges:

```
$ namecoind name_new d/mastering-bitcoin
```

```
[  
    "21cbab5b1241c6d1a6ad70a2416b3124eb883ac38e423e5ff591d1968eb6664a",  
    "a05555e0fc56c023"  
]
```

A name_new parancs egy név-igényt regisztrál, azáltal, hogy létrehozza a névnek egy random kulccsal ellátott hash-ét. A name_new által visszaküldött két string: a hash és a random kulcs (a05555e0fc56c023 a fenti példában), amelynek a felhasználásával a név regisztráció nyilvánossá tehető. Miután az adott igény regisztrálva lett a Namecoin blokkláncában, nyilvános regisztrációjává is konvertálható a name_firstupdate parancssal, és a random kulcs megadásával:

```
$ namecoind name_firstupdate d/mastering-bitcoin a05555e0fc56c023 "{\"map\": {\"www\":  
    \"ip\":\"1.2.3.4\"}}}"  
b7a2e59c0a26e5e2664948946ebeca1260985c2f616ba579e6bc7f35ec234b01
```

A fenti példa www.mastering-bitcoin.bit domain-nevet az 1.2.3.4. IP címhez rendeli hozzá. A visszaküldött hash a tranzakció id-je, amellyel a regisztráció nyomon követhető. A regisztrált nevek a name_list parancs futtatásával nézhetők meg:

```
$ namecoind name_list
```

```
[  
    {  
        "name" : "d/mastering-bitcoin",  
        "value" : "{map: {www: {ip:1.2.3.4}}}",  
        "address" : "NCccBXrRUahAGrisBA1BLPWQfSrupts8Geh",  
        "expires_in" : 35929  
    }  
]
```

A Namecoin regisztrációkat minden 36'000 blokk után (kb. 200-250 naponként) frissíteni kell. A

name_update parancsnak nincs díja, így a Namecoin domainok megújítása ingyenes. Szerény díj ellenében egy webes interfészen keresztül egy harmadik fél is kezelheti a regisztrációt, valamint az automatikus frissítést és megújítást. Ha egy harmadik fél végzi a műveleteket, akkor szükségtelen, hogy a Namecoin klienst mindenki saját maga futtassa, de ezzel elvész a Namecoin által kínált, decentralizált névnyilvántartás feletti független felügyelet.

Ethereum

Az Ethereum egy blokklánc-nyilvántartáson alapuló, Turing-teljes szerződés feldolgozó és végrehajtó platform. Az Ethereum nem egy bitcoin klón, hanem egy teljesen független elvi alapokon álló implementáció. Az Ethereum-nak van saját fizetőeszköze, az úgynevezett éter (ether), amely a szerződések végrehajtásához szükséges. A szerződéseket az Ethereum blokklánca rögzíti. A szerződések alacsony szintű, bájtkód-szerű, Turing-teljes nyelven vannak ábrázolva. A szerződések lényegében olyan programok, amelyek az egyes csomóponton az Ethereum rendszerén belül futnak. Az Ethereum szerződések adatokat tárolhatnak, ether kifizetéseket küldhetnek és fogadhatnak, ethereket tárolhatnak, illetve végtelen számú (innen a Turing-teljesség) kiszámítható műveleteket végezhetnek, és decentralizált autonóm ügynökként funkcionálhatnak.

Az Ethereum-mal viszonylag bonyolult rendszerek valósíthatók meg, akár olyanok is, amelyek önmaguk is alt-chain implementációk. Például, alább egy Namecoinhöz hasonló név-regisztrációs szerződést láthatunk Ethereum-ban megírva (Pontosabban, egy olyan magas szintű nyelven, amely lefordítható Ethereum kódra):

```
if !contract.storage[msg.data[0]]: # Már foglalt a kulcs?  
    # Nem: akkor foglald le!  
    contract.storage[msg.data[0]] = msg.data[1]  
    return(1)  
else:  
  
    return(0) // Különben ne csinálj semmit
```

A fizetőeszközök jövője

Összességében, a digitális fizetőeszközök jövője még a bitcoinénál is fényesebb. A bitcoin egy teljesen új formájú decentralizált szervezetet és közmegegyezést vezetett be, ami egyben hihetetlen innovációk százainak is teret nyitott. Ezek az innovációk minden bizonnal hatással lesznek a gazdaság számos szektorára, az elosztott rendszerektől a pénzügyön, a közigazdaságtanon, a fizetőeszközökön, és a központi bankokon keresztül egészen az államháztartásig és a cégek szabályozásáig. Mostantól számos olyan emberi tevékenység válhat decentralizálttá, amelyhez korábban a hiteles és megbízható működés érdekében egy központosított intézményre vagy szervezetre volt szükség. A blokklánc és a közmegegyezés innovációja jelentősen csökkenteni fogja a nagy rendszerek létrehozásának és koordinációjának a költségét, egyben elkerülhető vele a hatalomkoncentráció, a korrupció és a túlszabályozás csapdája.

A bitcoin biztonsági kérdései

A bitcoin biztonságos kezelése azért nehéz, mert a bitcoin nem olyan, mint egy bankszámla, vagyis nem egy elvont hivatkozást jelent valamelyen értékre. A bitcoin inkább a digitális pénzhez vagy az aranyhoz hasonlít. Bizonyára hallották már azt a mondást, hogy "A tulajdon a törvény kilenc tizede". Nos, a bitcoin esetén a tulajdon a törvény tíz tizedét jelenti. A bitcoinok zárolását megszüntető kulcsok birtoklása egyenértékű azzal, mint ha készpénzünk vagy egy darab nemesfémünk lenne. Ha elveszítjük vagy elhagyjuk a kulcsot, vagy ellopják tőlünk, ill. ha véletlenül rossz összeget küldünk valakinek, akkor nincs semmilyen mentségünk, pont úgy járunk, mint ha egy forgalmas járdára készpénzt szórnánk.

A bitcoinnak viszont vannak olyan adottságai, amellyel az arany vagy a bankszámlák nem rendelkeznek. A kulcsokat tároló bitcoin pénztárcáról a többi állományhoz hasonlóan biztonsági másolat készíthető. A másolat több példányban tárolható, vagy akár papírra is kinyomtatható, ha fizikai biztonsági másolatra van szükség. A készpénzről, az aranyról vagy a bankszámlákról nem lehet "biztonsági másolatot" készíteni. A bitcoin annyira különbözik minden más őt megelőző dolgotól, hogy a bitcoin biztonsági kérdései is újfajta megközelítést tesznek szükségessé.

Biztonsági alapelvek

A bitcoin legfontosabb sajátossága a decentralizáció, ennek pedig fontos biztonsági következményei vannak. Egy centralizált modell, pl. egy hagyományos banki hálózat a hozzáférési jogokra és ezek vizsgáltatára alapoz, hogy a rossz fiúkat a rendszertől távol tartsa. Ezzel szemben egy decentralizált rendszerben a felelősség és a rendelkezési jog a végfelhasználók kezében van. Mivel a hálózat biztonsága nem a hozzáférési jogokon, hanem a munkabizonyítékokon alapul, a hálózat nyílt is lehet, és a bitcoin forgalmához nincs szükség titkosításra.

Egy hagyományos kifizető hálózatban, pl. egy hitelkártya rendszerben a "fizetség" valójában nem egyszeri, mivel tartalmazza a felhasználó privát azonosítóját (a hitelkártya számot). Ennek az azonosítónak a birtokában bárki képes a pénz újból "lehívására", és a tulajdonostól történő ismételt levonására. Emiatt a kifizető hálózatot a végpontok között titkosítással kell biztonságossá tenni, és biztosítani kell, hogy a forgalmat semmilyen lehallgatás vagy közbenső személy se zavarhassa meg, sem menet közben, sem a tárolás során. Ha egy rossz fiú jut be a rendszerbe, akkor kompromittálni tudja az aktuális tranzakciót és új tranzakciókat tud létrehozni. De ami még ennél is rosszabb, a felhasználó adatai is kompromittálódnak, a személyazonosságának az ellopása fenyegeti, és lépésekkel kell tennie, hogy megakadályozza a kompromittálódott számlák jogtalan használatát.

A bitcoin teljesen más. Egy bitcoin tranzakcióval csak egy adott érték továbbítható egy adott fogadó félnek, a tranzackiót pedig nem lehet meghamisítani vagy módosítani. Semmilyen privát adatot sem lehet megtudni belőle, például a tranzakcióban részt vevő felek személyazonosságát, és nem lehet vele további kifizetéseket eszközölni. Ezért a bitcoin hálózatban nincs szükség titkosításra vagy a lehallgatás elleni védelemre. A bitcoin tranzakciók publikus csatornákon, pl. nem biztonságos Wifi vagy Bluetooth csatornákon is továbbíthatók anélkül, hogy ez bármilyen negatív hatással lenne a biztonságra.

A bitcoin decentralizált biztonsági modellje a végfelhasználók kezébe sok hatalmat ad. De a hatalommal felelősség is jár: biztosítani kell a kulcsok titkosságát. A legtöbb felhasználó számára ez nem egyszerű, különösen ha olyan általános célú számítástechnikai eszközökről van szó, mint az Internethez kapcsolódó okostelefonok vagy notebook-ok. A bitcoin decentralizált modellje megakadályozza ugyan a hitelkártyák esetében tapasztalt tömeges kompromittálódást, de sok végfelhasználó képtelen a kulcsok megfelelő védelmére, és a hackerek egyesével levadásszák őket.

Bitcoin rendszerek biztonságos fejlesztése

A bitcoin rendszerek fejlesztői számára a decentralizáció a legfontosabb alapelve. A legtöbb fejlesztő már találkozott a centralizált biztonsági modellekkel, és emiatt hajlamos arra, hogy az ilyen modelleket alkalmazza a bitcoin fejlesztései során is, ez pedig katasztrófális következményekkel jár.

A bitcoin biztonsága a kulcsok fölötti decentralizált rendelkezési jogon és a bányászok által végzett független tranzakció ellenőrzésén alapul. Ha szeretnénk kihasználni a bitcoin nyújtotta biztonságot, akkor biztosítanunk kell a bitcoin biztonsági modelljének megfelelő működést. Egyszerűen szólva: a fejlesztő ne vegye el a felhasználó kulcsok feletti rendelkezési jogát, és a tranzakciókat ne vigye a blokkláncon kívülre.

Például sok korai bitcoin pénzváltóban a felhasználók pénzét egyetlen egy "forró" pénztárcában gyűjtötték össze, melynek kulcsait egyetlen egy szerveren tárolták. Az ilyen felépítés megfosztotta a felhasználókat a felügyeleti joguktól, és a kulcsok fölötti felügyeleti jogot egyetlen rendszerbe koncentrált. Sok ilyen rendszert feltörtek, ami rendkívül hátrányos következményekkel járt ezen rendszerek felhasználói számára.

Egy másik szokásos hiba a tranzakciók "blokkláncon kívüli" kezelése, azzal a hibás szándékkal, hogy csökkentsék a tranzakciós díjakat és felgyorsítsák a tranzakciók feldolgozását. Egy ilyen "blokkláncon kívüli" rendszer a tranzakciókat egy saját központosított főkönyvben tárolja, és a tranzakciókat csak néha szinkronizálja a bitcoin blokkláncával. Ez a gyakorlat ismét csak a bitcoin decentralizált biztonságát helyettesíti egy saját, centralizált módszerrel. Ha a tranzakciók a blokkláncon kívül vannak, akkor a nem elégé biztonságos központosított főkönyvek meghamisíthatóak, és a pénzeszközök észrevétlenül elszivárogtathatóak.

Jól gondolja meg, hogy kiemeli-e a pénzeszközök kezelését a bitcoin decentralizált biztonsági környezetéből. Ha így döntene, akkor készüljön fel arra, hogy a működés biztonságát költséges beruházásokkal, számos hozzáférési réteggel és könyvvizsgálókkal kell megteremtenie (ahogyan ezt a hagyományos bankok teszik). Még rendelkezésre is áll a pénz és a tudás egy ilyen robusztus biztonsági modell megteremtésére, az ilyen felépítés csupán a hagyományos pénzügyi hálózatok törékeny modelljét utánozza, amelyben súlyos problémát jelent a személyazonosság ellopása, a korrupció és a hűtlen kezelés. Ha szeretné a bitcoin decentralizált modelljének előnyeit élvezni, akkor el kell kerülnie azt a kísértést, melyet a centralizált architektúrák/modellek jelentenek. Lehet, hogy ezek közismertebbek, de végső soron a bitcoin biztonságát sodorják veszélybe.

A bizalom alapja

A hagyományos biztonsági rendszerek egy olyan fogalmon alapulnak, melynek neve a *bizalom alapja*

(*root of trust*). Ez nem más, mint egy biztonságos mag, amelyen az egész rendszer vagy alkalmazás biztonsága alapul. A biztonsági megoldások koncentrikus körök formájában, a hagymahéjakhoz hasonlóan e köré épülnek, és a biztonságot a kiindulóponttól kifelé terjesztik ki. minden egyes réteg a megbízhatóbb belső rétegre épül, és hozzáférési jogokat, digitális aláírásokat, titkosítást és más biztonsági alapelemeket használ. Az egyre bonyolultabb szoftver rendszerek egyre valószínűbb, hogy hibákat fognak tartalmazni, ami biztonsági szempontból kiszolgáltatottá teszi őket. Emiatt minél bonyolultabb egy szoftver rendszer, annál nehezebb a biztonságát garantálni. A bizalom alapja révén biztosítható, hogy leginkább a rendszer legkevésbé bonyolult, és emiatt legkevésbé támadható részében bízzunk, és a bonyolultabb szoftvert e köré építsük. Ez a biztonsági architektúra különféle szinteken ismétlődik: a bizalom alapját először egyetlen egy rendszer hardverén belül teremti meg, majd a bizalomnak ezt az alapját terjeszti ki az operációs rendszeren keresztül a magasabb szintű rendszer-szolgáltatásokra, és végül a számos szerverre, melyek a csökkenő bizalom koncentrikus köreit alkotják.

A bitcoin biztonsági architektúrája nem ilyen. A bitcoin esetében a konszenzus-rendszer teremti meg a biztonságos főkönyvet, amely teljesen decentralizált. A blokkláncban a genezis blokk a bizalom alapja, és az ellenőrzések révén jön létre a bizalmi lánc egészen az aktuális blokkig bezárólag. A bitcoin rendszerekben a blokklánc használható, és a blokkláncot kell használni a bizalom alapjaként. Ha ön bonyolult bitcoin alkalmazásokat tervez, melyek sok különböző rendszeren futó szolgáltatásból épülnek föl, akkor gondosan meg kell vizsgálnia, hogy a biztonsági rendszeren belül hol van a rendszer biztonságának a kiindulópontja. Végső soron csak egyetlen dologban szabad explicit módon megbízna: a teljesen ellenőrzött blokkláncban. Ha az ön alkalmazása explicit vagy implicit módon a blokkláncban kívül bármi másban megbízik, abból problémák adódhatnak, mivel támadható pontokat teremt a rendszeren belül. Az alkalmazás biztonságának vizsgálatára jó módszert jelent minden egyes összetevő külön történő vizsgálata, és annak a képzelt esetnek a kiértékelése, hogy mi történne, ha a vizsgált összetevő teljesen kompromittálódna, és a rossz fiúk fennhatósága alá kerülne. Sorban egymás után tekintse át az alkalmazása elemeit, és vizsgálja meg, hogy milyen hatással lenne a biztonságra, ha az illető elem kompromittálódna. Ha az elemek kompromittálódását követően az alkalmazás már nem biztonságos, akkor ez azt mutatja, hogy ön implicit módon megbízott ezekben az elemekben. Egy nem sérülékeny bitcoin alkalmazás csak a bitcoin konszenzus-mechanizmusának kompromittálódása révén támadható. Ez azt jelenti, hogy a bizalom alapját a bitcoin biztonsági architektúra legerősebb része jelenti.

A meghackelt bitcoin váltók ez előbbieket számos példával támasztották alá, mert a biztonsági architektúrájuk még a legfelületesebb vizsgálaton sem megy át. A váltók centralizált megvalósítása során a blokkláncban kívül számos más építőelembe helyeztek explicit bizalmat, például a pénztárcákba, a centralizált főkönyvi adatbázisokba, a támadható titkosító kulcsokba stb.

A felhasználók számára követendő példák

Az emberek évezredekre óta használnak fizikai biztonsági eszközöket. Ezzel szemben a digitális biztonságra vonatkozó tapasztalatok kevesebb mint 50 évesek. A modern átalános célú operációs rendszerek nem nagyon biztonságosak, és nem nagyon alkalmasak digitális pénz tárolására. Számítógépeinket állandóan külső támadásoknak tesszük ki az állandó Internet összeköttetések révén. Szoftver komponensek ezreit futtatjuk, melyek több száz különböző szerzőtől származnak, és gyakran

korlátozás nélkül elérík az adatállományokat. Elég egyetlen egy rossz szándékú szoftver a több ezerből ahhoz, hogy kompromittálja a billentyűzetet és az adatállományokat, és ellopja a pénztárcákból az ott tárolt bitcoinokat. Az a feladat, hogy a számítógép virusmentes és trójai-mentes állapotban legyen, egy elenyésző töredék kivételével a legtöbb felhasználó üzemeltetési tudását meghaladja.

Az információ-biztonság évtizedes kutatási eredményei és fejlődése ellenére a digitális javak még mindig nagyon sérülékenyek egy céludatos ellenféllel szemben. Még a pénzügyi szolgáltatók, hírszerző szervezetek és hadiipari szállítók legvédettebb és korlátozottan használható rendszereit is gyakran feltörök. A bitcoin olyan digitális javakat teremtett, amelyeknek belső értéke van, elophatóak, azonnal és visszavonhatatlanul az új felhasználókhöz irányíthatók át. Ez nagyon nagy motiváció a hackerek számára. Eddig a hackereknek a személyazonosságot vagy a számla adatokat (pl. hitelkártya számokat, bankszámla adatokat) más értékre kellett konvertálniuk, ha sikerült kompromittálniuk őket. A pénzügyi adatok védelme és a pénzmosás elleni törvények ellenére egyre nagyobb lopásokat láthattunk. A bitcoin elmélyíti ezt a problémát, mivel itt nincs szükség a pénzmosásra - a bitcoin egy digitális jövőjének belső értéke van.

Szerencsére a bitcoin a számítógépes biztonság növekedését is elősegíti. A bitcoint megelőzően a számítógép kompromittálódásának a veszélye közvetett és bizonytalan volt, a bitcoin viszont ezt a veszélyt nyilvánvalóvá és világossá tette. A bitcoin számítógépen történő tárolása ráirányította a figyelmet arra, hogy fokozott biztonságra van szükség. A bitcoin és más digitális pénzek elterjedésének közvetlen következményeként mind a hackelési módszerek, mind a biztonsági megoldások terén eszkalálódott a helyzet. Egyszerű szavakkal, a hackerek számára a bitcoin nagyon csábító célt jelent, a felhasználók pedig minden módon szeretnék megvédeni magukat.

Az utóbbi három évben a bitcoin elterjedésének közvetlen eredményeképpen hatalmas innováció zajlott le az információbiztonság területén, a hardveres titkosítás, a hardveres kulcsstárolás és hardveres pénztárcák, a többszörös aláírás valamint a digitális letét terén. A következő részekben a gyakorlati biztonság legjobb, legkövetendőbb példáit vizsgáljuk meg.

Fizikai bitcoin tárolás

Mivel a felhasználók többsége számára a fizikai biztonság sokkal kézzelfoghatóbb az információbiztonságnál, a bitcoinok védelmének egy nagyon hatékony módja, ha fizikai alakra konvertáljuk őket. A bitcoin kulcsok nem mások, mint hosszú számok. Ez azt jelenti, hogy fizikai alakban tárolhatók, például kinyomtathatók vagy ráváhetők egy érmére. A kulcsok védelme ekkor egyszerűen a kinyomtatott bitcoin kulcsok fizikai védelmét jelenti. A papírra kinyomtatott bitcoin kulcsokat "papír pénztárcának" hívják. Sok szabadon használható eszköz van, mellyel papír tárcák hozhatók létre. Személy szerint én a bitcoinjaim túlnyomó többségét (99%-ánál is többet) papír pénztárcákban tárolom, BIP0038 szerinti titkosítással, több példányban kinyomtatva, és páncélszekrényekbe elzárva. A bitcoinok offline módon történő *hideg* tárolása az egyik leghatékonyabb védelmi módszer. Hideg tároláskor a kulcsok egy offline rendszeren lettek előállítva (vagyis egy olyan rendszeren, amely soha sem volt az Internetre kapcsolva), és offline módon, papíron, vagy más digitális tároló eszközön, pl. USB kulcson tárolják őket.

Hardverrel megvalósított pénztárcák

Hosszabb távon a bitcoinok biztonságát egyre inkább a külső módosításokkal szemben védett hardver pénztárcák fogják megteremteni. Az okostelefonokkal vagy az asztali számítógépekkel ellentétben az ilyen célra épített hardver pénztárcáknak csak egy célja és feladata van - a bitcoinok biztonságos tárolása. Mivel nincs bennük általános célú szoftver, amely kompromittálható, és az interfészeik a célnak megfelelően korlátozottak, ezért a hardver pénztárcákkal a laikus felhasználók szinte korlátlan biztonsághoz juthatnak. Azt várom, hogy a jövőben túlnyomó részben hardver pénztárcákat fognak használni a bitcoinok tárolására. Egy ilyen hardver pénztárca például a Trezor, [Trezor](#).

Kockázat kezelés

Míg a legtöbb felhasználó jogosan a lopás miatt aggódik, van egy még nagyobb veszély: a kulcsok elvesztése. Adatállományok bármikor elveszhetnek, de ha bitcoin tárolására használták őket, akkor a veszeség még fájdalmasabb. Miközben szeretnénk biztonságban tudni a bitcoin pénztárcáinkat, vigyáznunk kell arra, hogy ne menjünk túl messzire, mert emiatt is elveszíthetjük a bitcoinjainkat. 2011 júliusában egy jól ismert bitcoin szervezet majdnem 7000 bitcoint vesztett el ily módon. A lopás ellen úgy védekeztek, hogy titkosított biztonsági másolatok bonyolult rendszerét használták. Végül véletlenül elveszítették a titkosító kulcsokat, emiatt a biztosági másolatok nem értek semmit, és egy vagyont vesztettek. Olyan ez, mint ha pénzt ásnánk el a sivatagban: ha túl jól sikerül a dolog, akkor nem biztos, hogy megtaláljuk az elásott kincset.

Kockázat megosztás

Vajon öönök az egész vagyonukat készpénzben tartják a pénztárcájukban? A legtöbben ezt meggondolatlanságnak tartanák, ugyanakkor a bitcoin felhasználók gyakran az összes bitcoinjukat egyetlen pénztárcában tartják. Érdemes inkább több különböző bitcoin pénztárca között szétosztani a kockázatot. Egy óvatos felhasználó csak a bitcoinjainak egy kis részét, mondjuk kevesebb mint 5%-át tartja "zsebpénzként" az online vagy mobil pénztárcájában. A többöt különféle egyéb tárolási módszerekkel pl. az asztali számítógépen lévő pénztárca és az offline pénztárcák (hideg tárolók) között érdemes szétosztania.

A többszörös aláírás és a vállalatirányítás

Ha egy cég vagy egy személy nagy mennyiségű bitcoint tárol, akkor érdemes megfontolnia a több aláírást megkövetelő (multi-signature) bitcoin címek használatát. A több aláírást megkövetelő címek úgy biztosítják a pénzösszegek biztonságát, hogy a kifizetéshez egynél több aláírásra van szükség. Az aláíró kulcsokat különböző helyeken kell tárolni, és különböző emberek fennhatósága alá kell helyezni. Vállalati környezetben például a kulcsokat egymástól függetlenül kell előállítani, és az igazgatósági tagok között kell szétosztani oly módon, hogy önmagában egyetlen személy se tudjon hozzájutni a pénzösszegekhez. A többszörös aláírást megkövetelő címekkel redundancia is megvalósítható. Ebben az esetben egyetlen személynek van több kulcsa, és a kulcsok különböző helyeken vannak tárolva.

Túlélési képesség

Az egyik gyakran elhanyagolt biztonsági szempont, hogy hogyan lehet hozzájutni a bitcoinokhoz, különösen a kulcs tulajdonosának cselekvésképtelensége vagy halála esetén. A bitcoin felhasználóknak adott egyik tanács az, hogy használjanak bonyolult jelszavakat, és tartsák a kulcsaikat biztonságban és titokban, valamint hogy a kulcsokra vonatkozó információkat senkivel se osszák meg. Sajnos, az ilyen gyakorlat szinte teljesen kizárja, hogy a felhasználó családja hozzájusson a pénzhez, ha az eredeti tulajdonos nem képes megszüntetni a pénz zárolását. Mi több, a legtöbb esetben a bitcoin felhasználók családja nem is tud a bitcoinban tartott tőkéről.

Ha önnek sok bitcoinja van, akkor érdemes a hozzáférésre vonatkozó adatokat egy bizalmas rokonnal vagy egy jogásszal megosztania. Bonyolultabb túlélési módszert lehet létrehozni többszörös aláírással vagy egy "digitális örökség" kezelésére szakosodott jogász segítségét igénybe véve.

Befejezés

A bitcoin egy teljesen új, eddig példa nélkül álló és bonyolult technológia. Idővel jobb biztonsági eszközök és megoldások kifejlesztése várható, melyek a laikusok számára is könnyebben használhatók lesznek. Jelen pillanatban a bitcoin felhasználók a fenti tanácsok alkalmazásával tudják a biztonságos és gondtalan bitcoin használatot biztosítani maguknak.

Appendix A: Bitcoin Explorer (bx) parancsok

Használata: bx COMMAND [--help]

Info: A bx parancsok a következők:

```
address-decode
address-embed
address-encode
address-validate
base16-decode
base16-encode
base58-decode
base58-encode
base58check-decode
base58check-encode
base64-decode
base64-encode
bitcoin160
bitcoin256
btc-to-satoshi
ec-add
ec-add-secrets
ec-multiply
ec-multiply-secrets
ec-new
ec-to-address
ec-to-public
ec-to-wif
fetch-balance
fetch-header
fetch-height
fetch-history
fetch-stealth
fetch-tx
fetch-tx-index
hd-new
hd-private
hd-public
hd-to-address
hd-to-ec
hd-to-public
hd-to-wif
help
input-set
```

```
input-sign
input-validate
message-sign
message-validate
mnemonic-decode
mnemonic-encode
ripemd160
satoshi-to-btc
script-decode
script-encode
script-to-address
seed
send-tx
send-tx-node
send-tx-p2p
settings
sha160
sha256
sha512
stealth-decode
stealth-encode
stealth-public
stealth-secret
stealth-shared
tx-decode
tx-encode
uri-decode
uri-encode
validate-tx
watch-address
wif-to-ec
wif-to-public
wrap-decode
wrap-encode
```

További információért menjen a [Bitcoin Explorer honlapjára](#) és a [Bitcoin Explorer felhasználói dokumentációjához](#).

Példa a bx parancsok használatára

Nézzük néhány példát arra, hogyan lehet a Bitcoin Explorer parancsaival kulcsokat és címeket kezelní:

Állítsunk elő egy véletlen "magot" a seed parancs segítségével, amely az operációs rendszer véletlenszám generátorára épül. A magot az ec-new parancsnak átadva hozzunk létre egy új titkos kulcsot. A szabványos kimenetet a *private_key* file-ba irányítjuk át:

```
$ bx seed | bx ec-new > private_key  
$ cat private_key  
73096ed11ab9f1db6135857958ece7d73ea7c30862145bcc4bbc7649075de474
```

És most állítsunk elő ebből a titkos kulcsból egy nyilvános kulcsot az `ec-to-public` parancssal. A `private_key` file-t a szabványos bemenetre irányítjuk át, és a parancs szabványos kimenetét a `public_key` új file-ba mentjük el:

```
$ bx ec-to-public < private_key > public_key  
$ cat public_key  
02fca46a6006a62dfdd2dbb2149359d0d97a04f430f12a7626dd409256c12be500
```

A `public_key` nyilvános kulcsot címként tudjuk megjeleníteni az `ec-to-address` parancssal. A `public_key` file-t a szabványos bemenetre irányítjuk át:

```
$ bx ec-to-address < public_key  
17re1S4Q8ZHCP8Kw7xQad1Lr6XUzWUnkG
```

Az így előállított kulcsok 0-ik típusú, nem determinisztikus kulcsok. Ez azt jelenti, hogy a minden egyes kulcs egy saját, független magból származik. A Bitcoin Explorerrel a BIP0032-nek megfelelő, determinisztikus kulcsok is létrehozhatók. Ebben az esetben a magból egy "mesterkulcs" jön létre, majd ennek a kiterjesztése révén állnak elő a alkulcsok, és jön létre a 2-es típusú, determinisztikus pénztárca.

Először a `seed` és a `hd-new` parancsokkal egy mester kulcsot állítunk elő, melyet a további kulcshierarchia vezetésére fogunk használni.

```
$ bx seed > seed  
$ cat seed  
eb68ee9f3df6bd4441a9feadec179ff1  
  
$ bx hd-new < seed > master  
$ cat master  
xprv9s21ZrQH143K2BEhMYpNQoUvAgiEjArAVaZaCTgsaGe6LsAnwubeiTcDzd23mAoyizm9cApe51gNfLMkBqkYo  
WWMCRwzfJk8RwF1SVEpAQ
```

Most pedig a `hd-private` parancssal előállítjuk a megerősített "számla" kulcsot és két, a számlán belüli titkos kulcsot.

```
$ bx hd-private --hard < master > account
$ cat account
xprv9vkDLt81dTKjwHB8fsVB5QK8cGnzveChzSrtCfvu3aMWvQaThp59ueufuyQ8Qi3qpjk4aKsbmbfxwcfgS8PYbg
oR2NWHeLyvg4DhoEE68A1n

$ bx hd-private --index 0 < account
xprv9xHfb6w1vX9xgZyPNXVgAhPxSsEkeRcPHEUV5iJcVEsuUEACvR3NRY3fpGhcNBiDbvG4LgndirDsia1e9F3DW
PkX7Tp1V1u97HKG1FJwUpU

$ bx hd-private --index 1 < account
xprv9xHfb6w1vX9xjc8XbN4GN86jzNAZ6xHEqYxbLB4fzHFd6VqCLPGRZFsdjsuMVERadbgDbziCRJru9n6tzEWr
ASVpEdrZrFidt1RDfn4yA3
```

Ezt követően a `hd-public` parancssal előállítjuk a titkos kulcsoknak megfelelő két darab nyilvános kulcsot.

```
$ bx hd-public --index 0 < account
xpub6BH1zcTuktifu43rUZ2gXqLgzu5F3tLEeTQ5t6iE3aQtM2VMTxMcyLN9fYHiGhGpQe9QQYmqL2eYPFJ3vezHz
5wzaSW4FiGrseNDR4LKqTy

$ bx hd-public --index 1 < account
xpub6BH1zcTuktifx6CzhPbGjG3UYQ13WR16CmtbPiagEKpEVtpyjshWyMaMV1cn7nUPUkgQHPVXJVqsrA8xWbGQD
hohEcDFTEYMyzwRD7Ju8
```

A titkos kulcsokhoz tartozó nyilvános kulcsok a `hd-to-public` parancssal is előállíthatók.

```
$ bx hd-private --index 0 < account | bx hd-to-public
xpub6BH1zcTuktifu43rUZ2gXqLgzu5F3tLEeTQ5t6iE3aQtM2VMTxMcyLN9fYHiGhGpQe9QQYmqL2eYPFJ3vezHz
5wzaSW4FiGrseNDR4LKqTy

$ bx hd-private --index 1 < account | bx hd-to-public
xpub6BH1zcTuktifx6CzhPbGjG3UYQ13WR16CmtbPiagEKpEVtpyjshWyMaMV1cn7nUPUkgQHPVXJVqsrA8xWbGQD
hohEcDFTEYMyzwRD7Ju8
```

Gyakorlatilag korlátlan számú kulcsot tudunk létrehozni a determinisztikus láncban, és ezek mindegyike ugyanabból a magból származik. Számos pénztárca használja ezt a módszert, mert az így előállított címek mentéséhez és visszaállításához csak egyetlen egy értékre van szükség. Ezt könnyebb menteni, mint a véletlenszerű kulcsokat tartalmazó pénztárcát, melyet minden egyes alkalommal menteni kell, amikor új kulcsok jöttek létre benne.

A mag a mnemonic-encode parancssal állítható elő.

```
$ bx hd-mnemonic < seed > words  
adore repeat vision worst especially veil inch woman cast recall dwell appreciate
```

Ezt követően a mag a mnemonic-decode parancsával dekódolható.

```
$ bx mnemonic-decode < words  
eb68ee9f3df6bd4441a9feadec179ff1
```

A mnemonikus kódolás megkönnyíti a mag leírását és támaszt jelent az emlékezet számára is.

Appendix A: Bitcoin továbbfejlesztési javaslatok (Bitcoin Improvement Proposals)

A bitcoin továbbfejlesztési javaslatok olyan tervezési dokumentumok, melyek a bitcoin közösségre számára adnak információkat, vagy egy új bitcoin jellemzőt, folyamatot vagy környezetet írnak le.

A *BIP Purpose and Guidelines* (*A BIP-ek célja*) című BIP0001 szerint a BIP-eknek három fajtája van:

Szabvány BIP

Azokat a változtatásokat írja le, melyek a bitcoin implementációk nagy részét vagy egészét érintik. Ilyen pl. a hálózati protokoll megváltoztatása, a blokk vagy tranzakció ellenőrzési szabályok megváltoztatása, vagy bármilyen egyéb változás vagy bővítés, amely érinti a bitcoint használó alkalmazások együttműködését.

Tájékoztatásra szolgáló BIP

Valamilyen tervezési kérdés leírása, vagy általános útmutató, ill. tájékoztatás a bitcoin közösségre számára. Nem tartalmaz új jellemzőt. A tájékoztatásra szolgáló BIP-ek nem feltétlenül képviselik a közösségi közmegegyezést vagy nem feltételenül jelentenek ajánlást, amiatt a felhasználók és fejlesztők szabadon eldönthetik, hogy figyelmen kívül hagyják a BIP-et, vagy követik a tanácsát.

Folyamatot leíró BIP

Egy bitcoin folyamatot ír le, vagy valamelyen változtatást javasol egy folyamatban vagy egy esemény beillesztését javasolja egy folyamatba. A folyamatot leíró BIP-ek olyanok, mint a szabvány BIP-ek, de a bitcoin protokollon túlmenően más területekre is vonatkozhatnak. Javasolhatnak megvalósításokat, de ez a bitcoin kódmezőt nem érintheti. Gyakran közösségi konszenzust igényelnek. A tájékoztatásra szolgáló BIP-ektől eltérően a folyamat leíró BIP-ek nem csupán ajánlások, a felhasználók pedig általában nem hagyhatják őket figyelmen kívül. Például ilyenek az eljárásokra, útmutatokra és a döntési folyamat megváltoztatására vonatkozó BIP-ek, valamint a bitcoin fejlesztési folyamatban használt eszközök vagy fejlesztési környezet megváltoztatása. A meta-BIP-eket szintén folyamat leíró BIP-eknek etkintik.

A bitcoin továbbfejlesztési javaslatokat egy verziózott [GitHub](#) gyűjteményben tárolják. A [Pillanatfelvétel a BIP-ekről](#) a BIP-ek 2014 őszi pillanatfelvételét mutatja. A létező BIP-ekről és azok aktuális tartalmáról a mérvadó gyűjteményből tájékozódhat.

Table 1. Pillanatfelvétel a BIP-ekről

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
1	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0001.mediawiki	A BIP-ek célja. Útmutató	Amir Taaki	Szabvány	Aktív

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
10	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0010.mediawiki	Multi-Sig tranzakciók megoszlása	Alan Reiner	Tájékoztató	Tervezet
11	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0011.mediawiki	M-of-N szabványos tranzakciók	Gavin Andresen	Szabvány	Elfogadva
12	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0012.mediawiki	OP_EVAL	Gavin Andresen	Szabvány	Visszavonva
13	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0013.mediawiki	A pay-to-script-hash címformátuma	Gavin Andresen	Szabvány	Végső
14	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0014.mediawiki	Protocol Version and User Agent	Amir Taaki, Patrick Strateman	Szabvány	Elfogadva
15	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0015.mediawiki	Aliases	Amir Taaki	Szabvány	Visszavonva
16	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0016.mediawiki	Pay To Script Hash	Gavin Andresen	Szabvány	Elfogadva

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
17	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0017.mediawiki	OP_CHECKHASHVERIFY (CHV)	Luke Dashjr	Visszavonva	Tervezet
18	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0018.mediawiki	hashScriptCheck	Luke Dashjr	Szabvány	Tervezet
19	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0019.mediawiki	M-of-N szabványos tranzakciók (Low SigOp)	Luke Dashjr	Szabvány	Tervezet
20	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0020.mediawiki	URI Scheme	Luke Dashjr	Szabvány	Mással lett felváltva
21	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0021.mediawiki	URI Scheme	Nils Schneider, Matt Corallo	22	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0022.mediawiki
getblocktemplate - alapok	Luke Dashjr	Szabvány	Elfogadva	23	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0023.mediawiki
getblocktemplate - társult bányászat	Luke	30	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0030.mediawiki	Dupla tranzakciók	Pieter Wuille

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
31	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0031.mediawiki	Pong üzenet	Mike Hearn	Szabvány	Elfogadva
32	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0032.mediawiki	Hierarchikus determinisztikus pénztárcák	Pieter Wuille	Tájékoztató	Elfogadva
33	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0033.mediawiki	Stratum csomópontok	Amir Taaki	Szabvány	34
https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0034.mediawiki	Block v2, magasság a coinbase-ben	Gavin	35	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0035.mediawiki	mempool üzenet
Jeff Garzik	Szabvány	36	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0036.mediawiki	Egyedi szolgáltatások	Stefan Thomas
Szabvány	37	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0037.mediawiki	Bloom szűrők	Mike Hearn and Matt Corallo	Szabvány
Elfogadva	38	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0038.mediawiki	Jelmondattal védett titkos kulcs	Mike Caldwell	Szabvány

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
Tervezet	39	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0039.mediawiki	Mnemonikok a determinisztikus kulcsok előállításához	Slush	Szabvány
Tervezet	40		Stratum wire protocol	Slush	Szabvány
BIP szám hozzárendelve	41		Stratum mining protocol	Slush	Szabvány
BIP szám hozzárendelve	42	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0042.mediawiki	A bitcoin véges pénzkészlete	Pieter Wuille	Szabvány
Tervezet	43	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0043.mediawiki	Cél mező determinisztikus pénztárcákhoz	Slush	Szabvány
Tervezet	44	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0044.mediawiki	Számlák hierarchiája determinisztikus pénztárcákban	Slush	Szabvány
Tervezet	50	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0050.mediawiki	A 2013. márciusi fork utólagos vizsgálata	Gavin Andresen	Tájékoztató
Tervezet	60	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0060.mediawiki	Fix hosszúságú "version" üzenet (Relay-Transactions mező)	Amir Taaki	Szabvány

BIP#	Hivatkozás	Cím	Tulajdonos	Típus	Státusz
Tervezet	61	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0061.mediawiki	"reject" P2P üzenet	Gavin Andresen	Szabvány
Tervezet	62	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0062.mediawiki	A tranzakciók változékonyságának kezelése	Pieter Wuille	63
	Lopakodó címek	Peter Todd	Szabvány	BIP számhozzárendelvén	64
https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0064.mediawiki	getutxos üzenet	Mike Hearn	Szabvány	70	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0070.mediawiki
Payment protokoll	Gavin Andresen	Szabvány	71	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0071.mediawiki	Payment protokoll MIME típusok
Gavin Andresen	Szabvány	Tervezet	72	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0072.mediawiki	Payment protokoll URI-k
Gavin Andresen	73	https://github.com/bitcoin/bips/blob/master/bip-0073.mediawiki	Használunk "Accept" fejet a Payment kérések URL-jeiben	Stephen Pair	Standard

Appendix A: pycoin, ku és tx

A [pycoin](#) Python könyvtárat eredetileg Richard Kiss írta és tartotta karban. A pycoin egy Python alapú könyvtár, amely bitcoin kulcsok és tranzakciók kezelését támogatja. Sőt, még a script nyelvet is támogatja annyira, hogy kezelní lehet benne a nem szabványos tranzakciókat.

A pycoin könyvtár a Python 2 (2.7.x) és a Python 3 (3.3 utáni verzió) alatt egyaránt használható. Jól kezelhető parancssori segédprogramjai a ku és a tx.

Key Utility (KU)

A ku ("key utility") parancssori segédprogram a kulcs kezelés "svájci bicskája". Támogatja a BIP32 kulcsokat, a WIF-et, és a bitcoin vagy altcoin címeket. Az alábbiakban néhány példa szerepel.

Egy BIP32 kulcs létrehozása, a GPG és a */dev/random* alapértelmezett entrópiaforrásainak a használatával:

```

$ ku create

input          : create
network        : Bitcoin
wallet key     : xprv9s21ZrQH143K3LU5ctPZTBnb9kTjA5Su9DcWHvXJemiJBsY7VqXUG7hipgdWaU
                  m2nhnzdvxJf5KJo9vjP2nABX65c5sFsWsV8oXcbpehtJi
public version : xpub661MyMwAqRbcFpYYiuvZpKjKhkJDZYAkWSY76JvvD7FH4fsG3Nqiov2CfxzxY8
                  DGcpFT56AMFeo8M8KPkFMfLUtvvwjwb6WPv8rY65L2q8Hz
tree depth     : 0
fingerprint    : 9d9c6092
parent f'print : 00000000
child index    : 0
chain code     : 80574fb260edaa4905bc86c9a47d30c697c50047ed466c0d4a5167f6821e8f3c
private key     : yes
secret exponent :
112471538590155650688604752840386134637231974546906847202389294096567806844862
hex            : f8a8a28b28a916e1043cc0aca52033a18a13cab1638d544006469bc171fddfbe
wif            : L5Z54xi6qJusQT42JHA44mfPVZGjyb4XBRWfxAzUWwRiGx1kV4sP
uncompressed   : 5KhoEavGNNH4GHKoy2Ptu4KfdNp4r56L5B5un8FP6RZnbsz5NmB
public pair x  :
76460638240546478364843397478278468101877117767873462127021560368290114016034
public pair y  :
59807879657469774102040120298272207730921291736633247737077406753676825777701
x as hex       : a90b3008792432060fa04365941e09a8e4adf928bdbdb9dad41131274e379322
y as hex       : 843a0f6ed9c0eb1962c74533795406914fe3f1957c5238951f4fe245a4fcfd625
y parity       : odd
key pair as sec: 03a90b3008792432060fa04365941e09a8e4adf928bdbdb9dad41131274e379322
uncompressed   : 04a90b3008792432060fa04365941e09a8e4adf928bdbdb9dad41131274e379322
                  843a0f6ed9c0eb1962c74533795406914fe3f1957c5238951f4fe245a4fcfd625
hash160         : 9d9c609247174ae323acfc96c852753fe3c8819d
uncompressed   : 8870d869800c9b91ce1eb460f4c60540f87c15d7
Bitcoin address: 1FNNRQ5fSv1wBi5gyfVBs2rkNheM6t86sp
uncompressed   : 1DSS5isnH4FsVaLVjeVXewVSpfqktdiQAM

```

Egy BIP32 kulcs létrehozása egy jelmondatból:

WARNING A példában szereplő jelmondat túlságosan egyszerű.

```
$ ku P:foo

input          : P:foo
network        : Bitcoin
wallet key     : xprv9s21ZrQH143K31AgNK5pyVvW23gHnkBq2wh5aEk6g1s496M8ZMjxncCKZKgb5j
                  ZoY5eSJMJ2Vbyvi2hbmQnCuHBujZ2WXGTux1X2k9Krdtq
public version : xpub661MyMwAqRbcFVF9ULcqLdsEa5WnCCugQAcgNd9iEMQ31tgH6u4DLQWoQayvtS
                  VYFvXz2vPPpbXE1qpjoUFidhjFj82pVShWu9curWmb2zy
tree depth     : 0
fingerprint    : 5d353a2e
parent f'print : 00000000
child index    : 0
chain code     : 5eeb1023fd6dd1ae52a005ce0e73420821e1d90e08be980a85e9111fd7646bbc
private key     : yes
secret exponent :
65825730547097305716057160437970790220123864299761908948746835886007793998275
hex            : 91880b0e3017ba586b735fe7d04f1790f3c46b818a2151fb2def5f14dd2fd9c3
wif             : L26c3H6jEPVSqAr1usXUp9qtQJw6NHgApq6Ls4ncyqtsvcq2MwKH
uncompressed   : 5JvNzA5vXDoKYJdw8SwwLHxUxaWvn9mDea6k1vRPCX7KLUVWa7W
public pair x  :
81821982719381104061777349269130419024493616650993589394553404347774393168191
public pair y  :
58994218069605424278320703250689780154785099509277691723126325051200459038290
x as hex       : b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f
y as hex       : 826d8b4d3010aea16ff4c1c1d3ae68541d9a04df54a2c48cc241c2983544de52
y parity       : even
key pair as sec: 02b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f
uncompressed   : 04b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f
                  826d8b4d3010aea16ff4c1c1d3ae68541d9a04df54a2c48cc241c2983544de52
hash160         : 5d353a2ecdb262477172852d57a3f11de0c19286
uncompressed   : e5bd3a7e6cb62b4c820e51200fb1c148d79e67da
Bitcoin address: 19Vqc8uLTfUonmxUEZac7fz1M5c5ZZbAi
uncompressed   : 1MwkRkogzBRMehBntgcq2aJhXCXStJTXHT
```

Információk JSON formában történő lekérdezése:

```
$ ku P:foo -P -j
```

```
{
  "yparity": "even",
  "public_pair_y_hex":
"826d8b4d3010aea16ff4c1c1d3ae68541d9a04df54a2c48cc241c2983544de52",
  "private_key": "no",
  "parent_fingerprint": "00000000",
  "tree_depth": "0",
  "network": "Bitcoin",
  "btc_address_uncompressed": "1MwkRkogzBRMehBntgcq2aJhXCXStJTXHT",
  "key_pair_as_sec_uncompressed":
"04b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f826d8b4d3010aea16ff4c1
c1d3ae68541d9a04df54a2c48cc241c2983544de52",
  "public_pair_x_hex":
"b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f",
  "wallet_key":
"xpub661MyMwAqRbcFVF9ULcqLdsEa5WnCCugQAcgNd9iEMQ31tgH6u4DLQWoQayvtSVYFvXz2vPPpbXE1qpjoUFi
dhjFj82pVShWu9curWmb2zy",
  "chain_code": "5eeb1023fd6dd1ae52a005ce0e73420821e1d90e08be980a85e9111fd7646bbc",
  "child_index": "0",
  "hash160_uncompressed": "e5bd3a7e6cb62b4c820e51200fb1c148d79e67da",
  "btc_address": "19Vqc8uLTfUonmxUEZac7fz1M5c5ZZbAii",
  "fingerprint": "5d353a2e",
  "hash160": "5d353a2ecdb262477172852d57a3f11de0c19286",
  "input": "P:foo",
  "public_pair_x":
"81821982719381104061777349269130419024493616650993589394553404347774393168191",
  "public_pair_y":
"58994218069605424278320703250689780154785099509277691723126325051200459038290",
  "key_pair_as_sec":
"02b4e599dfa44555a4ed38bcfff0071d5af676a86abf123c5b4b4e8e67a0b0b13f"
}
```

Publikus BIP32 kulcs:

```
$ ku -w -P P:foo
xpub661MyMwAqRbcFVF9ULcqLdsEa5WnCCugQAcgNd9iEMQ31tgH6u4DLQWoQayvtSVYFvXz2vPPpbXE1qpjoUFid
hjFj82pVShWu9curWmb2zy
```

Egy alkulcs előállítása:

```
$ ku -w -s3/2 P:foo  
xprv9wTERTSkjVJa1v4cUTMFkWMe5eu8ErBQcs9xajnsUzCBT7ykHAwdrxvG3g3f6BFk7ms5hHBvmbdutNmyg6i  
ogWKxx6mefEw4M8EroLgkj
```

Megerősített alkulcs:

```
$ ku -w -s3/2H P:foo  
xprv9wTERTSu5AWGkDeUPmqBcbZX1xq85ZNX9iQRQW9DXwygFp7iRGJo79dsVctcsCHsnZ3XU3DhsuaGZbDh8iDk  
BN45k67UKsJUXM1JfRCdn1
```

WIF:

```
$ ku -W P:foo  
L26c3H6jEPVSqAr1usXUp9qtQJw6NHgApq6Ls4ncyqtsvcq2MwKH
```

Cím:

```
$ ku -a P:foo  
19Vqc8uLTfUonmxUEZac7fz1M5c5ZZbAii
```

Több alkulcs előállítása:

```
$ ku P:foo -s 0/0-5 -w  
xprv9xWkBDFyBXmZjBG9EiXBpy67KK72fphUp9utJokEBFtjsjiuKUUDF5V3TU8U8cDzytqYnSekc8bYuJS8G3bhX  
xKBW89Ggn2dzLcoJsuEdRK  
xprv9xWkBDFyBXmZnzKf3bAGifK593gT7WJJPnYAmvc77gUQVej5QHckc5Adtwxa28ACmANi9XhCrRvtFqQcUxt8r  
UgFz3souMiDdWxJDZnQxzX  
xprv9xWkBDFyBXmZqdXA8y4SWqfBdy71gSW9sjx9JpCiJEiBwSMQyRwan6srXUPBtj3PTxQFkJAiwoUpmvtrxKZu  
4zfsnr3pqyy2vthpkwuovq  
xprv9xWkBDFyBXmZsA85GyWj9uYPyoQv826YAadKMaaEosNrFBKgj2TqWuiWY3zuqxYGpHfv9cnGj5P7e8EskpzK  
L1Y8Gk9aX6QbryA5raK73p  
xprv9xWkBDFyBXmZv2q3N66hhZ8DAcEnQDnXML1J62krJAcf7Xb1HJwuW2VMJQrCofY2jtFXdiEY8UsRNJfqK6DAd  
yZXoMvtaLHyWQx3FS4A9zw  
xprv9xWkBDFyBXmZw4jEYXUHYc9ft25k9irP87n2RqfJ5bqbjKdT84Mm7Wtc2xmzFuKg7iYf7XFHKkSsaYKWKJbR5  
4bnYAD9GzjUYbAYTtN4ruo
```

Az alkulcsokhoz tartozó címek előállítása:

```
$ ku P:foo -s 0/0-5 -a  
1MrjE78H1R1rqdFrmkjdhnPUDLCJALbv3x  
1AnYyVEcuqeoVzH96zj1eYKwoWfwte2pxu  
1GXr1kZfxE1FcK6ZRD5sqqqs5YfvuzA1Lb  
116AXZc4bDVQrqmcinzu4aaPdrYqvuiBEK  
1Cz2rTLjRM6pMnxPNrRKp9ZSvRtj5dDUML  
1WstdwPnU6HEUPme1DQayN9nm6j7nDVEM
```

Az alkulcsokhoz tartozó WIF-ek előállítása:

```
$ ku P:foo -s 0/0-5 -W  
L5a4iE5k9gcJKGqX3FWmxzBYQc29PvZ6pgBaePLVqT5YByEnBomx  
Kyjgne6GZwPGB6G6kJEhoPbmyjMP7D5d3zRbHVjwcq4iQXD9QqKQ  
L4B3ygQxK6zH2NQGxLDee2H9v4Lvwg14cLJW7QwWPzCtKHdWMaQz  
L2L2PZdorybUqkPjrmhem4Ax5EJvP7ijmxbNoQKnmTDMrqemY8UF  
L2oD6vA4TUyqPF8QG4vhUFsgwCyuvFZ3v8SKHYFDwkbM765Nrfd  
KzChTbc3kZFxUSJ3Kt54cxsogeFAD9CCM4zGB22si8nfKcThQn8C
```

Annak az ellenőrzése, hogy minden működik, ha egy BIP32 stringet választunk (ami a 0/3 alkulcsnak felel meg):

```
$ ku -W  
xprv9xWkBDFyBXmZsA85GyWj9uYPyoQv826YAadKWMaaEosNrFBKgj2TqWuiWY3zuqxYGpHfv9cnGj5P7e8EskpzK  
L1Y8Gk9aX6QbryA5raK73p  
L2L2PZdorybUqkPjrmhem4Ax5EJvP7ijmxbNoQKnmTDMrqemY8UF  
$ ku -a  
xprv9xWkBDFyBXmZsA85GyWj9uYPyoQv826YAadKWMaaEosNrFBKgj2TqWuiWY3zuqxYGpHfv9cnGj5P7e8EskpzK  
L1Y8Gk9aX6QbryA5raK73p  
116AXZc4bDVQrqmcinzu4aaPdrYqvuiBEK
```

Igen ez ismerősnek tűnik.

A titkos kitevőből:

```
$ ku 1

input          : 1
network        : Bitcoin
secret exponent : 1
hex            : 1
wif            : KwDiBf89Qg6bjEhKnhXJuH7LrciVrZi3qYjgd9M7rFU73sVHnoWn
uncompressed   : 5HpHagT65TZZG1PH3CSu63k8DbpvD8s5ip4nEB3kEsreAnchuDf
public pair x  :
55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240
public pair y  :
32670510020758816978083085130507043184471273380659243275938904335757337482424
x as hex       : 79be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
y as hex       : 483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
y parity       : even
key pair as sec: 0279be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
uncompressed   : 0479be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
                           483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
hash160         : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
uncompressed   : 91b24bf9f5288532960ac687abb035127b1d28a5
Bitcoin address: 1BgGZ9tcN4rm9KBzDn7KprQz87SZ26SAMH
uncompressed   : 1EHNa6Q4Jz2uvNExL497mE43ikXhwF6kZm
```

Litecoin verzió:

```
$ ku -nL 1

input          : 1
network        : Litecoin
secret exponent : 1
hex            : 1
wif: T33ydQRKp4FCW5LCLLUB7deioUMoveiwekdwUwyfRDeGZm76aUjV
  uncompressed   : 6u823ozcyt2rjPH8Z2ErsSXJB5PPQwK7VVTwwN4mxLBFrao69XQ
public pair x  :
5506626302227734366957871889516853432625060345377594175500187360389116729240
public pair y  :
32670510020758816978083085130507043184471273380659243275938904335757337482424
  x as hex       : 79be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
  y as hex       : 483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
  y parity       : even
key pair as sec : 0279be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
  uncompressed   : 0479be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
                           483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
hash160         : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
  uncompressed   : 91b24bf9f5288532960ac687abb035127b1d28a5
Litecoin address: LVuDpNCSSj6pQ7t9Pv6d6sUkLkoqDEVUnJ
  uncompressed   : LYWKqJhtPeGyBAw7WC8R3F7ovxtzAiubdM
```

Dogecoin WIF:

```
$ ku -nD -W 1
QNcdLVw8fHkixm6NNyN6nVwxKek4u7qrioRbQmjxac5TVoTtZuot
```

Nyilvános kulcspróból (a Testnet-en):

```
$ ku -nT
55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240,even

input          :
55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240,even
network        : Bitcoin testnet
public pair x  :
55066263022277343669578718895168534326250603453777594175500187360389116729240
public pair y  :
32670510020758816978083085130507043184471273380659243275938904335757337482424
x as hex       :
79be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
y as hex       :
483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
y parity       : even
key pair as sec:
0279be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798
uncompressed   :
0479be667ef9dcbbac55a06295ce870b07029bfcdb2dce28d959f2815b16f81798

483ada7726a3c4655da4fbfc0e1108a8fd17b448a68554199c47d08ffb10d4b8
hash160        : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
uncompressed   : 91b24bf9f5288532960ac687abb035127b1d28a5
Bitcoin testnet address : mrCDrCybB6J1vRfbwM5hemdJz73FwDBC8r
uncompressed   : mtoKs9V381UAhUia3d7Vb9GNak8Qvmcsme
```

hash160-ból:

```
$ ku 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6

input          : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
network        : Bitcoin
hash160        : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
Bitcoin address : 1BgGZ9tcN4rm9KBzDn7KprQz87SZ26SAMH
```

Mint Dogecoin cím:

```
$ ku -nD 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
input          : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
network        : Dogecoin
hash160        : 751e76e8199196d454941c45d1b3a323f1433bd6
Dogecoin address : DFpN6QqFfUm3gKNaxN6tNcab1FArL9cZLE
```

Transaction Utility (TX)

A tx parancssori segédprogram olvasható formátumban jelentíti meg a tranzakciókat, letölti őket a pycoin cache-éből vagy web szervizekről (jelenleg a blockchain.info, a blockr.io, és a biteeasy.com van támogatva), összefésüli őket, bemenetek és kimenetek hozzáadását vagy törlését teszi lehetővé, és tranzakciók aláírására képes.

Néhány példa következik:

Nézzük meg a híres [PIZZA] "pizza" tranzakciót:

```
$ tx 49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
figyelmeztetés: állítsák be a PYCOIN_CACHE_DIR környezeti változót a következők
éppen, ha cache-eltírni szeretnék a web szervizekről letöltött tranzakciókat:
PYCOIN_CACHE_DIR=~/pycoin_cache
figyelmeztetés: a get_tx nem talált szolgáltatót, állítsa be a következő környezeti
változót: PYCOIN_SERVICE_PROVIDERS=BLOCKR_IO:BLOCKCHAIN_INFO:BITEASY:BLOCKEXPLORER
használata: tx [-h] [-t TRANSACTION_VERSION] [-l LOCK_TIME] [-n NETWORK] [-a]
            [-i address] [-f path-to-private-keys] [-g GPG_ARGUMENT]
            [--remove-tx-in tx_in_index_to_delete]
            [--remove-tx-out tx_out_index_to_delete] [-F transaction-fee] [-u]
            [-b BITCOIND_URL] [-o path-to-output-file]
            argument [argument ...]
tx: error: can't find Tx with id
49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
```

Hoppá! Nem állítottuk be a web szervizeket. Tegyük ezt most meg:

```
$ PYCOIN_CACHE_DIR=~/pycoin_cache
$ PYCOIN_SERVICE_PROVIDERS=BLOCKR_IO:BLOCKCHAIN_INFO:BITEASY:BLOCKEXPLORER
$ export PYCOIN_CACHE_DIR PYCOIN_SERVICE_PROVIDERS
```

Azért nem történik ez meg automatikusan, nehogy a parancssori eszköz véletlenül információkat

szivárogtaSSON ki arról, hogy mely tranzakciók érdekelnek minket. Ha ez nem szempont a számunkra, akkor ezeket a sorokat betehetjük a *.profile* file-ba:

Próbáljuk meg ismét:

```
$ tx 49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
Version: 1 tx hash 49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
159 bytes
TxIn count: 1; TxOut count: 1
Lock time: 0 (valid anytime)
Input:
  0:                               (unknown) from
1e133f7de73ac7d074e2746a3d6717dfc99ecaa8e9f9fade2cb8b0b20a5e0441:0
Output:
  0: 1CZDM6oTttND6WPdt3D6bydo7DYKzd9Qik receives 10000000.00000 mBTC
Total output 10000000.00000 mBTC
including unspents in hex dump since transaction not fully signed
01000000141045e0ab2b0b82cdefaf9e9a8ca9ec9df17673d6a74e274d0c73ae77d3f131e000000004a4
93046022100a7f26eda874931999c90f87f01ff1ffc76bcd058fe16137e0e63fdb6a35c2d78022100a61e
9199238eb73f07c8f209504c84b80f03e30ed8169edd44f80ed17ddf451901fffffff010010a5d4e8000
0001976a9147ec1003336542cae8bded8909cdd6b5e48ba0ab688ac00000000
** can't validate transaction as source transactions missing
```

Az utolsó sor azért jelenik meg, mert a tranzakciók aláírásainak az ellenőrzéséhez szükség van a forrás tranzakciókra is. Egy a hozzáadásával tudjuk a tranzakciót a forrás tranzakciókkal kiegészíteni:

```

$ tx -a 49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
warning: transaction fees recommendations casually calculated and estimates may be
incorrect
warning: transaction fee lower than (casually calculated) expected value of 0.1 mBTC,
transaction might not propagate
Version: 1 tx hash 49d2adb6e476fa46d8357babf78b1b501fd39e177ac7833124b3f67b17c40c2a
159 bytes
TxIn count: 1; TxOut count: 1
Lock time: 0 (valid anytime)
Input:
 0: 17WFx2GQZUmh6Up2NDNCEDk3deYomdNCfk from
1e133f7de73ac7d074e2746a3d6717dfc99ecaa8e9f9fade2cb8b0b20a5e0441:0 10000000.00000
mBTC sig ok
Output:
 0: 1CZDM6oTttND6WPdt3D6bydo7DYKzd9Qik receives 10000000.00000 mBTC
Total input 10000000.00000 mBTC
Total output 10000000.00000 mBTC
Total fees      0.00000 mBTC

01000000141045e0ab2b0b82cdefaf9e9a8ca9ec9df17673d6a74e274d0c73ae77d3f131e000000004a4
93046022100a7f26eda874931999c90f87f01ff1ffc76bcd058fe16137e0e63fdb6a35c2d78022100a61e
9199238eb73f07c8f209504c84b80f03e30ed8169edd44f80ed17ddf451901fffffff010010a5d4e8000
0001976a9147ec1003336542cae8bded8909cdd6b5e48ba0ab688ac00000000

all incoming transaction values validated

```

Nézzük meg most egy adott cím elköltetlen kimeneteit (UTXO). A #1 blokkban látható a 12c6DSiU4Rq3P4ZxziKxzrL5LmMBrzjrJX coinbase tranzakció. A fetch_unspent használatával keressük meg, hogy összesen hány érme van ezen a címen:

```
$ fetch_unspent 12c6DSiU4Rq3P4ZxziKxzlL5LmMBrzjrJX
a3a6f902a51a2cbebede144e48a88c05e608c2cce28024041a5b9874013a1e2a/0/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/333000
cea36d008badf5c7866894b191d3239de9582d89b6b452b596f1f1b76347f8cb/31/76a914119b098e2e9
80a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/10000
065ef6b1463f552f675622a5d1fd2c08d6324b4402049f68e767a719e2049e8d/86/76a914119b098e2e9
80a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/10000
a66dddd42f9f2491d3c336ce5527d45cc5c2163aaed3158f81dc054447f447a2/0/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/10000
ffd901679de65d4398de90cefef68d2c3ef073c41f7e8dbec2fb5cd75fe71dfe7/0/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/100
d658ab87cc053b8dbcfd4aa2717fd23cc3edfe90ec75351fadd6a0f7993b461d/5/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/911
36ebe0ca3237002acb12e1474a3859bde0ac84b419ec4ae373e63363ebef731c/1/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/100000
fd87f9adabb17f4ebb1673da76ff48ad29e64b7afa02fda0f2c14e43d220fe24/0/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/1
fdfdf0b375a987f17056e5e919ee6eadd87dad36c09c4016d4a03cea15e5c05e3/1/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/1337
cb2679bfd0a557b2dc0d8a6116822f3fcbe281ca3f3e18d3855aa7ea378fa373/0/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/1337
d6be34ccf6edddc3cf69842dce99fe503bf632ba2c2adb0f95c63f6706ae0c52/1/76a914119b098e2e98
0a229e139a9ed01a469e518e6f2688ac/2000000

0e3e2357e806b6cdb1f70b54c3a3a17b6714ee1f0e68bebb44a74b1efd512098/0/410496b538e853519c
726a2c91e61ec11600ae1390813a627c66fb8be7947be63c52da7589379515d4e0a604f8141781e622947
21166bf621e73a82cbf2342c858eeac/5000000000
```

Appendix A: A Script tranzakciós nyelv műveletei, konstansai és szimbólumai

A [Érték elhelyezése a veremre](#) azokat a műveletek mutatja, amelyekkel érték helyezhető a veremtárra.

Table 1. Érték elhelyezése a veremre

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_0 vagy OP_FALSE	0x00	Egy üres tömb kerül a veremre
1-75	0x01-0x4b	A következő N bájt tárolása a veremben, ahol N 1 és 75 bájt között van
OP_PUSHDATA1	0x4c	A következő script bájt tartalmazza N-et, N bájt tárolása a veremben
OP_PUSHDATA2	0x4d	A következő két script bájt tartalmazza N-et, N byte tárolása a veremben
OP_PUSHDATA4	0x4e	A következő négy script bájt tartalmazza N-et, N byte tárolása a veremben
OP_1NEGATE	0x4f	A „-1” érték tárolása a veremben
OP_RESERVED	0x50	Leállás – Érvénytelen tranzakció, kivéve, ha egy nem végrehajtott OP_IF ágban van
OP_1 or OP_TRUE	0x51	Az „1” érték tárolása a veremben
OP_2 to OP_16	0x52 to 0x60	Az OP_N esetén az „N” tárolása a veremben, Pl. az OP_2 a „2”-t tárolja

A [Feltételes vezérlésátadás](#) a feltételes vezérlésátadó műveleteket mutatja.

Table 2. Feltételes vezérlésátadás

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_NOP	0x61	Semmit sem csinál
OP_VER	0x62	Leállás – Érvénytelen tranzakció, kivéve, ha egy nem végrehajtott OP_IF ágban van

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_IF	0x63	A következő utasítások végrehajtása, ha a verem teteje nem 0
OP_NOTIF	0x64	A következő utasítások végrehajtása, ha a verem teteje 0
OP_VERIF	0x65	Leállás – Érvénytelen tranzakció
OP_VERNOTIF	0x66	Leállás – Érvénytelen tranzakció
OP_ELSE	0x67	Csak akkor hajtandó végre, ha az előző utasítások nem voltak végrehajtva
OP_ENDIF	0x68	Az OP_IF, OP_NOTIF, OP_ELSE blokk vége
OP_VERIFY	0x69	A verem tetejének ellenőrzése. Leállás és a tranzakció érvénytelenítése, ha nem TRUE
OP_RETURN	0x6a	Leállás és a tranzakció érvénytelenítése

A [Verem műveletek](#) a verem kezelő műveleteket mutatja.

Table 3. Verem műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_TOALTSTACK	0x6b	A legfölső tételek kivétele a veremből és elhelyezése egy alternatív veremben
OP_FROMALTSTACK	0x6c	A legfölső tételek kivétele az alternatív veremből és elhelyezése a veremben
OP_2DROP	0x6d	Két tételek eltávolítása a veremből
OP_2DUP	0x6e	A verem legfölső két tételenek megduplázása
OP_3DUP	0x6f	A verem legfölső három tételenek megduplázása
OP_2OVER	0x70	A verem harmadik és negyedik tételeinek átmásolása a verem tetejére

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_2ROT	0x71	A verem ötödik és hatodik tételenek átmozgatása a verem tetejére
OP_2SWAP	0x72	A verem tetején lévő két téTEL cseréje
OP_IFDUP	0x73	A verem legfölső elemének megduplázása, ha az elem nem 0
OP_DEPTH	0x74	A veremben lévő tételek számának elhelyezése a verem tetején
OP_DROP	0x75	A legfölső téTEL eltávolítása a veremből
OP_DUP	0x76	A legfölső téTEL megduplázása
OP_NIP	0x77	A veremben lévő második téTEL eltávolítása a veremből
OP_OVER	0x78	A veremben lévő második téTEL lemásolása és elhelyezése a verem tetején
OP_PICK	0x79	A verem tetején lévő szám (N) eltávolítása, majd a számnak megfelelően az N-ik téTEL átmásolása a verem tetejére
OP_ROLL	0x7a	A verem tetején lévő szám (N) eltávolítása, majd a számnak megfelelően az N-ik téTEL átmozgatása a verem tetejére
OP_ROT	0x7b	A verem legfölső három elemének a forgatása
OP_SWAP	0x7c	A verem legfölső három elemének a cseréje
OP_TUCK	0x7d	A verem legfölső elemének másolása, majd beillesztése a legfölső és a második elem közé

A [String műveletek](#) a string műveleteket mutatja.

Table 4. String műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
<i>OP_CAT</i>	0x7e	Letiltva (A két felső téTEL összefűzése)
<i>OP_SUBSTR</i>	0x7f	Letiltva (Egy rész-stringet ad vissza)
<i>OP_LEFT</i>	0x80	Letiltva (A string bal oldali rész stringjét adja vissza)
<i>OP_RIGHT</i>	0x81	Letiltva (A string jobb oldali rész stringjét adja vissza)
<i>OP_SIZE</i>	0x82	Kiszámítja a verem tetején lévő string hosszát, és az eredményt a verem tetejére helyezi

A [Bináris aritmetikai és logikai műveletek](#) a bináris aritmetikai és logikai műveleteket mutatja.

Table 5. Bináris aritmetikai és logikai műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
<i>OP_INVERT</i>	0x83	Letiltva (Negálja a verem tetején lévő téTEL bitjeiT)
<i>OP_AND</i>	0x84	Letiltva (A két legföLső téTEL logikai ÉS kapcsolata)
<i>OP_OR</i>	0x85	Letiltva (A két legföLső téTEL logikai VAGY kapcsolata)
<i>OP_XOR</i>	0x86	Letiltva (A két legföLső téTEL logikai XOR kapcsolata)
<i>OP_EQUAL</i>	0x87	TRUE (1) értéket helyez a verebe, ha a két legföLső téTEL pontosan azonos, egyébként FALSE (0) értéket
<i>OP_EQUALVERIFY</i>	0x88	Ua., mint az OP_EQUAL, de ez után egy OP_VERIFY futtatása, amely leállítja a további futást, ha nem TRUE volt az eredmény
<i>OP_RESERVED1</i>	0x89	Leállás – Érvénytelen tranzakció, kivéve, ha egy nem végrehajtott OP_IF ágban fordul elő
<i>OP_RESERVED2</i>	0x8a	Leállás – Érvénytelen tranzakció, kivéve, ha egy nem végrehajtott OP_IF ágban fordul elő

A [Numerikus műveletek](#) a numerikus (aritmetikai) műveleteket mutatja.

Table 6. Numerikus műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_1ADD	0x8b	A legfölső tételezhez hozzáad 1-et
OP_1SUB	0x8c	A legfölső tételeből levon 1-et
OP_2MUL	0x8d	Letiltva (A legfölső tételez megszorozza 2-vel)
OP_2DIV	0x8e	Letiltva (A legfölső tételez elosztja 2-vel)
OP_NEGATE	0x8f	Megváltoztatja a legfölső tétele előjelét
OP_ABS	0x90	A legfölső tételez előjelét pozitívra változtatja
OP_NOT	0x91	Ha a legfölső tétele 0 vagy 1, akkor átváltoztatja 1-re vagy 0-ra, egyébként 0-t ad vissza
OP_ONOTEQUAL	0x92	Ha a legfölső tétele 0, akkor 0-t ad vissza, egyébként 1-et
OP_ADD	0x93	Eltávolítja a két legfölső tételez, összeadja őket, és az eredményt a verem tetejére helyezi
OP_SUB	0x94	Eltávolítja a két legfölső tételez, az elsőt kivonja a másodikból, és az eredményt a verem tetejére helyezi
OP_MUL	0x95	Letiltva (A két legfölső tétele összeszorzása)
OP_DIV	0x96	Letiltva (A második tételel osztása az elsővel)
OP_MOD	0x97	Letiltva (Maradék, ha a második tételel elsoztjuk az elsővel)
OP_LSHIFT	0x98	Letiltva (A második tételel balra tolása annyi bittel, amennyi az első tételel)
OP_RSHIFT	0x99	Letiltva (A második tételel jobbra tolása annyi bittel, amennyi az első tételel)

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_BOOLAND	0x9a	A két legfölső téTEL logikai AND-je
OP_BOOLOR	0x9b	A két legfölső téTEL logikai OR-ja
OP_NUMEQUAL	0x9c	TRUE-t ad vissza, ha a két legfölső téTEL mint szám egyenlő
OP_NUMEQUALVERIFY	0x9d	U.a mint a NUMEQUAL, de egy OP_VERIFY leállítja a futást, ha az eredmény nem TRUE
OP_NUMNOTEQUAL	0x9e	TRUE-t ad vissza, ha a két legfölső téTEL számként értelmezve nem egyenlő
OP_LESS THAN	0x9f	TRUE-t ad vissza, ha a második téTEL kisebb, mint a legfölső téTEL
OP_GREATER THAN	0xa0	TRUE-t ad vissza, ha a második téTEL nagyobb, mint a legfölső téTEL
OP_LESS_THANOREQUAL	0xa1	TRUE-t ad vissza, ha a második téTEL a legfölső téTELnél kisebb vagy egyenlő
OP_GREATER_THANOREQUAL	0xa2	TRUE-t ad vissza, ha a második téTEL a legfölső téTELnél nagyobb vagy egyenlő
OP_MIN	0xa3	A két legfölső téTEL közül a kisebbet adja vissza
OP_MAX	0xa4	A két legfölső téTEL közül a nagyobbat adja vissza
OP_WITHIN	0xa5	TRUE-t ad vissza, ha a harmadik téTEL a második téTEL és az első téTEL között van (vagy egyenlő a második téTELLEL)

A [Kriptográfiai és hash műveletek](#) a kriptográfiai műveleteket mutatja.

Table 7. Kriptográfiai és hash műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_RIPEMD160	0xa6	legfölső téTEL RIPEMD160 hashét adja vissza

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_SHA1	0xa7	A legfölső téTEL SHA1 hashét adja vissza
OP_SHA256	0xa8	A legfölső téTEL SHA256 hashét adja vissza
OP_HASH160	0xa9	A legfölső téTEL RIPEMD160(SHA256(x)) hashét adja vissza
OP_HASH256	0xaa	A legfölső téTEL SHA256(SHA256(x)) hashét adja vissza
OP_CODESEPARATOR	0xab	Az aláírással ellenőrzött adat kezdetét jelöli
OP_CHECKSIG	0xac	Eltávolítja a veremről a nyilvános kulcsot és az aláírást, és ellenőrzi, hogy az aláírás megfelel-e a tranzakció hashelt adatának, TRUE-t ad vissza, ha igen
OP_CHECKSIGVERIFY	0xad	U.a. mint a CHECKSIG, de egy OP_VERIFY megállítja a végrehajtást, ha az eredmény nem TRUE
OP_CHECKMULTISIG	0xae	A CHECKSIG futtatása minden egyes megadott nyilvános kulcs és aláírás párra. Az összesnek egyeznie kell. Egy implementációs hiba miatt eggyel több értéket távolít el a veremről. Az OP_NOP előtaggal megkerülhető a hiba.
OP_CHECKMULTISIGVERIFY	0xaf	U.a. mint a CHECKMULTISIG, de egy OP_VERIFY megállítja a végrehajtást, ha az eredmény nem TRUE

A [Üres műveletek](#) az üres műveletet mutatja.

Table 8. Üres műveletek

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_NOP1-OP_NOP10	0xb0-0xb9	Nem csinál semmit sem, figyelmen kívül marad

A [Az elemző belső működésére fenntartott műveleti kódok](#) az elemző belső működésére fenntartott műveleti kódokat mutatja.

Table 9. Az elemző belső működésére fenntartott műveleti kódok

Szimbólum	Érték (hex)	Leírás
OP_SMALLDATA	0xf9	Kis adatmezőt képvisel
OP_SMALLINTEGER	0xfa	Kis egész adatmezőt képvisel
OP_PUBKEYS	0xfb	Nyilvános kulcs mezőket képvisel
OP_PUBKEYHASH	0xfd	Nyilvános kulcs hash mezőt képvisel
OP_PUBKEY	0xfe	Nyilvános kulcs mezőt képvisel
OP_INVALIDOPCODE	0xff	Bármilyen, jelenleg nem kiosztott műveleti kódot képvisel